

Combaterea crimei organizate prin dispoziții de...

By: Laura Codruta Kovesi

As of: Sep 29, 2016 5:35:38 PM
66,552 words - 986 matches - 45 sources

Similarity Index

34%

Mode: Similarity Report ▼

paper text:

CAPITOLUL II MĂSURI LEGISLATIVE ȘI INSTITUȚIONALE PRIVIND PREVENIREA ȘI COMBATERICA CRIMINALITĂȚII ORGANIZATE Secțiunea 1 Măsurile legislative privind incriminarea criminalității organizate și a formelor ei de manifestare Mai mult ca oricând, lumea de azi este confruntată, alături de complexe probleme ale începutului de mileniu, cu grave consecințe ale formelor de criminalitate organizată. Abordarea realităților de astăzi ne duce adesea la o foarte tristă constatare și anume că structurile crimei organizate dovedesc o mare capacitate de adaptare față de schimbările de condiții și situațiile intervenite în lume. Așa de mult a crescut nivelul activităților infracționale transfrontaliere, încât Europa și în general comunitatea internațională se confruntă cu adevărate tare sociale: crima organizată, comerțul cu droguri, traficul de persoane și arme, emigrarea ilegală, fraudă informatică, terorismul, spălarea de bani etc. Este o realitate că principalul capital al organizațiilor criminale care acționează în plan național și internațional este reprezentat de traficul de droguri, prostituție, exploatarea ilegală a forței de muncă, răpirile de persoane, contrabanda, pornografia. Veniturile substanțiale obținute din astfel de acțiuni, riguros organizate și finalizate sunt folosite cel mai adesea, de către grupările criminale pentru a penetra, a controla și a corupe politicieni, polițiști, magistrați, înalți funcționari, instituții financiar-bancare. II.1.1 Traficul de persoane Criminalitatea organizată, din care face parte și

traficul de droguri si de persoane, dispune de o forța teribilă de

2

a se infiltra și a corupe sistemele politice și juridice, ajungând foarte rapid la stadiul de a influența decisiv actul de decizie în materie economică, politică și juridică. Asemenea fapte grave, pe lângă urmările pe care le produc în plan uman, social și economic, pot constitui cu adevărat atac la drepturile fundamentale ale omului, democrației, siguranțe naționale și a statului de drept. Faptul că aceste pericole se manifestă cu intensitate suficientă pentru a fi percepută, obligă legiuitorul și celelalte autorități ale statului să-și reconsidere poziția față de fenomenul criminalității și să se implice, potrivit competențelor legale, în contracararea eficientă a acestuia. Rapiditatea și coerența unor asemenea intervenții sunt reclamate nu numai de dimensiunea actuală a criminalității din România și din întregul spațiu european, dar, mai ales, de realitatea că infractorii de azi sunt mai bine organizați, informați, dotați logistic, mai abili și mai rafinați în acțiunile lor ilegale decât organele care luptă împotriva lor. Toate aceste aspecte și evoluții, ca și proliferarea fenomenului crimei organizate, nu puteau lăsa indiferente autoritățile române și, în special, legiuitorul. Orice întârziere, atât în luarea măsurilor în plan legislativ, cât și în punerea lor în aplicare, nu poate decât să ofere posibilitatea ca această lacună legislativă să fie

exploatătă în continuare de către infractori. În aceste împrejurări nu trebuie omis nici un moment faptul că rolul legislativului este cu certitudine crucial în procesul

de prevenire și de combatere a traficului de

45

persoane. Din cauza faptului că în legislația română nu a existat până în 2001 o reglementare specială a traficului de persoane, Parlamentul României a adoptat

Legea nr.678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane. 1 1 Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 783 din 11 decembrie 2001.

2

Prevederile acestei legi, inclusiv dispozițiile sale penale, sunt în deplină concordanță cu normele dreptului internațional² cât și cu dispozițiile Constituției, din 1991, revizuită în anul 2003.³ Potrivit art. 49 din lege, aceasta a intrat în vigoare la momentul publicării (11 decembrie 2001) urmând ca

în termen de 60 de zile de la data intrării în vigoare,

13

Guvernul sa adopte, printr-o hotărâre, regulamentul de aplicare a acesteia.

Elaborarea legii a constituit un obiectiv al Planului Național de acțiune pentru combaterea traficului cu ființe umane aprobat prin H.G. nr. 1216/ 20014, cadrul legislativ în materie fiind ulterior întregit prin prevederile Regulamentului de aplicare a legii nr. 678/2001 aprobat prin H.G. nr. 299/ 20035 și prin dispozițiile Planului Național de acțiune pentru prevenirea și combaterea traficului de copii, aprobat prin H. O. nr. 1295/

1

20046.

Legea nr. 678/2001 este principalul instrument de politică penală în materia traficului de persoane astfel încât ea conține, pe lângă norme de incriminare și dispoziții care definesc termenii și expresiile uzitate, dispoziții care privesc prevenirea traficului de persoane, cu indicarea instituțiilor responsabile în acest segment, norme de incriminare a unor infracțiuni aflate în legătură cu traficul de persoane, dispoziții speciale în materia confiscării, reducerii pedepselor, dispoziții speciale privind

1

procedura judiciară, dispoziții vizând protecția și asistența victimelor traficului de persoane și dispoziții referitoare la cooperarea internațională.

2 Legea

nr. 565/2002 pentru ratificarea Convenției Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, a Protocolului privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane,

18

adoptate la New York la 15 noiembrie 2000 și

1

publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 813 din 8 noiembrie 2002.

9

3 Constituția României din 1991 a fost

modificată și completată prin Legea de revizuire nr. 429 din 18 septembrie 2003, publicată în Monitorul Oficial

32

nr. 669 din 22 septembrie 2003. 4

Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 806 din 17 decembrie 2001.

10

5 Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 206 din

31

martie 2003. 6 Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 802 din

10

31 august 2004.

Până la incriminarea traficului de persoane prin Legea nr. 678/2001, normele penale care prevedeau și sancționau activitățile ilicite desfășurate în legătură cu exploatarea și traficul persoanelor

(lipsirea de libertate în mod ilegal - art. 189 C.pen. în vigoare și art. 205 C.pen.

3

nou; sclavia - art. 190 C.pen. în vigoare și art. 209 și 439

C.pen. nou; supunerea la muncă forțată sau obligatorie - art. 191 C.pen. în vigoare și art. 213 C.pen.

3

nou; prostituția 328 C.pen. în vigoare și proxenetismul - art. 329 C.pen. în vigoare și art. 213 C.pen. nou),

nu asigurau o prevenire și o combatere eficace a fenomenului în întreaga lui complexitate.
Datorită faptului că **fenomenul traficului**

1

de persoane căpătase

un caracter transnațional și organizat, care se interfața cu alte forme de criminalitate,

1

s-a impus cu necesitate intervenția legiuitorului.

O premisă a adoptării acestei legi a constituit-o și existența unor multiple și importante instrumente juridice internaționale - semnate și/sau ratificate de România care consacră standarde, principii, prevederi și modalități de cooperare în materia traficului ilicit de ființe umane.

1

Astfel, Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de ființe umane, în special a femeilor și copiilor, adițional la Convenția O.N.U. împotriva criminalității transnaționale organizate, definește în art. 3 pct. a) traficul de persoane ca fiind: „Recrutarea, transportul,

1

transferul, adăpostirea sau primirea de persoane, prin amenințare sau prin recurgere la forță sau la alte forme de

constrângere, prin răpire, fraudă, înșelăciune, abuz de autoritate sau prin oferta sau acceptarea de plăți sau avantaje pentru a obține consimțământul unei persoane având autoritatea asupra alteia în scopul exploatării. Exploatarea, conține, cel puțin, exploatarea prin prostituarea unei alte persoane sau alte forme de exploatarea sexuală, munca sau serviciile forțate, sclavia sau practicile analoage sclaviei, folosirea sau prelevarea de organe”

7. 7 Este demn să amintim și unele documente ale Consiliului Uniunii Europene în domeniu:

Decizia Consiliului Uniunii Europene privind completarea definiției crimei numite „trafic de ființe umane”

Ulterior adoptării legii, pentru a realiza armonizarea acesteia cu legislația europeană, dispozițiile sale au fost modificate succesiv,

prin O.U.G. nr. 143/ 20028 pentru modificarea și completarea unor dispoziții din Codul penal și unele legi speciale, în vederea ocrotirii minorilor împotriva abuzurilor sexuale. prin Legea nr. 39/2003 privind prevenirea și combaterea criminalității organizate⁹, și prin O.U.G. nr. 79/2005 pentru modificarea și completarea Legii nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane”
10 Definițiile legale ale infracțiunilor de trafic de persoane sunt cuprinse în art. 12,

13

și 15 din Legea nr. 678/2001, și

vor fi analizate în mod detaliat în Capitolul IV al prezentei lucrări. II. 1.2. Traficul ilegal de droguri Este bine de știut că traficul de droguri ca și consumul acestor substanțe au efecte negative, periculoase sub aspect fizic și psihic asupra organismului uman, constituind o adevărată plagă socială, împotriva căreia întreaga lume civilizată trebuie să-și dea mâna pentru combatere și eradicare. Problema traficului ilegal de droguri a devenit în ultimii ani deosebit de actuală atât în plan internațional, cât și în plan național. Dimensiunile traficului ilegal de droguri ne permit să vorbim despre un stadiu de formare a narcomaniei, structură a crimei organizate care include importul ilegal, transportarea și desfacerea stupefiantelor, dar și consumul acestora. Datorită profitului uriaș, afacerile cu stupefiante, prin dimensiunile sale, depășesc toate celelalte genuri de infracțiuni din cadrul crimei organizate. Deosebit de grav este faptul că fenomenul traficului și consumului de droguri se în

anexa Convenției Europene, Consiliul U.E. nr. 1999/C/26;

1

**Decizia-cadru a Consiliului Uniunii Europene din 22 decembrie 2003 privind combaterea
exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile (2004/68/JAI)**

1

8

Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 804 din 5 noiembrie 2002.

42

9

Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 50 din 21 ianuarie 2003. 10
Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 629 din

10

19 iulie 2005. răspândește cu rapiditate îndeosebi în rândul adolescenților și tinerilor¹¹ (aproape 2/3 dintre consumatorii de droguri sunt persoane în vârstă de până la 30 de ani), adolescenții consumând de 6 ori mai multe droguri decât adulții, în ultimii ani, spre consumul de droguri sunt atrași din ce în ce mai mult copiii de până la 16 ani, vârsta medie la care începe consumul de droguri coborând la 14 ani. În ultimii 5 ani, numărul copiilor și adolescenților care sunt supravegheați de instituțiile de stat privind protecția sănătății și împiedicarea consumului de droguri și stupefiante a crescut de câteva ori. Conform statisticilor medicale durata medie a vieții consumatorilor de droguri și stupefiante, după ce încep să consume aceste substanțe, este de 5-6 ani, iar marea masă a narcomanilor cronici de obicei nu ajunge la vârsta de 40 de ani. Narcomania (consumul de droguri), ca una dintre formele grave de comportament-deviant, reprezintă un factor de risc care

contribuie la răspândirea rapidă a infecției HIV/SIDA, hepatitei B și C, precum și a diferitelor boli sexuale transmisibile. Flagelul comerțului ilicit cu stupefiante a pornit din America de Sud și Orientul Mijlociu și acum a cuprins întreaga planetă. Dându-și seama de puterea destructivă pe care o au drogurile asupra omenirii, națiunile lumii au început să colaboreze

atât la nivel național, cât și internațional. Elocvent este faptul **că,**

2

la sfârșitul secolului al XVIII-lea, o treime din populația masculină a Chinei **era consumatoare**
de opiu.

2

Pentru a stopa consumul opiului autoritățile chineze

au somat pe toți negustorii străini să-și aducă stocurile de opiu

2

pentru a fi distruse, englezii protestând atunci când cele

1400 tone de opiu ce le aparțineau au fost aruncate la Canton în apele fluviului. Ca urmare, la 4
aprilie 1840 regina Victoria a Angliei a **declarat război**

2

11 Raportul mondial privind drogurile 2009 (al UNODC- Biroul Națiunilor Unite privind combaterea Drogurilor și a Criminalității), disponibil la www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/WDR-2009.html

împăratului Chinei, război pierdut de China, iar prin pacea de la Nankin în 1842, englezii
obțineau insula Hong Kong, precum și stimularea comerțului cu opiu. A

2

urmat

al doilea război al opiului (1856-1858) câștigat de francezi și englezi, iar prin pacea de la Tianjin,
China a fost obligată să legalizeze comerțul cu opiu contra unei taxe vamale,

2

cea ce a dus la creșterea importului,

dar și la cultivarea macului, China devenind **primul producător de opiu din lume, cu 100.000** 2
 de **tone** între **1905** și 1908. **Acest lucru a făcut ca opiul să se răspândească nu numai în**
regiune, ci **și în statele occidentale prin** marele număr **de** imigranți **chinezi, indieni, filipinezi.**
 Această perioadă **a**

făcut să se perfecționeze și să se extindă organizațiile criminale denumite **triadele chinezești.** 2

În fața acestei situații, Occidentul a interzis comerțul ilicit prin Convenția de la Shanghai din anul 1909 la care au participat SUA, Germania, Franța, Marea Britanie, Iran, Portugalia, Rusia și Cambodgia, ceea ce a constituit un început în lupta împotriva crimei organizate. La reuniunea de la Shanghai, din anul 1909, un număr de 13 state care aveau interes în Orient și care au creat "Comisia Opiului" au adoptat un număr de 9 rezoluții, care au pregătit terenul pentru conservarea drogurilor ca o chestiune de drept internațional. Primul act care marchează începutul cooperării națiunilor în domeniul, controlului asupra drogurilor este „Convenția Internațională asupra stupefiantelor”, semnată la Haga, în anul 1912. Prin această convenție statele semnatare își asumau obligația să controleze producția de opiu brut, să reglementeze importul și exportul de opiu manufacturat, să supravegheze comerțul cu opiu medical și cu derivatele acestuia. La data de 13 iulie 1931 a fost semnată, la Geneva, „Convenția 12 Miclea, Damian, Combaterea crimei organizate, Editura Ministerului Administrației și Internelor, București, 2004, p.11. internațională privind limitarea fabricării și reglementarea distribuției stupefiantelor”, acord internațional care a condus la o lărgire însemnată a colaborării internaționale. Tot la Geneva s-a adoptat, la data de 26 iunie 1936, „Convenția pentru suprimarea traficului de droguri periculoase” act care solicita statelor semnatare pedepsirea severă a traficantilor. La 30 martie 1961, la sediul O.N.U. a fost adoptată „Convenția unică asupra stupefiantelor”, intrată în vigoare în 1964. Convenția unică asupra stupefiantelor urmărește trei obiective principale: › simplificarea mecanismelor de control internațional; › extinderea controlului asupra culturilor de plante din care sunt extrase stupefiantele; › codificarea dreptului tratatelor multilaterale existente în materie de droguri. Continuând pe linia colaborării internaționale împotriva producerii consumului și traficului de droguri, la Viena, a fost adoptat la 21 februarie 1971 „Convenția asupra substanțelor psihotrope”, act care are ca scop punerea sub interdicție a unor substanțe cu efect halucinogen ce prezintă riscul dependenței (stimulatoare, tranchilizante, halucinogene), care a intrat în vigoare la 16 august 1976.

„Convenția împotriva traficului și consumului **ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope”** 18

din anul 1988 (adoptată de România prin Legea nr. 118 din 15 decembrie 1992/13), este ultimul act juridic internațional de anvergură în materie de trafic și consum de droguri. Această Convenție, adoptată de 108 state, obligă fiecare țară să pună în afara legii faptele care privesc producerea, traficul și vânzarea drogurilor, inclusiv spălarea banilor proveniți din aceste

activități ilicite. Convenția permite, totodată, suspendarea unor reglementări privind secretul bancar, sperându-se ca în acest fel să se depisteze ușor profiturile obținute din traficul ilicit de droguri. În tabelele I și II, anexă la Convenție, erau nominalizate 12 substanțe clasificate drept precursori și puse sub control internațional. În baza constatărilor ulterioare și a propunerilor făcute de statele membre, Comisia pentru stupefiante a O.N.U. a hotărât, în anul 1992, includerea a încă 10 precursori ce pot servi la obținerea de droguri. În România, după Marea Unire din 1918, cea mai mare realizare în domeniul incriminării traficului de droguri o constituie „Legea nr. 58/1928 pentru combaterea traficului de stupefiante”. Această lege era menită să sancționeze pe toți acei care, direct sau indirect, contribuiau la apariția și proliferarea toxicomaniei. Desăvârșirea procesului legislativ avea să fie făcută prin promulgarea „Regulamentului monopolului de stat și a stupefiantelor”. Perioada interbelică marchează și începutul colaborării internaționale, în lupta contra traficului și consumului de droguri. Astfel, România, în calitate de membră a comunității internaționale, s-a alăturat luptei contra traficului de droguri, aderând la toate convențiile adoptate în materie de stupefiante. În plan intern, România a elaborat legi care reglementează regimul juridic al stupefiantelor: astfel, prin Legea nr. 73/1969, legiuitorul român a reglementat regimul acestor substanțe în așa fel încât persoana fizică să nu aibă acces la ele, decât în cazuri strict limitate, prevăzute de lege. De asemenea, Codul penal român, încă de la adoptarea sa din anul 1968, în art.312 a incriminat producerea, deținerea sau orice operație cu produse sau substanțe stupefiante sau toxice. După 1990, s-a constatat că dispozițiile acestor acte normative nu mai corespund noilor realități sociale, economice și juridice din țară și că incriminările erau total depășite și ca urmare a necesității armonizării legislației naționale cu cea internațională s-a impus elaborarea

Legii nr. 143/2000 privind combaterea traficului și consumului ilicit de

2

droguri¹⁴. Această lege corespunde cerințelor Convenției contra

traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope

33

din 1998,

la care România a aderat prin Legea nr.

33

118 din 8 decembrie 1992. Prevederile Legii nr. 143/2000 sunt în deplină concordanță nu numai cu normele dreptului constituțional, dar și cu prevederile Constituției României¹⁵. Noul Cod penal¹⁶ incriminează în

art. 359 „producerea, deținerea, precum și orice operațiune privind circulația produselor ori substanțelor toxice, cultivarea în scop de prelucrare a plantelor care conțin astfel de substanțe ori

29

experimentarea produselor sau substanțelor toxice, fără drept”.

II.1.3. Crima organizată Amplearea, din ultimii ani, a acțiunilor infracționale de tipul celor aparținând crimei organizate a surprins comunitatea internațională. Amplificarea fenomenelor criminalității organizate, pe fondul disfuncționalităților și dispărării autorităților statale, precum și „internaționalizarea” acesteia, au impus tuturor 14

Publicata în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 362 din 3 august 2000.

2

15 Constituția României din 1991 a fost

modificată și completată prin Legea de revizuire **nr. 429 din** 18 septembrie 2003,
publicată în Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I. nr. 669 din

32

22 septembrie 2003. 16 Noul Cod penal a fost adoptat prin

Legea nr. 286/2009, publicată în Monitorul **Oficial al României, partea I, nr. 510 din 24** iunie
2009

8

țărilor democratice să manifeste o tendință de investigare sub aspect juridico- penal, adoptarea de incriminări specifice, cu un sistem sancționator adecvat. S-a impus, prin urmare, stabilirea unor reguli de procedură și de probatoriu specifice, care să corespundă particularităților acțiunilor criminale, de această natură. Conștiente de pericolul grav al acestor manifestări infracționale, statele membre ale O.N.U. au decis să-și unească eforturile pentru elaborarea unor instrumente juridice internaționale de incriminare și combaterea criminalității organizate. În acest sens a fost adoptată „Convenția

Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, precum și a **Protocolului**
privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special a femeilor și
copiilor, actul **adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale**
organizate, precum și a Protocolului împotriva traficului ilegal de **migranți pe cale terestră, a aerului**
și pe mare” 17, adoptată **la** New York **la**

2

15 noiembrie 2000. Această convenție este primul tratat O.N.U. destinat luptei contra crimei organizate și acoperă, din punct de vedere juridic, domenii importante, precum: participarea la activitatea unui grup infracțional organizat, spălarea

banilor, corupția, responsabilitatea penală a persoanelor juridice, urmărirea, judecarea și sancționarea acestor infracțiuni, sechestrul și confiscarea, cooperarea internațională, asistență juridică etc. Totodată, acest act juridic internațional definește următoarele expresii, „grup infracțional organizat”; „grup structurat”; „infracțiune gravă”; „bunuri”; „produsele infracțiunilor”; „sechestrarea și confiscarea”, „livrare supravegheată” etc. 17 România a ratificat această Convenție prin Legea 565 din

2002, publicată în Monitorul Oficial al României, **Partea I, nr. 813, din 8 noiembrie 2002.**

9

România, confruntată din ce în ce mai mult cu fenomenul crimei organizate și pusă în fața necesității de a incrimina și de a sancționa într-un mod modern și european aceste manifestări infracționale grave, dar și de a crea instrumentul legal adecvat de prevenire și combatere, a

adoptat „Legea nr. 39/2003 privind prevenirea și combaterea criminalității organizate”

1

18. Scopul elaborării acestei legi este indicat chiar în art. I, fiind acela de a reglementa

„măsurile specifice de prevenire și combatere a criminalității organizate la nivel național și internațional”.

2

Prin actul normativ adoptat, în acord cu

Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate - legiuitorul român -

1

a

înlocuit sintagma „crimă organizată” cu sintagma „grup infracțional organizat” căruia i- a dat următoarea definiție: „Grup

structurat, format din trei sau mai multe persoane care există pentru o perioadă și acționează în mod coordonat în scopul comiterii uneia sau mai multor infracțiuni grave, pentru a obține direct sau indirect un beneficiu financiar sau alt beneficiu material”. Din

2

definiția de mai sus se poate desprinde foarte ușor condițiile unui grup infracțional organizat sau organizații criminale: • aceste grupuri sunt constituite din asociații de infractori -

„grup structurat format din trei sau mai multe persoane” - cu **o**

3

structură bine definită, cu statute și regulamente proprii, reguli de comportare și ierarhizare de funcții și atribuții etc.; • asemenea grupuri organizate își propun să desfășoare „activități ilicite” în vederea săvârșirii de „infracțiuni grave” (enumerare de legiuitor în art.2 lit. b); • activitatea grupului infracțional organizat să se desfășoare pe „o perioadă mai îndelungată și în mod coordonat”, aceasta presupune asigurarea de informații, mijloace de executare, de transport, de valorificare a produselor rezultate din infracțiuni; • scopul acestor grupuri criminale este „obținerea de beneficii financiare sau materiale”, într-un timp cât mai scurt posibil; • grupurile criminale își concentrează activitatea spre acele „tipuri de activități” care aduc profituri mari: jocuri de noroc, trafic de stupefiante trafic de persoane, spălare de bani, proxenetism, corupție, contrabandă etc. De altfel legiuitorul incriminează în categoria crimei organizate

„orice altă infracțiune pentru care legea prevede pedeapsa închisorii, al cărei maxim special este de cel puțin 5 ani”;

2

• o altă caracteristică a crimei organizate, care nu este relevantă în definiția legală, ci doar în doctrină este „folosirea violenței sau a constrângerii de orice fel”, pentru atingerea scopurilor grupului, asigurarea disciplinei interne și a secretului operațiunilor. La fel, o preocupare specifică o constituie și ascunderea surselor de venit și reciclarea banilor proveniți din operațiuni criminale, prin înființarea de diferite societăți cu aparență legală sau prin alte modalități: investiții în operații comerciale, bancare, de asigurări etc. În dispozițiile art. 7-10 din lege sunt descrise faptele considerate infracțiuni, pedepsele ce se aplică în caz de săvârșire, unele cauze de reducere a pedepsei și cauzele de nepedepsire. Noul Cod penal¹⁹ reglementează, la rândul său, în art. 367

„inițierea sau constituirea unui grup infracțional organizat, aderarea sau sprijinirea, sub orice

1

¹⁹ Codul penal nou, adoptat prin

Legea nr. 286/2009, publicată în Monitorul Oficial cu **nr. 510 din 24 iulie 2009.** formă **a**

8

unui astfel de grup”. II.1.4. Criminalitatea informatică Apariția calculatoarelor a avut un impact deosebit asupra vieții cotidiene, asupra modului de desfășurare a afacerilor, de comunicare și de gestiune a informației. Noua tehnologie informatică a adus mari și numeroase avantaje administrației, afacerilor și chiar particularului însuși.²⁰ Apariția calculatorului a adus și posibilitatea apariției unei game largi de acțiuni ilegale cu caracter extrem de sofisticat, el putând fi

folosit și la comiterea sau facilitarea săvârșirii unor infracțiuni clasice, cum ar fi furtul sau înșelăciunea. Pătrunzând în aproape toate domeniile de activitate, calculatorul a fost folosit ca o țintă a infracțiunii sau un instrument de comitere a unei infracțiuni, astfel că, infracționalitatea informatică a luat o amploare deosebită în zilele noastre. În anul 1985, criminalitatea prin calculator a beneficiat și de o definiție: „Prin criminalitate prin computer se înțeleg toate faptele în care prelucrarea automată a datelor este un mijloc de acțiune și care motivează bănuirea unei fapte penale”.²¹ Această definiție include atât delictele criminalității prin calculator în sens restrâns cât și delictele în care prelucrarea automată a datelor servesc drept mijloc de săvârșire a unor fraude. Dar aceste delictes ce caracterizează criminalitatea prin computer constituie doar o mică parte din cele posibile. În doctrina română, infracțiunea informatică a fost definită ca fiind „orice 20 Pentru amănunte, vezi Voicu, C., Boroș, Al., Dreptul penal al afacerilor, Editura C.H. Beck, București, 2006, p. 355. 21 Dobrinou, M., Infracțiuni în domeniul informatic, Editura C.H. Beck, București 2006, p. 62.

acțiune ilegală în care un calculator constituie instrumentul sau obiectul delictului, altfel spus, orice infracțiune al cărei mijloc sau scop este influențarea funcției unui calculator”

5

22. La scurt timp s-a dovedit că și traficul de stupefiante, comerțul ilegal de arme, pornografia infantilă, diverse forme de infracțiuni economice și chiar unele infracțiuni privind protecția mediului înconjurător pot fi făcute prin intermediul calculatorului. Ultimii ani ai secolului douăzeci și primii ani ai secolului douăzeci și unu au uimit lumea prin descoperirea unei noi tehnici tipografice. Noile echipamente, precum scanerul, imprimantele laser, software-ul grafic CD-ROM-ul și altele au făcut posibil nu numai ca un computer să poată fi utilizat tipografic, iar cartea să poată deveni „electronică”, dar și să producă „minciuni patentate” de genul reproducerii monedelor, falsificării înscrisurilor de orice fel, documentelor și fotografiilor etc. Mult timp, infracțiunile electronice s-au aflat în afara unei reglementări juridice. Primele legi împotriva criminalității informatice cu ajutorul computerului conțineau, în esență, prevederi împotriva actelor de pătrundere în baza de date, de înșelătorie și sabotaj, precum și de piraterie software. Creșterea continuă a criminalității informatice a pus statele lumii în situația de a-și armoniza legislațiile în vederea combaterii fenomenului

atât la nivel național, cât și la nivel

10

internațional. Demersurile legislative ale comunității internaționale au fost determinate de numeroase acte juridice internaționale, dintre care se remarcă Recomandarea R(89) 9 și Recomandarea R(95) 13 ale Consiliului Europei. 22 Dobrinou, M., op. cit., p. 62.

Cea mai importantă Recomandare a Consiliului Europei este însă R 89 (9) privind unele norme care trebuie aplicate de statele membre pentru combaterea criminalității informatice. Această inițiativă are meritul de a fi realizat o primă definire a faptelor ilegale în legătură cu sistemele informatice,

5

în paralel cu o împărțire a acestora în două secțiuni intitulate sugestiv: lista minimală și lista facultativă. Lista minimală cuprindea: fraudă informatică; falsul informatic; prejudiciile aduse datelor sau programelor pentru calculator; sabotajul informatic; accesul neautorizat; interceptarea neautorizată; reproducerea neautorizată de programe pentru calculator protejate; reproducerea neautorizată a unei topografii protejate. Lista facultativă conținea: alterarea datelor și programelor pentru calculator; spionajul informatic; utilizarea neautorizată a unui calculator; utilizarea neautorizată a unui program pentru calculator protejat.

Prin aprobarea de către Consiliu, Europei a Recomandării

R(95) 13 privind probleme legate de procedura judiciară a cazurilor legate de tehnologia informatică și de crearea de autorități cu atribuții în acest domeniu

5

s-a întregit la nivel european concepția privind combaterea criminalității informatice, iar

principalele norme statuate de această Recomandare **au stat la baza modificării Codurilor de procedură penală ale statelor europene.**

5

Convenția privind criminalitatea informatică²³, adoptată de către statele membre ale Consiliului Europei și de celelalte state semnatare ale acestei convenții arată necesitatea de a urmări, cu prioritate, aplicarea unei politici penale comune, destinată să protejeze societatea împotriva criminalității ²³ Adoptată la Budapesta la 23.11.2001 și Ratificată de România

prin Legea nr. 64/2004, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 343 din

11

20.04.2004. informatice, în special prin adoptarea unei legislații adecvate în privința prevenirii actelor îndreptate

împotriva confidențialității, integrității și disponibilității sistemelor informatice, a rețelelor **și** a datelor, precum **și**

5

prin adoptarea unor măsuri eficiente pentru a permite combaterea eficace a acestor infracțiuni, măsuri menite să faciliteze descoperirea, investigarea și urmărirea penală a acestora atât la nivel național, cât și internațional. Însă o analiză mai detaliată a acestor norme juridice europene se va face în Capitolul VI, privind criminalitatea informatică. În România, prin

Legea nr. 161/200324 se reglementează aspectele ce țin de criminalitatea informatică, în Titlul III, Capitolul 3, infracțiunile sunt structurate și clasificate în 3 secțiuni: ▶ Secțiunea I,

„**Infracțiuni contra confidențialității și integrității datelor și sistemelor informatice**”, cuprinde: 5
accesul ilegal la un sistem informatic, interceptarea ilegală a unei transmisii de date informatice, alterarea integrității datelor informatice, perturbarea funcționării sistemelor informatice, operații ilegale cu dispozitive sau programe informatice;

▶ Secțiunea a II-a, „Infracțiuni informatice”, cuprinde falsul informatic, fraudă informatică; ▶ Secțiunea a III-a, „pomografia infantilă prin sisteme informatice”. Multe dintre aceste infracțiuni au fost preluate într-o formă asemănătoare de noul Cod penal, în Titlul VII, Capitolul VI, intitulat

„**Infracțiuni contra siguranței și integrității sistemelor și datelor informatice**” (art. 360 - 5
accesul ilegal la un sistem informatic; art. 361 - interceptarea ilegală a unei transmisii de date informatice; art. 362 - alterarea integrității

funcționării sistemelor 24 Legea nr. 161

/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 279 din 21 aprilie 2003 5

informatic; art. 364 - transferul neautorizat de

date informatice; art. 365 - operațiuni ilegale cu dispozitive sau programe informatice. 5

Falsul informatic este reglementat de art. 325 C.pen. nou din Titlul VI, Capitolul III, intitulat, „falsuri în înscrisuri”, iar pomografia infantilă este reglementată în art. 374, din Titlul VIII,

Capitolul I, intitulat „Infracțiuni contra ordinii și liniștii publice”. 8

Secțiunea a 2-a Tehnici speciale de investigare prevăzute în legile de combatere a criminalității organizate Cercetarea infracțiunilor în domeniul criminalității organizate presupune cunoașterea aprofundată a fenomenului prin culegerea, stocarea și prelucrarea în bazele de date a unor informații complete privind infractorii, antecedentele penale, structura organizațiilor criminale, modurile de operare, tranzacțiile suspecte, conexiunile în sfera factorilor de decizie politică și social- economică²⁵. Structura închisă a organizațiilor criminale, modurile tot mai sofisticate, diversificate și ingenioase de comitere a infracțiunilor din sfera crimei organizate au impus introducerea de către legiuitor a unor instrumente legislative care să poată fi folosite eficient de către instituțiile care au rolul de a preveni și a combate criminalitatea organizată. Pentru prima dată în legislația românească s-au introdus mijloace de probă moderne, dar absolut necesare pentru descoperirea și cercetarea acestui ²⁵ Stancu, Emilia, op. cit., p. 669. tip de infracțiuni, cum ar fi: investigatorul acoperit, livrările supravegheate, accesul la sisteme de telecomunicații sau informatice, suspendarea unor tranzacții financiar-bancare. Totodată s-au introdus noi cauze de nepedepsire sau de reducere a pedepsei, care pot fi folosite cu succes în activitatea de investigare a acestor infracțiuni. Rațiunea instituirii unor dispoziții procedurale speciale își

are fundamentul în natura infracțiunilor **de** criminalitate organizată **care au** și **un caracter** 3
transfrontalier, față **de care mijloacele și metodele clasice procedurale au devenit insuficiente**
și uneori depășite **pentru combaterea** eficientă a **fenomenului** infracțional. **Astfel, s-a impus**
perfecționarea **regulilor procedurale, implicit a celor care se** referă **la culegerea de**

informații, instituirea unor noi mijloace de probațiune, mai eficiente și care să fie de natură a duce

la descoperirea faptelor ilicite și **la identificarea autorilor acestor fapte.** 3

În cele ce urmează expunem aceste procedee probatorii care sunt reglementate, în principal, prin legi speciale, fiind de o aplicabilitate precisă și expres stabilită de legiuitor. În Capitolul IV,

Legea nr. 39/2003 privind prevenirea și combaterea criminalității 1

organizate²⁶ (art. 11-23), instituie dispoziții procedurale prin care sunt reglementate procedee speciale de investigare a faptelor de crimă organizată.

Legea nr. 143/2000 privind combaterea traficului și consumului ilicit de droguri²⁷ reglementează 2
în

art. 20-25 instituții juridice procedurale noi folosite 26 Publicată în

Monitorul Oficial A **României. Partea I nr. 171 din 18 martie**

10

2003. 27

Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 362 din 03 august 2000, cu modificările și completările ulterioare.

2

în cercetarea faptelor de trafic și consum ilicit de droguri. Normele și

principiile care guvernează **investigarea** și **judicarea** infracțiunilor **de trafic de persoane** **sunt**

3

reglementate prin dispoziții speciale în această materie și prevăzute în art. 21-25 din Legea nr. 678/200128. Legea nr. 161/2003 reglementează dispozițiile procedurale privind cercetarea infracțiunilor informatice, în cuprinsul art. 54-59. Trebuie să mai precizăm că în instrumentarea cauzelor de criminalitate organizată se aplică

toate regulile de bază **ale procesului penal, cu unele limitări** stricte prevăzute **de** legile speciale, **dar care în** esență **sunt** derogări ce **nu** afectează **dreptul fundamental sau regulile de** bază **ale procesului penal.**

3

Dispoziții

speciale privind competența **procurorului** și **efectuarea de** către **acesta a urmăririi penale au fost introduse prin Legea nr. 39/2003**

3

care, în art. 11, prevede că **urmărirea** penală **pentru** infracțiunile săvârșite **de** către **un grup** infracțional **organizat se** efectuează **în mod obligatoriu de** către **procuror.**

3

În ceea ce privește competența exclusivă a procurorului de a efectua urmărirea penală, aceasta nu revine procurorilor de la parchetele de pe lângă tribunale, ci procurorilor specializați

din cadrul Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism.

17

Această Direcție specializată a

fost creată prin Legea nr. 508/200429, în cadrul Ministerului Public. Legiuitorul a creat această structură specializată, cu atribuții pe întreg

teritoriul României, pentru combaterea criminalității **organizate** și **a terorismului, cu**
procurori specializați **care dispun de o**

3

echipă stabilă și interdisciplinară de specialiști în domeniul prelucrării și valorificării informațiilor economice, 28

Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 783 din 11 decembrie 2001, cu modificările
și completările ulterioare. 29 Publicată în

8

Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1089 din 23 noiembrie 2004

3

financiare, bancare, vamale, informatice și **în alte domenii, echipă** menită să **faciliteze**
activitatea de urmărire penală. **Potrivit art. 2 din Legea nr. 508/2004,** infracțiunile **de**

3

crimă organizată prevăzute de Legea nr. 39/2003 sunt, de competența Direcției, iar dacă în cursul urmăririi, penale procurori, parchetelor de pe lângă instanțele judecătorești constată că infracțiunea care constituie

obiectul cauzei este una dintre infracțiunile **atribuite prin lege în** competența Direcției, aceștia
au obligația **de a înainta de** îndată **dosarul procurorului competent.**

3

Pentru eficientizarea luptei împotriva fenomenului de crimă organizată, organelor judiciare angrenate în combaterea acestui fenomen li s-au pus la dispoziție o serie de instrumente juridice moderne și extrem de utile. Astfel,

Legea nr. 143/2000 privind combaterea traficului și consumului ilicit de droguri reglementează în

2

art. 20-25 instituții procedurale noi, folosite în cercetarea unor asemenea fapte. Acestea sunt: › autorizarea de livrări supravegheate (art. 20); › autorizarea folosirii investigatorului acoperit (art. 21); › autorizarea procurării de droguri, substanțe chimice esențiale și precursori de către investigatorul acoperit (art. 22); › accesul la sistemele de telecomunicații sau informatice (art. 23); › autorizarea unor percheziții (art. 24); › autorizarea efectuării unor investigații medicale (art. 25).

Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane, reglementează în art.

10

22 instituția „investigatorului sub acoperire”, iar în art. 23 „accesul la sisteme de telecomunicații și supravegherea lor”. Ulterior, aceleași procedee probatorii au fost preluate și în dispozițiile din Legea nr. 39/2003: ›

punerea sub supraveghere a conturilor bancare și a conturilor asimilate acestora, punerea sub supraveghere a sistemelor de comunicații, și punerea sub supraveghere sau accesul la sisteme informaționale

2

(art. 15); › livrările supravegheate (art.16); › folosirea polițiștilor sub acoperire (art.17 - 23).

Legea nr. 161/2003 - Titlul III „Prevenirea și combaterea criminalității informatice”

2

reglementează, la rândul său, mai multe procedee probatorii' specifice acestui domeniu: › conservarea datelor informatice (art. 55); › ridicarea obiectelor care conțin date informatice (art. 56); › percheziția în sisteme informatice (art. 57); › accesul într-un sistem informatic (art. 58). Întrucât aceste procedee probatorii sunt de o aplicabilitate precisă și expres stabilită de legiuitor analizăm în cele ce urmează condițiile în care pot fi folosite în investigarea infracțiunilor de criminalitate organizată. Legea

nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală

7

prevede o reglementare nouă a procedurilor probatorii specifice investigării infracțiunilor de criminalitate organizată, grupând în Capitolul IV „Tehnici speciale de supraveghere sau cercetare” atât instituții existente în Codul de procedură penală în vigoare (precum interceptarea convorbirilor și utilizarea investigatorilor sub acoperire), cât și instituții reglementate în prezent numai în legile speciale (precum accesul într-un sistem informatic sau livrarea supravegheată). Această abordare permite o reglementare coerentă a tehnicii speciale de investigare, înlocuind situația actuală în care o instituție, precum utilizarea investigatorilor sub acoperire, este reglementată în mai multe legi³⁰, 30 Codul de procedură penală,

Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri,

13

Legea nr. 39/2003 privind prevenirea și combaterea

criminalității organizate cu condiții diferite de autorizare, ceea ce ridică probleme de identificare a normei aplicabile în situația unui concurs de infracțiuni incriminate de normele relevante. Totodată, noul Cod de procedură penală aduce noutăți semnificative, pe care practicienii le solicitaseră în mod repetat, în materia folosirii documentelor de acoperire de către investigatori, a posibilității ca aceștia să fie autorizați să săvârșească o contravenție și a autorizării să participe la săvârșirea unei infracțiuni în vederea obținerii de informații sau mijloace de probă în cadrul procesului penal. Având în vedere că data

intrării în vigoare a noului Cod de procedură penală

22

nu a fost stabilită, iar proiectul Legii de punere în aplicare a codului de procedură penală propune mai multe modificări ale dispozițiilor referitoare la tehnicile speciale de investigare, forma finală a acestora nefiind stabilită. În cuprinsul lucrării am tratat dispozițiile existente în legislația aflată în vigoare. II.2.1. Livrarea supravegheată Folosirea livrării supravegheate ca metodă de probațiune specială a fost introdusă pentru prima dată de către legiuitor în capitolul II al Legii nr.143/2000, art. 20 - 25 stabilind condițiile de autorizare și atribuții noi pentru organele judiciare în ceea ce privește descoperirea și cercetarea infracțiunilor din domeniul consumului și traficului de droguri. Astfel, art. 20 al

Legii nr.143/2000 prevede că **“Parchetul de pe lângă Curtea Supremă de Justiție poate autoriza, la solicitarea instituțiilor sau organelor legal abilitate, efectuarea de livrări supravegheate, cu sau fără**

2

și Legea

nr. 508/2004 privind înființarea, organizarea și funcționarea în cadrul Ministerului Public a Direcției de Investigare a Infrațiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism. 9

substituirea totală a drogurilor sau precursorilor”. Noțiunea de “livrare supravegheată” este definită chiar în lege, la articolul 1 litera j, fiind “ metoda folosită de instituțiile sau organele legal abilitate, cu autorizarea și sub controlul procurorului, care constă în permiterea trecerii sau circulației pe teritoriul țării de droguri ori precursori, suspectți de a fi expediați ilegali, sau de substanțe care au înlocuit drogurile ori precursorii, în scopul

descoperirii activităților infracționale și al identificării persoanelor implicate în aceste activități”. 2

În același articol, la literele b și e sunt definite și noțiunile de “droguri” și “precursori”, substanțe care fac obiectul livrărilor supravegheate, și care sunt: plantele și substanțele stupefiante ori psihotrope sau amestecurile care conțin asemenea plante și substanțe înscrise în tabelele nr. I - III (droguri) și substanțele utilizate frecvent în fabricarea drogurilor, înscrise în tabelul nr. IV (precursori). Livrările supravegheate sunt efectuate pentru a se descoperi întreaga rețea de traficanți de droguri, începând de la cultivator, producător, și până la distribuitor, cumpărător și consumator. Aceste livrări supravegheate se efectuează în condițiile

Legii nr.143/2000 privind combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, 2

Regulamentul

de aplicare a dispozițiilor Legii nr.143/2000 și 33

Legii nr.1 18/1992 prin care România a aderat la Convenția asupra substanțelor psihotrope din 1971 și la Convenția contra traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope din 1988.31 Metoda conspirată de muncă a livrărilor supravegheate presupune colaborarea mai multor state în depistarea și prinderea rețelelor de traficanți de droguri, care își desfășoară activitatea infracțională sau o parte din această 31 Publicată în Monitorul Oficial nr. 341/30.12.1992 activitate pe teritoriul acestor state. Dacă principiile fundamentale ale sistemelor lor juridice interne o permit, statele iau măsurile necesare, ținând cont de posibilitățile lor, pentru a permite recurgerea adecvată la livrări supravegheate pe scară internațională, pe bază de acorduri sau angajamente pe care ele le-au încheiat, în scopul identificării și prinderii persoanelor implicate în infrațiunile de trafic de droguri. De aceea, o primă condiție este aceea ca, fiecare stat în parte, dintre cele care participă la

livrări supravegheate să obțină aprobările necesare de la organele lor interne. abilitate în acest sens, pentru a putea participa la livrări supravegheate. Decizia de a recurge la livrări supravegheate este luată în fiecare caz în parte și poate,

dacă este cazul, **să țină** cont **de** aranjamentele **și** înțelegerile **financiare în ceea ce** **privește exercitarea competenței lor de** către părțile **interesate. Livrările supravegheate**

2

pot fi de două feluri: cu substituirea drogurilor, care la rândul ei poate fi substituie totală sau parțială și fără substituirea drogurilor, în funcție de particularitățile fiecărui caz în parte. Expedierile ilicite pentru care s-a convenit să fie supravegheată pot, cu consimțământul părților interesate, să fie interceptate și autorizate în continuare, în trimiterea lor, fie așa cum sunt, (în acest caz, este vorba de livrare supravegheată fără substituirea drogurilor), fie după ce drogurile au fost înlocuite total sau parțial cu alte produse (livrare supravegheată cu substituirea drogurilor). Convenția contra traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope din 1998, prevede o serie de măsuri pe care le pot lua statele semnatare pentru a controla pe teritoriul lor, fabricarea și distribuirea drogurilor. În acest scop, părțile pot: › să exercite supravegherea tuturor persoanelor și întreprinderilor care se ocupă cu fabricarea și distribuirea substanțelor menționate; › să supună unui regim de licență localurile și stabilimentele în care poate avea loc fabricarea sau distribuirea drogurilor; › să solicite ca titularii unei licențe să obțină autorizații pentru a se ocupa de operațiile susmenționate; › să împiedice acumularea de către fabricanți și distribuitori a unor cantități din substanțele menționate care să le depășească pe cele care solicită o funcționare normală a întreprinderilor și situației pieței. În desfășurarea acestei activități se stabilesc și se menține un sistem de supraveghere a comerțului internațional cu droguri în scopul de a ușura detectarea operațiunilor suspecte. Aceste sisteme de supraveghere trebuie să fie puse în funcțiune în strânsă cooperare cu fabricanții, importatorii, vânzătorii en- gros și în detaliu care semnalează autorităților competente comenzile și operațiile suspecte. În momentul în care, prin exercitarea acestor măsuri, se culeg informații ori date care duc la suspiciuni că o substanță este importată, exportată sau în tranzit în scopul fabricării ilicite de stupefiante sau substanțe psihotrope fiecare stat semnatar informează, cât mai rapid posibil, autoritățile și serviciile competente ale părților interesate, mai ales furnizându-le informații privind numele și adresa exportatorului și importatorului și, atunci când este cunoscut, cel al destinatarului, desemnarea substanței, cantitatea de substanță exportată punctul de intrare în țara interesată și data expedierii, modalitățile de plată utilizate și toate celelalte elemente esențiale pe care se bazează convingerea sa. Atunci când una dintre părți furnizează informații celeilalte, potrivit dispozițiilor Convenției, ea poate solicita părții care le primește să păstreze caracterul confidențial al oricărui secret economic, industrial, comercial sau profesional sau procedeu comercial pe care pot să-1 conțină. În organizarea livrărilor supravegheate, este necesar ca după ce se transmit toate aceste informații statelor pe teritoriul cărora se vor tranzita drogurile, să se obțină aprobările din partea organelor abilitate, iar aceste aprobări, împreună cu actele procedurale se trimit autorităților străine competente. Articolul 41 din Regulament prevede că "instituțiile sau organele legal abilitate" care participă la efectuarea livrărilor supravegheate autorizate de către

Parchetul de pe lângă Curtea Supremă de Justiție, aparțin structurilor Ministerului **de** Interne. **Astfel, în**

2

concret, cei care vor asigura buna desfășurare a livrării supravegheate vor fi numai cei angajați în structurile Ministerului de Interne. Organele vamale pot propune organelor competente inițierea unei livrări supravegheate, dacă în timpul desfășurării controlului vamal descoperă produse ce intră sub incidența Legii 143/2000, însă desfășurarea acestei livrări supravegheate se va realiza cu personalul specializat din structurile Ministerului de Interne (articolul 42 din Regulament). Pentru obținerea din partea

Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție a autorizării **de** efectuare **a**

5

unei livrări supravegheate trebuie înaintate următoarele date: › solicitarea de efectuare a unei livrări supravegheate venită din partea unor autorități, străine competente, a Direcției Generale a Vămirilor sau propuneri ale organelor de poliție care doresc să inițieze o livrare supravegheată de droguri; › date referitoare la tipul și cantitatea de drog care face obiectul livrării supravegheate; › data la care transportul urmează să intre în România și eventual punctul de trecere a frontierei folosit; › mijlocul de transport și ruta de deplasare propus; › date despre suspectii implicați în transportul de droguri ce face obiectul livrării supravegheate (identitatea, domiciliul sau reședința, naționalitatea); › numele ofițerilor de poliție care coordonează activitatea, precum și ale eventualilor funcționari străini care participă la acțiune pe teritoriul României; › date referitoare la polițiștii sub acoperire sau străini sau la informatorii care eventual sunt infiltrați în caz, în situația în care legea permite. Pe baza documentelor înaintate, procurorul desemnat să analizeze cererea de autorizare, o avizează dacă nu există motive sau temeiuri legale pentru a o refuza, sau poate solicita date suplimentare. Realitățile sociale și folosirea eficientă a acestui procedeu probator a determinat legiuitorul să extindă sfera de aplicare a livrărilor supravegheate și la alte bunuri, astfel că

odată cu intrarea în vigoare a Legii nr.

10

39/2003 s-a statuat că se pot efectua

livrări supravegheate, cu sau fără sustragerea sau substituirea totală ori parțială a bunurilor care fac obiectul livrării.

2

Art. 16 din Legea 39/2003 a adus completări și în ceea ce privește actul de autorizare, în sensul că,

“livrarea supravegheată este autorizată prin ordonanță motivată care trebuie să cuprindă, pe lângă mențiunile prevăzute la art. 203 din Codul de procedură penală, următoarele: › „indiciile

2

temeinice care justifică măsura și motivele pentru măsura este necesară”; › „detalii cu privire la bunurile care fac obiectul livrării supravegheate și după caz, la bunurile care urmează a fi sustrate ori substituite, precum și la bunurile care urmează a le înlocui pe acestea”; › „timpul și locul efectuării livrării sau, după caz, itinerarul ce urmează a fi parcurs în vederea efectuării livrării, dacă acestea sunt cunoscute”; › „datele de identificare a persoanelor autorizate să supravegheze livrarea”.

Autorizația de livrări supravegheate se dă în toate cazurile de un singur procuror din cadrul D.I.I.C.O.T. și este permisă această activitate doar în situația existenței unei cauze penale.

Nu se poate autoriza efectuarea livrărilor supravegheate în cazul în care prin acestea s-ar pune în pericol siguranța națională, ordinea sau sănătatea publică [art.

2

16 alin. (3) din Legea nr. 39/2003]. Actele încheiate ca urmare a efectuării livrării supravegheate se vor înainta prin comisia rogatorie statului care a solicitat efectuarea de livrări supravegheate și constituie probe. 11.2.2. Folosirea investigatorilor sub acoperire Dacă în legislația altor state s-a creat de mult timp cadrul legal care reglementează activitatea agentului acoperit sau a investigatorului sub acoperire infiltrat în structurile criminale, protejându-i persoana, în legislația românească s-a făcut o reglementare târzie, dar adevărat, binevenită. Această instituție a fost menționată

pentru prima dată, în România, în Legea nr. 143/2000 privind combaterea traficului și consumului de droguri³². Potrivit art.1 lit. k) din Legea nr. 143/2000, „investigatorul acoperit este

3

32 Monitorul Oficial,

Partea I, nr. 362 din 3 august 2000 și

2

republicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 1.155 din

7

7 decembrie 2004. un polițist special desemnat să

efectueze cu autorizarea procurorului investigații în vederea strângerii datelor privind

3

existența infracțiunii, identificarea făptuitorilor și acte premergătoare sub o alta identitate decât cea reală, atribuită pe perioadă determinată”.33

La data apariției legii menționate **nu existau prevederi** procesual penale **relative la activitatea** 3
investigatorului sub acoperire, însă **prin Legea nr.**

Art. 2241 și următoarele s-a prevăzut că în această materie, dispozițiile Codului de procedură penală se completează

cu cele din legi **speciale. Este cazul** și a **prevederilor Legii** 3

nr.

39/2003 privind combaterea și prevenirea criminalității **organizate care, în art. 17, face vorbire** 3
de polițiștii **sub acoperire din cadrul structurilor specializate ale Ministerului** Administrației și
Internelor **care pot fi** folosiți **în vederea strângerii datelor privind** săvârșirea infracțiunilor și
identificarea făptuitorilor. **Legea nr. 508/2004** în art. **17** definește noțiunea **de** „investigator **sub**
acoperire” ca fiind ofițeri **sau** agenți ai poliției **judiciare special** desemnați **în acest scop** și
care pot efectua investigații **numai cu autorizarea** motivată **a procurorului anume desemnat de**
procurorul șef al

D.I.I.C.O.T. Introducerea acestei instituții juridice în legislația română s-a impus datorită faptului că modalitățile concrete de pregătire ori de săvârșire a infracțiunilor de crimă organizată au luat forme tot mai diversificate, în fața cărora posibilitățile de identificare și de stabilire a vinovăției deveneau tot mai anevoioase,

pe de o parte, iar **pe de altă parte,** riscurile **la** 9

care se expun polițiștii și colaboratorii voluntari infiltrați în rețelele infracționale, impuneau protejarea 33 Martorii anonimi care fac parte din organele poliției mai sunt cunoscuți sub denumirea de „agenți infiltrați” CEDO a adoptat o atitudine mai strictă în privința asigurării contradictorialității cu ocazia administrării „agenților infiltrați”, deoarece, spre deosebire de „martorii anonimi obișnuiți”, aceștia au o îndatorire generală de subordonare față de autoritățile executive statale, în special față de Ministerul Public (a se vedea, Udriou, M., Petrescu, O.,

Protecția europeană a drepturilor omului și **procesul penal** român – Tratat, **Editura C.H. Beck,**

10

București, 2008, pp. 755-761). Ior. Mijloacele și metodele clasice avute la dispoziție de organele judiciare, până la aceste modificări legislative s-au dovedit insuficiente și lipsite de eficacitate. Este unanim admis că infracțiunile de crimă organizată, de cele mai mult ori se comit în taină, fie că necesită gândire, pregătire, acțiune, fie că șterg urmele infracțiunii, compromit actele de descoperire întreprinse de organele judiciare, fie recurs, la nevoie, la acțiuni de intimidare ori acționează agresiv. Sunt și cazuri în care alte persoane sunt plătite să comită faptele, se folosesc de ținte false, efectele unor acțiuni se produc la distanțe mari de timp de la descoperire, iar infractorii dispar pentru perioade lungi de timp. De aceea descoperirea lor, dar mai ales probarea acțiunilor infracționale apare ca o problemă dificilă. Ca atare, pentru o mai bună eficientizare a muncii probatorii în dovedirea faptelor de criminalitate organizată s-a impus utilizarea agenților acoperiți. Folosirea acestor agenți sub acoperire se face și în cazul altor infracțiuni:

trafic de droguri, trafic de persoane, acte de terorism, spălare de

14

bani, falsificarea de monedă etc. Ceea ce caracterizează activitatea investigatorului acoperit este împrejurarea că acționează sub o altă identitate decât cea reală. Situația de a desfășura activitatea sub o altă identitate presupune nu numai schimbarea datelor de stare civilă ci și a oricăror date referitoare la persoană (ocupație, funcție, loc de muncă, studii etc.) astfel că agentul acoperit va dobândi - în activitatea sa acoperită - un loc de muncă, o altă ocupație și funcție, de multe ori și dacă este cazul, chiar o altă înfățișare. Aceasta înseamnă că pentru a-și derula activitățile sale investigatorul acoperit poate să apară ca funcționar al unei instituții, agent economic, patron al unei societăți comerciale, agent de asigurări etc. Folosirea investigatorilor sub acoperire a ridicat și ridică probleme în special prin prisma dreptului la un proces echitabil, reglementat de art. 6 din Convenție, dar poate aduce limitări și dreptului la viață privată prevăzut de art.81, spre exemplu atunci când investigatorii sunt folosiți pentru obținerea de informații, și nu în cursul unei proceduri penale, ca în situația testelor de integritate. Pentru a evita riscul unei încălcări a drepturilor fundamentale ale persoanei trebuie organele judiciare trebuie să interpreteze legislația internă prin raportare la practica CEDO în materia investigatorilor sub acoperire. Trebuie avut în vedere, însă, faptul că aceasta este încă în curs de formare, astfel încât Curtea nu a răspuns încă la toate întrebările cu privire la condițiile de autorizare, persoanele care pot acționa ca investigatori, activitățile pe care le pot desfășura aceștia sau modul în care pot fi audiați. Trebuie avut în vedere, totodată, că dispozițiile

Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților

8

fundamentale³⁴ reprezintă doar un standard minim în materia drepturilor omului. Mai mult decât atât, există riscul ca generalizarea afirmațiilor cuprinse în hotărârile Curții să dea naștere la inexactități, având în vedere că aceasta verifică dacă în cazurile concrete care sunt supuse examinării au avut loc încălcări ale drepturilor reglementate de Convenție și numai în anumite cauze stabilește principiile genera. Mai mult, spre deosebire de instanțele naționale, sarcina Curții nu este de a determina dacă anumite probe au fost obținute în mod nelegal, ci de a determina dacă această ³⁴

Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale

8

adoptată de România

prin Legea nr. 30/1994, publicată în Monitorul Oficial, nr.

8

135/31 mai 1994. „nelegalitate” a avut ca rezultat încălcarea altui drept consfințit de către Convenție, analizând procedura în ansamblul ei. Primul caz în care Curtea s-a pronunțat cu privire la participarea investigatorilor sub acoperire în investigarea unei infracțiuni a fost Ludi împotriva Elveției, în anul 1992³⁵ Ulterior, principiile au fost dezvoltate în cazul, Teixeira de Castro împotriva Portugaliei, în anul, 1998³⁶. În ultimi, ani au existat mai multe cazuri care au privit Lituania, stat în care investigatori, sub acoperire sunt folosiți în mod frecvent în investigarea infracțiunilor de corupție. Cel mai important este Ramanauskas împotriva Lituaniei, din 2008³⁷, care conține p prezentare detaliată a poziției de principiu a Curții cu privire la limitele acestei instituții. De asemenea, Miliniene împotriva Lituaniei³⁸ din același an, poate fi privit ca o sursă de bune practici, având în vedere că instanța de la Strasbourg a apreciat că în acest caz nu a existat o violare a Convenției³⁹. Concluzia care se desprinde din aceste hotărâri este că folosirea investigatorilor sub acoperire nu reprezintă în sine o încălcare a dreptului la un proces echitabil, cu condiția ca acesta să se realizeze cu respectarea unor reguli și garanții prevăzute expres și în mod previzibil în lege, astfel încât persoanele să poată prevedea în ce condiții pot fi folosite aceste metode investigative. În legislația română, cadrul general care reglementează procedura de folosire a investigatorilor sub acoperire în procesul penal este cuprins în 35 A se vedea CEDO, hotărârea din 15 ianuarie 1992, paragraf 49-50 în cauza Ludi contra Elveției. 36 A se vedea CEDO, hotărârea din 9 iunie 1998, în cauza Teixeira de Castro împotriva Portugaliei, paragraf 36-39. 37 A se vedea CEDO, hotărârea din 5 februarie 2008, în cauza Ramanauskas împotriva Lituaniei, paragraf 49 -73. 38 A se vedea CEDO, hotărârea din 24 iunie 2008, în cauza Miliniene împotriva Lituaniei, paragraf 35-41. 39 Alte cazuri importante sunt: Malininas împotriva Lituaniei, Khan împotriva Regatului Unit, Sequeira împotriva Portugaliei, Vanyan împotriva Rusiei, Khudobin contra Rusiei, Eurofinacom împotriva Franței și Constantin și Stoian împotriva României. A se vedea pe larg, în analiza Udriou, M., Predescu, O., op. cit. p. 242-253. prevederile art. 2241 - 2244 C.proc.pen. și în legile speciale (art. 261 din Legea nr. 78/2000⁴⁰ pentru investigarea infracțiunilor de corupție, art. I lit. k din Legea nr. 143/2000⁴¹și art. 17 din

Legea nr. 39/ 200342 privind prevenirea și combaterea criminalității organizate).

1

Dacă prevederile Codului de procedură penală se referă exclusiv la acte premergătoare efectuate în vederea strângerii de date și informații, legile speciale cuprind și obținerea mijloacelor de probă printre activitățile efectuate de investigator. Mai mult, textul art. 6 din Legea nr. 78/2000 (modificat prin O.U.G. nr. 124/200543) prevede în mod expres că investigatorii sub acoperire pot fi „autorizați să promită, să ofere sau, după caz” să dea bani ori alte foloase unui funcționar. Investigatorul sub acoperire culege date și informații în baza autorizației primite și se pune în totalitate la dispoziția procurorului.

Autorizația de a interveni într-o cauză penală este emisă de procuror atât în cazul agenților, cât și în cazul persoanelor particulare care colaborează în mod obișnuit cu poliția sau informatori ocazionali. În această autorizație, sunt specificate limitele din activitatea acestora. Posibilele activități ilegale ale acestora pot, antrena răspunderea penală atât în ceea ce privește pe polițistul de legătură, cât și pe informatorul în cauză. În cauzele penale de crimă organizată, atât polițistul, cât și agentul sub acoperire primesc identități false. Întreaga activitate a investigatorilor acoperiți se derulează în contextul 40

Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 219/ 18 mai 2000.

7

41

Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 362/ 03 august 2000.

2

42 Publicată

în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 50/ 29 ianuarie 2003. 43 Publicată în

3

Monitorul Oficial, Partea I, nr. 842/19 septembrie 2005. respectării drepturilor constituționale și ale tratatelor și convențiilor internaționale la care România este parte. Trebuie să mai amintim că activitatea desfășurată de către investigatorii acoperiți precum și de către magistrații care autorizează este supusă regulilor secretului profesional.

Cât privesc limitele de acțiune ale investigatorilor sub acoperire

3

apreciem că aceștia pot să-și continue activitatea și după declanșarea urmăririi penale, deși art. 2241 C.proc.pen. în denumirea sa marginală se referă doar la informațiile dobândite prin actele premergătoare⁴⁴. Pentru a fi admisibilă această

probă, legea română prevede că este necesară îndeplinirea următoarelor condiții: › „să existe date sau indicii temeinice și concrete despre săvârșirea ori pregătirea unei infracțiuni de criminalitate organizată”: legea nu cere existența unor probe, ci doar a unor indicii temeinice, a unor informații suficient de convingătoare în sensul pregătirii sau săvârșirii unei sau unor infracțiuni de crimă organizată”; › „să privească o infracțiune pregătită sau săvârșită în condițiile criminalității organizate, iar infracțiunea respectivă să nu poată fi descoperită ori făptuitorii să nu poată fi identificați

prin alte mijloace”; › „scopul urmărit să fie acela de descoperire a faptelor, de identificare a 3 autorilor și de obținerea mijloacelor de

probă”. Potrivit practicii CEDO o condiție esențială pentru a putea dispune autorizarea folosirii investigatorilor sub acoperire este existența unor motive 44 Pentru amănunte, vezi Lascu, I, Investigatorii acoperiți, R.D.P. nr. 3/2003; Vonica, D., Investigatorul acoperit, R.D. 1/2005; Hărăstășeanu, P. Investigatorul sub acoperire, R.D. nr. 5/2004; Mateuț, Gh. și colaboratorii, Traficul de ființe umane, Editura Alternative Sociale, Iași, 2005 rezonabile de a bănuși că persoana cercetată este implicată într-o activitate infracțională sau că a comis anterior o infracțiune de aceeași natură. Noțiunea de „motive rezonabile” nu a fost definită în cuprinsul hotărârilor și poate fi apreciată prin comparație cu noțiunea de „suspiciune rezonabilă” folosită în hotărâri și care a fost definită⁴⁵ ca presupunând existența unor fapte sau informații care ar satisface un observator obiectiv și imparțial că persoana ar fi putut fi implicată în săvârșirea de infracțiune. Astfel, s-a considerat că nu este suficientă simpla afirmație că poliția deține informații cu privire la implicarea unei persoane în traficul de droguri⁴⁶, sau atunci când suspiciunea s-a bazat pe o sursă indirectă⁴⁷ sau pe o sursă care nu era de încredere.⁴⁸ Curtea nu interzice folosirea în această fază a informațiilor obținute de la surse anonime însă acestea trebuie să prezinte un grad suficient de veridicitate, care ar trebui indicat în cuprinsul actului de autorizare.

Cererea de autorizare îmbracă **forma** scrisă, **se** adresează **procurorului** și **potrivit** 3 **art. 2242 alin. (3) C.proc.pen. va cuprinde datele** și **indiciile privitoare la faptele** și **persoanele** față **de care** există **presupunerea** că **au** săvârșit **o** infracțiune în **perioada pentru care se cere autorizarea**. Ordonanța **procurorului prin care se** autorizează **folosirea investigatorilor sub acoperire trebuie** să cuprindă **pe** lângă mențiunile prevăzute **în art. 203 C.proc.pen.** și următoarele **date: › „indiciile temeinice** și **concrete care** justifică măsura și **motivele pentru care** măsura **este** necesară”; › „activitățile **pe care le poate** desfășura **investigatorul sub acoperire”;**

45 CEDO, hotărârea din 16 februarie 2000, Fox, Campbell și Harley împotriva Regatului Unit. 46 CEDO, hotărârea din 15 decembrie 2005, Vanyan împotriva Rusiei. 47 CEDO, hotărârea din 5 februarie 2008, Ramananskos împotriva Lituaniei. 48 CEDO, hotărârea din 26 octombrie 2006, Khudobin împotriva Rusiei. › „persoanele față de care există presupunerea că au săvârșit o infracțiune”; ›

„identitatea sub care investigatorul sub acoperire urmează să desfășoare activitățile autorizate”;

2

„perioada pentru care se dă autorizare”. CEDO a considerat ca suficient pentru autorizarea folosirii unui investigator sub acoperire denunțul formulat de o persoană careia i s-a solicitat foloase materiale⁴⁹ și care nu avusese relații anterioare cu persoana cercetată, astfel încât nu putea fi bănuită de subiectivism. În viziunea Curții, actul de autorizare trebuie să conțină indicarea motivelor care justifică aplicarea măsurii, o descriere detaliată a scopului urmărit și a limitelor în care poate acționa investigatorul. Un element esențial cu privire la această condiție, este ca actul de autorizare să indice în mod expres care sunt elementele care justifică această presupunere. Cerința se regăsește, parțial, și în legislația noastră internă, care prevede că ordonanța procurorului trebuie să cuprindă activitățile pe care investigatorul sub acoperire cu identitate reală este autorizat să le efectueze. În cauza Constantin și Stoian contra României, Curtea a criticat că ordonanța procurorului nu conținea suficiente referiri la elementele obiective din care să rezulte date cu privire la activitatea infracțională a persoanelor cu privire la care s-a autorizat folosirea investigatorilor sub acoperire. Curtea a subliniat, totodată, importanța ca modul în care acționează investigatorul să fie supus unei supravegheri efective și a apreciat supravegherea efectuată de către procuror este suficientă⁵⁰, menționând totuși că CEDO, hotărârea din 24 iunie 2008, Miliniene împotriva Lituaniei. 50 CEDO hotărârea din 24 iunie 2008, Miliniene împotriva Lituaniei. o supraveghere efectuată de instanță ar fi fost mai potrivită. Limitele în care pot acționa investigatorii sub acoperire și scopul urmărit ridică cele mai multe probleme din perspectiva dreptului la un proces echitabil întrucât există un risc semnificativ ca investigatorul să determine persoana cercetată să săvârșească o infracțiune, situație asimilată unei violări a Convenției. Curtea a indicat în mod constant că rolul agentului sub acoperire trebuie să se limiteze la o investigare pasivă a activității infracționale⁵¹, element esențial pentru a-1 diferenția de un agent provocator, care determină o persoană să săvârșească o infracțiune. Noțiunea de investigare pasivă a fost nuanțată ulterior⁵², arătându-se că investigatorul poate să se alăture unei activități infracționale în curs de desfășurare fără a aduce atingere dreptului la un proces echitabil. În privința provocării polițienești, în doctrină⁵³ s-a arătat că acțiunea organelor de urmărire penală nu trebuie să supună suspectul unei constrângeri caracterizată printr-o provocare la săvârșirea unei infracțiuni, care să anihileze voința acestuia sau să abolească libertatea sa de acțiune. Organele de urmărire penală, ce au suspiciunea rezonabilă că o persoană participă la o infracțiune sau pregătește săvârșirea unei infracțiuni, trebuie să îi ofere suspectului (făptuitor) doar o „tentație obișnuită”, o oportunitate ce nu are caracter excepțional de a încălca legea⁵⁴. Astfel, în cauza Teixeira de Castro contra Portugaliei CEDO a constatat o încălcare a dreptului la un proces echitabil întrucât activitatea investigatorilor 51 CEDO hotărârea din 9 iunie 1998, Teixeira de Castro împotriva Portugaliei. 52 CEDO hotărârea din 24 iunie 2008, Miliniene împotriva Lituaniei. 53 A se vedea Merle, R., Vitu, A., Traité de droit criminel.Procédure pénale, vol. II, Ed. Cujas, 1997, p. 199. 54 Dennis, I. N., The Law of Evidence, 3rd edition, Sweet & Maxwell, 2007, p. 330. sub acoperire nu se situa în cadrul unei de combatere a traficului de droguri aflate sub coordonarea unui magistrat. CEDO a reținut că cei doi polițiști nu s-au limitat să examineze de o manieră pur pasivă activitatea reclamantului, ci au exercitat asupra acestuia o influență de natură să-l, provoace să comită infracțiunea. Astfel, activitatea celor doi ofițeri de poliție a depășit natura activității unor agenți infiltrați, deoarece ei au provocat săvârșirea infracțiunii și nimic nu arăta că fără intervenția lor aceasta ar fi fost comisă.⁵⁵ Instanța supremă din

România a folosit un raționament similar, arătând că folosirea investigatorului sub acoperire în scopul surprinderii în flagrant delict a unei persoane pentru trafic de droguri nu constituie o încălcare a dispozițiilor art. 68 alin.(2) C.proc.pen., dacă făptuitorul a luat hotărârea de a comite și a comis în mod repetat acțiuni specifice traficului de droguri, înainte de începerea activității investigatorului sub acoperire.⁵⁶ În cauza Constantin și Stoian contra României s-a reținut că persoanele cercetate au fost provocate să săvârșească infracțiunea de trafic de droguri întrucât faptele nu ar fi fost săvârșite în lipsa unei solicitări exprese a investigatorului sub acoperire, în condițiile în care nu existau nici un fel de informații din care să rezulte predispoziția inculpaților pentru acest gen de fapte. Instanța europeană a mai stabilit că oferirea unei sume disproporționat de mari a fost considerată ca o provocare⁵⁷, ca și stabilirea repetată a întâlnirilor la inițiativa exclusivă a investigatorului⁵⁸ sau formularea de solicitări repetate de furnizare a unor substanțe interzise. Obligația pozitivă a statului de a asigura garanțiile procedurale la care ne-am referit nu se limitează numai la ofițerii de poliție care acționează ca 55 Udroui, M., Predescu, O., op. cit., p. 244, comentarii la cauza Teixeira de Castro împotriva Portugaliei și Ramanauskas împotriva Lituaniei. 56 Î.C.C.J., Secția penală, dec. Nr. 5269/2007. 57 CEDO, hotărârea din 24 iunie 2008, Miliniene împotriva Lituaniei. 58 CEDO, hotărârea din 5 februarie 2008, Ramanauskas împotriva Lituaniei.

investigatori sub acoperire, ci se extinde la orice alte persoane care acționează la indicațiile acestora, precum un colaborator sau o persoană care oferă făptuitorului avantaje materiale. Astfel, la începutul lunii martie 2008, organele de urmărire penală s-au sesizat din oficiu că inculpatul C.M.R. vinde droguri în municipiile București și Pitești, motiv pentru care s-a dat curs cercetărilor penale. Cercetările întreprinse au relevat că susnumitul vindea hașiș și cannabis la prețul de 10 Euro gramul fie printr-o rețea de distribuitori, fie în mod direct la consumatorii care solicitau cantități mai mari de substanțe stupefiante. Folosindu-se un investigator sub acoperire și un colaborator al acestuia s-au realizat patru cumpărări de droguri de la inculpatul în discuție. Administrându-se și alte probe, precum și informațiile obținute prin interceptarea convorbirilor telefonice, s-a stabilit că produsele stupefiante puse în vânzare erau trimise din Spania. În acest fel a fost destructurată întreaga rețea și confiscată cantitatea de 3.706 grame de hașiș și cannabis, droguri de risc⁵⁹.

Potrivit dispozițiilor

art. 2242 alin. (2) C.proc.pen., perioada pentru care se poate autoriza folosirea investigatorilor sub acoperire este de cel mult 60 de zile. Această perioadă **poate fi** prelungită, **pentru motive temeinic justificate, fiecare prelungire neputând** depăși **30 de zile, iar durata** totală **a** autorizării, **în** aceeași cauză și **cu** privire **la** aceeași persoană, **nu poate** depăși 1 **an.**

Datele și informațiile obținute de

investigatorul sub acoperire vor fi puse în totalitate la dispoziția **organelor de** urmărire penală, **3** **putând fi folosite numai în cauza** penală și **în** legătură **cu persoana la care se** referă autorizația emisă **de** către **procuror.** Deși dispoziția **este** imperativă, **în alin. (2) al art. 2243 C.proc.pen se prevede** că **aceste date** și informații **vor putea fi folosite** și **în alte**

59 Kövesi, Laura Codruța, Tițian Dana, Frăsie Daniela, Arestarea preventivă. Practică judiciară. Hotărâri CEDO, Editura Hamangiu, București, 2009, p.143

cauze sau în legătură cu alte persoane, dacă sunt concludente sau utile. Pentru asigurarea unei reale protecții a lucrătorului care desfășoară activități de investigare sub acoperire, în art. 2244 C.proc.pen. este prevăzut că identitatea reală a acestuia nu poate fi dezvăluită în timpul sau după desfășurarea misiunii. Procurorul care a autorizat activitatea are dreptul de a cunoaște datele reale ale lucrătorului, fiind însă obligat la respectarea secretului profesional. Pentru ca actele întocmite de către investigatorul sub acoperire să aibă valoare probantă, instanța de

judecată

va verifica respectarea condițiilor de formă și de fond ale autorizației, astfel cum sunt prevăzute de art. 2242 C.proc.pen., dar păstrarea identității investigatorului sub acoperire este esențială atât față de instanța de judecată, de părțile din dosar sau apărătorii acestora. Astfel, se impune să nu fie menționate în actele de procedură care se efectuează: numele de familie, prenumele, domiciliul, locul de muncă și profesia, nici alte informații pentru identificarea investigatorului sub acoperire, putând fi utilizate pentru aceasta un număr, o parolă sau un alt semn. Pentru

reușita operațiunii, păstrarea confidențialității identității

agentului sub acoperire este esențială, în sensul că despre autorizarea introducerii investigatorului trebuie să aibă cunoștință cât mai puține persoane de preferință doar procurorul, șeful serviciului din care face parte investigatorul și eventual lucrătorul din structura specializată desemnat ca persoană de legătură a agentului sub acoperire. Aceleași reguli se vor aplica și cu ocazia audierii acestor persoane, ele urmând să fie introduse în cauză și audiate sub identitatea acordată pentru operațiunea desfășurată, iar materialul probator obținut va putea fi folosit după efectuarea formalităților prevăzute de art. 911 și următoarele C.proc.pen.

Persoana de legătură din cadrul structurii specializate din care face parte polițistul sub acoperire are obligația de a prezenta procurorului rapoarte periodice referitoare la activitățile desfășurate de

2

acesta, datele și informațiile culese cu privire la infracțiunile grave săvârșite sau care urmează să fie săvârșite și la făptuitori

2

[art. 18 alin. (2) din Legea nr. 39/2003].

În cazuri temeinic justificate, polițistul sub acoperire poate solicita autorizarea desfășurării și a altor activități decât cele pentru care există autorizarea, potrivit art. 18 alin.(1), procurorul urmând să se pronunțe de îndată prin ordonanță motivată în cazul aprobării acestei solicitări. În cazul în care agentul sub acoperire desfășoară alte activități decât cel pentru care a primit autorizarea,

20

precum și dacă intră în posesia unor informații referitoare la posibilitatea survenirii unui pericol imediat, acesta informează de îndată ce este posibil persoana de legătură, care are obligația de a aduce neîntârziat aceste informații la cunoștința procurorului care a dat autorizarea. Procurorul se pronunță de îndată prin ordonanță motivată, autorizând activitățile desfășurate de polițistul sub acoperire, sau după caz, retrăgând autorizația dată în condițiile

2

legii și ia măsurile ce se impun.

Dacă prin desfășurarea activităților autorizate, polițistul sub acoperire cauzează pagube materiale persoanelor fizice sau juridice care nu au legătură cu grupul infracțional organizat și cu activitățile infracționale desfășurate de acesta, plata despăgubirilor se asigură din fondurile prevăzute la art. 32

2

din Legea nr. 39/2003 (din bugetele Ministerului Administrației și Internelor, Ministerului Justiției și Ministerului Public). În situații excepționale - stabilite prin art. 21 din Legea nr. 39/2003 -

dacă există indicii temeinice că s-a săvârșit sau că se pregătește săvârșirea unei infracțiuni grave de către unul sau mai mulți membri ai unui grup infracțional organizat, care nu poate fi descoperită

2

sau ai cărei făptuitori nu pot fi identificați prin alte mijloace, pot fi folosiți informatori în vederea strângerii datelor privind săvârșirea infracțiunii și identificarea făptuitorilor. Informatorii pot beneficia de recompense financiare, în condițiile stabilite prin Ordin al ministrului de interne și al procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

II.2.3. Autorizarea procurării de droguri, substanțe chimice esențiale sau de către precursori de către investigatorul acoperit și colaboratorii săi O noua instituție introdusă

prin Legea nr. 143/2000 privind combaterea traficului și consumului ilicit de droguri

2

este aceea a autorizării procurării de droguri de către investigatorul acoperit și colaboratorul acestuia Aceasta metodă de probațiune se poate aplica numai în cazul investigării infracțiunilor de trafic de droguri, fiind specifică acestei categorii de infracțiuni și fiind reglementată numai de legea specială de combatere a consumului și traficului de droguri. Potrivit art. 22 al Legii nr. 143/2000 “în exercitarea misiunii sale, investigatorul acoperit poate

procura droguri, substanțe chimice esențiale și precursori, cu autorizarea prealabilă a procurorului”.

2

Referitor la persoanele care pot primi această autorizare, art.22 din legea nr.143/2000 le enumera în mod expres și limitativ: „polițiștii

care acționează ca investigatori acoperiți, precum și colaboratorii acestora, pot procura droguri, substanțe chimice esențiale și precursori, cu autorizarea prealabilă a procurorului în vederea descoperirii activităților infracționale și a identificării persoanelor implicate în astfel de activități”,

2

iar în alineatul 2 al aceluiași articol se prevede că “ actele încheiate de polițiști și

1

colaboratorii acestora, prevăzuți la alineatul I pot constitui mijloace de probă”. Ca atare, legiuitorul a stabilit două categorii de persoane care pot desfășura aceste activități procedurale: polițiștii și colaboratorii acestora. Dacă autorizarea unui polițist ca investigator acoperit care să procure droguri nu ridică probleme din cauza calității pe care trebuie să o aibă, credem că este necesar să ne referim la calitatea de colaborator introdusă de legiuitor în Legea nr.143/2000. Apreciem că,

prin „colaboratori” se înțeleg persoanele care furnizează informații investigatorului acoperit sau care îl ajută pe acesta să se infiltreze în rețeaua infracțională și care fac echipă cu investigatorul acoperit introdus în cauză, în scopul

descoperirii activităților infracționale și a identificării persoanelor implicate în astfel de activități.

2

Poate fi colaborator atât o persoană fizică care face parte dintr-o rețea infracțională, cât și una care nu aparține unui astfel de grup, însă în ambele cazuri aceasta este de acord să participe la descoperirea unor infracțiuni de trafic de droguri, iar participarea sa este indispensabilă pentru atingerea scopului misiunii. De multe ori, e necesară participarea unui colaborator la procurarea de droguri pentru a nu risca dezvăluirea identității investigatorului acoperit sau pentru ca acesta să își poată continua activitatea. Pentru a se putea autoriza procurarea de droguri și substanțe chimice esențiale și precursori sunt necesare întrunirea următoarelor condiții cumulative: › „să existe date sau informații că s-au comis sau că se pregătește comiterea unor infracțiuni”. Spre deosebire de autorizarea folosirii investigatorului acoperit, când legea prevede expres că trebuie să existe indicii temeinice, în acest caz sunt necesare doar existența unor date informative din care să rezulte că s-au comis ori se pregătesc comiterea unor infracțiuni. Aceste date se obțin prin mijloacele și în modurile arătate la capitolul anterior în urma desfășurării activităților informativ - operative desfășurate de organele specializate în combaterea traficului de droguri. În lipsa oricărei informații sau date că s-a comis o infracțiune apreciem că nu se poate acorda o astfel de autorizare. Această condiție e necesară pentru a evita abuzurile ori posibilitatea procurării “legale” de droguri; › „indiciile să privească săvârșirea sau pregătirea unei infracțiuni prevăzute în Legea nr. 143/2000”. Sfera de aplicare a acestor prevederi legale este strictă și expres limitată, neputând fi extinsă în cazul comiterii sau pregătirii altor infracțiuni; › „activitățile infracționale și persoanele implicate în acestea să nu poată fi identificate în alt mod”; › scopul procurării de droguri sau de substanțe chimice esențiale și precursori să fie „descoperirea activităților infracționale și identificarea persoanelor implicate în astfel de activități”. Competența de a autoriza procurarea de droguri și substanțe chimice esențiale și precursori aparține numai procurorului, iar autorizarea se dă în forma scrisă. Deși legiuitorul nu a prevăzut în mod expres această condiție, apreciem că solicitarea de autorizare trebuie să fie anterioară procurării drogurilor ori substanțelor chimice. În cazul în care se procură droguri sau substanțe chimice fără să existe o autorizare a procurorului în acest sens, cel care a făcut procurarea nu va fi apărât de pedeapsă, indiferent că are calitatea de investigator acoperit sau nu. Această autorizare se poate da odată cu autorizarea folosirii investigatorului acoperit ori poate fi dată și ulterior, dacă aceasta se impune pentru realizarea scopului prevăzut în articolul 21 și 22 al legii. În acest caz, prin cererea de autorizare a investigatorului acoperit se va solicita și autorizarea ca acesta să procure droguri sau substanțe chimice esențiale sau precursori. Considerăm că, atunci când procurorul autorizează folosirea investigatorului acoperit, în actul de autorizare, la activitățile pe care urmează să le desfășoare investigatorul urmează să se menționeze că acesta poate procura droguri, în ce cantitate și ce fel de drog, precum și data și locul de unde vor fi cumpărate, iar în cazul în care se cunoaște identitatea sau porecla vânzătorului, se vor înscrie și aceste date. În opinia noastră, atât cererea, cât și actul de autorizare trebuie să prevadă și ce drog sau substanță chimică se va procura, în ce cantitate și în ce mod. Legea nu prevede durata pentru care se va emite această autorizație,*, însă aceasta este limitată la un caz concret, astfel ca nu va putea fi folosită de mai, multe ori de investigatorul acoperit sau colaboratorul său. În cazul autorizării unui colaborator să

procurare droguri este necesar ca acesta să fie identificat, iar în momentul autorizării să se cunoască identitatea acestuia. După obținerea autorizației, investigatorul acoperit sau colaboratorul acestuia poate să procure drogurile sau substanțele chimice înscrise în autorizație și în cantitatea menționată. Prevăzând expres că investigatorul acoperit poate doar „procura” droguri cu autorizare prealabilă, apreciem că acesta este apărat de pedeapsă numai în ce privește această activitate, de procurare și nu altă activitate care este incriminată, cum ar fi, de exemplu: cultivarea, prepararea, prelucrarea, fabricarea. Dacă legiuitorul ar fi vrut să extindă sfera actelor materiale pe care investigatorul acoperit sau colaboratorul le pot desfășura în scopul pentru care e autorizat, atunci considerăm că nu ar fi prevăzut expres și limitativ activitatea care poate fi autorizată. Pe cale de consecință, orice altă activitate pe care investigatorul acoperit o desfășoară în afara celei de procurare, intră în sfera ilicitului. În situația în care, însă, agentul infiltrat săvârșește un act material sau chiar mai multe care intră în conținutul laturii obiective a uneia sau mai multor infracțiuni - fie că este nevoit a comite acele fapte pentru a nu trezi suspiciunea grupului infracțional penetrat, fie că este „pus la încercare”, ori verificat de membrii rețelei infracționale penetrate - legea română nu oferă posibilități speciale de exonerare de răspundere penală, urmând să se aplice fie dispozițiile referitoare la starea de necesitate, fie cele referitoare la circumstanțe atenuante (articolul 74 litera c din Codul Penal). Consider că acesta este unul dintre domeniile în care este necesară intervenția legiuitorului, pentru a reglementa situațiile în care

[săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală de către](#)

7

investigatorul sub acoperire poate fi justificată. Aceste reguli sunt aplicabile în aceeași măsură și colaboratorului investigatorului acoperit. În ceea ce privește activitatea desfășurată de către investigatorii acoperiți sau colaboratorii acestora în urma autorizării procurării de droguri, valorificarea acesteia este la fel ca și în cazul autorizării folosirii investigatorului acoperit, și anume actele încheiate de aceștia constituie mijloace de probă. II.2.4. Accesul și supravegherea sistemelor de telecomunicații sau informatice Codul de procedură Penală din 196860, în redactarea de atunci a art. 64 nu a prevăzut înregistrările audio și video ca mijloace de probă, nefiind stabilite de către legiuitor condiții exprese și limitative pentru a utiliza acest procedeu probator. Ulterior,

[Legea nr. 51/1991 privind siguranța națională a](#)

7

României⁶¹ în art.13 a reglementat posibilitatea culegerii informațiilor prin intermediul interceptărilor și înregistrării comunicațiilor, prevăzându-se că autorizarea folosirii acestora se face de către procuror în cazul în care există date sau indicii privind amenințări la adresa siguranței naționale. Evoluția fenomenelor infracționale și dezvoltarea tehnologiilor a impus modificarea Codului de procedură penală și a art.64 prin Legea nr. 141/199662, noile dispoziții prevăzând o procedură de administrare a probelor prin intermediul înregistrării audio sau video, prin introducerea unei Secțiuni noi cu nr. V/1 în cadrul Capitolului II privind mijloacele de probă din Titlul III al Codului de procedură penală. Secțiunea V/1 privind interceptările și înregistrările audio sau video a suferit modificări prin Legea nr. 281/200363; Legea nr. 356/200664 și

O.U.G. nr.60/200665. Demn de remarcat în acest domeniu este și Convenția Uniunii Europene din 29 mai 2000 (a intrat în vigoare la 23 august 2005) privind asistența juridică în materie penală între statele membre⁶⁶. 60 Publicată în Buletinul Oficial nr. 145-146 din 12 noiembrie 1968. 61

Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 163 din 7 august 1991. 62 Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 289 din

10

14 noiembrie 1996. 63

Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 468 din 1 iulie

12

2003, 64

Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 667 din 7 august

2

2006. 65 O.U.G. nr. 60

/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală,

14

publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr.

25

764/7 septembrie 2006. 66 Pentru România, Convenția din 29 mai 2000 și Protocolul Adițional la aceasta, a intrat în vigoare începând cu data de 1 decembrie 2007. O noutate adusă de această Convenție este aceea că reglementează între formele moderne de asistență judiciară pentru prima dată „intercepția telecomunicațiilor”, oferind o bază concretă și explicită cu privire la interceptarea și înregistrarea telecomunicațiilor în scopul anchetei penale. Modificările aduse Codului de procedură penală prin O.U.G. nr.60/2006 au schimbat competența autorizării accesului la asemenea sisteme și înregistrarea lor, de la procuror la judecător. Totuși, în fața formelor tot mai diversificate de comitere a infracțiunilor de corupție și criminalitate organizată, care în ultimul timp au luat o amploare deosebită, legiuitorul s-a văzut nevoit să extindă, din nou, metodele de probațiune, pentru a crea astfel anchetatorilor posibilități reale în lupta cu acest fenomen infracțional. Astfel, introducerea instituției accesului la sistemele de telecomunicații ori informatice s-a impus cu necesitate întrucât, de cele mai multe ori înregistrarea convorbirilor telefonice erau insuficiente pentru probarea unor infracțiuni a căror

caracteristică principală este că se comit cu participarea unui număr restrâns de persoane, iar rezultatul infracțional este benefic tuturor participanților, așa încât nici unul dintre aceștia nu au interes să denunțe fapta. Potrivit reglementărilor existente în Codul de Procedură Penală nu se puteau supraveghea și intercepta decât convorbirile telefonice și se puteau efectua doar înregistrări de imagini, rămânând astfel descoperite sfera celorlalte mijloace de transmitere a informațiilor din categoria sistemelor de telecomunicații sau informatice. Spre exemplificare, nu se puteau supraveghea în condițiile articolelor 911 și următoarele Cod Procedură Penală transmițerile de informații prin Internet, prin poșta electronică sau alte asemenea transmițeri. Prin introducerea acestei posibilități de accesare și supraveghere a sistemelor de telecomunicații și informatice au crescut și posibilitățile organelor de urmărire penală de a strânge probe pentru dovedirea acestor fapte grave. De asemenea, informații privind comiterea acestor infracțiuni se pot procura și de pe calculatoare, fiind uneori necesar a se accesa și supraveghea, de fiecare dată, conectările la Internet ori în diferite rețele de calculatoare. Extinderea posibilităților organelor de urmărire penală de a verifica și a supraveghea toate mijloacele de trimitere și receptare a informațiilor s-a impus și datorită dezvoltării mijloacelor de comunicare și a dezvoltării tehnologiilor în cadrul comunicațiilor.

Legea nr. 143/2000 privind combaterea traficului și consumului ilicit de droguri

2

este prima lege care a introdus această instituție prin articolul 23, care prevede că, atunci „când sunt

indicii temeinice că o persoană care pregătește comiterea unei infracțiuni dintre cele prevăzute în prezenta lege sau care a comis o asemenea infracțiune folosește sisteme de telecomunicații sau informatice, organul de urmărire penală poate, cu autorizarea procurorului, să aibă acces pe o perioadă determinată la aceste sisteme și să le supravegheze. Dispozițiile art. 911- 915 din Codul de procedură penală se aplică în mod corespunzător.”

13

Autorizarea accesului la sistemele informatice ori de telecomunicații este reglementat în aceeași formă și în articolul 23 al Legii

nr.678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane, precum și **în** articolul 27 **al** Legii **nr.**

2

656/2002 privind prevenirea și sancționarea spălării banilor.

2

Potrivit art. 15 din Legea nr. 39/2003

când sunt indicii temeinice cu privire la săvârșirea infracțiunilor

2

de crimă organizată

în scopul strângerii de probe sau al identificării făptuitorilor, procurorul poate dispune, pe o durată de cel mult 30 de zile punerea sub supraveghere a

20

sistemelor de comunicații ori punerea sub supraveghere sau accesul la sisteme informaționale.

2

Întrucât legea nu definește în mod expres noțiunile de „sisteme de telecomunicații”, „sisteme informatice”, „accesare”, „supraveghere”, „interceptare a comunicațiilor” ne revine sarcina de a le stabili conținutul în sensul în care au fost reglementate prin aceste legi speciale. Apreciem că prin „sisteme de telecomunicații” se înțeleg totalitatea mijloacelor tehnice care formează o unitate și prin care se transmit și recepțiază la distanță informațiile alcătuite din semne, sunete sau imagini. Aceste sisteme sunt cele care ajută la comunicarea prin cablu, pe cale verbală sau prin mijloace electronice. Avantajul supravegherii ori accesării acestor sisteme de telecomunicații este că ele oferă informații într-un timp foarte scurt, ceea ce permite obținerea evidenței contactelor infractorului, înregistrarea tuturor numerelor de telefon formate de la un aparat sau către un aparat, localizarea telefoanelor folosite de suspecti, precum și orice alte informații sau date necesare anchetei. Principalele sistemele de telecomunicații ce pot fi supuse supravegherii electronice sunt: › telefonul (postul telefonic fix sau mobil, postul telefonic privat sau cel public dacă sunt date că suspectii folosesc în mod uzual un telefon public pentru a pregăti sau comite o infracțiune din sfera crimei organizate; › pagerele; › faxurile; › comunicațiile prin intermediul computerelor; › televiziunea prin circuit închis. Accesul și supravegherea sistemelor de telecomunicații include și interceptarea imaginilor vizuale, nu doar comunicările verbale sau scrise. Opinăm ca prin „sisteme informatice” se înțeleg toate mijloacele tehnice prin care se transmit informații cu ajutorul sistemelor automate de calcul. Amintim aici computerele, rețelele de computere, casele de marcat, bancomatele, cititoarele de carduri. Astfel, accesarea și supravegherea acestor sisteme informatice oferă anchetatorilor posibilitatea de a afla numeroase informații, indicii sau chiar probe, deoarece aceste sisteme informatice îndeplinesc un dublu rol. Primul este reprezentat de faptul că pot fi utilizate ca mijloace de comunicare (calculatorul poate fi folosit pentru a transmite date prin poșta electronică) și totodată pot fi dispozitive de stocare a datelor (hard-diskul unui calculator poate reține conținutul documentelor ce au fost redactate cu ajutorul său). Cele mai răspândite sisteme informatice utilizate în comiterea unor fapte de crimă organizată sunt: › computerele sau rețelele de computere. Ca și mijloc de stocare a datelor, computerul poate da multe informații cu privire la

documentele create cu ajutorul său sau chiar să conțină date necesare anchetei. Ca și mijloc de comunicare calculatorul este folosit cel mai des pentru comunicații prin Internet, și în această ipostază, este cel mai important sistem informațional care, accesat sau supravegheat poate da suficiente probe anchetatorilor. Principalele modalități de localizare, copiere sau schimb de informații sunt: poșta electronică (e-mail), grupuri de difuzare știri Usenet, sistemul de discuții în direct Internet Relaz Chat (IRC), Facebook, Skype, Gmail; › casele de marcat, bancomatele și cititoarele de carduri. Noțiunile de „accesare” și „supraveghere” a sistemelor de telecomunicații și informatice au un conținut mai larg decât noțiunea de înregistrări audio, video sau pe banda magnetică, motiv pentru care dispozițiile articolelor 911 și 915 Cod Procedură Penală la care legea specială face trimitere,

se aplică în mod corespunzător, numai în ceea ce privește

21

condițiile de admisibilitate și procedura autorizării. Legea nu definește noțiunile de „accesare” și „supraveghere”, motiv pentru care vom încerca să definim noi aceste noțiuni. Considerăm că „accesare” constituie operațiunea de a pătrunde în sistemele de telecomunicații sau cele informatice, pentru un scop anume și pentru o perioadă limitată de timp. Accesarea nu presupune o activitate care să se desfășoare continuu în timp. Spre exemplu, accesarea unui sistem informatic constă în verificarea

la o anumită dată și anumită oră a contului bancar al

5

unui suspect. Prin „supraveghere” se înțelege operațiunea de a observa și de a avea sub control informațiile care se transmit prin sistemele amintite. Spre exemplu se poate dispune doar supravegherea liniilor telefonice ale unor suspecti pentru a se verifica ce telefoane primește fără, însă a se dispune și înregistrarea lor. Astfel, apreciem că legiuitorul a intenționat să extindă posibilitățile organelor de urmărire în ceea ce privește modul de probare a acestor infracțiuni prin introducerea acestei noi instituții, care să cuprindă toate mijloacele de trimitere și receptare a informațiilor, nu numai înregistrările de pe bandă magnetică sau cele de imagini. Prin aceste noi reglementări, dar și prin trimiterile la articolele din Codul de Procedură Penală care stabilesc condițiile de înregistrare video, audio și de imagini, legiuitorul permite astfel anchetatorilor să folosească mai multe tipuri de metode și tehnici de strângere de probe. Modul de realizare al acestora permite folosirea mai multor procedee, și anume: verificarea inopinată și sporadică a acestor sisteme, supravegherea lor permanentă, efectuarea de înregistrări ale convorbirilor telefonice, ale transmisiilor prin Internet, prin fax, prin pagere, efectuarea de înregistrări video, audio, de imagini, prin folosirea microfoanelor sau a altor aparate tehnice. Considerăm că folosirea microfoanelor și a dispozitivelor de ascultare și urmărire sunt procedee de punere în aplicare a autorizațiilor de înregistrare. Pentru a se autoriza accesul sau supravegherea sistemelor de telecomunicații sau sistemelor informatice sunt necesare îndeplinirea cumulativă a următoarelor condiții: › „să existe indicii temeinice că se pregătește comiterea unei infracțiuni sau că s-a comis o infracțiune”; › „indiciile temeinice să privească săvârșirea sau pregătirea unei infracțiuni prevăzute de legile speciale care prevăd acest mijloc probator ; ›

„persoana care pregătește comiterea uneia dintre infracțiunile prevăzute în prezenta lege sau a comis o asemenea infracțiune să folosească sisteme de telecomunicații sau sisteme informatice”.

13

Apreciam că nu este permisă autorizarea interceptării și înregistrării unei linii telefonice, în general pentru a se afla dacă se comite vreo infracțiune, ci este necesar să existe indicii cu privire la comiterea unei anumite infracțiuni, de către un posibil infractor; › scopul autorizării să constea în „strângerea de probe sau identificarea făptuitorului” ; › „accesul și supravegherea acestor sisteme să fie utilă pentru aflarea adevărului”. Art. 911 Cod Procedură Penală prevede expres că este posibilă autorizarea înregistrărilor convorbirilor

dacă: “sunt date sau indicii temeinice privind pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni pentru care urmărirea penală se face din oficiu, iar interceptarea

5

este utilă, pentru aflarea adevărului”. Deși această condiție este prevăzută expres pentru interceptarea convorbirilor telefonice, considerăm că ea se extinde și în cazul celorlalte mijloace de accesare și folosire a sistemelor de telecomunicații sau informatice, întrucât legea specială menționează că regulile din legea generală se aplică în mod corespunzător. Autorizarea accesului și supravegherea sistemelor de telecomunicații se face potrivit dispozițiilor din legile speciale completate cu dispozițiile Codului de procedură penală. Astfel, autorizația se dă pe durata înregistrării și interceptării,

dar nu mai mult de 30 de zile, în camera de consiliu, de președintele instanței căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță, sau de la instanța corespunzătoare acesteia, în a cărei circumscripție se află sediul parchetului din care face parte procurorul care efectuează urarea penală în lipsa președintelui instanței, autorizația se dă de către judecătorul desemnat de acesta

19

[art. 91, alin. (3) C.proc.pen.,

așa cum a fost modificat prin O.U.G. nr.

1

60/2006].

Autorizația poate fi reînnoită, înainte sau după expirarea celei anterioare,

19

fiecare prelungire neputând depăși 30 de zile. Durata totală a interceptărilor și a înregistrărilor autorizate cu privire la aceeași persoană și aceeași faptă, nu poate depăși 120 de zile.

19

Autorizarea interceptării și a înregistrării convorbirilor sau comunicărilor se face prin încheiere motivată, care

19

trebuie să cuprindă elementele prevăzute de lege.⁶⁷ Pentru cazuri de urgență, când întârzierea obținerii autorizării ar aduce grave prejudicii activității de urmărire penală, procurorul care efectuează urmărirea penală poate dispune, cu titlu provizoriu, prin ordonanță motivată ⁶⁷ Deși prin Decizia nr. 962 a Curții Constituționale (cu considerații critice de Nicu Jidovu. în Revista Dreptul nr. 7/2010, pp. 170-171) a fost respinsă excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 911 C.proc. pen., în motivarea acesteia se arată că dispozițiile procedurale prevăd suficiente garanții, iar o eventuală nerespectare a lor nu constituie o problemă de constituționalitate, ci una de aplicare, ceea ce însă excede competențele Curții Constituționale. S-a apreciat că dispozițiile legale menționate nu contravin prevederilor constituționale ale art. 28 și 53 care oferă legiuitorului libertatea unei astfel de reglementari, secretul corespondenței nefiind unul absolut, ci susceptibil de anumite restrângeri, justificate la rândul lor de necesitatea instrucției penale. Astfel, societățile democratice sunt amenințate de un fenomen infracțional din ce în ce mai complex, motiv pentru care statele trebuie să fie capabile de a combate în mod eficace asemenea amenințări și de a supraveghea elementele subversive ce acționează pe teritoriul lor. Asemenea dispoziții legislative devin necesare într-o societate democratică, în vederea securității naționale, apărării ordinii publice ori prevenirii săvârșirii de noi infracțiuni. Înregistrată în registrul special prevăzut în art. 228 alin. (1)1, interceptarea și înregistrarea convorbirilor sau comunicărilor, pe o durată de cel mult 48 de ore. În termen de 48 de ore de la expirarea termenului de mai sus, procurorul prezintă ordonanța împreună cu suportul pe care sunt fixate interceptările și înregistrările efectuate și un proces verbal de redare rezumativă a convorbirilor judecătorului de

la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cazul în fond

14

[art. 912 alin. (2) și (3) din C.proc.pen.]. 11.2.5.

Punerea sub supraveghere a conturilor bancare și a conturilor asimilate acestora

2

În peisajul general al criminalității organizate, spălarea de bani se detașează ca fenomen de pericol social major, care poate distorsiona desfășurarea normală a vieții economice. De aceea, organele judiciare care efectuează cercetările trebuie să adopte modalități tactico-penale specifice și eficiente, care să asigure o ripostă fermă, concretizată în descoperirea și tragerea la răspundere penală a infractorilor. În acest sens, s-a introdus în legislația penală specială o nouă metodă de investigare, și anume supravegherea conturilor bancare și a conturilor asimilate acestora. Măsura se dispune pentru a verifica sumele de bani care se tranzacționează de către persoane suspecte de a fi comis infracțiuni de crimă organizată ori corupție sau pentru a stabili operațiuni financiar bancare ilicite. Este de notorietate că cele mai frecvente operațiuni bancare se desfășoară prin intermediul conturilor bancare, așa încât supravegherea acestora este în cele mai multe cazuri utilă investigării infracțiunilor. Reglementarea legală a acestei măsuri în materia infracțiunilor de crimă organizată se regăsește în art. 15 alineatul 1 litera a din Legea nr.39/2003,

precum și în art. 27 alineatul 2 din Legea nr. 656 /2002,

10

care stabilesc că atunci

când sunt indicii temeinice cu privire la săvârșirea unor infracțiuni, **de**

18

crimă organizată ori de spălare a banilor, procurorul poate dispune

punerea sub supraveghere a conturilor bancare și a conturilor asimilate acestora,

2

pe o durată de cel mult 30 de zile.

2

Ca instrument juridic de realizare a operațiunilor bancare, contul reprezintă o convenție cu privire la reglementarea creanțelor și datoriilor reciproce existente între doi corespondenți⁶⁸. În vederea aplicării acestui mijloc probator sunt necesare întrunirea următoarelor condiții cumulative: › „să existe indicii temeinice că se pregătește comiterea unei

infracțiuni prevăzute de art.7 din Legea nr.39/2003

1

sau o infracțiune de spălare de bani Prevăzută de Legea nr.656/200 ori că s-a comis o asemenea infracțiune”; › indiciile temeinice să privească săvârșirea sau pregătirea

infracțiuni prevăzute de art.7 din Legea nr.39/2003

1

sau o infracțiune de spălare de bani prevăzută de Legea nr.656/2002”; „persoana care pregătește comiterea uneia dintre infracțiunile de crimă organizată sau spălare de bani ori a comis o asemenea infracțiune să aibă conturi bancare sau asimilate acestora și să le folosească în operațiuni financiar bancare”.

Această condiție se referă la împrejurarea în care, din

1

datele existente si informațiile culese rezultă că suspectul folosește conturile bancare sau cele asimilate acestora, iar acestea sunt cunoscute organelor de urmărire penală. Supravegherea acestor conturi pot furniza date de o deosebită importanță probatorie, astfel că, este necesar ca, înainte de a se dispune această măsură, să 68 Turcu Ioan, "Operațiuni și contracte bancare", Editura "Iumina Lex", București, 1994, p. 171 se cunoască toate conturile pe care suspectul le folosește, indiferent dacă acestea sunt deschise la o bancă sau la mai multe bănci. Pentru a fi aflate aceste conturi în afara metodelor clasice de culegere a informațiilor prin mijloace operativ - informative, legiuitorul a venit în ajutorul anchetatorilor și a introdus o serie de obligații în sarcina anumitor persoane care pot furniza informații cu privire la săvârșirea acestor tipuri de infracțiuni. Art. 3

din Legea nr.656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor

2

prevede obligația de comunicare a unor astfel de date, și anume, de îndată ce angajatul unei persoane juridice sau persoana fizică dintre cele prevăzute⁶⁹ la art. 8 are suspiciuni că o operațiune care urmează să aibă loc are drept scop spălarea banilor va sesiza persoana sau persoanele desemnate conform, legii, care pe baza unor indicii temeinice, vor informa, la rândul lor, Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor. Dacă aceste suspiciuni sunt întemeiate, Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor va sesiza ulterior organele de urmărire penală. Pe lângă aceste posibilități de aflare a conturilor bancare sau a tranzacțiilor suspecte, legea oferă anchetatorilor și posibilitatea de a se informa direct de la instituțiile financiare. 69 băncile, sucursalele băncilor străine și instituțiile de credit, instituțiile financiare, cum ar fi: fonduri de investiții, societăți de investiții, societăți de administrare a investițiilor, societăți de depozitare, de custodie. societăți de valori mobiliare, fonduri de pensii și alte asemenea fonduri, care îndeplinesc următoarele operațiuni: creditarea, incluzând, printre altele, creditul de consum, creditul ipotecar, factoringul, finanțarea tranzacțiilor comerciale, inclusiv forfetarea, leasingul financiar, operațiuni de plăți, emiterea și administrarea unor mijloace de plată, cărți de credit, cecuri de călătorie și altele asemenea, acordarea sau asumarea de garanții și subscrie de angajamente, tranzacții pe cont propriu sau în contul clienților prin intermediul instrumentelor pieței monetare, cecuri, ordine de plată, certificate de depozite și altele, schimb valutar, produse financiare derivate, instrumente financiare legate de

cursul valutar ori de rata dobânzilor, valori mobiliare, participarea la emiterea de acțiuni și oferirea de servicii legate de aceste emisiuni, consultanța acordată întreprinderilor în probleme de structură a capitalului, strategia industrială, consultanță și servicii în domeniul fuziunilor și achizițiilor de întreprinderi, intermedierea pe piețele interbancare, administrarea de portofolii și consultanță în acest domeniu, custodia și administrarea valorilor mobiliare, societățile de asigurări și reasigurări, agenții economici care desfășoară activități de jocuri de noroc ori de amanet, persoanele fizice și juridice care acordă asistență de specialitate juridică, notarială, contabilă, financiar-bancară, orice altă persoană fizică sau juridică, prin acte și fapte săvârșite în afara sistemului financiar-bancar. Astfel, pentru a identifica contururile suspectilor, în vederea punerii lor sub supraveghere, se pot cere aceste date direct de la instituțiile financiare acestea fiind obligate să comunice datele solicitate. Art. 26

din Legea nr. 656/2002 și art. 14 din Legea nr.

14

39/2000 stabilesc că secretul bancare și cel profesional nu este opozabil organelor de urmărire penală, iar

art. 27 alin. 1 lit. d din legea nr. 78/2000 și art.

14

15 alineatul 4 din Legea nr. 39/2003 prevăd posibilitatea procurorului de a

dispune să i se transmită înscrisuri, documente bancare, financiare sau contabile

2

dacă se investighează vreuna dintre faptele prevăzute de cele două legi speciale. Aceste dispoziții vin în completarea art. 96 și următoarele din Codul de Procedură penală privind ridicarea silită de obiecte și înscrisuri. Astfel, în condițiile legii generale,

organul de urmărire penală sau instanța de judecată

18

are obligația să ridice obiectele și înscrisurile ce pot servi ca mijloc de probă în procesul penal, iar orice unitate a unei organizații din cele prevăzute în articolul 145 din Codul Penal sau orice persoană în posesia căreia se află un obiect sau un înscris ce poate servi ca mijloc de probă este obligată să-l prezinte și să-l predea sub luare de dovadă

organului de urmărire penală sau instanței de judecată,

18

la cererea acestora.

Punerea sub supraveghere a conturilor bancare și a conturilor asimilate acestora

2

trebuie să fie efectuate „în

scopul strângerii de probe sau al identificării făptuitorului”.

18

Supravegherea

conturilor bancare și a conturilor asimilate acestora se poate efectua **la**

9

inițiativa organelor de cercetare penală sau a procurorului, atunci când sunt întrunite condițiile expuse mai sus.

Competența de a pune sub supraveghere conturile bancare și conturile asimilate conturilor bancare revine, potrivit legilor speciale, procurorului care efectuează sau supraveghează urmărirea penală și care emite ordonanță în acest sens. În ceea ce privește durata autorizării,

punerea sub supraveghere a conturilor bancare și a conturilor asimilate

2

conturilor bancare se poate dispune

pe o durată **de cel mult** 30 **de zile**, măsura putând **fi prelungită** în aceleași condiții, **pentru motive** temeinic **justificate, fiecare prelungire neputând depăși 30 de zile.**

2

Prelungirea duratei autorizării se face în aceleași condiții, precum acordarea autorizării inițiale, pentru motive temeinic justificate. Aceasta presupune examinarea de către procuror a materialului obținut prin supravegherea conturilor bancare și a conturilor asimilate conturilor bancare și apoi constată dacă mai subzistă temeiurile care au justificat propunerea inițială, dacă rezultatele obținute oferă premise temeinice pentru continuarea folosirii lor, dacă au rezultat date concludente privind existența infracțiunii și identificarea persoanei față de care a existat presupunerea că a săvârșit o infracțiune. Atunci când apreciază ca justificată propunerea de prelungire a autorizării, procurorul va dispune prelungirea ei, prin ordonanță, pe o perioadă care nu poate depăși, de fiecare dată 30 de zile. Legea nu limitează numărul prelungirilor, ci prevede numai durata acestora. Valorificarea rezultatelor obținute prin folosirea acestei autorizări se face prin depunerea documentelor primite de

la instituțiile bancare, financiare care au efectuat supravegherea conturilor bancare și a conturilor asimilate conturilor bancare, acte care constituie probe. II.2.6. Autorizarea efectuării unei investigații medicale S-a constatat în cadrul investigațiilor privind traficul și consumul ilicit de droguri că există posibilitate ca unele persoane să ascundă droguri în corpul lor cu scopul de a le transporta și pentru a evita descoperirea lor. De aceea, s-a impus introducerea unei noi instituții procedurale și anume autorizarea efectuării unor investigații medicale. Art. 25 al Legii nr.143/2000 prevede ca

„în cazul în care exista indicii temeinice că

18

o persoană transportă droguri ascunse în corpul său, pe baza consimțământului scris, organul de urmărire penală dispune efectuarea unor examene medicale, în vederea depistării acestora. În caz de refuz se va solicita autorizarea procurorului, care va menționa și unitatea medicală ce urmează să efectueze aceste investigații medicale”. Ca atare, din reglementarea legală a procedurii de autorizare a efectuării unor investigații medicale se desprind condițiile cumulative care trebuie să existe pentru a se putea dispune această autorizare, și anume: ▶ „să existe indicii temeinice ca o persoană transportă droguri ascunse”; ▶ „drogurile transportate să fie ascunse în corpul persoanei” Apreciem că prin noțiunea de „droguri ascunse” trebuie să înțelegem acele droguri care au fost introduse în corpul unei persoane pentru a nu fi văzute sau găsite de către organele de control sau de constatare, și care nu pot fi descoperite, valorificate sau folosite decât după scoaterea lor din corpul persoanei care le transportă; ▶ „persoana care ascunde drogurile în corpul său nu își dă consimțământul pentru a se efectua examene medicale”. Așadar, această autorizare este necesară numai în cazul unui refuz al persoanei care transportă droguri ascunse. Consimțământul trebuie să fie liber exprimat, să fie formulat, în scris, să privească acordul pentru efectuarea de examene medicale în vederea depistării drogurilor și să nu fie dat pentru efectuarea altor examene medicale sau analize, să emane de la o persoană care are capacitate de exercițiu, capacitate pe care și-o poate exercita pe deplin. Nu poate fi valabil. consimțământul exprimat de către o persoană care este pusă sub interdicție și care, cu sau fără știrea sa transportă droguri, sau consimțământul dat de minor care nu are capacitate de exercițiu. În aceste cazuri, apreciem că trebuie să existe consimțământul reprezentantului legal, sau, după caz, a părintelui. Pentru a se dispune această autorizare e necesar ca refuzul să fie expres și să privească efectuarea unui examen medical pentru depistarea drogului. ▶ scopul efectuării examenelor medicale să fie „depistarea drogurilor ascunse în corpul unei persoane”. Competența de a emite astfel de autorizații revine procurorului care efectuează urmărirea penală, iar în baza acestui act de autorizare, persoana suspectă că transportă droguri ascunse în corpul său este examinată medical, urmând a se stabili dacă există substanțe ascunse în corpul său și, apoi dacă acestea sunt sau nu droguri. Actele consemnând rezultatul investigațiilor medicale, precum și cele privind modul în care acestea s-au efectuat se transmit de îndată procurorului sau, după caz, organului de urmărire penală care le-a solicitat, urmând ca, în funcție de rezultat să se efectueze cercetări penale pentru comiterea uneia dintre faptele incriminate de legea specială. Secțiunea a 3-a Măsuri și strategii naționale și internaționale de prevenire și combatere a criminalității organizate La începutul acestui mileniu, comunitatea internațională este confruntată cu amenințări grave la adresa securității și ordinii mondiale, cu noi forme manifestare a criminalității, mai ales sub aspectul său organizat.

Criminalitatea organizată constituie **o amenințare majoră și în** continuă **creștere,**

1

globalizarea activităților infracționale grave, a căror caracter transnațional este din ce în ce mai manifest, reprezintă pentru orice stat democratic un atentat la siguranța națională. România ca membră a comunității internaționale se confruntă cu diversitatea criminalității organizate, respectiv, traficul de persoane, traficul de droguri, migrația ilegală, falsul de monedă, spălarea de bani, fraudă informatică etc. În fața dificultăților

întâmpinate, din care organizațiile **criminale încearcă să** tragă **foloase** cât mai mari, **statele trebuie să pună la punct strategii adaptate și rapide, ca** o reacție **eficientă împotriva fenomenului.**

1

Combaterea acestor fenomene de natură a afecta ordinea de drept a statelor, se poate realiza atât prin elaborarea și implementarea unei politici de securitate în care elementele de politică penală dețin un rol deosebit de important, cât și prin crearea și dezvoltarea unor instrumente internaționale specializate⁷⁰. În

perioada de tranziție parcursă de România după Decembrie 1989, criminalitatea și-

10

a făcut apariția și s-a dezvoltat, grupurile infracționale **acționând structurat în diverse domenii** **ale vieții** economice **și** sociale. **O parte a cetățenilor români uzitând de dreptul la liberă circulație** a **săvârșit fapte penale în afara teritoriului național, pentru ca ulterior, în baza „experienței” acumulate, să inițieze pe teritoriul României forme organizate de criminalitate, deja existente în alte zone geografice**⁷¹. **În acest context s-a ajuns la o specializare a grupărilor criminale în domenii în care profitul este maxim, prejudiciind de cele mai multe ori sistemul economic și social prin:**

10

fraudarea banilor publici și trecerea acestora în profitul grupurilor de interese; organizarea unor rețele de traficanți de droguri și atragerea tinerilor în sfera consumatorilor; traficul de persoane în vederea exploatarei sexuale; constituirea unor rețele de aducere în ⁷⁰ Schmidt Hăineală, O.A., Recentele modificări legislative în domeniul prevenirii și spălării banilor și combaterii actelor de terorism..., în R.D. nr. 1/2009, p. 174 ⁷¹ Din expunerea de motive a H.G: nr. 2209/09/12/2004,

publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 1256/27 .12.

18

2004 privind aprobarea Strategiei naționale **de combatere a** criminalității **organizate.**

10

România și trecerea ilegală peste frontieră a unor grupuri de migranți. De aceea au fost și sunt preocupări importante în instituirea de măsuri juridico-penale specifice de prevenire și combaterea criminalității organizate au avut loc atât la nivel internațional, cât și la nivel național. II.3.1. Prevenirea și combaterea crimei organizate Un document juridic internațional deosebit de important în materia combaterii criminalității și prevenirii criminalității organizate îl constituie

Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității organizate și Protocoalele adiționale,
adoptată la New-York la 5 noiembrie 200072 . România **și-**

2

a manifestat, prin notificarea acestei convenții,

opțiunea privind implicarea sa **activă în lupta împotriva acestui fenomen.**

1

Demn de amintit este și faptul că

prin Legea nr. 470/ 2002 a fost ratificat Protocolul Facultativ la Convenția cu privire la drepturile copilului, referitor la vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă, semnat la New- York, la 6 septembrie 2000.

1

Convenția definește în mod clar ce înseamnă: grup infracțional organizat, infracțiune gravă, grup structurat, produs al crimei, confiscare etc. și incriminează: participarea la un grup infracțional organizat, incriminarea spălării produsului infracțiunii, a corupției, măsuri de luptă împotriva spălării banilor, răspunderea penală a persoanei juridice, urmărirea penală și judecata unor asemenea fapte penale grave, confiscarea, cooperarea penală internațională în materie, combaterea și prevenirea traficului de persoane, minori și migranți etc. Prin această Convenție statele sunt îndemnate să ia măsuri de natură să asigure o bună cooperare internațională, ținând seama 72 Această Convenție a fost ratificată de către

România prin Legea **nr. 565/2002, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 813 din 8 noiembrie 2002 de**

9

efectele negative ale criminalității organizate asupra societății, în general și asupra dezvoltării durabile în special. Statele părți trebuie să facă **eforturi, în măsura posibilităților**

2

de a coopera

cu organizațiile regionale și internaționale, în vederea prevenirii **și**

2

combaterii criminalității transnaționale organizate. Pe baza acestei Convenții, legiuitorul român

a adoptat Legea nr. 39/2003 privind prevenirea și combaterea criminalității

1

organizate⁷³. Conform art. 3 din această lege,

autoritățile și instituțiile publice, organizațiile neguvernamentale precum și alți reprezentanți ai Societății Civile desfășoară, separat sau în cooperare, activități susținute de prevenire a criminalității organizate. De asemenea, **art. 4**

2

din lege prevede că

autoritățile și instituțiile publice desfășoară activitatea de prevenire a criminalității organizate în cadrul Grupului central de analiză și coordonare a activităților de prevenire a criminalității, care fac parte din Comitetul Național de Prevenire a Criminalității, înființat prin H.G. nr. 763/2001. Grupul central de analiză și coordonare a activităților de prevenire a criminalității ia măsurile necesare pentru elaborarea și actualizarea periodică a Planului Național de acțiune pentru prevenirea și combaterea criminalității organizate, care este aprobat prin Hotărâre

2

de Guvern. Ministerul Administrației și Internelor,

prin structurile sale specializate, realizează și menține în actualitate baza de date privind criminalitatea organizată, monitorizează și evaluează periodic acest fenomen, luând în considerare

2

atât categoriile de persoane care fac parte din grupurile infracționale organizate sau care au legătură cu asemenea grupuri, cât și victimele

73 Publicată

în Monitorul Oficial, Partea I, nr.50 din 29 ianuarie 2003

3

criminalității organizate. Publicarea informațiilor statistice și a rapoartelor de evaluare se face anual de către Inspectoratul General al Poliției Române, cu avizul ministrului de interne. În conformitate cu art.

20

24 din lege, Ministerul Administrației și Internelor,

Ministerul Justiției și Ministerul Public cooperează în mod direct și nemijlocit, în condițiile și cu respectarea obligațiilor decurgând din instrumentele juridice internaționale la care România este parte, cu instituțiile având atribuții similare din alte state, precum și cu organizațiile internaționale specializate în domeniu. Cooperarea care se organizează și se desfășoară în scopul prevenirii și combaterii infracțiunilor transnaționale săvârșite de grupuri infracționale poate avea ca obiect, după caz: asistența juridică în materie penală, extrădarea, identificarea, blocarea, sechestrarea și confiscarea produselor infracțiunii, desfășurarea anchetelor comune, schimbul de informații, asistență tehnică sau de altă natură pentru culegerea și analiza informațiilor, formarea personalului de specialitate, precum și alte asemenea activități.

2

Dimensiunile criminalității organizate fac din aceasta un risc la adresa securității naționale a României prin afectarea majorității domeniilor de manifestare ale mediului economic și social, ceea ce a impus elaborarea unei Strategii adecvate⁷⁴. Strategia națională prezintă factorii de risc la adresa asigurării unui climat de siguranță și securitate, principiile care stau la baza combaterii fenomenului de crimă organizată, stabilește obiectivele generale și specifice, precum și ⁷⁴ H.G: nr. 2209 din 09.12.2004,

publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 1256 din

2

27.12

.2004 privind aprobarea Strategiei Naționale de combatere a criminalității organizate în perioada 2004 – 2007.

10

modalitățile de realizare a acestora, cât și responsabilitățile fiecărei instituții cu atribuții în combaterea fenomenului, în raport cu prioritățile și resursele destinate acestui domeniu. Astfel, în prima secțiune sunt prevăzute principiile directoare ale Strategiei naționale, respectiv: › principiul priorității - problema combaterii criminalității organizate

este asumată ca o prioritate de Guvernul României; › principiul

4

viziunii globale și unitare - măsurile de combaterea a criminalității organizate se bazează pe viziunea global și unitară a problemei; › principiul profesionalizării în toate domeniile de activitate – lupta împotriva criminalității organizate presupune pregătirea profesională corespunzătoare a specialiștilor, precum și diseminarea experienței, bunelor practici și a instrumentelor de lucru în domeniu; › principiul continuității – activitățile desfășurate în vederea combaterii fenomenului vor avea un caracter permanent; › principiul legalității –

respectarea prevederilor Constituției și legislației naționale în materie, precum și a prevederilor specifice din tratatele internaționale la care România este parte; › principiul confidențialității – **datele personale**

4

deținute rezultate din activitățile specific nu se fac publice decât în cazurile și în condițiile prevăzute de lege; › principiul nediscriminării – activitățile specifice de contracarare se aplica tuturor cetățenilor care săvârșesc fapte ilicite, indiferent de sex, apartenență etnică și religioasă; › principiul coordonării și cooperării unitare între toate instituțiile implicate – practicile și procedurile în domeniul combaterii criminalității organizate vor avea la bază o concepție națională unitară; › principiul cooperării internaționale active – cooperarea activă în procesul de integrare în Uniunea Europeană și asigurarea unui rol activ al României la nivel internațional. Principalii factori de risc și vulnerabilități interne sunt redați/redate în cele ce urmează, fără a se intra în analiza acestora. Din categoria factorilor de risc intern fac parte: ? așezarea geografică a României, teritoriul țării fiind tranzitat de unele rute utilizate de către rețele ale criminalității organizate internaționale; ? instabilitatea socială, politică și economică a unor zone din proximitatea României; ? expansiunea rețelilor criminalității organizate transnaționale, a traficului ilegal de persoane, droguri, arme și muniții, tehnologii sensibile, materiale radioactive și strategice; ? proliferarea armelor de distrugere în masă, a tehnologiilor și materialelor nucleare, a armelor și mijloacelor letale neconvenționale; ? creșterea fluxului de migranți ilegali; ? acțiunile individuale sau colective de accesare și folosire ilegală a sistemelor informatice sau de comunicații. Din categoria vulnerabilităților interne fac parte: • accentuarea unor manifestări ale fenomenului de corupție; • amplificarea infracționalității economico-financiare; • contrabanda, migrația

clandestină și traficul de persoane; • traficul cu armament, muniții, materii explozive, substanțe toxice și radioactive; • escaladarea traficului și consumului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope; • contrabanda cu produse, tehnologii și servicii aflate sub embargo internațional; • posibilitatea penetrării ilegale sau distrugerii rețelelor de telecomunicații; • unele deficiențe ale cadrului legislativ necesar desfășurării activităților; • insuficiența resurselor umane, materiale sau financiare; • lipsa sau neactualizarea cadrului juridic de cooperare cu unele țări. O deosebită importanță în Strategia Națională de Combatere a Criminalității Organizate prezintă obiectivele propuse și rezultate din cerințele pe plan internațional. În formularea obiectivelor cuprinse în Strategia Națională de Combatere a Criminalității Organizate au fost luate în considerare prevederile legilor prin care România a ratificat

Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate adoptată la New-York, 2

în **15 noiembrie 2000,** precum **și** Protocoalele adiționale. **De**

asemenea, la baza elaborării strategiei au stat documentele programatice privind aderarea României la Uniunea Europeană, precum și observațiile, recomandările și concluziile rezultate din analiza stadiului actual al acestui proces. Dintre obiectivele fixate de Strategia Națională de Combatere Națională a Criminalității reținem: A. Obiective generale › dezvoltarea instituțională și operațională pentru compatibilizarea cu structurile europene în conformitate cu convențiile, acordurile, recomandările internaționale și legislația națională; › dezvoltarea și modernizarea capacității manageriale, precum și profesionalizarea personalului; › armonizarea legislației în domeniu cu acquis-ul comunitar; › combaterea infracțiunilor din sfera criminalității organizate; › dezvoltarea cooperării interinstituționale; › dezvoltarea cooperării internaționale în lupta împotriva criminalității organizate. B. Obiective specifice › compatibilizarea instituțională și funcțională cu structurile europene; › perfecționarea legislației în domeniu; › optimizarea activităților structurilor implicate în combaterea criminalității organizate; › creșterea eficienței activităților operative prin utilizarea tehnologiei informatice și de comunicare; › îmbunătățirea comunicării inter-instituționale în scopul combaterii eficiente ale criminalității organizate; › intensificarea activităților de combatere a

traficului și consumului ilicit de droguri având **ca** efect creșterea capturilor **de**

4

droguri de mare risc și reducerea cererii de droguri; › contracararea deturnării de precursori din circuitul legal; › confiscarea bunurilor și valorilor folosite la săvârșirea de infracțiuni sau obținute din săvârșirea infracțiunilor privind criminalitatea organizată; › › violență; reducerea traficului ilegal de persoane; menținerea trendului descendent al infracțiunilor comise cu mare › scăderea numărului de autoturisme furate din Uniunea Europeană și care sunt indigenizate sau tranzitate prin România; › dezvoltarea activităților de prevenire a traficului ilicit cu materiale strategice; › reducerea volumului de monedă falsă din circuitul economic și financiar, cât și a fraudelor cu instrumente de plată contrafăcute; › combaterea spălării banilor de către rețelele naționale și internaționale de infractori; › diminuarea fenomenului corupției; › informatizarea bazelor de date și interconectarea structurilor de specialitate la nivel național. Deoarece România a devenit o „piață de viitor pentru

crima organizată, unde grupurile mafiote române se disting prin amplitudinea violenței cu care săvârșesc faptele criminale, consider necesare, față de cele de mai sus, și alte măsuri care ar trebui luate sub aspectul îmbunătățirii cadrului legislativ referitor la eficientizarea activităților de combatere a acestui fenomen, după cum urmează: ▶ preluarea poliției judiciare de către Ministerul Public și înființarea poliției judiciare a DIICOT În concordanță cu dispozițiile constituționale, care situează Ministerul Public în rândul Autorității Judecătorești, o eventuală organizare a poliției judiciare în cadrul Ministerului Public ar putea reprezenta una dintre soluțiile de eficientizare a combaterii fenomenului infracțional în general și al crimei organizate în special. Constituția României, republicată, menționează în Titlu III, la cap.6, secțiunea a 2-a (Autoritatea judecătorească) faptul că în activitatea judiciară, Ministrul Public reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor. Ministerul Public își exercită atribuțiile prin procurori constituiți în parchete, în condițiile legii. Parchetele funcționează pe lângă instanțele de judecată, conduc și supraveghează activitatea de cercetare penală a poliției judiciare, în condițiile legii (art.131). Apreciem că este absolut necesar ca structura specializată să aibă propria poliție judiciară, formată din ofițeri de poliție specializați în combaterea crimei organizate și terorismului, care să acționeze sub autoritatea exclusivă a procurorilor DIICOT. Este esențială diferențierea între poliția administrativă și poliția judiciară, cea din urmă structură având sarcina de a constata și urmări orice infracțiune, conformându-se regulilor de procedură penală și de a executa măsurile dispuse de către procurori. Evident, opțiunea către un asemenea mod de organizare ar presupune detașarea unui număr de ofițeri și agenți de poliție judiciară, stabilit în funcție de evoluția anumitor indicatori ai criminalității, iar evaluarea profesională a lucrătorilor de poliție judiciară ar urma să fie în competența procurorilor, care de altfel exercită atât coordonarea, controlul, cât și conducerea activităților de cercetare penală. De aceea, structura de poliție judiciară trebuie să fie complet și clar diferențiată de structura de poliție administrativă, cea de menținere a ordinii publice; ▶ organizarea completelor specializate la instanțele care judecă cauzele de criminalitate organizată Apreciem că judecarea acestor cauze de către judecători specializați în domeniul crimei organizate ar duce la creșterea gradului de combatere al acestui flagel, dar și la prevenirea lui. Completele specializate ar putea contribui la aplicarea unitară și uniformă a dispozițiilor din legile speciale și mai ales a dispozițiilor privind tehnicile speciale de investigație, precum și la aplicarea unor pedepse cu grad ridicat disuasiv. Mai mult, crearea acestor complete ar permite magistraților o specializare pe diverse domenii – criminalitatea informatică, trafic de droguri, trafic de persoane etc. - elaborarea unor ghiduri de bune practici în judecarea acestui gen de cauze, precum și o creștere a celerității în judecarea cauzelor; ▶ armonizarea legislației penale și procesuală penală la cea europeană,

mai ales în ceea ce privește tehnicile **de** investigare specială **în**

5

domeniul crime organizate sau dispoziții procedurale (acestea se regăsesc în secțiunea a 2-a, dar și în capitolul de concluzii și propuneri). II.3.2. Prevenirea și combaterea traficului de ființe umane II.3.2.1 Considerații generale Noua configurație

a Europei, accentuată de dispariția frontierelor interne, evidențiază **pericolul**

1

deosebit al criminalității organizate, din cadrul căreia traficul de ființe umane s

-a dezvoltat la nivel internațional cu o viteză alarmantă. În fața

1

acestor amenințări, Uniunea Europeană și statele membre au trebuit

să pună la punct strategii adoptate **și rapide, ca reacție eficientă** pentru combaterea **fenomenului.**

1

S-a impus astfel

armonizarea legislațiilor penale ale statelor Uniunii Europene pentru a se ajunge la incriminări **asemănătoare ale**

1

traficului de persoane și măsuri comune de cooperare și combatere a fenomenului.

România și-a manifestat **opțiunea privind implicarea activă în lupta împotriva**

1

traficului de ființe umane, ratificând: ›

prin Legea nr. 470/2001 – Protocolul Facultativ la Convenția cu privire la drepturile copilului, referitor la vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă, semnată la New-York la 6 septembrie 2000; › **prin Legea nr. 565/2002 – Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale, precum și Protocolul împotriva traficului ilegal de migranți pe cale terestră, a aerului și pe mare,** adoptată la New-York la 15 noiembrie 2000.

1

Pe plan intern, prin adoptarea Strategiei Naționale de Prevenire și Combatere a Traficului de Ființe Umane, au fost stabilite instituțiile cu atribuții în domeniu și reguli de colaborare

1

instituțională.75 II.3.2.2 Cooperarea dintre instituțiile în prevenirea traficului de ființe umane Atribuții în domeniul prevenirii și combaterea traficului de persoane, separat sau în cooperare, au, potrivit dispozițiilor din Legea nr. 678/2001:

Ministerul Afacerilor Externe; Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale; Ministerul Administrației și Internelor, Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului; Ministerul Sănătății; Ministerul

28

de Justiție; Ministerul Public; Autoritatea Națională pentru Protecția Copilului și Adopție; Consiliile județene, Consiliile locale și alte instituții. În prevenirea și combaterea traficului de persoane, se pot implica potrivit dispozițiilor din lege și organizațiile neguvernamentale ori reprezentanți ai societății civile care separat ori prin cooperare cu organisme similare sau instituții ale statului, pot desfășura activități în acest sens. Numărul mare de instituții

implicate în prevenirea și în combaterea traficului de persoane

38

se explică prin amploarea și diversitatea fenomenului

atât la nivel național, cât și la nivel

10

internațional. Fiecărei instituții, prin lege, i-au fost atribuite sarcini în prevenirea și combaterea traficului de persoane, sarcini care trebuie realizate separat sau prin 75 În decembrie 2001, Guvernul a aprobat Planul național de acțiuni pentru combaterea traficului de ființe umane cooperare. Între cele mai importante atribuții în domeniu, i-au fost atribuite Ministerului Afacerilor Externe, instituție a cărei activitate se răsfrânge atât în sfera cooperării interne, cât și internaționale. Printre altele, M.A.E. are obligația de a întocmi și de a transmite instituțiilor interesate

o listă cu statele care prezintă potențial ridicat sub aspectul traficului de persoane.

13

Deși legea nu face distincții, apreciem ca în sfera acestei atribuții trebuie cuprinse doar acele state care asigură tranzitul și „consumul traficului de persoane”⁷⁶. Potrivit notei întocmită de această instituție, printre țările cu potențial ridicat sub aspectul „beneficiarilor” traficului de persoane, se numără țări precum: Germania, Italia, Spania, Olanda, Franța, Turcia, Japonia, Polonia. Sub aspectul tranzitului și stabilirii legăturilor dintre traficanți, prezente sunt țări precum: Albania, Serbia, Moldova, dar și celelalte state enumerate cu potențial ridicat sub aspectul existenței beneficiarilor persoanelor exploatate. Instituțiile interesate în receptarea acestor informații oferite de M.A.E. sunt cele care asigură verificarea documentelor de

călătorie în exterior pentru potențiale victime (poliție, vamă). O altă atribuție importantă a M.A.E. este cea legată de posibilitatea identificării cetățenilor străini asupra cărora

există indicii că ar fi implicați în traficul de persoane, în

13

vederea luării de măsuri pentru a împiedica accesul lor pe teritoriul României. Celelalte atribuții ale M.A.E. privesc acordarea de asistență victimelor cetățeni români aflate pe teritoriul altor state și eliberarea de documente în vederea repatrierii. De asemenea, M.A.E. facilitează cetățenilor străini, victime ale traficului aflați pe teritoriul României, eliberarea de pașapoarte sau titluri de călătorie. Alte atribuții ale M.A.E. privesc o activitate de informare a victimelor 76 Gh. Mateuț și colab., op. cit., p.175 despre drepturile conferite de legislația română, de promovare a legislației române și a legislației altor state în domeniul traficului de ființe umane. Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale are obligația de a stabili măsuri care să conducă la integrarea în

piața muncii a persoanelor care prezintă un risc ridicat de a fi traficate, în special femeile din zonele defavorizate și persoanele marginalizate social.

13

În acest sens, Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă trebuie să dezvolte programe de informare privind piața muncii, de formare profesională, de informare cu privire la dreptul salariaților, de cooperare cu agenții economici pentru angajarea cu prioritate

a persoanelor cu risc de a fi traficate.

13

Pe linia protecției victimelor traficului, M.M.F.P.S. prin Agențiile județene de ocupare a forței de muncă, trebuie să elaboreze programe de inițiere și formare profesională a victimelor care sunt cazate în centre de asistență, să le asigure servicii de Consiliere în vederea identificării de locuri de muncă. De asemenea, împreună cu Ministerul Finanțelor Publice, M.M.F.P.S. are obligația de a identifica posibilități

de stimulare a agenților economici dispuși să angajeze persoane cu risc ridicat de a fi traficate ori victime ale traficului

24

de persoane, dacă acestea au absolvit cursurile de formare profesională. Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului are, potrivit legii, obligația ca împreună cu celelalte ministere și cu organizațiile neguvernamentale să inițieze și să aplice

programe educative pentru părinți și copii, în mod deosebit **pentru grupurile**

13

care prezintă potențial ridicat de a fi victime, programe care să conștientizeze participanții asupra riscurilor ce le presupune o acceptare conștientă a exploatării unei persoane prin muncă forțată, sclavie, aservire, prostituție, pornografie, prelevare de organe ori alte asemenea încălcări ale drepturilor și libertăților omului. Aceleași instituții îi revine și sarcina de a informa părinții și copiii cu privire la drepturile pe care le au atunci când sunt victime ale traficului de persoane. Ministerul Justiției și Ministerul Public

au obligația de a efectua periodic studii **cu privire la** cauzele care determină **și** condițiile **care**

18

favorizează traficul de persoane. Ministerul Administrației și Internelor are atribuții importante în stoparea traficului de persoane, protecția și prevenirea victimelor, de evaluare statistică a fenomenului. Pe linie de prevenire, M.A.I. are obligația de a realiza și de a difuza materiale documentare prin care să fie cunoscute

riscurile la care pot fi supuse potențialele **victime ale traficului de persoane.**

13

Prin structurile specializate, în colaborare și cu alte ministere, M.A.I. monitorizează și evaluează periodic fenomenul, în baza de date luându-se în considerație traficanții, victimele și persoanele juridice care s-au implicat în activitatea de trafic de persoane. Baza de date se menține în actualitate, iar rapoartele de evaluare și informațiile statistice se publică semestrial cu avizul ministrului. De asemenea, M.A.I. are obligația de a

asigura la cerere, pe teritoriul României, protecția fizică a victimelor traficului. Prin Poliția **de**

13

frontieră identifică și preia victimele în vederea îndrumării lor către centrele de asistență specializată. M.A.I. stabilește, pentru transportatorii care au fost complici la o infracțiune de trafic de persoane, perioada cât unitatea va asigura cazare și întreținere victimelor. Atunci când victima este o persoană străină, M.A.I. împreună cu M.A.E. facilitează eliberarea actelor de identitate când acestea au fost furate sau distruse. Pentru identificarea traficului de persoane M.A.I., prin lucrătorii operativi, poate efectua, cu respectarea legii, controale în incinta oricărei persoane juridice. Consiliilor județene și Consiliilor locale le revine obligația, potrivit legii, de a sprijini și de a finanța

centrele de asistență și protecție a victimelor traficului de persoane, de

1

a asigura cu prioritate victimelor locuințe sociale. II.3.2.3. Planul

Național de acțiune pentru combaterea traficului de ființe umane Prin H.G. nr. 1266 /2001,

1

Guvernul României, a impus, în baza unui plan național, instituțiile implicate în combaterea traficului de persoane, direcții de cooperare și acțiuni care să eficientizeze această activitate în conformitate cu dispozițiile din Legea nr. 678/2001. Într-o listă anexă hotărârii sunt enumerate instituțiile cu atribuții în combaterea traficului de ființe umane, principalele fiind: Ministerul Administrației și Internelor; Ministerul Justiției;

Ministerul Afacerilor Externe; Ministerul Public; Ministerul **Muncii, Familiei și Protecției Sociale; Ministerul** Sănătății; **Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului;**

28

Organizația Internațională pentru Migranți; Oficiul Național pentru Refugiați Agenția Națională pentru Protecția Copilului și

Direcția de Investigare a Infracriunilor de Criminalitate Organizată și Terorism. Planul prevede

9

și activitățile pe care trebuie să le întreprindă în cooperare instituțiile mai sus menționate pe linia combaterii traficului de ființe umane, fiind axat pe acțiuni de cercetare, prevenire, combatere, asistență și întărirea cadrului legal. În principal, acțiunile pe care trebuie să le desfășoare instituțiile guvernamentale și organizațiile nonguvernamentale se înscriu în următoarele direcții: ? îmbunătățirea situației economice și sociale a categoriilor de persoane aflate într

-un grad ridicat de risc de a deveni victime ale traficului;

10

? informarea și creșterea gradului de conștientizare asupra formelor și pericolelor implicate de traficul de ființe

umane; ? elaborarea unei **strategii de comunicare** privind prevenirea și **combaterea** **traficului; ? asigurarea**

3

repatrierii și reintegrarea socială a victimelor; ? protecția victimelor traficului de ființe umane; ? aplicarea și îmbunătățirea legislației în domeniu; ? cooperarea regională și internațională cu statele implicate în combaterea traficului de ființe umane; ? identificarea cauzelor care generează traficul de persoane și stabilirea măsurilor de eliminare a cauzelor; ? reducerea posibilităților de eludare a legii; ? pregătirea personalului însărcinat cu aplicarea noilor instrumente în materie; ? tratarea corespunzătoare a instituțiilor care se ocupă de combaterea traficului de persoane; ? securizarea controlului la trecerea frontierei de stat. Obiectivele din plan sunt detaliate, sunt stabilite tipurile de activități pe care instituțiile și organizațiile neguvernamentale trebuie să le desfășoare pentru atingerea lor, sunt stabiliți partenerii pentru fiecare obiectiv, termenele de realizare și indicatorii de eficiență. Unele dintre obiectivele cuprinse în plan sunt realizabile și pot contribui în mare măsură la prevenirea traficului de ființe umane. Altele sunt de durată și implică, pentru realizarea lor, resurse materiale și umane însemnate. Tot în scopul combaterii traficului de ființe umane, dat fiind că printre victime se regăsesc din ce în ce mai mulți minori, prin H.G. nr. 1927/2004 a fost aprobat Planul

Național de acțiune pentru prevenirea și combaterea traficului de copii,

1

plan conform căruia Autorității Naționale pentru Protecția Copilului și Adopții, dar și altor instituții ale statului, le revin importante atribuții. Indiferent de forțele de prevenire existente sau care se vor mai înființa, combaterea acestui flagel depinde de eficiența și operativitatea cu care se aplică legea penală în cauzele descoperite, dar și de existența unor măsuri concrete de informatizare și conștientizare asupra riscului acestui fenomen, în special pentru categoriile sociale vulnerabile, femeii și copiii. Nu trebuie să ometem și faptul că pentru prevenirea traficului de ființe umane sunt necesare, în primul rând, măsuri de ordin general, cu caracter economic și social, eliminarea sărăciei, dezvoltarea educației, acordarea de șanse egale pentru toate persoanele indiferent de categoria socială din care provin. II.3.2.4. Formele de cooperare internațională Componentă a crimei organizate, traficul de ființe umane poate fi prevenit și combătut printr-o cooperare internațională efectivă între toate instituțiile cu atribuții de aplicare a legii, prin organizații neguvernamentale prin adoptarea unor legislații interne și internaționale corespunzătoare. Prin Legea nr. 671/2001, așa cum a fost modificată, în art. 45-47, s-a prevăzut o cooperare internațională în materia traficului de ființe umane doar informală. Potrivit acestor dispoziții, Ministerul Administrației și Internelor și Ministerul Public au obligația de a desemna ofițeri și procurori de la parchetele de pe lângă tribunale, de legătură cu ofițerii și magistrații din

alte state cu **scopul coordonării acțiunilor** din **cursul urmăririi penale. În**

13

acest sens, s-au constituit puncte de contact în cadrul M.A.E. și Ministerului Public cu instituții similare din alte state. Potrivit aceluiași dispoziții legale, societățile de transport internaționale și personalul abilitat să controleze documentele de călătorie, au obligația să verifice realitatea și legalitatea condițiilor de tranzit sau de primire pentru persoanele care călătoresc cu un astfel de mijloc de transport. Cooperarea internațională în prevenirea și în combaterea traficului de ființe umane nu se limitează la aceste dispoziții legale. Convențiile internaționale în domeniu, la care România a devenit parte

prin semnare sau ratificare, constituie instrumente juridice care permit atât o cooperare informală, cât și judiciară. Ratificarea de către România a Convenției Europene privind Extradarea - Paris, 1957 și a celor două Protocoale adiționale a Convenției Europene de asistență juridică în materie penală - Strasbourg 1959 și a Protocolului adițional, a Convenției privind transferul de proceduri în materie penală - Strasbourg, 1972, a Convenției privind valoarea internațională a hotărârilor repressive - Haga, 1970, a Convenției Europene privind transferul persoanelor condamnate - Strasbourg, 1983, și a altor convenții de cooperare în materie penală, a creat premisele adoptării unei legislații interne care să corespundă aquis-ului comunitar în domeniu. Intrarea în vigoare a Legii nr. 302/2004⁷⁷ (cu modificările ulterioare)

privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, a

14

derogat legislația internă anterioară mai lacunară și neunitară, a armonizat legislația internă cu procedurile mai simplificate stabilite de Convenția Uniunii Europene din 29 mai 2000 și al doilea Protocol adițional a Convenției a Consiliului Europei din 8 noiembrie 2001, ambele

cu privire la asistența judiciară internațională în materie penală.

5

Devenită lege internă de bază în materia cooperării penale internaționale, Legea nr. 302/2004, este un instrument de bază pentru organele judiciare în combaterea traficului de ființe umane componentă a criminalității organizate transfrontaliere. Toate formele reglementate de Legea nr. 302/2004 sunt 77

Publicata în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 594 din 1.

12

07.2004. 78 Modificată prin Legea nr. 229/2006; O.U.G. nr. 103/2006 și Legea nr. 228/2008 și

republicată în Monitorul Oficial, Partea I, din 10 noiembrie 2008.

10

aplicabile în materia combaterii traficului de ființe umane prin cooperare judiciară internațională. Formele de cooperare judiciară internațională în materie penală reglementate de Legea nr. 302/2004 sunt: › extradarea; › predarea în baza unui mandat european de arestare; › transferul de proceduri în materie penală; › recunoașterea și executarea hotărârilor; › transferarea persoanelor condamnate; › asistența judiciară în materie penală; › alte forme de cooperare judiciară internațională în materie penală dintre care putem aminti: ridicarea de obiecte și înscrisuri, audierile prin sistemul de videoconferință, transmiterea spontană de informații, livrări supravegheate sau echipe comune de anchetă. II.3.2.5.

Politica europeană privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane

1

La nivelul Uniunii Europene, problematica traficului de ființe umane se situează din punct de vedere tematic în domeniul Justiției și Afacerilor Interne, fiind subsumată problematicii noii legi a combaterii crimei organizate. Din punct de vedere politic, se poate spune că traficul de ființe umane apare ca temă distinctă pe agenda în materie a justiției și afacerilor interne din anul 1986, când Parlamentul European începe să adopte primele rezoluții privind situația femeilor, în general și a traficului de femei în particular. Cu toate acestea, se poate spune că traficul de ființe umane devine un punct important pe agenda politică a Uniunii Europene un deceniu mai târziu, când Comisia Europeană face publică prima sa Comunicare în această materie⁷⁹. De atunci, la nivel 79 Comunicarea privind traficul de femei pentru exploatare sexuală, COM (1996) 567 din 11 instituțional european s-a dezvoltat o serie de politici, acte legislative și scheme de finanțare care au făcut ca prevenirea și combaterea traficului de ființe umane să nu mai fie o temă periferică. Instrumentele legislative comunitare sunt, potrivit art. 249 din Tratatul privind Comunitatea Europeană (TEC): regulamentele, directivele, deciziile, recomandările și opiniile. Recomandările și opiniile nu au caracter obligatoriu și nu stabilesc drepturi sau obligații pentru cei cărora li se adresează. Măsurile comunitare obligatorii sunt instituite prin: › regulamente - obligatorii pentru toate statele membre și sunt direct aplicabile; › directive - obligatorii numai în ce privește rezultatul prescris și lasă la alegerea statelor membre mijloacele pentru atingerea rezultatului în cauză; › deciziile - obligatorii pentru cei cărora li se adresează. Instrumentele legislative existente la nivelul U.E. sunt determinate de cadrul instituțional pentru acest domeniu și pun accent, în principal, pe cooperarea polițienească și cooperarea judiciară în materie penală. Cooperarea în materie penală a condus la adoptarea mai multor norme, acorduri și tratate. Cel mai important instrument legislativ pentru materia combaterii traficului de ființe umane este reprezentat de art. 29 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE). În temeiul art. 29, „Obiectivul Uniunii este acela de a oferi cetățenilor un nivel ridicat de protecție într-un spațiu de libertate, securitate și justiție, prin elaborarea unei acțiuni comune a statelor membre în domeniul cooperării polițienești și judiciare în materie penală”. Tratatul menționează explicit că acest lucru se va realiza inclusiv prin prevenirea noiembrie 1996, accesibilă la portalul UE la <http://europa.eu.int/eur-lex/index.html> traficului de ființe umane și prevede o mai strânsă cooperare polițienească și între autoritățile judiciare. În același sens, este menționată explicit uniformizarea dispozițiilor de drept penal ale statelor membre. În materia prevenirii și combaterii traficului de ființe umane, cele mai importante etape legislative sunt reprezentate de adoptarea Deciziei cadru a Consiliului din 19.07.2002 privind combaterea traficului de ființe umane⁸⁰; Directiva Consiliului din 29.04.2004 privind permisul de rezidență temporară pentru victimele traficului sau care au fost supuse unei acțiuni de facilitare a imigrației ilegale și care cooperează cu autoritățile⁸¹ și Decizia cadru a Consiliului din 22. 12

.2003 privind combaterea exploatarii sexuale a copiilor și pornografiai

1

infantile⁸², legată numai în anumite privințe de traficul de ființe umane. „Directiva 2004/81/CE a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind permisul de rezidență eliberat resortisanților țărilor terțe care sunt victime ale traficului de ființe umane sau care au făcut obiectul unei acțiuni de facilitare a imigrației ilegale, care cooperează cu autoritățile⁸³, constituie o măsură importantă în contextul acceptării unor măsuri speciale pentru persoanele care sunt victime ale fenomenului. Directiva are drept obiect definirea condițiilor și termenii eliberării unui permis de rezidență temporară resortisanților țărilor terțe care cooperează în lupta împotriva traficului de ființe umane și a imigrației clandestine. În ceea ce privește victimele infracțiunilor legate de traficul de persoane în sens larg, directiva prevede ca măsura eliberării unui permis de rezidență să se facă inclusiv pentru acele persoane care au intrat clandestin pe teritoriul statelor membre (art. 3). 80 JOL 203, din 1 august 2002. 81 JOL 261, din 6 august 2004. 82 JOL 13, din 20 ianuarie 2003. 83 JOL 261, din 6 august 2004. Recunoașterea drepturilor fundamentale prevăzute de Carta Europeană a Drepturilor Fundamentale, enunțată și în preambul, se traduce și prin existența unei perioade de reflexie care să permită victimelor să se refacă oarecum după experiența traumatizantă și să scape de sub influența traficantilor (art. 6), precum și prin măsuri de asistență acordate victimelor înainte de eliberarea permisului de ședere, cum ar fi accesul la îngrijiri medicale, asistență lingvistică și asistență juridică gratuită.

„Decizia cadru 2002/629/JAI a Consiliului din 19 iulie 2002 privind combaterea traficului de

8

ființe umane”⁸⁴ reprezintă cel mai important instrument în această materie. Decizia-cadru are caracter obligatoriu, deși este lipsită de efect direct, și poate constitui un instrument eficient de combatere la nivel european al fenomenului. Textul deciziei cadru se întemeiază în mare măsură pe Protocolul Convenției O.N.U. împotriva criminalității organizate transnaționale. În același context, al combaterii tuturor formelor de trafic și de exploatare a persoanelor, este „Decizia 2000/375/JAI a Consiliului din 9 iunie 2000 pentru combaterea pornografiei infantile pe Internet”⁸⁵, care reprezintă un instrument important pentru protecția drepturilor copilului. Trebuie menționată, de asemenea, „Decizia 2001/87/CE a Consiliului din 4 decembrie 2000”⁸⁶, privind semnarea, în numele Comunității Europene a Convenției O.N.U. împotriva criminalității organizate transnaționale și a Protocoalelor acesteia. II.3.3.

Prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri La

43

nivel mondial, producerea și comercializarea drogurilor, la sfârșitul 84 JOL 203, din 1 august 2002. 85 JOL 138, din 9 iunie 2000. 86 JOL 030, din 1 februarie 2001. anilor '70, ocupa locul al doilea între activitățile umane, conform statisticilor O.N.U.,

cu o cifră anuală **de afaceri de** peste 500 **de** miliarde **dolari,**

1

din care pentru traficantii rezulta un profit net de circa 50 de miliarde dolari⁸⁷. Cu implicații dramatice asupra existenței a milioane de oameni, drogul, „moartea albă”, cu toate derivatele sale, a devenit în ultimele decenii una dintre principalele forme de exprimare a crimei organizate și, prin urmare, inamicul public numărul unu al statelor și obiect al incriminării penale internaționale. II.3.3.1. Strategia antidrog a Uniunii Europene În Strategia antidrog a UE pentru anii 2005 - 2012 se menționează că

problema drogurilor poate fi abordată din diverse perspective:

4

politică, sănătate, cercetare științifică, practică, cooperare operațională împotriva traficului de droguri⁸⁸. Cu ocazia reuniunii din 25-26 februarie 2010, Consiliul Justiție și Afaceri Interne a adoptat „Strategia de securitate internă a Uniunii Europene: Către un model european de securitate”, Strategie adoptată de Consiliul European din 25-26 martie 2010. Conform Strategiei de securitate internă, principalele riscuri și amenințări infracționale cu care se confruntă în prezent Europa sunt terorismul, formele grave de criminalitate, criminalitatea organizată, traficul de droguri, criminalitatea informatică, traficul de ființe umane, exploatarea sexuală a minorilor și pornografia infantilă, infracționalitatea economică și corupția, traficul de armament și criminalitatea transfrontalieră⁸⁹. Deși nu se vizează crearea de noi competențe, ci integrarea strategiilor și a 87 Geamănu, Grigore, Dreptul internațional penal și infracțiunile internaționale, Editura Academia Română, București, 1977, p.133. 88 Pentru conținutul integral al Strategiei, a se vedea www.gov.ro 89 Secretariatul General al Consiliului European, Strategia de Securitate internă a Uniunii Europene: Către un model european de securitate, Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, ISBN 978-92-842-2690-6, p.7. abordărilor conceptuale existente și recunoașterea cadrului Programului de la Stockholm, Strategia de securitate a UE răspunde acestei situații. Aceasta demonstrează un angajament ferm de a continua să înregistreze progrese în cadrul spațiului de justiție, libertate și securitate, prin intermediul unui model european de securitate care se confruntă cu următoarele provocări: protecția drepturilor și a libertăților; îmbunătățirea cooperării și a solidarității între statele membre; abordarea cauzelor insecurității și nu doar a efectelor acesteia; stabilirea priorităților în materie de prevenire și anticipare; implicarea tuturor sectoarelor care dețin un rol în protecția publică (politic, economic, social etc.); informarea cetățenilor cu privire la politicile de securitate și, în cele din urmă, recunoașterea interdependenței, dintre securitatea internă și cea externă în stabilirea unei abordări de „securitate globală cu țările terțe.”⁹⁰

Situația actuală privind drogurile este prezentată în rapoartele anuale ale EMCDDA⁹¹ și ale EUROPOL-ului. În ciuda faptului că modelele consumului de droguri au variat în cele 27 de state membre ale UE, mai ales în ceea ce privește proporțiile, noi probleme au apărut în anumite zone și nu există date care să sugereze o scădere semnificativă a consumului de droguri⁹². Și totuși, incidența cazurilor de punere în pericol a sănătății ca urmare a consumului de droguri și a numărului de decese asociate consumului de droguri s-au stabilizat și chiar au început să scadă. Prevederile legate de tratament pentru consumatorii de droguri au crescut, iar serviciile s-au diversificat. Referitor la reducerea ofertei, se conchide că în ciuda eforturilor notabile și adeseori încununate de succes atât la

4

nivel național, cât și la nivel UE, traficul de droguri rămâne unul dintre cele mai profitabile tipuri de comerț pentru grupările de criminalitate organizată din cadrul UE.

90 Ibidem, pp. 7-8 91 European Monitoring Centre for Drug Addiction 92 Hotca, M.A., Dobrinou, M., op. cit., p.112.

Rezultatele evaluării finale a Strategiei UE în domeniul drogurilor și a Planului de Acțiune 2000-2004 indică faptul că s-au realizat progrese în atingerea unor obiective ale Strategiei actuale. În plus, multe dintre acțiunile prevăzute în Planul de Acțiune curent au fost implementate sau se află în curs de implementare. Totuși, datele disponibile nu sugerează că s-ar înregistra o reducere semnificativă în

ceea ce privește consumul de

droguri sau ca disponibilitatea drogurilor s-ar fi redus substanțial. De asemenea, rezultatele evaluării finale duc la următoarele concluzii: ar trebui stabilite obiective și priorități clare și precise, care să poată fi transpuse în indicatori operaționali și în acțiunile viitoarelor Planuri, cu responsabilități și termeni limită clar definiți; ar trebui să se înregistreze un progres constant în ceea ce privește disponibilitatea, calitatea și capacitatea de comparare a informației referitoare la monitorizarea situației drogurilor; programul multianual de consolidare a zonei de libertate, securitate și justiție ar trebui să reflecte obiectivele noii Strategii antidrog și ale noilor Planuri de Acțiune; principala atenție a activității Grupului Orizontal pe Droguri (HDG) ar trebui să se concentreze pe avansarea și monitorizarea implementării acțiunilor stabilite în viitoarele Planuri de Acțiune, precum și pe coordonarea activității altor grupuri de lucru pe droguri ale Consiliului.

Noua Strategie europeană antidrog

se concentrează pe două linii: reducerea cererii și reducerea ofertei, precum și pe două teme intersectate: • cooperare internațională; • cercetare, informare și evaluare. A.

Reducerea cererii În domeniul reducerii cererii, Strategia europeană antidrog 2005-2012

a urmărit și urmărește

reducerea măsurabilă a consumului de droguri, a dependenței și a riscurilor medicale și sociale prin dezvoltarea și îmbunătățirea unui sistem de reduceri a cererii care să fie efectiv și integrat și bazat pe rezultate științifice.

4

Un astfel de sistem de reducere a cererii implică următoarele măsuri:

4

- › prevenirea consumului de droguri - printr-un vast program european de popularizare a efectelor distructive ale drogurilor;
- › prevenirea consumului experimental pentru a nu deveni consum regulat;
- › intervenții rapide pentru comportamentele la risc;
- › asigurarea de programe de tratament conform ultimelor informații științifice, care să ofere toată gama de măsuri terapeutice existente;

asigurarea de programe de reabilitare și reintegrare socială; › reducerea consecințelor medicale asociate consumului de droguri. Toate aceste măsuri sunt complementare și de importanță egală.

4

În domeniul reducerii cererii, Consiliul și Comisia Europeană au identificat

următoarele priorități: ?îmbunătățirea accesului la programe de prevenție și creșterea eficienței acestora,

4

creșterea gradului de conștientizare asupra riscurilor consumului de substanțe psihoactive și a consecințelor acestora;

4

?îmbunătățirea accesului la programe de tratament țintite și diversificate;

4

?îmbunătățirea accesului la programe de reducere a riscurilor. B.

Reducerea ofertei În domeniul reducerii ofertei, Strategia UE 2005-2012 și Planul de Acțiune

4

prevăd: ▶

o îmbunătățire a eficienței, eficacității și a cunoștințelor de bază în intervențiile și acțiunile de aplicare a legii de către Uniunea Europeană și Statele Membre având ca țintă producerea, traficul de droguri, deturnarea precursorilor din cadrul legal,

4

spălarea banilor în legătură cu infracțiunile la regimul juridic al drogurilor;

4

▶

întărirea cooperării în domeniul aplicării legii atât la nivelele strategice cât și la cele de prevenire a criminalității, cu scopul de a dezvolta activitățile operative în domeniul drogurilor și al deturnării precursorilor din circuitul legal de producție, al traficului de droguri atât peste frontierele interne,

4

cât și la cele externe ale Uniunii Europene; ▶

intensificarea cooperării în aplicarea legii între statele membre prin utilizarea actualelor instrumente și cadre de lucru:

4

echipe

comune de investigație, Mandatul European de arestare, EUROPOL și EUROJUST, măsuri de

4

confiscări a bunurilor și aplicarea Convenției O.N.U. privind combaterea criminalității organizate transnaționale și a protocoalelor sale; ▶ lărgirea cooperării între statele membre în

domeniul aplicării legii, al investigațiilor în cauze penale și al

4

criminalității,

stabilirea unor rețele de schimburi de date în orice domeniu,

4

creșterea eficienței acțiunilor organelor vamale și a celor judiciare; › intensificarea aplicării legii direcționată

către țările care nu sunt membre ale UE, în special țările producătoare și regimurile aflate de-a lungul rutelor de trafic.

4

Pentru ca Uniunea să fie mai puțin atractivă pentru organizațiile criminale este imperativ ca prin autoritățile vamale și autoritățile de aplicare a legii să se îmbunătățească controalele pe teritoriile respective. Controalele naționale completează măsurile luate la granițele exterioare ale UE.

4

Trebuie

întreprinse acțiuni majore pentru încurajarea și extinderea cooperării cu instituțiile de aplicare a legii din țările terțe.

4

C. Coordonarea Planul de Acțiune Antidrog a Strategiei europene include acțiuni menite a contribui la dezvoltarea mecanismelor de cooperare europene, astfel: ›

coordonarea politicilor privind drogurile la nivelul UE – prin intermediul

4

Grupului Orizontal de Lucru pe Droguri (GLD). Rolul și mandatul GLD sunt de a consilia și de a monitoriza politicile dezvoltate de către Consiliu, de a asigura managementul strategiei și al planului de acțiune, precum și a proiectelor individuale; ›

pentru ca GDL să își îndeplinească rolul coordonator în domeniu, trebuie informat permanent asupra evoluțiilor relevante la nivel național în domeniu precum și asupra altor activități desfășurate de alte grupuri

4

importante în domeniu la nivelul

Consiliului, cum sunt: Grupele **de Cooperare Poliție/Vamă, Grupul Multidisciplinar pe Crimă Organizată, Grupul** pe Sănătate, Grupul **pe** probleme economice; › **Grupul** Orizontal **de** **Lucru pe**

4

Droguri trebuie **să acorde atenție în mod regulat aspectelor de politică externă privind drogurile.**

4

Trebuie

să fie pregătit pentru schimbul de informații și să pregătească poziții comune ale UE în **relațiile externe privind politica UE în domeniul drogurilor;**

4

› cooperarea dintre UE și statele candidate la integrare, cu statele aflate pe rutele de tranzit ale drogurilor către Europa, cu alte state aflate pe posibile rute de trafic; › coordonatorii naționali pe droguri sunt responsabili pentru coordonarea la nivel național a Politicilor de implementare a Strategiei antidrog și a Planului de Acțiune. D. Cooperarea internațională În domeniul cooperării internaționale, Strategia UE 2005-2012 are următoarele priorități: ›

manieră de acțiune coordonată, efectivă **și mai clară din partea UE în cadrul organizațiilor** internaționale **și** a conferințelor, **precum și promovarea unei abordări echilibrate a problemei drogurilor;**

4

› eforturi speciale în relațiile cu țările din Pactul de stabilizare și aderare, precum și cu țările potențial candidate, cum este Croația pentru 2013, precum și cele în așteptare în vederea nominalizării, cum sunt Albania, Bosnia și Herțegovina, Macedonia, Serbia și Muntenegru; › să asiste alte țări, cum ar fi

cele vecine ale UE, precum și țările importante producătoare de droguri sau aflate pe rutele majore de tranzit al drogurilor, **să promoveze măsuri mai eficiente în** vederea **cererii și a ofertei de droguri, în parte prin întărirea cooperării** cu **UE și** în parte **prin promovarea problemelor legate de droguri**

4

pe agendele de lucru ale întâlnirilor de politică externă și securitate. E. Informare, cercetare și evaluare În

domeniul informării și cercetării Strategia UE antidrog **2005-2012 va avea următoarele**
 priorități: ▶ **mai bună** utilizare a

4

infrastructurii informațiilor referitoare la droguri în UE prin identificarea potențialului existent și capacitatea acestuia, prin identificarea și abordarea deficiențelor și prin regândirea și realocarea împărțirii sarcinilor în domeniul drogurilor, folosind cu prioritate informațiile disponibile la structuri, precum

Grupul Pompidou, Grupul de la Dublin, OMS, UNODC și

4

alți parteneri; ▶ dezvoltarea și menținerea standardelor de calitate, inclusiv indicatorii de performanță și etici, precum și ghidurile de bună practică, având ca rezultat un proces continuu de atestare a acțiunilor și intervențiilor; ▶ îmbunătățirea calității politicilor UE, a acțiunilor și intervențiilor în domeniul drogurilor prin sprijinirea evaluărilor independente și a cercetării și a sistemelor de modernizare la standarde ridicate; ▶ dezvoltarea și menținerea transferului de informații pe o scară largă, precum și a experiențelor și informațiilor relevante despre droguri, folosind strategii de comunicare detaliate și susținute la nivelul instituțiilor UE și a statelor membre. Se va acorda o atenție specială schimburilor de informații privind noile tendințe referitoare la consumul de droguri și la droguri. II.3.3.2. Activitățile

de prevenire și contracarare **a consumului ilicit de droguri**

30

în România Legea nr. 143/2000 reglementează pentru prima dată situația persoanelor consumatoare și dependente de droguri, prin luarea de

măsuri de prevenire și combatere a consumului ilicit de droguri.

30

Astfel, legiuitorul a statuat în mod expres în art. 27 din lege (modificat prin Legea nr. 522/2004): „Consumul de droguri aflate sub control național, fără prescripție medicală, este interzis pe teritoriul României”. În cazuri de boli grave și pe baza unei expertize medicale stabilite de unitățile medicale din sistemul Ministerului Sănătății, se pot folosi asemenea substanțe, cu un control riguros. Legiuitorul, prin H.G. nr. 1359/2000, a stabilit și activități de prevenire a consumului ilicit de droguri, ca și organele care sprijină, inițiază și dezvoltă asemenea programe. Astfel, Ministerul Sănătății și Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului au obligația de a întocmi și de a dezvolta programe pentru prevenirea și educarea populației în vederea conștientizării pericolelor la care se expun prin consumul ilicit de droguri. Activitățile

specifice de prevenire a consumului ilicit de droguri se referă la: › organizarea de programe educative adresate elevilor, ce presupun activități de instruire, informare, comunicare, incluse în programa școlară; › organizarea de programe educative pentru adolescenți în afara școlii; › realizarea de campanii mass-media prin: articole în presa scrisă, anunțuri publicitare, emisiuni, reportaje, concursuri video și audio, clipuri tematice; › furnizarea de informații și sfaturi privind efectele negative ale consumului de droguri, consecințele deținerii și traficului ilicit de droguri, precum și posibilitățile de prevenție și tratament, care pot fi aduse la cunoștința părinților, profesorilor, tinerilor și consumatorilor de droguri prin linii telefonice de informare și ajutorare; › organizarea de programe comunitare, consiliere psihologică și psihoterapeutică. Activitatea de combatere a

traficului și consumului ilicit de droguri se organizează și se realizează de

10

organele administrației publice, organele judiciare, unitățile de învățământ, unitățile medicale, centrele de reeducare pentru minori, penitenciare, organizații guvernamentale și alte instituții interesate. Principalele instituții ale statului pe linia activității de combatere a traficului și consumului de droguri au ca principale responsabilități: • Ministerul Sănătății - măsuri de combatere și reducere a consumului de droguri prin activități de prevenție primară și măsuri de reducere a consecințelor Consumului, tratament medical și reabilitarea persoanelor dependente de droguri; • Ministerului Administrației și Internelor - măsuri de combatere a consumului de droguri prin organizarea și coordonarea activităților de prevenire desfășurate atât de către organele de stat, cât și de populație, instruirea cadrelor în combaterea consumului de droguri, elaborarea de materiale instructiv- educative pentru pregătirea anti-infracțională a populației; • organele vamale - competențe în materia

combaterii traficului și consumului ilicit de droguri prin efectuarea de supravegheri și verificări ale

4

clădirilor, depozitelor, terenurilor, sediilor persoanelor fizice și juridice, mijloacelor de transport etc., în legătură cu mărfurile importate, exportate sau tranzitate pe teritoriul țării noastre; • organele judiciare - măsuri de combatere a

traficului și consumului ilicit de droguri prin aplicarea Codului de procedură penală și în

10

legilor speciale în domeniu. Astfel, potrivit art. 27 din Legea nr. 143/2000 persoana care consumă ilicit droguri aflate sub control național este supusă, după caz, uneia dintre următoarele măsuri: cura de dezintoxicare sau supravegherea medicală. Acest articol a fost modificat prin Legea nr. 522/2004, iar măsurile care se pot lua față de persoanele consumatoare de droguri sunt: › includerea într-un program integrat de asistență a persoanelor consumatoare de droguri; › stabilirea unui program terapeutic individualizat. Mai mult, art. 27 alin.(2) (modificat prin Legea nr. 522/2004) prevede că persoana care consumă ilicit droguri aflate sub control național poate fi inclusă, cu acordul său, într-un program integrat de

asistență a persoanelor consumatoare de droguri. Deci, pentru includerea consumatorului într-un asemenea program legea cere consimțământul scris al acestuia. Stabilirea programului psihologic și social individual se face

de către centrul de prevenire, evaluare și consiliere antidrog,

30

pe baza evaluării psihologice și sociale și în concordanță cu rezultatele examinării medicale solicitate unei unități medicale. Unitățile medicale în care se desfășoară asemenea programe terapeutice pentru consumatori de droguri dependenți, transmit centrelor de prevenire, evaluare și consiliere antidrog datele necesare în vederea menținerii continuității programului integrat de asistență, pe baza unui raport medical. Programul terapeutic și programul psihologic și social se desfășoară integrat, astfel încât consumatorul dependent să poată beneficia de o asistență medicală, psihologică și socială concomitentă și continuă. Programele psihologice și sociale se elaborează de către Agenția Națională Antidrog în colaborare cu Ministerul Sănătății,

Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale și Ministerul Justiției. Ministerul Justiției și Ministerul

28

Sănătății stabilesc, prin ordin comun, măsurile medicale și educative sau programele care vor fi aplicate consumatorilor de droguri în penitenciare. De altfel, art. 19 din Legea nr. 143/2000 (modificat) prevede că atunci când consumatorul este condamnat la pedeapsa închisorii pentru săvârșirea unei alte infracțiuni decât cele prevăzute în art. 4, instanța poate dispune includerea acestuia într-un program terapeutic derulat în sistemul penitenciarelor. Datele personale ale consumatorilor dependenți de droguri, incluși în programul integrat de asistență a consumatorilor, beneficiază de confidențialitate, iar datele referitoare la persoanele supuse unui asemenea program vor fi distruse după 10 ani de la încetarea supravegherii medicale. În cazul persoanelor supuse de mai multe ori programelor integrate de asistență a consumatorilor dependenți de droguri, datele vor fi distruse după 10 ani de la încetarea ultimei perioade de supraveghere medicală. Evidența centralizată a consumatorilor incluși în circuitul terapeutic se ține de Observatorul Român de Droguri și Toxicomani din cadrul Agenției Naționale Antidrog [art. 29, alin.(3) din lege]. Persoanei căreia i s-a aplicat un asemenea program terapeutic i se va elibera un certificat nominal sau o legitimație în format electronic codificată, în care se vor menționa: unitatea emitentă, datele de identificare a persoanei în cauză, durata, obiectul și rezultatul tratamentului, motivul terminării tratamentului și starea sănătății în cauză. Prin modificările aduse Legii nr. 143/2000, prin Legea nr. 522/2004, s-a dorit și o armonizare a măsurilor procedurale cu dispozițiile noului Cod penal. Astfel, dispozițiile art. 191 din Legea nr. 522/2004, ce vor

intra în vigoare odată cu noul Cod penal,

8

prevăd posibilitatea renunțării la pedeapsă sau a amânării aplicării pedepsei pentru consumatorii de droguri. Față de particularitățile infracțiunii și de măsurile ce pot fi luate pentru înlăturarea consecințelor consumatorului de droguri, legiuitorul a oferit o reglementare specială a celor două instituții prevăzute și de noul Cod penal în art. 80, respectiv art. 8393.

Dacă până în momentul pronunțării, inculpatul respectă protocolul programului

17

integrat de asistență a persoanelor consumatoare de droguri, instanța de judecată are facultatea de a nu aplica acestuia nici o pedeapsă sau să amâne aplicarea pedepsei, chiar și în ipoteza în care ar fi recidivist, textul nefăcând nici o distincție. În cazul în care inculpatul refuză includerea în programul terapeutic se aplică dispozițiile Codului penal sau de procedură penală - legea generală. 93 Noul Cod penal a fost adoptat prin

Legea nr. 286/2009, Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009.

8

Conform art. 446 acest Cod va

intra în vigoare la data stabilită în legea pentru punerea în aplicare a acestuia. În

10

termen de 12 luni de la data publicării acestui Cod, Guvernul va supune Parlamentului spre adoptare proiectul de lege pentru punerea în aplicare a Codului penal.

12

Potrivit Strategiei Naționale Antidrog (2005 - 2012)⁹⁴,

activitatea de reducere a cererii și ofertei de droguri este guvernată de următoarele principii: › **principiul priorității – problematica prevenirii și combaterii traficului și consumului ilicit de droguri este asumată ca o prioritate de Guvernul României; › principiul continuității – activitățile desfășurate pentru reducerea cererii și ofertei de droguri au caracter permanent și se bazează pe experiența anterioară; › principiul abordării globale, unitare, multidisciplinare și echilibrate - măsurile de reducere a cererii și ofertei de droguri trebuie să se încadreze în concepția internațională de combatere a fenomenului; › principiul coordonării – pentru asigurarea unei abordări unitare cu privire la fenomenul drogurilor, activitățile de reducere a cererii și ofertei de droguri trebuie coordonate și integrate în programe și instrumente practice cu respectarea autonomiei funcționale; › principiul cooperării – lupta**

17

împotriva traficului și consumului ilicit de droguri are la bază cooperarea inter-instituțională atât la nivel național, cât și internațional; › principiul legalității – întreaga activitate de reducere a cererii și ofertei de droguri se desfășoară cu respectarea Constituției și ale legislației naționale în materie, precum și a prevederilor specifice dintre tratatele internaționale la care România este parte; › principiul confidențialității – datele personale privind consumatorii de droguri sunt confidențiale;

94 Pentru conținutul integral al Strategiei naționale pentru anii 2005 – 2012, a se vedea, www.gov.ro ›

principiul complementarității și transparenței - implementarea Strategiei se face în mod transparent, cu participarea societății civile alături de instituțiile guvernamentale, în vederea realizării obiectivelor.

4

a)

Reducerea cererii Una dintre problemele actuale ale societății românești o constituie creșterea cererii de droguri în rândul populației în general și îndeosebi a tinerilor. Proliferarea fenomenului consumului ilicit de droguri și a

11

traficului cu aceste substanțe în București

și în marile orașe ale țării a surprins opinia publică și autoritățile prin amploarea și gravitatea sa.

6

Astfel, din raportul de bilanț al

Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism pe anul 200895, a rezultat că

17

a crescut numărul de cauze penale privind traficul și consumul ilicit de droguri de la 2.360 în anul 2007 la 2.575 în anul 2008, fiind trimiși în judecată 891 de inculpați dintre care 577 de inculpați în stare de arest preventiv. Creșteri semnificative la aceste categorii de infracțiuni s-au înregistrat în București: cu 18,24% la totalul de cauze soluționate prin rechizitoriu, respectiv numărul inculpaților trimiși în judecată crescând cu 30,34%, de la 290 de inculpați, în anul 2007, la 378 de

inculpați în anul 2008. Tot statisticile ne mai arată că din totalul celor anchetați pentru infracțiuni la Legea nr. 143/2001, 60% sunt consumatori și nu traficanți. În egală măsură, trebuie subliniat și faptul că în materia confiscării în special a heroinei, ca principal drog de mare risc consumat în municipiul București, s-au înregistrat creșteri semnificative, de 220%, respectiv de la 120 kg la 385 kg. Îngrijorător este și faptul că a crescut numărul consumatorilor de 95 <http://www.diicot.ro/pdf/2009/raport2008.pdf> droguri în rândul elevilor și studenților și că acest consum este asociat cu alcoolul.

Totodată consumul de amfetamine s-a dublat, iar cel de „ecstasy” s-a triplat.

4

Pe baza experienței acumulate în implementarea Strategiei Naționale Antidrog în perioada 2003-2004, beneficiind și de recomandările Uniunii Europene, noua Strategie privind reducerea cererii de droguri susține înființarea și dezvoltarea unui sistem integrat de instituții și servicii specializate în domeniu. Acesta va contribui la reducerea consumului de droguri în rândul populației generale, și în special în rândul grupurilor cu risc ridicat de consum, reducerea problemelor asociate consumului de droguri, asigurarea accesului consumatorilor de droguri la asistență medicală, psihologică și socială specializată și reinserția socială a acestora. Sistemul de asistență medicală, psihologică și socială, dezvoltat la nivel național, va fi structurat pe trei niveluri de intervenție incluzând: sistemul de asistență medicală ambulatorie (primară și de specialitate) și spitalicească, serviciile psihologice și serviciile sociale. Sistemul va include componente publice, private sau mixte acreditate și/ sau autorizate și va fi coordonat și monitorizat de Agenția Națională Antidrog în conformitate cu standardele de calitate. Primul nivel al sistemului presupune identificarea, atragerea, motivarea și trimiterea consumatorilor de droguri spre servicii specializate, abordarea necesităților sociale și medicale de bază ale consumatorilor de droguri.

6

Nivelul doi este constituit din unități specializate din sistemul de sănătate publică și din centrele de prevenire, evaluare și consiliere antidrog și asigură asistența specializată.

4

Cel de-al treilea nivel asigură reinserția socială prin intervenții specifice și prin servicii cu nivel crescut de specializare.

4

Programele de prevenire

a consumului de droguri în rândul populației și în special a copiilor și

17

tinerilor cuprinde următoarele direcții: • prevenirea în școală - are ca

obiective specifice: › dezvoltarea unor atitudini și practici la nivelul întregii populații aflată într-o formă de învățământ, prin intermediul programelor școlare și de petrecere a timpului liber, în scopul adoptării unui stil de viață sănătos, fără tutun, alcool și droguri; › creșterea influenței factorilor de protecție la vârste mici pentru evitarea sau cel puțin întârzierea debutului consumului de alcool, tutun și droguri; › sensibilizarea și educarea populației școlare în scopul evitării consumului experimental de droguri și trecerea de la acesta la cel regulat. • prevenirea în familie - are ca obiective specifice: › sensibilizarea, conștientizarea și motivarea părinților în vederea implicării active, obiective și corelate a acestora cu celelalte arii de intervenție preventivă; › oferirea de programe de prevenire care să permită părinților să devină activi în prevenirea consumului de droguri în cadrul familiei; › dezvoltarea de programe de prevenire în vederea creșterii influenței factorilor de protecție și scăderii celor de risc în consumul de droguri. • prevenirea comunitară - are ca obiective specifice: › inițierea și dezvoltarea de către autoritățile administrației publice locale a unor proiecte în parteneriat public-privat, de interes local, pentru protecția antidrog a comunităților proprii, cu sprijinul centrelor județene de prevenire evaluare și consiliere antidrog; › stimularea și sprijinirea de către unitățile administrației publice locale a inițiativelor organizațiilor neguvernamentale care desfășoară activități de prevenire a consumului de droguri în comunitățile locale; › elaborarea și derularea programelor finanțate de la bugetul de stat pentru prevenirea consumului de droguri în arii regionale de interes, diferențiate în raport de numărul consumatorilor, preferințele de consum, statutul ocupațional, caracteristicile grupurilor de risc, particularități ale dezvoltării economice, turistice, de mediu etc.; › inițierea și dezvoltarea unor proiecte și programe adecvate în folosul comunităților locale, pentru consolidarea educației civice, culturale și spirituale,

6

cultivarea abstenenței la consumul de droguri, inclusiv alcool și tutun;

4

crearea oportunităților și stimularea participării mass-media la susținerea, prin mijloace specifice, a programelor, proiectelor și campaniilor antidrog; › dezvoltarea de programe de informare și

4

conștientizare a întregii populații pentru dobândirea unei atitudini de toleranță în scopul diminuării marginalizării și stigmatizării consumatorilor de droguri, precum și a unei atitudini de responsabilitate în prevenirea consumului; › dezvoltarea unui sistem de evaluare și monitorizare, integrat și individualizat, al copiilor și tinerilor aflați în situații de risc, care să favorizeze procesul de maturizare, integrare socială, educație și formare profesională; › sensibilizarea, informarea și responsabilizarea tuturor mediilor de comunicare în masă, în vederea transmiterii unor mesaje cu caracter preventiv bazate pe evidențe științifice; › dezvoltarea unor programe de informare și educare antidrog adresate tuturor persoanelor aflate în serviciul militar, precum și a altor categorii profesionale, ce implică responsabilitate și risc public; › extinderea programelor de educație pentru promovarea unui stil de viață sănătos și pentru prevenirea consumului de droguri în rândul tuturor persoanelor aflate în penitenciare; › îmbunătățirea prevederilor legislative pentru implementarea măsurilor de protecție antidrog și antidoping a sportivilor; › crearea și dezvoltarea unui sistem național integrat de servicii specializate de prevenire a consumului de droguri, precum și a unui sistem național de formare profesională în domeniu.

b) Reducerea ofertei

Din evaluările efectuate rezultă că țara noastră reprezintă în principal o zonă de tranzit, doar o parte din cantitatea de droguri în tranzit rămâne în România pentru consum. În același timp, România a devenit în prezent și teritoriu de depozitare, în care drogurile, introduse în special prin frontiera de sud, sunt stocate pe diferite perioade de timp, iar în final sunt direcționale spre țările cu consum ridicat din vestul Europei.

11

Principalele tendințe privind evoluția fenomenului criminalității în domeniul drogurilor sunt: › amplificarea și diversificarea fenomenului infracțional transfrontalier; › modificarea continuă a rutelor utilizate și a tipurilor de droguri traficate, în funcție de cerințele pieței ilicite; › extinderea fenomenului infracțional din acest domeniu pe întreg teritoriul țării; › amplificarea și diversificarea criminalității asociate consumului de droguri; › diversificarea modalităților de spălare a banilor rezultați din operațiunile ilicite cu droguri prin racolarea unor specialiști din domeniul financiar-bancar și coruperea unor funcționari publici; › creșterea numărului de consumatori de droguri și, în special, al celor care preferă amfetaminele și cannabisul. Evoluția criminalității este puternic influențată de situațiile, condițiile și/sau elementele interne și externe care trebuie identificate, analizate și care constituie repere pentru stabilirea concepției de combatere a acestui fenomen. Principalii factori de risc care pot influența nivelul ofertei de droguri sunt: › poziția României la intersecția principalelor rute tradiționale utilizate de traficanții internaționali de droguri și faptul că, din anul 2007, țara noastră reprezintă granița de est a

4

Uniunii Europene; › creșterea numărului de imigranți spre România și alte state membre ale Uniunii Europene; › dezvoltarea traficului comercial prin punctele de frontieră, cu consecințe asupra scăderii timpilor de control; › creșterea consumului de droguri și, în special, a celui de droguri sintetice; › implicarea în fapte de corupție a unor funcționari publici care au atribuții directe în activitatea de control la frontieră; › proliferarea rețelelor teroriste interesate în obținerea de fonduri din traficul ilicit de droguri; › cooperarea insuficientă dintre instituțiile abilitate în reducerea ofertei de droguri. Reducerea la un nivel cât mai scăzut a infracționalității în domeniul drogurilor și a celei conexe, prin eficientizarea activităților instituțiilor abilitate în combaterea criminalității organizate în legătură cu drogurile, ca rezultat al îmbunătățirii și extinderii cooperării

inter-instituționale,

al consolidării legislative și instituționale, specializării personalului din domeniu și asigurării resurselor necesare constituie un **obiectiv**

30

primordial al Strategiei Naționale Antidrog. Obiectivele specifice ale reducerii cererii sunt: ›

îmbunătățirea capacității de reacție a instituțiilor specializate față de traficul și consumul ilicit de droguri prin: • documentarea operativă a activității infracționale a grupurilor organizate de traficanți, a legăturilor infracționale și a rutelor utilizate de aceștia, a metodelor și mijloacelor de săvârșire a infracțiunilor la regimul drogurilor; • corelarea activităților de combatere a traficului ilicit cu cele legate de consumul de droguri și cu măsurile de asistență destinate consumatorilor • corelarea activităților de combatere a micro-traficului cu cele de prevenire și combatere a traficului transfrontalier; • dezvoltarea sistemului de analiză operativă a informațiilor; › contracararea riscurilor de către instituțiile abilitate în combaterea traficului ilicit de droguri prin: • colectarea în sistem informatic a datelor, monitorizarea acestora și dezvoltarea analizei strategice; • dezvoltarea activității de cercetare științifică și prognozarea fenomenului drogurilor; • dezvoltarea sistemului analizelor de risc; • implementarea managementului frontierei la standarde europene și dezvoltarea activităților specifice antidrog; • îmbunătățirea controlului vamal; › optimizarea activității structurilor implicate în reducerea ofertei de droguri și creșterea eficacității acestora prin: • adoptarea și dezvoltarea cadrului metodologic de desfășurare a activităților antidrog în raport cu cele europene; • extinderea folosirii tehnicilor și mijloacelor moderne de investigații; • facilitarea accesului la bazele de date necesare desfășurării activității de reducere a ofertei de droguri; • fluidizarea schimbului de informații on-line între instituții la nivel național și internațional și realizarea schimbului de experiență și bune practici domeniu; • extinderea și îmbunătățirea cooperării inter-instituționale; › **combaterea traficului internațional de droguri și precursori prin:** • intensificarea acțiunilor operative de

6

cooperare internațională vizând identificarea și anihilarea rețelelor internaționale de trafic ce desfășoară activități infracționale pe teritoriul țării; • intensificarea acțiunilor de identificare a noilor droguri de sinteză și extinderea colaborării inter-instituționale interne și internaționale în acest scop; • participarea la acțiuni internaționale comune ce au drept obiectiv anihilarea unor rețele de traficanți, prin includerea experților români în echipe mixte de acțiune; • dezvoltarea colaborării internaționale în vederea împiedicării deturnării substanțelor stupefiante și psihotrope și a precursorilor utilizați la fabricarea ilegală a acestora din circuitul legal în traficul ilicit; • participarea activității României la operațiunile interstatale: TOPAZ, PURPLE și altele; › intensificarea măsurilor de identificare, sechestrare și confiscare a bunurilor folosite la săvârșirea infracțiunilor de trafic ilicit de droguri și precursori și a produselor acestor infracțiuni și folosirea eficientă a fondurilor realizate din valorificarea acestora pentru susținerea activităților de reducere a cererii și ofertei de droguri; › prevenirea și combaterea practicilor de spălare a banilor proveniți din infracțiuni la regimul drogurilor și precursorilor, prin măsuri comune de luptă antidrog cu Banca Națională a României și Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor; › prevenirea și combaterea deturnării precursorilor ce pot fi utilizați la fabricarea ilegală a substanțelor și produselor stupefiante și psihotrope; › îmbunătățirea cooperării dintre instituțiile și structurile abilitate în combaterea traficului și consumului ilicit de droguri și crearea unei rețele integrate de informații la nivel național privind criminalitatea în domeniul drogurilor, prin implementarea programului Marea Alianță Română Antidrog (M.A.R.A.); › perfecționarea legislației și a cadrului instituțional în domeniu prin adoptarea acestora în raport cu evoluția formelor concrete de manifestare a infracționalității în domeniu și cu prevederile acquis-ului comunitar; › modernizarea dotării tehnice necesare instituțiilor abilitate în combaterea traficului și consumului ilicit de droguri la nivelul standardelor internaționale; › dezvoltarea capacității manageriale și a profesionalizării specialiștilor din domeniu prin programe de cooperare internațională. c) Cooperarea internațională Aderarea României la Uniunea Europeană

presupune raportarea permanentă la obiectivele și la acțiunile instituției comunitare. În 11 domeniul luptei împotriva drogurilor, România participă activ la inițiativele comune și asigură o cât mai bună coordonare a activităților proprii cu cele desfășurate de partenerii europeni atât în faza de planificare, cât și în fazele de implementare și evaluare a acestora. Totodată, România a intensificat cooperarea cu țările de proveniență a drogurilor și cu cele aflate pe rutele internaționale ale traficului de droguri, acționând permanent pentru o abordare globală și acțiuni concertate împotriva rețelelor de traficanți. În plan regional, România a utilizat relațiile bune existente cu toate țările vecine pentru a promova și a dezvolta măsuri ce vizează abordarea comună și integrată a fenomenului atât în planul combaterii traficului de droguri la frontiere, cât și al transferului de bune practici în domeniile prevenirii consumului, tratamentului și reintegrării socio-profesionale a persoanelor dependente.

Obiectivele specifice ale cooperării internaționale sunt: ›

6

dezvoltarea relațiilor cu partenerii din statele membre ale Uniunii Europene și cu organismele specializate ale Uniunii Europene, în special prin: • preluarea și implementarea corespunzătoare a prevederilor acquis-ului specific în cadrul legislativ și instituțional național; • dezvoltarea relațiilor partenariale din sfera relațiilor internaționale, desfășurate de instituțiile naționale implicate în reducerea cererii și/sau sferei de droguri, cu structurile similare din statele membre ale Uniunii Europene, în vederea asigurării unui transfer de date, informații, experiențe și bune practici și desfășurării de acțiuni comune; • participarea activă a României la activitățile desfășurate de instituțiile Uniunii Europene (EMCDDA/REITOX,

EUROPOL,

11

EUROJUST etc.) în domeniile prevenirii și combaterii traficului și consumului de droguri; › intensificarea relațiilor cu alte state și structuri internaționale implicate în lupta împotriva drogurilor prin: • participarea României la activitățile instituțiilor, organizațiilor și forurilor internaționale ce au ca obiectiv lupta împotriva traficului și consumului de droguri (United Nation Office on Drugs and Crime, CDD, INCB, INTERPOL etc.) și reducerea consecințelor negative ale consumului de droguri (UNAIDS, WHO etc.); • intensificarea cooperării bilaterale și multilaterale cu statele de origine a drogurilor sau aflate pe rutele internaționale ale drogurilor; • dezvoltarea relațiilor partenariale cu statele care au experiență relevantă în domeniile reducerii cererii și ofertei de droguri în scopul asigurării transferului reciproc de experiență și know-how; › participarea la programe internaționale privind reducerea cererii și ofertei de droguri, prin: • participarea la programele Uniunii Europene privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, reducerea ofertelor asociate abuzului de droguri, tratamentul și/sau recuperarea socioprofesională a persoanelor dependente de droguri; • participarea la programe de luptă împotriva drogurilor lansate de organizațiile internaționale sau structurile guvernamentale și neguvernamentale din alte state; • susținerea participării în parteneriat, a instituțiilor publice cu organizațiile neguvernamentale române la proiecte internaționale; • implicarea tot mai activă a comunităților locale, prin instituțiile locale, autoritățile locale și reprezentanții societății civile în proiecte internaționale.

II. 3.4. Prevenirea și combaterea criminalității informatice

La sfârșitul anului 1997, cu prilejul Summitului G8 de la Denver, miniștrii de interne și de justiție ai statelor prezente la reuniune au luat act de intensificarea fără precedent a acțiunilor criminale în domeniul informaticii, adoptând un document final. Astfel, reprezentanții G8 au discutat despre pericolul acestui tip de infracționalitate pe care l-au clasificat în două mari domenii: ›

criminalitatea informatică care are ca ținte de distrugere rețelele de calculatoare și sistemul de telecomunicații, fapt care produce pagube importante atât autorităților oficiale, cât și persoanelor private; › organizațiile teroriste sau de crimă organizată care utilizează facilitățile noilor tehnologii pentru săvârșirea de infracțiuni deosebit de grave. Comunicarea prezentată la sfârșitul Summitului G8 din anul 1997 cuprinde 10 principii și direcții de acțiune pentru combaterea criminalității informatice, idei care au fost citate în foarte multe Recomandări și Directive care au fost adoptate din 1998 până în prezent. Aceste principii au fost: • nu trebuie să existe nici un loc sigur pentru cei care comit abuzuri prin intermediul tehnologiei informatice; • investigațiile și pedepsele aplicate acestor infracțiuni trebuie coordonate cu sprijinul tuturor statelor, chiar dacă nu se produce nici un fel de pagubă; • legea trebuie să combată explicit fiecare infracțiune de acest tip; • legea trebuie să protejeze confidențialitatea, integritatea și utilitatea bazelor de date informatice, precum și să sancționeze pătrunderea neautorizată în sistemele informatice; • legea trebuie să permită apărarea și conservarea bazelor de date cu acces rapid, cele mai expuse din punct de vedere al atacurilor exterioare; • regimul de asistență mutuală al statelor trebuie să permită informarea periodică și în caz de necesitate, în situațiile unor infracțiuni trans-continentale; • accesul la baze de date electronice deschise trebuie să se poată realiza liber, fără acordul statului pe teritoriul căruia se află acestea; • regimul juridic privind trimiterea și autentificarea datelor electronice utilizate în cazul investigațiilor informatice trebuie dezvoltat; • extinderea unui sistem de telecomunicații practic și sigur trebuie cumulată cu implementarea unor mijloace de detecție și prevenire a abuzurilor; • activitatea în acest domeniu trebuie coordonată de instituții și foruri internaționale specializate în domeniul informatic. La rândul său, Planul de acțiune cuprindea următoarele direcții: • utilizarea rețelei proprii de calculatoare și a cunoștințelor acumulate în domeniu pentru a asigura o comunicare exactă și eficientă privind cazurile de criminalitate care apar în rețele mondiale; • realizarea pașilor necesari creării unui sistem legislativ modern și eficace pentru combaterea fenomenului care să fie pus la dispoziția statelor membre; • revizuirea legislației naționale a țărilor membre și armonizarea acestora cu legislația penală necesară combaterii criminalității informatice; • negocierea unor noi acorduri de asistență și cooperare; • dezvoltarea soluțiilor tehnologice care să permită căutarea transfrontalieră și efectuarea unor investigații de la distanță; • dezvoltarea procedurilor prin care pot obține date de interes de la responsabilii sistemelor de telecomunicații; • concertarea eforturilor cu ramurile industriale pentru obținerea celor mai noi tehnologii utilizabile în combaterea criminalității informatice • asigurarea de asistență în cazul unor solicitări urgente prin întregul sistem tehnologic propriu; • încurajarea organizațiilor internaționale din sistemul informatic și cele din telecomunicații pentru creșterea standardelor și măsurilor de protecție oferite sectorului privat; • realizarea unor

standarde unice privind transmiterea datelor electronice utilizate în cazul investigațiilor oficiale sau private. Strategia Uniunii Europene privind combaterea criminalității informatice are la bază documentul comun tuturor instituțiilor europene -11632/98 CR1MORG 149 - care prezintă structura domeniilor de interes rezultată din activitatea forurilor și organizațiilor internaționale și anume: • îndatoririle și responsabilitățile administratorilor de rețea; • lupta împotriva combaterii pornografiei infantile pe Internet; • tipurile de acțiuni care pot fi încadrate în categoria criminalității informatice; • crearea unui cadru legal care să permită realizarea unei cooperări transfrontaliere; • crearea unui suport tehnologic prin care să se realizeze implementarea și armonizarea cadrului legal în domeniu; • dezvoltarea unui cadru juridic internațional standard privind sancțiunile aplicate acestui tip de infracțiune. Din studiul documentelor de mai sus, rezultă în mod direct necesitatea protejării pe cale juridică a rețelelor și sistemelor informatice. De asemenea, apare imperios necesar implicarea activă nu numai a companiilor de IT, ci mai ales, a instituțiilor și a organelor abilitate ale statelor. Nu în ultimul rând, iese în evidență și oportunitatea armonizării reglementărilor și crearea unor noi instrumente procedurale

internaționale⁹⁶.

Comitetul European pentru Probleme Criminale din cadrul Consiliului Europei a recomandat

5

elaborarea unui document internațional

care să angajeze răspunderea statelor semnatare atât în ceea ce privește obligația de a incrimina

5

⁹⁶ Dobrinoiu, M., op. cit., p.72

fapte săvârșite prin intermediul sistemelor informatice, cât și în ceea ce privește dispoziții procedurale și de asistență juridică internațională în acest domeniu Prin urmare, a fost constituit un comitet de experți privind cyber-criminalitatea care a elaborat

5

Convenția Consiliului Europei asupra Criminalității Informatice semnată la Budapesta, la 23 noiembrie 2001.

5

Convenția încearcă, în principal, să armonizeze dispozițiile de drept substanțial cu caracter penal în domeniul informatic, să implementeze dispoziții procedurale necesare pentru investigarea și urmărirea unor asemenea infracțiuni și să pună la punct un sistem rapid și eficient de cooperare internațională. Convenția are patru capitole: I - Înțelesul unor termeni și expresii, II- Măsuri necesare a fi luate la nivel național - Drept penal și procedură penală, III - Cooperarea internațională și IV - Dispoziții finale. Secțiunea I a Capitolului al II-lea (Dispoziții de drept penal) se referă atât la incriminarea unor fapte ca infracțiuni, cât și la alte aspecte de drept material, referitoare la răspunderea penală, participare și sancțiuni.

5

Secțiunea a II-a a Capitolului al II-lea se referă la dispoziții procedurale în materie penală, aplicabile în cazul săvârșirii infracțiunilor prevăzute în Secțiunea I, în cazul săvârșirii oricărei infracțiuni de drept comun prin intermediul sistemelor informatice ori în situațiile în care dovada săvârșirii oricărei infracțiuni se regăsește stocată într-un sistem informatic.

5

Capitolul al III-lea conține dispoziții privind asistența judiciară internațională în materie penală în privința infracțiunilor săvârșite prin mijloace informatice, incluzând și dispoziții referitoare la extrădare.

5

Importanța privind prevenirea și combaterea criminalității informatice a fost subliniată de Uniunea Europeană prin „Strategia de securitate internă a Uniunii Europene: Către un model european de securitate”, adoptată de Consiliul Justiție și Afaceri Interne cu ocazia reuniunii din 25-26 februarie 2010 și aprobată de Consiliul European din 25-26 martie 2010, la capitolul „Amenințări comune”. Problema criminalității informatice, conform Strategiei, este considerată una din provocările pentru securitatea internă a UE și „reprezintă o amenințare globală, tehnică, transfrontalieră și anonimă la adresa sistemelor noastre informatice și prin urmare, implică numeroase provocări suplimentare pentru autoritățile de aplicare a legii”⁹⁷. Pentru a răspunde acestor provocări au fost elaborate numeroase instrumente pentru facilitarea cooperării, dintre care cele mai relevante sunt: analiza situațiilor și scenariilor viitoare pentru anticiparea amenințărilor, precum și un răspuns adecvat ce privește planificarea, programarea și gestionarea consecințelor. Eficiența pe teren este previzionată a fi dată de activitatea agențiilor, a instituțiilor și a organismelor din cadrul UE, În acest sens, au fost create și agențiile specifice a UE, printre care EUROPOL, ale cărui obiective principale sunt colectarea și schimbul de informații și facilitarea cooperării dintre autoritățile de aplicare a legii în lupta acestora împotriva criminalității organizate și terorismului. O altă agenție specifică a UE este EUROJUST, care asigură coordonarea și sporește eficiența autorităților judiciare. Nu în ultimul rând, trebuie amintită și o altă agenție, și anume FRONTEX, care gestionează cooperarea operațională la frontierele externe.

CAPITOLUL III REPERE GENERALE PRIVIND CRIMINALITATEA ORGANIZATĂ Secțiunea I 97 Secretariatul General al Consiliului European, Strategia de securitate internă a Uniunii Europene: Către un model european de securitate, Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, ISBN 978-92-824-2690-6, p.7. Conceptul de criminalitate organizată prin prisma Convenției O.N.U. privind criminalitatea transfrontalieră Amplasarea acțiunilor infracționale de tipul celor aparținând crimei organizate, remarcată în ultimele decenii, a relevat încă o dată faptul că realitatea socială a luat-o înaintea reglementării legale. Multă vreme conceptele de „crimă organizată” sau „criminalitate organizată” au fost analizate sau definite mai mult sub aspect sociologic, criminologic, doctrinar și nu juridico-penal. Inițial au fost incriminate doar faptele individuale, marginalizându-se faptele grave săvârșite de grupuri sau asociații criminale. Comunitatea internațională, realizând pericolul proliferării unor asemenea acțiuni criminale, s-a decis să elaboreze convenții internaționale pentru combaterea fenomenului, iar statele naționale să adopte incriminări, metode și proceduri penale precum și structuri instituționalizate cu acest scop. În acest fel, s-a trecut din domeniul teoriei penale în cel juridico-penal, impunând legislativului adoptarea de incriminări specifice și sancționarea severă a complexelor activități caracteristice crimei organizate. Polivalența conceptelor de „criminalitate organizată”, „crimă organizată” sau „organizație criminală” a constituit mai întâi apanajul unor definiții academice, sociologico-criminologice, termenii fiind utilizați de o manieră diferită în funcție de autori, documente, reglementări penale. În literatura de specialitate s-au conturat trei concepte: criminalitate, crimă și mafie, pentru delimitarea cărora, s-a pornit de la definiția dată „mafiei” de către Giuseppe Rizzoleto și Gaetano Mosca. Potrivit acestor autori, „Mafia reprezintă o expresie curentă, folosită pentru a desemna un grup de indivizi aroganți și violenți uniți între ei prin raporturi secrete și de temut, aliați la originea unor acțiuni criminale”⁹⁸. Acest concept a rămas neschimbat până la apariția necesității delimitării sferei de cuprindere a acestuia cu cea a criminalității sau a crimei organizate. În acest sens, cea de-a V-a Conferință a O.N.U. din anul 1992, privind „Prevenirea criminalității și tratamentul infractorilor”, a evidențiat, printr-o rezoluție specială, patru criterii definitorii pentru criminalitatea organizată: ▶ „scopul” – obținerea unor câștiguri substanțiale; ▶ „legăturile” – bine structurate și delimitate ierarhic în cadrul grupului; ▶ „specificul” – folosirea atribuțiilor și relațiilor de serviciu ale participanților; ▶ „nivelul” – ocuparea de către participanți a unor funcții superioare în economie și societate. Potrivit unor autori, activitățile de tip mafiot au următoarele caracteristici:⁹⁹ • prezintă un grad de periculozitate deosebită prin faptul că urmăresc preluarea controlului asupra anumitor sectoare economice și vizează nivelurile superioare de decizie; • se desfășoară prin metode predominant agresive; • se dezvoltă în concordanță cu structurile statale, economice, sociale și politice; • scopul final al acestor activități îl constituie obținerea unor câștiguri uriașe. Organizațiile de tip mafiot au o structură și un mod specific de acțiune, diferit de a altor organizații criminale.¹⁰⁰

⁹⁸Gherasim, T, Aspecte ale crimei organizate în România, în R.C.C.P., nr. 8/2000, pp.39-44 ⁹⁹ Stancu, E., op .cit., p. 656. ¹⁰⁰ Pitulescu, I.

Al treilea război mondial - crima organizată, Editura Național, București, 1996

2

Deși opiniile rămân împărțite, se consideră totuși că sintagma „crimă organizată” sau „organizarea crimei” desemnează concepte și realități diferite a căror rezolvare are nu numai o relevanță teoretică, ci și implicații practice în strategia de prevenire și combatere a criminalității. În literatura de specialitate se face deosebire între „organizație criminală” și „crimă

organizată” sub următoarele aspecte: 101 › structura ierarhica rigidă este înlocuită de un sistem internațional flexibil și eficient; › nu întotdeauna violența este cea mai bună cale de înlăturare a persoanelor incomode; › infiltrarea în sferele de decizie

nu este necesară, infractorii înșiși se află în aceste sfere;

2

› prejudiciul

social este cu atât mai mare cu cât societatea

2

este mai puțin conștientă că „organizarea crimei” se repercutează catastrofal asupra nivelului de trai. Ca atare, „organizația criminală”¹⁰² a fost definită ca fiind activitatea sau activitățile unui grup de persoane construit pe principii conspirative, în scopul obținerii de importante profituri materiale, prin folosirea corupției, șantajului sau violenței. Spre deosebire de acțiunile unor indivizi care ocazional se asociază pentru a comite infracțiuni, o organizație criminală constituie o asociație premeditată, concepută în cele mai mici amănunte în ce privește rolul și modul de acțiune al celor ce o constituie. Având în vedere aceste aspecte, definirea „criminalității organizate” în 101 Ursa, V., Criminologie, Editura Drept, Cluj-Napoca, 1996, p.26. 102 Ursa, V., op. cit., pp.26-27 doctrina juridică internațională s-a axat în principal pe următoarele trăsături¹⁰³.

- constituie o grupare de persoane (în general de tip familial de clan sau etnic) sau de asociații criminale (de tip bande profesionale, organizații teroriste sau grupări oculte);
- grupările urmăresc comiterea de acte delictuoase, fie exclusiv, fie în legătură cu activități legale (de acoperire și de infiltrare în sfera economico financiară);
- activitatea de pregătire și metodele de executare a sarcinilor se caracterizează printr-o organizare riguroasă, strategică și profesională (managerială);
- este o adevărată întreprindere sau industrie a crimei, vizând o strategie de profituri și de extindere internațională;

operează în trei mari domenii ale crimei organizate: › criminalitatea organizată a violenței: omucideri, activități teroriste, răpiri, luări de ostatici, intimidare, șantaj etc.; › organizarea de activități și trafic ilicit extrem de profitabile: exploatarea caselor de jocuri de noroc, cazinouri, proxenetism și prostituție, comerț cu ființe umane (cu caracter sexual sau nu), traficuri de droguri, medicamente, de arme, de materiale explozibile, cu opere de artă, cu mașini furate, contrafaceri; › criminalitatea economică și a afacerilor: forme de participare viclene și ilicite la economia legală și obișnuită (fraude financiar-fiscale, vamale, escrocherii etc.); mijloc pentru a-și asigura influența și implantarea (corupție, cumpărarea votului etc.); mod de reciclare a profiturilor criminale 103 Csoni, Maria Luisa, Criminalite organisee, des representations sociales aux definitions juridiques, L.G.D.J (spălarea de bani);

- structurarea în filiere și rețele naționale și internaționale asociate cu mijloacele sale enorme în capitaluri sau criminalității organizate: › o foarte mare capacitate de adaptare (suplețe, flexibilitate a schimbărilor politice, socio-economice, juridice etc.);
- › atuuri de putere și de influențare foarte importante, prin ancorarea sa periculoasă în economia legală și prin relațiile lor cu aparatul politic, cu poliția și cu justiția. După cum lesne se poate observa din trăsăturile enunțate,

nu este vorba de o definiție juridică, ci mai mult de o

10

descriere analitică și relativ detaliată a fenomenului, care caută să explice modurile de organizare și finalitățile criminalității organizate. Deosebit de importantă este precizarea efectuată de către Maria Luisa Cesoni care consideră că în definirea criminalității organizate este necesar a se reține ca fiind esențială „capacitatea acesteia de a paraliza, eventual corupe aparatul judiciar și aparatul politic. Altfel spus, doar organizațiile criminale sunt puternice pentru a infiltra guverne, parlamente, administrații polițienești și palate de justiție. Ele creează o contra-societate capabilă să negocieze cu statul de drept și să organizeze un spațiu unde nici o normă socială, nici o lege, nici o structură juridică nu le deranjează afacerile”¹⁰⁴. În doctrina română, criminalitatea organizată a fost definită ca fiind acel segment infracțional

la care se raportează activitățile ilegale, de natură să afecteze grav anumite sectoare ale vieții economice, sociale și politice, desfășurate prin diverse metode și mijloace, în mod constant, planificat și

2

¹⁰⁴ Maria Luisa Cesoni, op. cit., p. 187

conspirat, de către asociații de indivizi, cu ierarhie internă bine determinată, cu structuri specializate și mecanisme de autoapărare, în scopul obținerii de profituri ilicite la cote deosebit de ridicate.

2

¹⁰⁵ Din această definiție se pot desprinde principalele trăsături caracteristice ale conceptului de criminalitate organizată: › gradul de pericol social al activităților ilegale desfășurate de acest segment infracțional și care poate afecta

anumite sectoare ale vieții economice, sociale și politice;

2

› desfășurarea constantă, organizată, planificată și bine conspirată a acestor activități infracționale. În accepțiunea nord-americană, „criminalitatea organizată este o activitate infracțională desfășurată de două sau mai multe persoane, în vederea obținerii de profit, prin violență, amenințări și/sau coruperea unor persoane publice”.¹⁰⁶ Demn de remarcat este faptul că amploarea fenomenului criminalității organizate a constituit o preocupare în definiție, nu numai pentru doctrină ci și pentru diferitele organisme naționale și internaționale. Astfel, la primul colocviu al INTERPOL-ului asupra crimei organizate care s-a ținut în Franța, la St Cloud, în luna mai 1988, crima organizată a fost definită ca „orice întreprindere sau grup de persoane angajate într-o activitate continuă ilegală care are ca scop principal realizarea de profituri, independent de

frontierele naționale”. Această definiție a fost criticată deoarece nu cuprindea condiția ca grupul criminal să aibă o anumită structură organizatorică. În concepția INTERPOL, organizațiile criminale pot fi împărțite în cinci 105 Referitor la definirea criminalității organizate în literatura noastră de specialitate, a se vedea Antoniu, G.,

Reflecții asupra crimei organizate, R.D.P., **nr. 3/1997;** Nistoreanu Gh., **Păun,**

2

C., Criminologie, op.cit.; Păun, C.,

Crima organizată sau organizarea crimei, Analele Academiei de Poliție, Al. I. **Cuza, București,**

2

1993.

106 Palmioto, M. J., Criminal investigation, Nelson – Hall Publisher, Chicago, U.S.A., 1994, p.506 grupe distincte:107 • familiile mafiei – au

structuri ierarhice, norme interne de disciplină, un cod de conduită și desfășoară **o diversitate**

2

de activități ilicite;

• organizațiile profesionale – membrii acestora

se specializează într- **una sau** două **tipuri de activități** infracționale **(traficul de mașini,**

2

imprimerii clandestine pentru falsificarea de monedă, laboratoare clandestine pentru fabricarea drogurilor, răpiri de persoane cu scop de răscumpărare, jafuri organizate); • organizații criminale etnice – sunt rezultatul expansiunilor geografice, a diferențelor dintre nivelurile de viață, a severității excesive a condițiilor de imigrare („Triadele”, organizații criminale chineze; „Yakuza”, grupări japoneze, s.a.); • • reciclarea banilor – activitatea infracțională desfășurată de persoane cu venituri ilicite, pentru mascarea și transformarea acestora în venituri licite pentru reinvestirea lor; • organizații teroriste internaționale – categorie implicată în asasinat, deturări de avioane, răpiri de persoane, toate efectuate sub diverse motivații. O altă definiție propusă a fost cea a poliției germane, care consideră organizația criminală¹⁰⁸ ca fiind orice grupare de persoane care a decis în mod conștient și deliberat să coopereze în vederea desfășurării de activități ilegale pentru o perioadă de timp, împărțindu-și sarcinile între membrii săi utilizând adesea sisteme ale suprastructurii moderne, în scopul de a obține profituri substanțiale într-un mod cât mai rapid posibil. Dar și această definiție a fost imediat criticată, pentru că lipsea elementul de violență pentru atingerea ¹⁰⁷ Pitulescu, I., op. cit., p.416. ¹⁰⁸ Antoniu, George, Reflecții asupra crimei organizate, în Revista de drept penal, nr. 3/1997, p. 43 scopurilor organizației. Pe baza mai multor sugestii, departamentul

pentru crimă organizată din cadrul INTERPOL-ului a redefinit această noțiune: „Ca orice grup criminal având o structură de corp constituit care are ca scop obținerea de profituri prin mijloace ilegale, adesea folosind teama și corupția” În proiectul de rezoluție al Adunării generale a O.N.U., din anul 1996, la care și-a adus aportul și România se definește astfel conceptul de crimă organizată: „Activitățile desfășurate de orice grup format din cel puțin 3 persoane între care există raporturi ierarhice sau personale care permit celor aflați la conducere să se îmbogățească sau să controleze teritorii sau piețe interne sau străine, prin folosirea violenței, corupției, urmând fie să desfășoare o activitate infracțională, fie să se infiltreze în economia legală, folosind în special mijloacele de mai jos: a. traficul de stupefiante și spălarea banilor; b. traficul de carne vie; c. traficul de obiecte din patrimoniul național; d. falsul de monedă; e. furtul de materiale radioactive; f. actele teroriste; g. traficul de arme și materiale explozive; h. traficul de autoturisme; i. coruperea funcționarilor”.¹⁰⁹ Expresia „crimă organizată”, se arată în rezoluție, include orice faptă comisă de un membru al unui grup, cu ocazia desfășurării activității infracționale de către grupul respectiv. În actul internațional menționat se propune ca statele să sancționeze ¹⁰⁹ Din proiectul de rezoluție al Adunării Generale al O.N.U. din 1996. participarea sau asocierea la un grup al crimei organizate în scopul comiterii de infracțiuni, să se prevadă posibilitatea de a fi angajată răspunderea penală a persoanelor morale care obțin profituri dintr-o organizație criminală sau care servesc drept acoperire unei asemenea organizații. Cele mai multe analize despre criminalitate sau crimă organizată, indiferent de exprimare, sunt prea vagi pentru a releva elemente naționale, proprii crimei organizate. Unele analize se bazează pe o singură calitate a crimei organizate, iar altele combină un număr de caracteristici într-un concept multidimensional al formelor organizate de infracționalitate. Criminalitatea abordează tipuri certe de activități criminale. De exemplu, procurarea de bani, bunuri și servicii ilegale, fără a ține cont de tipul organizației, de cei implicați în aceste activități. Tot aici se încadrează și traficul de stupefiante, carne vie, opere de artă, arme etc.¹¹⁰ Criminalitatea organizată este percepută, în esență, ca o realitate socială în care structurile criminale și cele legale sunt părți integrante ale aceluiași sistem corupt social, politic și economic, fără a ține seama de tipul de acțiuni promovate sau de tipurile de organizații ale celor ce susțin acest sistem.¹¹¹ Noua dimensiune a „criminalității organizate a mobilizat statele în sensul focalizării eforturilor pentru combaterea acestui flagel, sens în care la Palermo - Italia, între 12 și 15 decembrie 2000 peste 120 de state membre ale O.N.U. au semnat Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității organizate și Protocoloalele anexe acesteia. Conștiente de amplificarea și diversificarea criminalității organizate, precum și de faptul că eforturile naționale nu sunt suficiente pentru combaterea acestui fenomen, statele membre ale Organizației Națiunilor Unite au decis să-și unească forțele pentru stabilirea unor instrumente ¹¹⁰ Stancu, E., op. cit., p.657. ¹¹¹ Ibidem, p.658. juridice care să fundamenteze cooperarea internațională și care să permită dinamizarea acțiunilor de detectare și combatere a criminalității organizate. Convenția adoptată de O.N.U. a fost ratificată de România prin Legea nr. 565/2002¹¹². Convenția este primul tratat O.N.U. destinat luptei contra crimei organizate și acoperă, din punct de vedere juridic următoarele domenii: › protecția suveranității; › participarea la activitatea unui grup criminal; › spălarea produselor infracțiunii; › spălarea banilor; › corupția; › responsabilitatea penală a persoanelor juridice; › urmărirea, judecarea și sancționarea infracțiunilor; › sechestrul și confiscarea; › cooperarea internațională în materia confiscării; › transferul persoanelor condamnate; › asistența juridică în materie penală; › tehnica anchetelor speciale; › protecția martorilor; › asistarea și protecția victimelor infracțiunii; › cooperarea dintre serviciile de depistare și reprimare a infracțiunilor › colectarea, analiza și schimbul informațiilor. Totodată, în Convenție sunt definite și expresiile ce caracterizează fenomenul:

grup infracțional organizat grup structurat alcătuit din trei sau

2

112 Legea nr. 565/2002 pentru ratificarea Convenției O.N.U. împotriva criminalității transnaționale organizare, a Protocolului

privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special a femeilor și a copiilor, precum și a protocolului împotriva traficului ilegal de migranți pe cale terestră, a aerului și pe

18

nave,

publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 813 din 8 noiembrie 2002.

9

mai multe persoane, care există de o anumită perioadă de timp și acționează în înțelegere, în scopul săvârșirii uneia sau mai multor infracțiuni grave sau infracțiuni prevăzute de prezenta convenție, pentru a obține direct sau indirect un avantaj financiar sau alt avantaj material;

2

› grup structurat - grupul

care nu s-a constituit la întâmplare pentru a comite neapărat o infracțiune și care nu deține neapărat un anumit rol de continuitate sau de structură elaborată pentru membrii săi;

2

›

infracțiune gravă - un act care constituie o infracțiune pasibilă de o pedeapsă privativă de libertate al cărui maxim nu trebuie să fie mai mic de 4 ani sau o pedeapsă mai

2

gravă. Acest document juridic internațional mai definește noțiunile de bunuri, produsele infracțiunilor, sechestrarea și confiscarea, infracțiunea principală; livrare supravegheată etc. Incriminarea participării la un grup infracțional organizat se referă la: › participarea la infracțiuni în formă consumată sau tentativă; › fapta de

a organiza, a conduce, a facilita, a ajuta **sau a** încuraja ori **favoriza prin sfaturi** sau acte
materiale **săvârșirea** de **infracțiuni grave;**

2

► participarea la asemenea activități atât în calitate de autor sau coautor, cât și în calitate de complice, instigator sau favorizator. Crima organizată reprezintă un fenomen social grav, care cunoaște în toată lumea nu numai o amploare deosebită, dar și noi și variate forme, cum ar fi atragerea în activități criminale a societăților comerciale, cu ramificații ce depășesc granițele naționale. Societățile comerciale din această categorie, prin metode de șantaj și amenințare obțin profituri uriașe și, sub o „aparență legală” le repun în circuitul economic pentru a-și spori avantajele. De aceea statele comunității internaționale au considerat necesar să se reorienteze în sensul reglementării răspunderii penale a persoanelor juridice. În domeniul dreptului internațional, identificăm numeroase instrumente juridice prin care se incriminează organizarea de întreprinderi ce desfășoară activități de crimă organizată și care atrage răspunderea penală a persoanelor juridice. Dintre acestea amintim: A. Recomandarea Consiliului Europei nr. (88) 18 privind răspunderea întreprinderilor pentru săvârșirea de infracțiuni, precizând în primul său alineat că „prejudiciul considerabil cauzat persoanelor particulare de numărul de infracțiuni comise, în exercițiul activităților specifice întreprinderilor”, oferă principalele direcții de luat în considerare de către fiecare stat, cu ocazia reglementării acestei instituții juridice. Dintre aceste direcții, cele mai importante sunt: ► recomandă statelor să rețină răspunderea penală a întreprinderilor, indiferent dacă a fost sau nu identificată persoana fizică autoare a infracțiunilor sau a omisiunilor cu caracter infracțional; ► organizarea răspunderii întreprinderilor nu trebuie să exonereze de răspundere persoanele fizice implicate; ► necesitatea de a reține o culpă proprie a persoanei juridice, distinctă de cea a persoanei fizice chemate să o reprezinte. B. Al doilea protocol

al Convenției privind protecția **intereselor financiare ale** comunității **europene** (în
continuare Protocol) **adoptat prin Actul Consiliului Uniunii Europene din 19 iunie 1997,**

8

apreciind că statele membre consideră lupta contra criminalității, ce aduce atingere intereselor financiare ale comunității europene, ca o problemă de interes comun, ținând de cooperarea interstatală, de Titlul VI al Tratatului, a vizat în particular răspunderea persoanei juridice, confiscarea și spălarea capitalurilor. În ceea ce privește răspunderea persoanelor juridice, art. 3 cere statelor membre să ia măsurile necesare pentru a asigura că persoanele juridice pot fi, trase la răspundere penală pentru trei categorii de infracțiuni: fraudă, corupție activă și spălarea capitalurilor. Pentru ca răspunderea persoanelor juridice să fie angajată, infracțiunea trebuie să fie comisă în următoarele condiții: • în numele persoanei juridice; • de orice persoană acționând fie individual, fie ca membru al unui organ al persoanei juridice care are atribuții de conducere în interiorul ei, pe una dintre următoarele baze alternative: ► puterea de reprezentare a persoanei juridice; ► autoritatea de a lua decizii în numele persoanei juridice; ► autoritatea de a exercita un control în interiorul persoanei juridice. Răspunderea persoanei juridice va fi angajată și pentru participarea la comiterea acestor infracțiuni în calitate de complice sau instigator și, de asemenea, la tentativa acestor fapte. De asemenea, art. 3 al Protocolului face precizări și cu privire la

genul de conduită pentru care persoana juridică poate fi trasă la răspundere. Paragraful 2 al art. 3 prevede că, în afara cazurilor prevăzute la paragraf 1, persoana juridică trebuie să fie ținută responsabilă și atunci când lipsa supravegherii sau a controlului din partea unei persoane vizate în paragraf 1 a făcut posibilă comiterea unei fapte de natura celor avute în vedere de Protocol. Conform art. 3 paragraf 3, răspunderea persoanei juridice nu trebuie să excludă răspunderea persoanelor fizice autoare, complice sau instigatoare la faptele amintite. În plus, art. 4 descrie sancțiunile sugerate a fi aplicabile persoanelor juridice. Sancțiunile trebuie să fie efective, proporționale și descurajante. Categoriile de sancțiuni recomandate sunt următoarele: • amenda, care poate avea un caracter penal sau nepenal; • alte sancțiuni care pot fi eventual adăugate și care ar putea fi: › măsuri de excludere de la beneficiul unei facilități sau al unui ajutor public; › plasarea sub supraveghere judiciară; › dizolvarea judiciară. C. Tot în cadrul U.E. au fost adoptate două acțiuni comune: • Acțiunea comună din 21 decembrie 1989, adoptată de Consiliul Europei pe baza art. 3 al Tratatului U.E.,

referitoare la incriminarea participării la o organizație criminală în cadrul statelor membre ale

8

U.E. Solicitând statelor să incrimineze sub aspectul sancțiunii penale efective, proporționale și disuasive, anumite compartimente care denotă participarea conștientă la activitățile unei organizații criminale, acțiunea comisă cere, în art.3, statelor membre să se asigure că împotriva persoanelor juridice poate fi angajată răspunderea penală sau, în lipsa acesteia, altfel de răspundere pentru comiterea infracțiunilor care fac obiectul acțiunii comune, „precizând că această răspundere va fi angajată după modalitățile ce vor fi definite de dreptul intern al fiecărei țări”. Documentul face, de asemenea, referire la necesitatea de a sancționa, în paralel, persoanele fizice vinovate, ca și caracterul efectiv, proporțional și descurajant al sancțiunilor aplicabile, sancțiuni care trebuie să aibă o natură patrimonială și economică. • Acțiunea comună din 22 decembrie 1998, relativă la corupția în sectorul privat, are ca obiect incriminarea faptelor de corupție în medii profesionale sau comerciale, considerând că o acțiune eficace contra criminalității organizate trebuie să prevadă o politică globală de luptă împotriva corupției. La nivelul O.E.C.D., în 17 decembrie 1997, a fost adoptată Convenția pentru

lupta împotriva corupției funcționarilor publici străini în tranzacțiile comerciale internaționale.

8

Acest act internațional este foarte succint, lăsând statelor membre posibilitatea ca în conformitate cu principiile lor naționale să incrimineze infracțiunile ce fac obiectul acestui document. D. La nivelul Consiliului Europei, au fost adoptate două convenții ce se referă la problema pusă în discuție, și anume: • prima este Convenția

pentru protecția mediului prin mijloace de drept penal, din 4 noiembrie **1998.**

8

Pornind de la constatarea că atingerile aduse mediului tind să antreneze consecințe grave și, astfel, necesită măsuri cu caracter penal, documentul cere statelor, în art. 9, să adopte măsurile necesare pentru a sancționa penal sau administrativ, atunci când o infracțiune contra mediului a fost comisă. • Convenția penală împotriva corupției, adoptată la 27 ianuarie 1999. Această convenție conține în art. 18 și art. 19 aceleași dispoziții detaliate privind răspunderea persoanei juridice. Secțiunea a 2-a Grupul infracțional în deciziile-cadru și recomandările Comisiei Europene Dacă criminalitatea organizată tinde să devină, din ce în ce mai mult, o caracteristică a vieții contemporane, internaționalizarea acesteia a impus tuturor statelor moderne să acorde o atenție deosebită fenomenului, prin legiferări la nivel național, european și internațional. Preocupări intense în această privință a avut și are Uniunea Europeană, care prin adoptarea deciziilor-cadru a reglementat diferite domenii ale crimei organizate. Dintre aceste acte juridice europene, cele mai semnificative sunt: A.

Decizia-cadru a Consiliului din 13 iunie 2002 privind combaterea

1

terorismului Uniunea Europeană consideră că terorismul constituie o serioasă încălcare a principiilor democrației și a statului de drept și incriminează infracțiunile teroriste ca acte intenționate prin care se aduce atingere gravă unei țări sau unei organizații internaționale, atunci când sunt săvârșite cu scopul (art. 1)113; › de a intimida grav o populație; › de a constrânge nelegitim puterile publice

sau o organizație internațională să îndeplinească sau să

19

se abțină a îndeplini un act oarecare; › de a destabiliza grav sau de a distruge structurile politice fundamentale, constituționale, economice sau sociale ale unei țări sau organizații internaționale. În aceasta direcție, vor fi considerate a fi infracțiuni teroriste: • atingerile aduse vieții unei persoane care poate cauza moartea; • atingerile grave ale integrității fizice a unei persoane; • răpirea sau luarea de ostatici; • faptul de a cauza distrugerii masive unei instalații guvernamentale sau publice, unui sistem de transport, unei infrastructuri, inclusiv unui sistem informatic, unui loc public sau unei proprietăți private, susceptibile să pună în pericol vieți umane sau să producă pierderi economice considerabile; • deturnarea de aeronave și de nave sau de alte mijloace de transport colective de pasageri sau de mărfuri; • fabricarea, posesia, achiziționarea, transportul, furnizarea sau utilizarea de arme de foc, de explozibili, de arme nucleare, biologice și chimice; • eliberarea de substanțe periculoase sau provocarea de incendii, inundații sau explozii care ar avea drept efect punerea în pericol a vieților umane; • perturbarea sau întreruperea aprovizionării cu apă, electricitate sau orice altă resursă naturală fundamentală, care ar avea efect punerea în pericol a 113 Publicată în Jurnalul Oficial, L. 164 din 22.06.2001 vieților umane; • amenințarea de a înfăptui unul dintre comportamentele enumerate mai sus. Actul juridic european definește grupul terorist ca „aceea asociere structurată, a mai mult de două persoane, stabilită în timp și care acționează concertat în vederea săvârșirii de infracțiuni teroriste”. Termenul „asociere structurată” desemnează o asociație

care nu s-a constituit la întâmplare pentru a săvârși imediat o infracțiune și care nu

2

are în mod necesar roluri formal definite pentru membrii săi, continuitate în compoziție sau structură elaborată. Prin urmare, sunt incriminate atât faptele de conducere a unui grup terorist, cât și participarea la activitățile unui astfel de grup și deci se sancționează atât infracțiunea consumată, cât și

tentativa, precum și participarea la astfel de grupuri în calitate de autori, coautori, complici sau

8

instigatori. B. Decizia-cadru 2004/757/JAI a Consiliului din 25 octombrie 2004 de stabilire a dispozițiilor minime privind elementele constitutive ale infracțiunilor și sancțiunilor aplicabile în domeniul traficului ilicit de droguri¹¹⁴ Necesitatea combaterii consumului de droguri a fost recunoscută de către Uniunea Europeană ca reprezentând o amenințare pentru sănătatea, siguranța și calitatea vieții cetățenilor U.E., cât și pentru economia legală, stabilitatea și siguranța statelor membre. De aceea, a incriminat la art. 2, următoarele fapte intenționate ca fiind considerate infracțiuni atunci când sunt săvârșite pe nedrept: 114 Publicată în Jurnalul Oficial, L. 335/11.11.2004. a) producerea, fabricarea, extragerea, prepararea, oferirea, comercializarea, distribuirea, vânzarea, livrarea în orice condiții, intermedierea, expedierea, transportul, importul sau exportul de droguri; b) cultivarea macului opiaceu, a arborelui de coca sau a cannabisului; c) deținerea sau achiziția de droguri în vederea desfășurării uneia dintre activitățile menționate la litera (a); d) producerea, transportul sau distribuirea precursorilor, cunoscând ca aceștia urmează a fi utilizați la

sau pentru producerea sau fabricarea ilicită de droguri. Instigarea, complicitatea sau

2

tentativa la infracțiunile de mai sus se pedepesc. Sancțiunile penale aplicabile pentru astfel de infracțiuni trebuie să fie efective, proporționale și disuasive. Pentru infracțiunile prevăzute în art. 2, pedepsele privative de libertate trebuie să aibă o durată maximă între unu până la trei ani. În cazul în care infracțiunea implică cantități mari de droguri sau infracțiunea implică drogurile cele mai dăunătoare pentru sănătate ori infracțiunea a produs vătămarea gravă a sănătății, mai multor persoane, sancțiunile privative de libertate trebuie să aibă o durată maximă de cel puțin cinci până la zece ani. Pedepsa privativă de libertate poate avea o durată maximă de cel puțin cinci până la zece ani, în cazul în care infracțiunea a fost săvârșită în cadrul unei organizații criminale. C. Decizia-cadru nr. 841 din 24 octombrie 2008 privind lupta împotriva crimei organizate¹¹⁵ 115

Publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene, nr. 300 din

8

11.11.2004. Acest act juridic a fost elaborat de către Consiliul Uniunii Europene, pentru a îmbunătăți capacitățile comune ale Uniunii și ale statelor membre în combaterea crimei organizate transnaționale. În înțelesul acestei decizii-cadru prin organizație criminală se desemnează „o asociație structurată, stabilită în timp, de mai mult de două persoane, care acționează concertat în vederea comiterii de infracțiuni pasibile de o pedeapsă privativă de libertate sau de aplicarea

unei măsuri de siguranță privative de libertate cu o durată maximă de

8

cel puțin patru ani, sau de o pedeapsă mai severă,

pentru a obține direct sau indirect, un beneficiu financiar sau

1

de altă natură materială”. Conform acestei Decizii, „asociația structurată” desemnează o asociație care nu este formată la întâmplare pentru comiterea imediată a unei infracțiuni și care nu prezintă în mod necesar roluri definite formal pentru membrii săi, continuitatea membrilor sau o structură dezvoltată. Actul juridic european incriminează ca fapte de crimă organizată: a) „comportamentul oricărei persoane care, în mod intenționat și în cunoștință de cauză privind fie scopul și activitatea generală a organizației criminale, fie intenția sa de a comite infracțiunile respective, ia parte în mod activ la activitățile criminale ale organizației, inclusiv prin furnizarea de informații și mijloace materiale, recrutarea de noi membri, precum și toate formele de finanțare ale activității acesteia, cunoscând că această participare va contribui la realizarea activităților infracționale ale organizației”; b) „comportamentul oricărei persoane, constând în încheierea unui acord cu una sau mai multe persoane cu privire la exercitarea unei activități care, în cazul în care ar fi pusă în aplicare, ar echivala cu comiterea infracțiunilor menționate la art. I, chiar dacă persoana respectivă nu participă la executarea propriu-zisă a respectivei activități”. Decizia-cadru prevede și circumstanțe de nepedepsire sau de reducere a pedepsei dacă infractorul: › renunță la activitățile infracționale; › furnizează autorităților administrative sau judiciare informații pe care acestea nu ar fi fost capabile să le obțină altfel; › să prevină, să pună capăt sau să limiteze efectele infracțiunii; › să identifice și să îi defere justiției pe ceilalți infractori; › să găsească dovezi; › să priveze organizația criminală de resurse ilicite sau de beneficiile rezultate din activitățile sale infracționale; › să împiedice ca alte infracțiuni asemănătoare să fie comise în viitor. Prin același act juridic european se instituie răspunderea penală pentru persoanele juridice pentru oricare dintre infracțiunile de crimă organizată, comise în beneficiul lor de orice persoană activând fie individual, fie ca membru al unui organ al persoanei juridice și care deține o poziție de conducere în cadrul persoanei juridice, bazată pe unul din următoarele elemente: • puterea de a reprezenta persoana juridică; • autoritatea de a lua decizii în numele persoanei juridice; • autoritatea de a exercita controlul în cadrul persoanei juridice.

Răspunderea penală a persoanei juridice nu exclude răspunderea penală a persoanelor **fizice**
care

7

sunt autori sau complici la oricare dintre infracțiunile de crimă organizată. Sancțiunile aplicabile persoanei juridice pot consta în amenzi penale, dar și alte sancțiuni cum ar fi: • anularea dreptului de a primi avantaje sau ajutor public; • interdicția temporară sau permanentă de a exercita o activitate comercială; • plasarea sub control judiciar; • lichidarea temporară; • închiderea temporară sau permanentă a proprietăților care au fost folosite pentru comiterea infracțiunilor. În stabilirea competenței de jurisdicție se va ține seama de următorii factori: • statul membru pe teritoriul căruia s-au produs actele; • statul membru unde făptașul este cetățean sau rezident; • statul membru de origine al victimelor; • statul membru pe teritoriul căruia a fost descoperit făptașul. D. Decizia nr. 2008/615/JAI a Consiliului U.E. din 23 iunie 2008 privind intensificarea cooperării transfrontaliere, în special în domeniul combaterii terorismului și a criminalității transfrontaliere¹¹⁶

Această decizie stabilește regulile pe baza cărora autoritățile judiciare din statele membre pot schimba rapid și eficient date și informații în vederea desfășurării cercetărilor penale, cu privire la infracțiunile de terorism și crimă organizată. Schimbul de date și informații între statele membre cuprinde următoarele domenii: • dispoziții privind condițiile și procedura de transfer automatizat al profilurilor ADN. al datelor dactiloscopice și al anumitor date referitoare la înmatricularea vehiculelor la nivel național; • dispoziții privind condițiile de furnizare de date referitoare la evenimente majore care au o dimensiune transfrontalieră; • dispoziții privind condițiile de furnizare a informațiilor pentru 116 Publicată în Jurnalul Oficial, L. 210 din 06.08.2008. prevenirea infracțiunilor teroriste: • dispoziții privind condițiile și procedura pentru intensificarea cooperării poliției la nivel transfrontalier prin diferite măsuri. Decizia cuprinde dispoziții și cu privire la protecția și la asistența agențiilor altor state care traversează frontiera, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, răspunderea civilă și penală a acestora. Secțiunea a 3-a Exemplificări privind grupul infracțional în alte legislații penale ► Legislația franceză incriminează crima organizată în art. 450-1- 450-3 C.pen., astfel:

Art. 450-1 - „Constituie o asociație **de răufăcători orice**

2

grupare formată sau înțelegere stabilită în vederea pregătirii, constând din una **sau mai multe**
fapte materiale, a uneia sau mai multor

5

crime sau

a uneia sau mai multor delictes pedepsite **cu** 10 ani **închisoare.** Participația **la**

44

o asociație de răufăcători este pedepsită cu 10 ani închisoare și 1 milion de franci amendă”. Art. 450-2 - „Orice persoană care a participat la o grupare sau înțelegere definită prin art. 450-1 este scutită de pedeapsă dacă, înainte de orice urmărire, denunță gruparea sau înțelegerea autorităților competente și permite identificarea celorlalți”. Art. 450-3 -

„Persoanele fizice vinovate de infracțiunea prevăzută de art. 450-1 vor suferi, de asemenea, diferite pedepse complementare”. Art. 132-7 - „Constituie o bandă organizată, în sensul legii, orice

grupare formată sau orice **înțelegere stabilită în vederea pregătirii** constând dintr-una **sau** **mai multe fapte materiale, a uneia sau mai multor infracțiuni”.** 5

Această circumstanță atrage agravarea pedepsei acolo unde legiuitorul o prevede explicit în partea specială. Art. 222-34 - Incriminează „fapta de a conduce sau organiza o grupare având ca obiect producerea, fabricarea, importul, exportul, transportul, deținerea, oferirea, cedarea, achiziționarea sau întrebuințarea ilicită de stupefiante: pedeapsa este privațiunea de libertate

pe viață și 50 milioane franci amendă”. Art. 222-38 C.

2

pen. francez incriminează „faptul, prin orice mijloc fraudulos, de a facilita justificarea falsă a originii resurselor sau bunurilor autorului uneia dintre infracțiunile menționate în art. 222-37 (trafic de stupefiante) sau de a aduce cu bună știință concursul la orice operație de plasare, disimulare sau conversiunea produsului într-o astfel de infracțiune”. Odată cu noul Cod penal francez intrat în vigoare la 1 martie 1994, comiterea unei infracțiuni în bandă organizată constituie o circumstanță agravantă într-un mod mai larg decât înainte, când această circumstanță agravantă nu cuprindea decât furtul, degradările și deteriorările, care se aplică azi și escrocheriei, extorcării de fonduri, falsificării monedei, tănuirii și traficului de stupefiante. De altfel, cum rezultă din textul de lege mai sus reprodus, șeful unei organizații criminale riscă privarea de libertate pe viață. În anul 1994, a fost creată în Franța în cadrul Direcției afacerilor criminale și grațierii, o nouă subdirecție a afacerilor economice și a luptei împotriva crimei organizate. Ea este însărcinată să coordoneze acțiunea de ansamblu a parchetelor și cea a diverselor administrații¹¹⁷. Legiuitorul francez a prevăzut, totodată, și niște facilități în caz de denunțare: astfel, legea acordă o scutire de pedeapsă denunțătorului care permite să se evite realizarea unui act de trădare sau cu caracter terorist (art. 414-2 C.pen.) și o reducere de pedeapsă la jumătate față de denunțătorul care permite să înceteze un trafic de stupefiante și să identifice dacă este cazul și alți vinovați (art. 222-43 C.pen). La fel, pentru eficientizarea luptei contra crimei organizate, printr-o lege din 1991 [azi art. 706-32 alin.(2), C.pen.] permite ofițerilor de poliție judiciară și funcționarilor de la vamă să dețină droguri și să le pună la dispoziția persoanelor care fac trafic, cu condiția să obțină autorizația procurorului Republicii sau a judecătorului care știe de afacere. ► Legislația italiană În Italia, fenomenul mafiot care a cuprins întreaga societate a determinat legislativul să intervină cu severitate. O primă lege din anul 1992 a adăugat Codului penal un nou articol 416 bis după care simplul fapt „de a face parte dintr-o asociație de tip mafiot, formată din trei

sau mai multe persoane, este **pedepsit cu închisoare de la 3 la 6 ani.**

2

Acei care inițiază, conduc sau organizează asociația sunt pedepsiți, numai pentru aceasta

cu închisoare de la 4 la 9 ani”. Art. 416 - incriminează că:

8

„Trei sau mai multe persoane care se asociază în scopul comiterii

2

mai multor delictelor, acei care inițiază, constituie și organizează asociația sunt

pedepsiți numai pentru aceasta cu închisoarea de la 3 la 7 ani. Pentru fapta de participare la

2

asociație, pedeapsa este închisoarea de

la 1 la 5 ani. Conducătorii vor suferi aceeași pedeapsă ca și inițiatorii. Dacă

2

asociații străbat înarmați localitățile sau căile publice se aplică închisoarea de la 117 Pentru amănunte, vezi Pradel, Jean; Droit Penal compare, Editura Codes Dolloz, Paris, 1996. 5 la 15 ani. Pedeapsa se majorează dacă numărul celor asociați este de 10 persoane sau mai mare”. O asemenea asociație este pedepsită de legea italiană conform art. 416 bis și atunci când „cei care fac parte din ea se prevalează de forța de intimidare a legăturii dintre asociați cu condiția supunerii și tăcerii, care derivă din aceasta, pentru comiterea de infracțiuni, pentru obținerea direct sau indirect, a gestiunii sau controlului activității economice, concesiunii, autorizații, antreprize și servicii publice sau pentru a realiza profituri ori avantaje ilicite pentru sine sau pentru alții”. Această dispoziție a fost larg utilizată în dreptul italian în ultimii ani. A doua lege, din anul 1992, luată în mare parte în urma asasinării magistraților care au luptat cu mare energie împotriva mafiei (procurorul Borsellino și judecătorul Falcone) a modificat art. 416, reprimând prin acesta și faptul de a „împiedica sau a obstrucționa libera exercitare a votului sau pentru a procura voturi pentru ei sau pentru alții cu prilejul consultărilor locale” contra banilor. Textul de lege prevede și o agravantă și anume atunci când „asociația este înarmată”. „Asociația se consideră înarmată când participanții au la dispoziție, pentru realizarea scopurilor asociației, arme, materiale explozive, chiar ascunse sau ținute în depozite. Dacă activitatea economică asupra căreia asociații înțeleg să-și asume sau să-și mențină controlul este finanțată, în totalitate sau în parte cu prețul, produsul sau profitul obținut din infracțiuni, pedepsele se majorează de la o treime la jumătate”. În Italia se utilizează și procedura „agenților provocatori”, introdusă prin decretul Președintelui Republicii din 9 octombrie 1990, care permite polițiștilor să procedeze la o cumpărare simulată a drogului, cu obligația de a anunța procurorul Republicii (art. 97). ► Și în Elveția este incriminată crima organizată, în special, în domeniul spălării

banilor. Astfel art. 305 bis C.P. elvețian incriminează: „Pe cel care ar comite un act propriu să antreneze identificarea originii, descoperirea sau confiscarea valorilor patrimoniale de care el știa sau trebuia să prezume că provin dintr-o crimă”. În versiunea elvețiană, elementul moral al infracțiunii este, deci, conceput foarte larg pentru că dolului propriu-zis, legiuitorul adaugă dolul eventual (trebuia prezumat). În ceea ce-1 privește pe condamnat, este întotdeauna obligatorie confiscarea lucrurilor

care au servit sau au fost destinate la

14

comiterea infracțiunii, precum și a lucrurilor care reprezintă prețul acestora, produsul sau profitul care constituie folosul obținut. Pe lângă acestea, este decăzut din dreptul la diferite permise, concesiuni, antreprize. Dispozițiile legale se aplică și organizației Camorra, precum și altor asociații, oricum ar fi pe plan local denumite care, prevalându-se de forța intimidantă a legăturii dintre asociații, urmăresc scopuri asemănătoare celor ale organizațiilor de tip mafiot. De altfel, începe să apară în câteva legislații conceptul de „anchetă pro- activă”, poliția putând proceda la măsurile de demascare a infractorilor asupra cărora probele sunt încă subțiri (interceptarea și ascultarea convorbirilor, intrarea în locuința deținută de infractori într-o manieră secretă) pentru a face constatările necesare. Astfel de posibilități există și în Germania, Belgia, Olanda, Italia etc. La fel, în Italia, până la legea din 28 iulie 1984 se autoriza pentru crimele cele mai grave o detenție provizorie, putând atinge 11 ani (art. 272 C.pen. astăzi abrogat). La fel și dreptul clasic la tăcere, drag dreptului din common law, dispare pentru infracțiunile grave. ► Legislația americană (RICO) The Racketeering Influenced & Corrupt Organizations Act constituie una din cele mai criticate, dar și una din cele care exercită o deosebită influență socială. În realitate este vorba de un complex de reglementări ale statelor sau legi federale în care sunt enumerate infracțiunile specifice grupului criminal și pe care procurorul trebuie să le dovedească pentru a fi justificată urmărirea atât pentru crima de a fi constituit o organizație, cât și pentru întreaga activitate desfășurată de grupul criminal. 118 Aceste infracțiuni sunt următoarele: amenințare, răpire, omor, incendiu, jocuri de noroc, spargere, jaf, estorcere de bani cu forța ori prin amenințare, corupție, fals, fraudă poștală, prostituție, trafic de narcotice, delapidare. Secțiunea 1962 din Codul Statelor Unite definește activitatea de racket și că: „Utilizarea sau investirea de bani sau de profituri obținute prin activitatea de racket pentru a dobândi o întreprindere angajată în operațiuni de comerț în statele americane sau de a obține asemenea întreprinderi pentru desfășurarea activităților de racket”. Asocierea care desfășoară activități de racket poate fi formată din orice individ, societate de persoane sau de capitaluri sau din orice asociație de fapt fără personalitate juridică. 118 Palmiotto, M. J., op. cit., p. 507. Practica judiciară americană a decis că subzistă o asociație de tip racket dacă asociația nu prezintă absolut toate trăsăturile acestui tip de asociere. Aceste asociații au un caracter de continuitate și sunt formate de persoane care s-au asociat pe bază de ierarhie și consimțământ. Persoanele care participă la activitățile RICO sunt socotite complici, cu condiția ca ele să fi consimțit să participe direct sau indirect la afacerile asociației într-un mod care să releve activitatea de racket. RICO poate cuprinde în sfera sa și întreprinderi legale care desfășoară totodată și activități ilegale, precum și alte organizații ilegale sau criminale. Un alt instrument de combatere a crimei organizate în legislația penală americană este incriminarea complicității. În legislația penală americană se sancționează complicitatea ca delict distinct atunci când cel puțin două persoane se înțeleg să comită un act ilegal sau un act legal prin mijloace ilegale sau un

act tinzând la realizarea unei infracțiuni. În concepția nord-americană, în funcție de activitățile pe care le desfășoară, pe lângă activitățile de racketing, se disting și următoarele tipuri de organizații criminale: 119 • „operațiuni de vicii” - grupuri de indivizi care desfășoară o activitate continuă prin furnizarea de bunuri și servicii ilegale, cum sunt: narcoticele, prostituția, jocurile de noroc, cămătăria; • „furtul” - grupuri de indivizi care se angajează într-un tip particular de furt, bazat pe continuitate, cum ar fi fraudă, escrocheria, jaful, furtul de mașini, achiziționarea de bunuri de date pentru revânzare; • „bande” - grupuri de indivizi cu interese comune ori apartenență socială, care se asociază în vederea comiterii unor activități ilicite, pentru a se impune 119 Palmioto, M. J., op. cit., p 507. Într-o comunitate (bande de tineri, cluburi de motocicliști, bande de deținuți); • „teroriști” - grupuri de indivizi care se asociază pentru a comite acte criminale spectaculare, cum ar fi asasinatul și răpirile de persoane publice, pentru a submina încrederea publică în stabilitatea guvernamentală, din motive politice ori pentru satisfacerea unor revendicări. ► Alte legislații penale Un alt exemplu de severitate în materie de crimă organizată întâlnim în Irlanda de Nord, art. 2 din Legea nr. 1989 este redactat astfel:

„O persoană este vinovată de infracțiune dacă: a) aparține sau

5

practică apartenența la o organizație proscrisă; b) încurajează un susținător al unei organizații proscrise altfel decât prin aport de bani sau de bunuri; c) participă sau asista la un angajament sau organizare a unei reuniuni de trei sau mai multe persoane (fie că este vorba sau nu de o reuniune la care publicul este admis) ,știind că aceasta reuniune este destinată: › să ajute o organizație interzisă; › să favorizeze activitățile unei astfel de organizații; › să se adreseze unei persoane aparținând sau făcând profesia de a aparține unei astfel de organizații”; Este deci un delincvent de crimă organizată persoana care, chiar dacă nu face nici cel mai mic act material, se mulțumește să aparțină unei organizații criminale sau să asiste la o reuniune având ca obiect ajutorul terorismului. Se poate de asemenea cita art. 1 din Legea greacă nr. 1916/1990 despre crima organizată în general: este incriminată „fondarea sau participarea la o organizație cumulativă a unei serii (foarte largi) de infracțiuni ca: omorul, incendierea voluntară, atentatele contra instituțiilor polițienești, traficul de stupefiante”. ► Pedepsele În ceea ce privește pedepsele pentru faptele de crimă organizată majoritatea legislațiilor nu evită să prevadă pedepse lungi. Pentru faptele grave, multe legislații prevăd pedeapsa pe viață, ca în Anglia, Germania și Franța. Traficul de stupefiante antrenează o pedeapsă severă: privarea de libertate perpetuă sau de 20 ani, în Franța (art. 222-34 și 222-334 C.pen.), 23 de ani, în Spania (legea din 1988), 20 de ani minimum, în Italia, 12 ani maximum, în Țările de Jos etc. Pentru a proceda la această severitate, legiuitorii izează două tehnici¹²⁰ și anume: › severitatea directă prin instituirea diverselor incriminări pedepsite mai mult sau mai puțin dur, asociate unele dintre ele unor circumstanțe agravante, ca săvârșirea în bandă organizată sau calitatea de minor a persoanei căreia i se oferă droguri (spre exemplu, Franța - prin art. 222-34, C.pen.) sau, plecând de la infracțiunea de bază, cea de trafic, legiuitorul prevede un număr mare de circumstanțe agravante: victima este minor, traficul are loc într-un spațiu public, cantitatea de droguri este considerabilă, traficanțul este funcționar sau aparține unui grup difuzând drogul, legiuitorul creând alte noi circumstanțe agravante (exemplul Spaniei). › severitatea indirectă - în sensul în care pedepsele foarte blânde sunt prevăzute în favoarea „îndreptarului, căitului” sau persoanelor care se disociază de grupul criminal denunțând la poliție alți membri ai grupului (cazul Franței și al Italiei). În Italia este, fără îndoială, faptul cel mai uzitat al conceptului de „îndreptat”. Decretul din 9

octombrie 1994 (art. 74) despre traficul de droguri 120 Pradel, Jean, op. cit., p.140. prevede o reducere la jumătate sau două treimi din pedeapsă în timp ce legea nr. 203 din 1991 prevede o reducere cu o treime din jumătate. În același timp, severitatea legilor penale în materia criminalității organizate se manifestă și în refuzul liberărilor condiționate. Franța cunoaște, după anul 1978, regimul zis „al siguranței” în virtutea căruia persoanele condamnate pentru câteva infracțiuni grave după lege, nu beneficiază de-a lungul executării pedepsei de nici o măsură de liberare condiționată, semi-libertate sau permis de ieșire (art. 132-23 C.pen.). În același spirit, Curtea Supremă a Statelor Unite reduce conceptul de drepturi ale deținutului în materie de primire a publicațiilor și a vizitelor. Astfel, o hotărâre din anul 1989 a decis că dacă o reglementare penitenciară enumeră categorii de vizitatori susceptibili a fi excluși, deținutul nu are alt drept de vizitator în afară de listă. Pentru represiunea și combaterea infracțiunilor de crimă organizată, în legislațiile diferitelor state s-au prevăzut și unele măsuri de siguranță. Spre exemplu, în Franța este cunoscută instituția expulzării într-o colonie (Guyana) care se adaugă la o pedeapsă privativă de libertate. În Marea Britanic sau Irlanda de Nord se prevede excluderea, pentru trei ani, a oricărei persoane care s-a remarcat prin pregătire, săvârșire sau instigare la acte de terorism. Individul victimă a unei asemenea măsuri n-are decât 7 zile pentru a contesta această măsură la administrația Secretary of State. În același sens, al măsurilor de siguranță care însoțesc cel mai adesea o pedeapsă privativă de libertate, putem cita legea italiană din anul 1992 legată de mafie, care a introdus obligația de sejur într-o comună determinată ca măsură de prevenție. Procurorul național anti-mafia a decis această măsură cu privire la indivizii care sunt pe punctul „de a comite grave delict”, utilizând o structură mafiotă. Măsura durează maxim un an. Cel interesat poate face recurs după judecarea anchetei preliminare, apoi în fața Curții de Casație. Pedeapsa cu moartea este menținută în multe țări din Asia și Africa. În America Latină câteva state o conservă sau chiar o restabilesc, de exemplu, Peru (legea din 3 august 1993). În S.U.A. problema divizează juriștii, mai ales din cauza Amendamentului 8 care prevede că „nimeni nu va fi supus unei pedepse crude și neobișnuite” ceea ce duce la întrebarea asupra pedepsei capitale în unele state componente care încă o mai aplică. Trebuie să mai arătăm că, în S.U.A., Curtea Supremă nu declară neconstituțională pedeapsa cu moartea și este admisă astfel de numeroase legi, mai ales legile de stat. Secțiunea a 4-a Grupul criminal organizat în legea penală română Conștient de recrudescența criminalității organizate, care în ultimele decenii a luat proporții deosebite, precum și de faptul că eforturile internaționale nu sunt suficiente pentru combaterea acestui fenomen, dacă statele membre nu elaborează instrumente juridice adecvate, autoritățile române au elaborat incriminări pentru combaterea crimei organizate. Separat de definiția și trăsăturile doctrinare ale crimei organizate, legiuitorul român, în baza Convenției O.N.U. cu privire la lupta împotriva criminalității organizate, definește conceptul în

art. 2 lit. a) din Legea nr 39/

1

2003121 în felul următor:

„Grup infracțional organizat - grupul structurat format din trei sau mai multe persoane, care există pentru o perioadă și 121 Publicată în

2

Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 171 din 18 martie 2003

3

acționează în mod coordonat în scopul comiterii uneia sau mai multor infracțiuni grave, pentru a obține direct sau indirect un beneficiu financiar sau alt beneficiu material”. Din

2

definiția legală de mai sus putem desprinde principalele trăsături ale conceptului de grup infracțional organizat (crimă organizată)¹²²: • de regulă, aceste activități de crimă organizată sunt desfășurate de grupuri de infractori compuse, în concepția legii române, din cel puțin trei persoane. Acest grup se bazează pe o structură organizată bine definită, cu statut, reguli de comportare, ritualuri de aderare, ierarhizări de funcții și atribuții, cu șefi și subalterni care își propun să desfășoare activități ilicite organizate și cu eficiență maximă. Așadar, nu poate exista grup infracțional organizat dacă nu există o organizare, reguli de acționare, o ierarhizare în rândul membrilor și o repartizare a valorilor. De asemenea, caracterul de grup organizat presupune și planificare, organizare, control, procurare de instrumente, mijloace, informații, folosirea de combinații etc. Astfel, în practică s-a decis că fapta inculpatului A.C. de a se asocia la o grupare infracțională care avea ca obiect traficul de droguri pe relația America Centrală și de Sud - Europa Occidentală - România, din care făceau parte și inculpații A.C., U.A. și M.D., în care fiecare membru al rețelei avea sarcini precise,

întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de inițiere sau constituire de

10

grupuri infracționale organizate, care inițial a fost incriminată de art. 12 alin.(l) din Legea nr. 143/2000, iar după

intrarea în vigoare a Legii nr. 39 /2003, de

5

către art. 7 din această lege.¹²³

Într-o altă speță, s-a decis că nu ne aflăm în

10

prezența unui grup de cel 122 A se vedea în același sens, Timocea, M.C., Unele aspecte cu privire la infracțiunea

prevăzută de art. 7 din Legea nr. 39/2003 privind prevenirea și combaterea

7

criminalității organizare, în Revista Dreptul nr. 6/2004, p. 158 123 Î.C.C.J., Secția penală, dec. nr. 2294/2006, disponibilă pe site-ul www.scj.ro puțin trei persoane, constituit cu reguli și structură bine determinată, întrucât din probele dosarului rezultă, în mod cert, că doar doi inculpați au ajuns la un moment dat pe perioada infracțională, să aibă legături aparent coordonate pentru realizarea comercializării drogurilor și nici un moment, nu a fost antrenată cea de a treia inculpată, respectiv D.T.P., care, în fapt, este concubina inculpatului P.C. și spre finalul realizării unor acte din lanțul infracțional, a fost nevoită, în virtutea conjuncturii și legăturilor preexistente de concubinaj cu inculpatul P.C., să aducă la îndeplinire cerințele acestuia, astfel că în cauză nu este îndeplinită latura obiectivă a infracțiunii

prevăzute de art. 7 alin.(l) și (3) din Legea nr. 39/2003.

1

124 Caracterul structurat al grupului se manifestă nu numai obiectiv, ci și subiectiv, prin atitudinea psihică a membrilor care aparțin unui grup ce are ca scop săvârșirea unor infracțiuni grave, că trebuie să acționeze după anumite reguli prestabilite, că există o diviziune a muncii și o anumită ierarhizare între membrii ei. Din punct de vedere juridic, un asemenea grup reprezintă o pluralitate constituită și nu o participație penală. Participația penală presupune pentru fiecare dintre participanți un anumit rol în săvârșirea infracțiunii. În cazul grupului infracțional, membrii acesteia - cel puțin trei - pot să nu participe toți la săvârșirea infracțiunii sau infracțiunilor propuse: pot stabili ca o anumită infracțiune sau mai multe infracțiuni să fie săvârșite de unul sau unii dintre ei. Ba mai mult, pot recruta pentru săvârșirea infracțiunii sau a infracțiunilor executanți din afara grupului. Se creează în acest mod un organism autonom, distinct de cei ce vor avea rolul de autori, complici, instigatori la săvârșirea infracțiunii sau a infracțiunilor, organism menit să organizeze, să 124 Î.C.C.J., Secția penală, dec. nr. 4469/2006 , disponibilă pe site-ul www.scj.ro găsească mijloace, să delibereze și să hotărască cu privire la infracțiunea sau infracțiunile ce urmează a fi săvârșite. Cu privire la atitudinea psihică, apreciem că încă de la începutul constituirii grupului, membrii acestuia trebuie să cunoască faptul că fac parte dintr-o grupare creată tocmai pentru comiterea unor infracțiuni grave și trebui să aibă reprezentarea clară a faptului că grupul funcționează după reguli prestabilite, că există o anumită ierarhizare în rândul membrilor. De asemenea, trebuie să-și cunoască, chiar în linii extrem de vagi, rolul și atribuțiile pe care le vor avea în cadrul grupului¹²⁵; • aceste grupuri criminale organizează, pe baza divizării muncii, în mod minuțios, fiecare operație criminală asigurând informațiile necesare, mijloacele de executare, de transport, de valorificare a produselor infracțiunii. Pericolul provine din însăși constituirea și finanțarea grupului, al cărui scop este comiterea uneia sau mai multor infracțiuni grave. Grupurile criminale organizează chiar întreprinderi proprii prin înlăturarea concurenței și instaurarea unui adevărat monopol într-un anumit domeniu de activitate (de exemplu, în domeniul jocurilor de noroc, al producției și circulației băuturilor alcoolice, al substanțelor stupefiante, al traficului de arme etc.). Practica arată că există organizații criminale care preiau adeseori întreprinderi care desfășoară activități legale și de larg interes economic (cum ar fi, șantiere de construcții, fabrici de produse alcoolice etc.) pe care le organizează cu maximum de eficiență, însușindu-și profiturile uriașe pe care le aduc. În asemenea cazuri, suntem în fața unei organizații legale în sânul căreia se comit fapte ilegale, ori sunt orientate spre asemenea scopuri; ¹²⁵ Timoce, M. C., op. cit., p.142. • organizațiile criminale, pe lângă șefii sau capii care conduc și dirijează din umbră activitățile ilegale, pe lângă membrii care au aderat formal la grupul infracțional respectiv sau au fost recrutați de acesta în mod special, se folosesc și de un număr de persoane care realizează în mod

permanent sau temporar obiectivele organizației criminale, în schimbul protecției pe care acestea le-o asigură și a sprijinului pe care îl vor primi la nevoie din partea asociației; • grupul criminal trebuie să acționeze o durată de timp, să aibă independență organizatorică și să urmărească comiterea uneia sau mai multor infracțiuni grave. Infracțiunile grave sunt definite prin Legea nr. 39/2003, în art. 2 lit. b). Astfel, sunt considerate infracțiuni grave: 1) Omorul, omorul calificat, omorul

deosebit de grav; 2) Lipsirea de libertate în mod ilegal; 3) Sclavia; 4) Șantajul; 5) Infracțiunile contra patrimoniului, care au produs consecințe deosebit de grave; 6) Infracțiuni privitoare la nerespectarea regimului armelor și munițiilor;

2

7) Folosirea de monede și

alte valori; 8) Divulgarea secretului economic, concurența neloială, nerespectarea dispozițiilor privind operațiile de import sau export, detunare de fonduri, nerespectarea dispozițiilor privind importul de deșuri și reziduuri; 9) Proxenetismul; 10) Infracțiunile privind jocurile de noroc; 11) Infracțiunile privind traficul de droguri sau precursori; 12) Infracțiunile privind

2

traficul de persoane; 13) Traficul de migranți; 14) Spălarea banilor; 15) Infracțiunile de corupție, infracțiunile asimilate acestora, precum și infracțiunile în legătură directă cu infracțiunile de corupție; 16) Contrabanda; 17) Bancruta frauduloasă; 18) Infracțiunile săvârșite prin intermediul sistemului și rețelelor informatice sau comunicații; 19) Traficul de țesuturi sau organe umane; 20) Orice altă infracțiune pentru care legea prevede pedeapsa închisorii, al cărei maxim special este de cel puțin 5 ani.

15

Criteriile de delimitare folosite de legiuitor au fost natura infracțiunilor comise, cumulată în cazul infracțiunilor contra patrimoniului de urmarea imediată produsă și limitele de pedeapsă prevăzute de lege, mai exact minimul special; • Grupul infracțional organizat trebuie să urmărească prin întreaga sa activitate, obținerea,

direct sau indirect, „a unui beneficiu financiar sau alt beneficiu material”,

1

adică ceea ce în mod curent se înțelege prin folos material. Deci folosul urmărit trebuie să fie patrimonial, fiindcă în cazul unui scop nepatrimonial nu mai putem vorbi de grup infracțional organizat, ci doar de grup constituit în condițiile art. 167 C.pen. (complotul) sau ale art. 323 C.pen. (asocierea în vederea săvârșirii de infracțiuni). Folosul material nu poate fi decât

injust, ca orice faptă penală folosită ca mijloc pentru a-1 obține; • altă condiție prevăzută de lege pentru existența grupului infracțional organizat o constituie factorul timp, adică să „existe o anumită perioadă de timp”. Legea nu precizează care trebuie să fie perioada de timp pentru a putea vorbi de o asemenea asociație criminală. În încercarea de a înlătura orice echivoc legiuitorul român a precizat însă în lege că

„nu constituie grup infracțional organizat grupul format ocazional în scopul comiterii imediate a uneia sau mai multor infracțiuni și care nu are continuitate sau o structură determinată ori roluri prestabilite pentru membrii săi în cadrul grupului”.

2

Determinarea temporală se poate deduce și din alte împrejurări: grupul trebuie să aibă o continuitate, formarea sa să nu fie ocazională, iar scopul să nu fie comiterea imediată a unor infracțiuni. Formarea grupului presupune un plan, un studiu prealabil în care sunt precizate posibilitățile de realizare a activităților ilegale, specializarea membrilor, obținerea de informații, de mijloace, instrumente etc. Specific acestor grupuri criminale poate fi și atragerea în sfera lor de activitate a unor politicieni, magistrați, polițiști, personalități publice, care devin instrumente de realizare a scopului asociației. O preocupare caracteristică acestor grupuri criminale este ascunderea surselor de venit și reciclarea banilor proveniți din operații ilegale prin înființarea de societăți cu aparență legală, investiții în operațiuni comerciale, bancare, asigurări etc. Și, în fine, dar nu în ultimul rând specific grupurilor criminale este și folosirea violenței, a constrângerii prin cele mai dure mijloace, inclusiv prin răpirea de persoane, uciderea celor care pun în pericol asociația, distrugerii de bunuri etc. Secțiunea a 5-a Conținutul constitutiv

al infracțiunii de inițiere sau constituire a unui grup infracțional organizat

2

III.5.1. Sediul materiei Art. 323 C.pen. în vigoare¹²⁶ incriminează fapta de asociere în vederea comiterii de infracțiuni și are următorul cuprins:

„Fapta de a se asocia sau de a iniția constituirea unei asocieri în scopul săvârșirii uneia sau mai multor infracțiuni, altele decât cele arătate în art. 167, ori aderarea sau sprijinirea sub orice formă a unei astfel de asocieri, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 15 ani, fără a se putea depăși pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea ce intră în scopul asocierii”.

2

Reglementarea din Codul penal în vigoare nu era suficientă și nu acoperă ¹²⁶ Codul penal în vigoare a fost adoptat

prin Legea nr. 15/1968, publicată în B. Of. nr. 79-79 bis din

10

21.06.1968 și

republicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 65 din 16.

7

04.1997. toate palierele conceptului de crimă organizată. Astfel, nu se relevă direcțiile de acțiune a unor asemenea grupuri criminale, structura și modul de organizare, obținerea de profituri materiale și financiare mari și într-un termen cât mai scurt, că nu orice infracțiune ar constitui obiectul acestor organizații, ci numai cele care au caracter grav. Pe de altă parte, dat fiind că acest fenomen - crima organizată - a luat o amploare deosebită și că România a ratificat toate instrumentele juridice internaționale privind criminalitatea transnațională organizată, s-a simțit nevoia unei incriminări printr-o lege specială. Așa fiind, s-a adoptat de către Parlamentul României

Legea nr. 39/2003 privind prevenirea și combaterea criminalității organizate. În conformitate cu 1

art. 7 alin.(1) din Legea nr. 39/ 2003127 „Inițierea sau constituirea unui grup infracțional organizat ori aderarea sau sprijinirea sub orice formă a unui astfel de grup se pedepsește cu închisoare de la 5 la 20 de ani interzicerea unor drepturi”. 14

După cum lesne se poate observa la prima vedere, textul cuprinde incriminări aproape identice cu cele din art. 323 C.pen., fără a preciza însă natura infracțiunilor ce trebuie comise pentru a se încadra în fenomenul crimei organizate de către asocierea de persoane, Codul penal dispunând generic „săvârșirea uneia sau mai multor infracțiuni”. Totuși, textul art. 323 C.pen. exceptează infracțiunile arătate în art. 167 C.pen., text care incriminează, la rândul său, infracțiunea de complot, sub următoarea formă:

„Inițierea sau constituirea unei asociații sau grupări în scopul săvârșirii vreuneia dintre infracțiunile prevăzute în art. 155-163, art. 165 și art. 1661 , ori aderarea sau sprijinirea sub orice formă a unei astfel de asociații sau 22

127

Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 50 din 29.01.2003

15

grupări se pedepsește cu detențiune pe viață sau cu închisoare de la 15 la 25 de ani și interzicerea unor drepturi”. 7

De asemenea, este incriminată

aderarea sau sprijinirea, sub orice formă, a unei asemenea asocieri. 2

Dacă fapta de asociere a fost urmată de săvârșirea unei infracțiuni, 2

va exista concurs real de infracțiuni, sancțiunea prevăzută de lege fiind închisoarea de 3 la 15 ani [art. 323, alin.(2), C.pen.]. Legea mai prevede o cauză de limitare a pedepsei, și anume: pedeapsa pentru

fapta de a se asocia, de a iniția constituirea unei asocieri 2

sau de a adera sau sprijini asocierea

nu poate fi mai mare decât pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea care face parte din scopul 1

asocierii.128 De asemenea, se prevede o cauză de nepedepsire pentru făptuitorul

care denunță autorităților asocierea mai înainte de a fi descoperită și de a se fi început săvârșirea infracțiunii care intră în scopul asocierii. 7

Dar dispozițiile legii penale satisfac, numai parțial cerințele legate de combatere eficientă a crimei organizate. Aceste dispoziții au în vedere doar asociațiile clasice în vederea săvârșirii de infracțiuni nu și cele care desfășoară activitățile complexe pe care le implica crima organizată. Art. 7 din Legea nr. 39/2003 prevede o incriminare specială a infracțiunii prevăzute de art. 323 C.pen. (asocierea în vederea săvârșirii de infracțiuni) dar cu unele deosebiri esențiale: în timp ce art. 167 C. penal (complotul) incriminează asocierea în vederea comiterii de infracțiuni la siguranța națională, iar art. 323 C.pen. persoanele asociate urmăresc comiterea unora sau mai multor infracțiuni, cu excepția celor privind siguranța națională, art.

7 din Legea nr. 39/2003 incriminează grupul criminal constituit expres pentru comiterea unui 128 Pentru amănunte, în legătură cu infracțiunea reglementată de art. 323, C.pen. în vigoare, vezi Toader, T., Drept penal, Partea specială, Ediția a 4-a, revizuită și reactualizată, Editura Hamangiu, București, 2008, pp. 997-1003, comentariu Petre Dungan. anumit tip de infracțiuni și anume infracțiuni grave, menționate în mod expres de legea specială. Potrivit art. 2 din Legea nr. 39/2003, prin infracțiune gravă se înțelege

infracțiunea care face parte din următoarele categorii: 1. omor, omor calificat, omor deosebit de grav; 2. lipsirea de libertate în mod ilegal; 3. sclavia; 4. șantajul; 5. infracțiuni contra patrimoniului, care au produs consecințe deosebit de grave; 6. infracțiuni privitoare la nerespectarea regimului armelor și munițiilor, materiilor explozive, materialelor nucleare sau altor materii radioactive; 7. falsificarea de monedă sau alte valori; 8. divulgarea secretului economic, concurența neloială, nerespectarea dispozițiilor privind operații de import sau export, deturnarea de fonduri, nerespectarea dispozițiilor privind importul de deșeuri și reziduuri; 9. proxenetismul; 10. infracțiunile privind jocurile de noroc; 11. infracțiunile privind traficul de droguri și precursori; 12. infracțiunile privind traficul de persoane și infracțiuni în legătură cu traficul de persoane; 13. traficul de migranți; 14. spălarea banilor; 15. infracțiunile de corupție, infracțiunile asimilate acestora, precum și infracțiunile în legătură directă cu infracțiunile de corupție; 16. contrabanda; 17. bancruta frauduloasă; 18. infracțiunile săvârșite prin intermediul sistemelor și rețelelor informatice sau de comunicații; 19. traficul de țesuturi sau organe umane; 20. orice altă infracțiune pentru care legea prevede pedeapsa închisorii, al cărei minim special este de cel puțin 5 ani.

15

O altă diferență o constituie faptul că în cazul crimei organizate

prevăzute de art. 7 din Legea nr. 39/2003,

1

grupul criminal acționează cu intenție calificată în scopul obținerii de beneficii sau alte avantaje materiale, scop care lipsește în cazul infracțiunilor prevăzute de art. 167 și art. 323 C.pen. Membrii unei grupări criminale nu se bucură de nici o protecție legală sau constituțională, deoarece dreptul de asociere consacrat în art. 40 din Constituție presupune existența unei activități care funcționează în baza legii și conform principiilor statului de drept (asociațiile cu caracter secret sunt interzise). La infracțiunea prevăzută de art. 323 C. pen legea nu impune asociației un anumit număr de persoane, pe când la infracțiunea de crimă organizată, grupul trebuie

să fie format din trei sau mai multe persoane

2

și să funcționeze pe

o perioadă determinată **de timp și în mod coordonat.**

21

129 Cu privire la modul coordonat de funcționare, este nevoie în cadrul, grupului criminal organizat să existe o subordonare ierarhică prestabilită, o ierarhizare în rândul membrilor, pe când la asocierea în vederea săvârșirii de infracțiuni nu se cere o asemenea condiție. 129 Timocea, M. C., op. cit., p. 141 și Olaru, C., op. cit., p. 158 O altă condiție care diferențiază grupul criminal de asocierea de membri impune ca acesta să nu aibă caracter ocazional, ci să fie constituit pe baza unei organizări prealabile, care să aibă în vedere calități, însușiri, specializări, deci o structură determinată. O asociere ocazională a unui grup de persoane în vederea săvârșirii uneia sau unor infracțiuni, constituie infracțiunea prevăzută de art. 323 C.pen. și nu infracțiunea de crimă organizată. Cu privire la atitudinea psihică a membrilor grupului criminal, este necesar ca încă de la începutul constituirii grupului, aceștia trebuie să cunoască faptul că fac parte dintr-o grupare creată pentru comiterea unor infracțiuni grave și să aibă reprezentarea clară că grupul funcționează după reguli prestabilite și că există o anumită ierarhizare în rândul membrilor. Crima organizată reprezintă o pluralitate constituită de infractori, deoarece structurarea grupului criminal, trebuie să aibă o perioadă de ființă, iar acest grup să acționeze în mod coordonat, în scopul comiterii unor

infracțiuni grave, pentru a obține direct sau indirect un

2

folos material. Pentru caracterizarea unei, fapte ca fiind pluralitate constituită este necesar și elementul programatic, anume propunerea săvârșirii de infracțiuni¹³⁰. Nu constituie pluralitate constituită grupul de infractori

**format ocazional în scopul comiterii imediate a uneia sau mai multor infracțiuni și care nu are
continuitate sau o structură determinată ori roluri prestabilite pentru membrii săi** [art. 2

21

lit. a), teza finală **din Legea nr. 39/**

1

2004]. Pentru existența pluralității constituite legea pretinde conlucrarea mai multor persoane, de natură să dureze în timp și cu o pronunțată coeziune determinată de un obiectiv comun, concepție unică și disciplină statornică a 130 Boroi, A., Nistoreanu, Gh., Drept penal. Partea generală, Editura ALL Bech, București, 2004, p.183. membrilor.131 III.5.2. Elementele constitutive ale

infracțiunii A. Obiectul juridic îl constituie relațiile sociale

5

privitoare la regulile de conviețuire socială, la liniștea publică, la ordinea de drept statornicită la noi în țară¹³². Obiectul material lipsește, de regulă, la unele infracțiuni prevăzute în Legea nr.39/2003, însă în unele cazuri, când grupul organizat comite și infracțiuni care au obiect material, cum ar fi: falsificarea de monedă sau alte valori ori spălarea de bani, obiectul material al infracțiunii de crimă organizată îl constituie moneda sau valoare supusă falsificării ori sumele de bani reciclate.

B. Subiecții infracțiunii După cum se știe, infracțiunea este o faptă a omului. Ca atare, numai o faptă a omului poate primi denumirea de faptă infracțională. De aceea, subiect activ al infracțiunii este persoana fizică sau juridică care săvârșește sau participă, în orice formă, la comiterea unei acțiuni/inacțiuni periculoase și care îndeplinind vârsta și condițiile legale, suportă consecințele încălcării de lege. Se face deosebire între subiectul activ și subiectul pasiv al infracțiunii. Așadar, subiect activ al unei fapte penale, inclusiv a celor de crimă organizată, poate fi atât o persoană fizică, cât și o persoană juridică.

B1. Subiectul activ este în primul rând persoana fizică, care a împlinit vârsta de 14 ani și a săvârșit infracțiunea sau a participat la săvârșirea ei, cu 131 ibidem, p.184. 132 Tanislav, E.,Comea, N., Tanislav jr., Infracțiuni prevăzute în legi speciale,Editura Semn E, București, 2006, p.199 vinovăție și care lezează valoarea socială ocrotită. Potrivit art. 144 C.penal anterior și ari. 174 C.penal nou, are calitatea de subiect activ al infracțiunii sau de infractor, persoana care săvârșește o infracțiune - fapt consumat ori o tentativă pedepsibilă - și la care participă ca autor, coautor, instigator ori complice. În cazul

infracțiunii prevăzute de art. 7 din Legea nr. 39/2003, actele de

14

instigare (inițiere) sau complicitate (sprijinire, aderare) sunt asimilate actelor de autorat. Când cel care săvârșește o acțiune/inacțiune prevăzută de legea penală, indiferent că aceasta rămâne în fază de tentativă sau devine consumată, și indiferent în ce calitate participă la săvârșirea acesteia (autor, coautor, instigator sau complice) este făptuitor. Răspunderea penală intervine atunci când acțiunea/inacțiunea a fost săvârșită cu vinovăție, moment în care făptuitorul devine infractor. Dacă împotriva infractorului s-a pornit procesul penal, el devine învinuit, iar atunci când s-a pus în mișcare acțiunea penală, el este inculpat. Pentru ca o persoană fizică să poată fi subiect activ al unei infracțiuni trebuie să îndeplinească următoarele condiții: a) să fie persoană fizică; b) persoana respectivă să fi împlinit vârsta de 14 ani. Codul penal anterior a prevăzut în art. 99, iar noul Cod penal în art. 113 că

minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani nu

7

poate fi subiect al infracțiunii, astfel că nu va răspunde penal. Până la această vârstă nu există răspundere penală, fiindcă se prezumă de către legiuitor că nu are discernământ. „Prin discernământ, din punct de vedere juridic, se înțelege

capacitatea persoanei de a-și da seama de caracterul socialmente periculos al faptei și de a-și manifesta conștient voința, capacitatea, raportat la fapta concret săvârșită”133 133 Dongoroz, V., op. cit., vol. II, p.407 Potrivit legii noastre penale, minorul

între 14 și 16 ani răspunde penal numai dacă a săvârșit fapta cu discernământ

7

(de la vârsta de 16 ani discernământul se prezumă). Aceasta înseamnă că minorul trebuie să aibă puterea de a-și da seama de urmările acțiunilor sau inacțiunilor sale, cât și pe aceea de a fi stăpân pe conduita sa. c) Responsabilitatea (discernământul), cea de-a treia condiție, nu este definită de lege, dar constă în capacitatea biopsihică a persoanei din punct de vedere penal de a acționa în cunoștință de cauză, în sensul că își dă seama de activitatea sa și de urmările ei periculoase și poate fi stăpân pe voința sa. Responsabilitatea presupune, deci, atât un factor „intelectiv” (discernământul), care constă în capacitatea subiectului de a înțelege ce face, de a distinge caracterul periculos al faptei, cât și un factor „volitiv” (de voință), care constă în puterea persoanei respective de a se conduce, de a fi stăpână pe faptele sale¹³⁴. Persoanele cărora le lipsesc aceste însușiri nu pot fi considerate ca subiecți activi ai unei infracțiuni, deoarece iresponsabilitatea înlătură caracterul penal al faptei. Pentru existența responsabilității ca o condiție a subiectului activ al infracțiunii, este necesar să se constate dacă ea a existat în momentul în care s-a comis infracțiunea de către persoana fizică respectivă. În concluzie, pentru

ca o persoană fizică să fie subiect activ al infracțiunii,

5

se cere să aibă vârsta de 14 ani împliniți (respectiv 14-16 ani dacă a comis fapta cu discernământ) sau vârsta de 16 ani împliniți și responsabilitate. ► În al doilea rând,

subiect activ al infracțiunii poate fi o persoană juridică. Astfel, art.

5

191 C.pen. anterior și respectiv art. 135 C.pen. nou prevede că: 134 Boroi, A., Nistoreanu, Gh., Drept penal. Partea generală, Editura All Beck, București, 2004, p. 105.

„persoanele juridice, cu excepția statului, a autorităților publice și a instituțiilor publice care desfășoară o activitate ce nu poate face obiectul domeniului privat, răspund penal pentru infracțiunile săvârșite în realizarea obiectului de activitate sau în interesul ori în numele persoanei respective, dacă fapta a fost săvârșită cu forma de vinovăție prevăzută de legea penală”.

7

Această calitate - de persoană juridică - este necesar să existe numai pentru autor și ea trebuie să existe în momentul comiterii infracțiunii respective. De asemenea, se mai arată în legea penală că

răspunderea penală a persoanei juridice nu exclude răspunderea penală a persoanei fizice care a 12
participat **la săvârșirea aceleiași fapte [art.**

191

alin.(2) C.pen. anterior și **art.** 135 **alin.(3) C.pen.** 8

nou]. În ceea ce privește răspunderea penală a persoanei juridice, legea penală română a optat

pentru modelul de răspundere directă, consacrat de dreptul belgian și olandez. În consecință, 8
răspunderea penală a persoanei juridice poate fi antrenată de orice persoană fizică ce acționează în
condițiile prevăzute de lege și nu doar de acțiunile organelor sau reprezentanților acesteia.

Consacrarea răspunderii penale a persoanei juridice de către legiuitorul român se întemeiază nu numai pe rațiunile de ordin practic, dar și de recomandările și deciziile în acest domeniu cuprinse în documentele internaționale cu referință în materie. Dintre cele mai semnificative documente internaționale, care au stat la baza reglementării în legislația română a răspunderii penale a persoanei juridice, pe lângă Codul penal belgian și cel olandez, putem cita: Rezoluția R(81)12 asupra criminalității afacerilor; Recomandarea R (77)28 privind contribuția dreptului penal la protecția mediului; Recomandarea R(88)18 privind răspunderea întreprinderilor persoane juridice pentru infracțiunile comise în activitatea lor; Recomandarea R (96)8 privind politica penală în Europa; Rezoluția (97)24 privind cele 20 de principii directoare în lupta împotriva corupției. Pentru

ca o persoană juridică să poată fi **subiect activ al** 5

răspunderii penale trebuie îndeplinite următoarele condiții: a) Persoana juridică să fi săvârșit o infracțiune. Legea penală nu instituie nici o limitare în privința infracțiunilor susceptibile de a fi comise de o persoană juridică, ceea ce înseamnă că în principiu, o asemenea persoană poate comite orice infracțiune - inclusiv de crimă organizată - prevăzută de Codul penal sau legi speciale. Totuși, sfera ilicitului penal pentru care poate fi angajată răspunderea penală a persoanei juridice, este în mod indiscutabil mai restrânsă decât în cazul persoanelor fizice existând și infracțiuni a căror săvârșire în calitate de autor de către o persoană juridică este de neconceput (viol, incest, bigamie, evadare etc.). b) Infracțiunea să se săvârșească

în realizarea obiectului de activitate sau în interesul ori în numele persoanei juridice.

23

Prin această condiție, legiuitorul circumscrie trei categorii de infracțiuni pentru care poate fi angajată răspunderea penală a unei persoane juridice: • O primă categorie de infracțiuni o reprezintă acelea comise de însăși persoana juridică în realizarea obiectului său de activitate. Este firesc ca persoana juridică să răspundă, mai întâi, pentru infracțiunile care au o legătură directă cu obiectul de activitate al acesteia. Se includ în această categorie, infracțiunile comise de către organele statutare ale persoanei juridice în exercitarea atribuțiilor lor, fiind faptele ce decurg din hotărârile persoanei juridice; • A doua categorie de infracțiuni o formează cele săvârșite în interesul persoanei juridice, interes care poate consta în obținerea unui profit sau evitarea unei pierderi; • A treia categorie de infracțiuni se referă la cele săvârșite în numele persoanei juridice. Pot face parte din această categorie unele infracțiuni comise în cadrul activităților de asigurare a organizării și funcționării persoanei juridice. c) Persoana juridică să nu fie dintre cele exceptate de la răspundere penală. Atât art. 191 C.pen. anterior, cât și art. 135 alin.(I) C.pen. nou, exceptează de la răspundere penală statul, autoritățile publice și instituțiile publice, iar acestea din urmă dacă

desfășoară o activitate ce nu poate face obiectul domeniului privat.

7

Revenind la subiectul activ al infracțiunii de grup infracțional organizat, acesta este de regulă plural¹³⁵, deoarece, în cazul când fapta se comite sub forma constituirii, aderării sau sprijinirii, existența infracțiunii presupune mai multe persoane în calitate de subiecți activi, indiferent de calitatea acestora la săvârșirea infracțiunii. În cadrul acestui grup infracțional organizat sau constituit, trebuie ca fiecare dintre inculpați să aibă un rol prestabilit. De aceea, instanța de judecată a apreciat într-o speță¹³⁶, că în cauză nu rezultă existența unei structuri organizate, care acționează coordonat, după reguli bine stabilite, inițiată sau constituită de inculpați ori la care aceștia să fi aderat sau pe care să o fi sprijinit și în cadrul căreia fiecare inculpat să aibă un rol prestabilit, în sarcina inculpaților judecați pentru comiterea infracțiunilor privind traficul de droguri nu se poate reține și săvârșirea

infracțiunii prevăzute de art. 7 din Legea nr. 39/2003.

14

În concepția doctrinei românești, fapta de a iniția constituirea unui grup criminal poate fi comisă de una sau mai multe persoane care vor avea calitatea ¹³⁵ Hotca, M. A., Dobrinou, M. Infracțiuni prevăzute în legile speciale,

Editura C.H.Beck, București, 2008, p. 25. 136 Î .C.C.

10

J., Secția penală, dec. nr, 21/2008, disponibilă pe site-ul www.scj.ro de autori ai infracțiunii; de asemenea, vor fi autori cei care au luat parte la constituirea grupului, cei

care au aderat ulterior sau care au sprijinit în orice mod

2

asocierea. Într-o speță¹³⁷, instanța supremă a statuat că nu există grup infracțional organizat dacă inculpații nu au avut roluri prestabilite și continuitate, ci s-au întâlnit doar ocazional. Într-o altă speță¹³⁸, s-a reținut infracțiunea de constituire/apartenență la un grup de crimă organizată în vederea săvârșirii de infracțiuni de înșelăciune cu privire la calitatea mărfurilor, spălare de bani și evaziune fiscală. Dintre probele administrate a rezultat faptul că, pentru a se reuși crearea unor rețele de valorificare a produselor alcoolice și vinurilor contrafăcute, fără plata taxelor și impozitelor datorate bugetului de stat, și pentru a crea o aparență de legalitate și realitate a operațiunilor comerciale desfășurate în perioada 2006-2007 inculpatul S.T., sprijinit de mai mulți cetățeni români și moldoveni, în calitate de persoană de decizie și coordonator a două societăți comerciale ce îi aparțineau a dispus achiziționarea mai multor societăți comerciale, care să aibă comportamentul unor „firme fantomă”, cu obiect de activitate circumscris domeniului producerii și comercializării băuturilor alcoolice și vinurilor. Prin maniera de „dezvoltare” și acțiune, gruparea infracțională a avut două „direcții de încercare de obținere a resurselor financiare ilicite”, respectiv prin producerea și distribuirea de băuturi alcoolice și vinuri falsificate, utilizându-se în acest sens firme fantomă, sau prin ascunderea sursei impozabile, fiind organizată în următoarea manieră: - inculpatul S.T. a fost inițiatorul, coordonatorul și conducătorul acesteia, fiind persoana consultată de toți inculpații și învinuții în legătură cu toate acțiunile și deciziile ce au privit tranzacțiile comerciale și financiare vizând societățile cercetate; 137 Î.C.C.J., Secția penală, dec. nr, 21/200, disponibilă pe site-ul www.scj.ro 138 Kövesi, L.C. și colab., op.cit., p.40. - inculpații T.C.E., S.N.M. și S.I. au fost persoanele de încredere care 1-au ajutat și care au participat în mod activ la săvârșirea activității infracționale, fiind în același timp oamenii de legătură cu angajații societăților, care desfășurau activitățile de producere și comercializare a mărfurilor ilicite; - palierul imediat următor a fost alcătuit din inculpații M.G., P.C. și B.P., persoane pe care inculpatul S.T. le-a folosit pentru producerea, comercializarea băuturilor falsificate, crearea aparenței de legalitate cu privire la societățile ce au obținut inițial autorizațiile prevăzute de lege, care colectau resursele financiare obținute din vânzarea acestor bunuri; - al treilea palier a fost alcătuit din persoanele, cetățeni români și moldoveni, pe care inculpatul S.T. le-a folosit în vederea achiziționării societăților de tip fantomă; - palierul numărul patru a fost alcătuit din angajații ce au fost folosiți pentru producerea băuturilor alcoolice și vinurilor falsificate la societățile controlate de inculpatul S. T'. S-a constatat astfel că activitățile grupului organizat de a influența masa impozabilă a societăților înființate în acest scop și a introducerii în circuitul comercial a unor mărfuri cu caracter ilicit a dus la fraudarea bugetului de stat cu suma de aproximativ 6.000.000 lei (RON) și a existat necesitatea pentru membrii grupării de a „recicla” fondurile nelegal obținute. Aderarea poate fi explicită în forma unei declarații exprese, orale sau scrise ori prin depunerea unui jurământ sau poate să fie tacită, rezultând din activitatea de fapt desfășurată de membrii grupului. Acestei infracțiuni, deși îmbracă forma unei pluralități constituite de făptuitori (pe care legea penală o incriminează prin ea însăși, chiar fără o activitate ulterioară), poate să i se alăture și o pluralitate ocazională (participație), dar numai sub forma instigării la inițierea constituirii asocierii ori la aderarea sau sprijinirea acesteia, deoarece instigarea la constituirea grupului

criminal ar echivala cu inițierea constituirii, cel în cauză devenind autorul infracțiunii. Complicitatea prin sprijinire nu este posibilă deoarece, cum am mai arătat, sprijinirea sub orice formă

este asimilată cu săvârșirea ca autor al **infracțiunii**, va fi **însă posibilă complicitatea** morală **prin** promisiunea **de tănuire sau favorizare.**

2

În cazul grupului infracțional, membrii acestuia - cel puțin trei - nu pot să nu participe toți la săvârșirea infracțiunii sau infracțiunilor propuse: pot stabili ca o anumită infracțiune sau mai multe infracțiuni să fie săvârșite de unul sau mai mulți dintre ei. Ba mai mult, pot recruta pentru săvârșirea infracțiunii sau a infracțiunilor executanți din afara grupului. În doctrină¹³⁹ se subliniază că pericolul social al unei asemenea constituiri constă în existența unei anumite structuri organizatorice (repartizarea atribuțiilor între membrii grupării, reguli de disciplină, existența unui program comun de activitate etc.), care sporește simțitor capacitatea operativă a grupului, amplifică îndrăzneala făptuitorilor și sub multe aspecte, îngreunează descoperirea și prinderea acestora. B2. Subiectul pasiv principal este statul ca reprezentant al tuturor valorilor sociale apărute prin lege, în timp ce subiect pasiv secundar poate fi orice altă persoană ale cărei interese au fost lezate prin comiterea infracțiunii. C. Latura obiectivă

Elementul material al acestor infracțiuni se realizează prin modalitățile **alternative, constând în** acțiunea **de**

1

a iniția, de a constitui, adera sau sprijini **un grup infracțional organizat.**

2

¹³⁹ Legea nr. 39/2003,

publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 50 din 29.01.2003

15

Constituirea implică asocierea, înțelegerea

a cel puțin trei persoane, în scopul de a

2

ființa în timp și de a pregăti, a organiza și a duce la îndeplinire săvârșirea

uneia sau mai multor infracțiuni grave, expres **prevăzute** în **art. 2 din lege.**

1

De aceea, au apreciat corect instanțele atât cea de fond, cât și cea de control judiciar, că fapta inculpatului de a se asocia, în perioada 2001 - 2002, la o grupare infracțională organizată, având ca obiect trafic de droguri, din care făceau parte și inculpații A.C., U.A. și M.D., întrunește elementele constitutive ale

infracțiunii de inițiere sau constituire de **grup infracțional organizat,**

2

care, inițial a fost incriminată în art. 12 alin.(l) din Legea nr. 143/2000140. Prin urmare, acțiunea de constituire a unui grup infracțional organizat presupune intrarea în acel grup chiar în momentul constituirii, prin exprimarea dorinței de a constitui. Prin urmare, constituirea are în vedere o revenire cu perspectiva unei oarecare durate în timp a mai multor făptuitori, în vederea realizării unui scop infracțional laolaltă141. De aceea, instanța supremă142 a stabilit că fapta inculpatului săvârșita în mod repetat și având în vedere o anumită durată de timp, de a prelua grupuri de

persoane în vederea **treccerii frauduloase a** acestora peste frontiera **de stat și** de **a**

18

solicita celorlalți inculpați ca, în schimbul unor sume de bani, să organizeze și să asigure trecerea efectivă a frontierei de stat în mod ilegal, de către grupuri de persoane, întrunește elementele constitutive ale

infracțiunii prevăzute în **art. 7 alin.(l)** **din Legea nr. 39/2003,**

14

sub forma inițierii sau constituirii unui grup infracțional organizat în scopul săvârșirii infracțiunii de trafic de migranți. Inițierea implică comunicarea proiectului de constituire a grupului 140 Disponibilă pe site-ul www.scj.ro 141 Dobrinou, V., ș.a.,

Drept penal, Partea specială, vol. II, **Editura Lumina** Lax, **București, 2004,**

5

p.248 142 Î.C.C.J., Secția penală, dec. nr. 1255/2006, disponibilă pe site-ul www.scj.ro infracțional organizat143: caracterul structurat, numărul minim de persoane, existența în timp a grupului și scopul său, să acționeze

în mod coordonat în scopul comiterii uneia sau mai multor infracțiuni grave, urmărind obținerea 35
direct sau indirect, a unui **beneficiu financiar sau material.**

Acțiunea de inițiere presupune în același timp și propunerea către persoanele cărora li se poate face această comunicare de a adera la ideea asocierii, dar și activități de materializare a ideii: lămuriri, întruniri, constituiri, stabilirea rolurilor, a șefilor ierarhici, a modului de comunicare. Simpla inițiere - în forma menționată - este suficientă pentru a caracteriza consumarea infracțiunii, independent de constituirea grupului infracțional organizat.

Vor intra în noțiunea de inițiere toate actele întreprinse în vederea constituirii 2

grupului 144. Aderarea la grup se realizează prin exprimarea consimțământului expres sau tacit al unei persoane de a face parte dintr-o astfel de structură infracțională. În cazul aderării tacite, făptuitorul își manifestă implicit voința de a intra în grupul infracțional, acționând ca un

membru de fapt al acestuia. **Atât din** declarațiile **sau formalitățile îndeplinite, cât și din** 2
activitatea desfășurată trebuie să rezulte fără echivoc **aderarea efectivă a persoanei la**

grupul infracțional organizat, nefiind suficientă simpla intenție sau dorință de a adera. Cel care aderă la un grup infracțional organizat trebuie să-și cunoască rolul și șefii ierarhici, căci astfel nu se poate susține că a aderat la grup și că de fapt nu este implicat în structura organizatorică a acestuia. Într-o speță s-a reținut că inculpații au pus bazele unei grupări structurate ai cărei membri au acționat

coordonat în scopul comiterii mai multor infracțiuni grave pentru 2

obținerea unor importante beneficii materiale. În jurul celor doi inculpați au aderat ceilalți membrii, respectiv 20, pe care, pe măsura dezvoltării 143 Pentru amănunte, vezi Pașca, V., Dungan, P., Medeanu, T. și colab., Codul penal comentat, vol. II, Partea specială, Editura Hamangiu, București, 2008, pp.1000-1002 144 Dongoroz, V. și colab., Explicații

teoretice ale Codului penal – Vol. IV, Partea specială, **Editura Academiei** R.S.R., **București,** 5
1972,

p. 689 rețelei infracționale, în funcție de specificul activităților și de abilitățile fiecăruia, liderii îi foloseau în culegerea datelor despre potențialele victime, falsificarea de documente, transferuri, transport de valori dintr-o localitate în alta, intruziuni informatice ilegale etc. Ca atare, grupul infracțional respectiv a comis infracțiuni grave prin modalități diferite de acționare și în baza unei organizări bine structurate¹⁴⁵. Infracțiunea subzistă indiferent dacă s-a făcut expres prin

declarație formală de aderare, orală sau scrisă, fie prin depunerea unui jurământ ori **îndeplinirea unui ritual cerut de regulile**

1

și obiceiurile grupului¹⁴⁶. Sprijinirea presupune activitatea unui terț, care nu și-a exprimat niciodată voința de a deveni membru și care acordă asistență, ajutor ori sfaturi în vederea săvârșirii infracțiunilor grave prevăzute de lege. Deci persoana care sprijină grupul infracțional nu face parte din structura acestuia, iar sprijinirea poate consta în orice ajutor care contribuie la existența acestuia. Sub aspectul ajutorului dat pentru sprijinirea grupului acesta poate fi: › material: ajutor bănesc, procurarea de mijloace, instrumente, scule sau a pune la dispoziție un local pentru ca membrii grupului să țină ședințe, să se întâlnească sau a face legătura dintre membrii acestuia; › moral: furnizarea de informații, indicații, consiliere, încurajări etc.

În ceea ce privește modalitățile alternative **de săvârșire a**

5

infracțiunii sub forma aderării sau sprijinirii, trebuie să precizăm faptul că oricare dintre acestea se pot realiza numai în care grupul infracțional organizat există deja, a fost constituit, deoarece este imposibil să aderi sau să sprijini un grup care nu există. Ca atare, pentru realizarea infracțiunii de constituire de grup infracțional organizat, în oricare dintre modalitățile normative, este necesar ca acesta să fie ¹⁴⁵ Kövesi L. C. și colab., op. cit., p.52 146 Î.C.C.J., Secția penală, dec. nr. 21/2008, disponibilă pe site-ul www.scj.ro bine structurat. De aceea instanța supremă a stabilit că în cauză nu rezultă existența unei structuri organizate, care acționează coordonat, după reguli bine stabilite, inițiată sau constituită de inculpați ori la care aceștia să fi aderat sau pe care să o fi sprijinit și în cadrul căreia fiecare inculpat să aibă un rol prestabilit, în sarcina inculpaților judecați pentru comiterea infracțiunilor privind traficul de droguri nu se poate reține și săvârșirea

infracțiunii prevăzute de art. 7 din Legea nr. 39/2003.

14

¹⁴⁷ De asemenea, se impune să mai precizăm că, dacă același grup infracțional a săvârșit mai multe acțiuni de inițiere și sprijinire, dar în realizarea aceleiași rezoluții infracționale, va exista o infracțiune unică și nu o pluralitate de infracțiuni. Tot

cu privire la latura obiectivă a infracțiunii prevăzută **de art. 7 din lege**

1

se mai impune o precizare, și anume cerința esențială prevăzută de lege ca grupul să fie organizat

pentru comiterea uneia sau mai multor infracțiuni grave, expres **prevăzute** în textul **de**

5

lege. În ipoteza în care nu sunt întrunite condițiile legale pentru existența grupului infracțional organizat, în conformitate cu dispozițiile art. 8 din Legea nr. 39/2003, vor fi aplicabile dispozițiile art. 167 C.pen., fie dispozițiile art. 323 C.pen. Așadar, în cazul infracțiunii prevăzute de art. 7 din lege, grupul criminal trebuie constituit expres pentru comiterea de infracțiuni grave expres prevăzute în lege: în cazul infracțiunii de la art. 167 C.pen. grupul trebuie să urmărească comiterea de infracțiuni privind siguranța națională, iar în cazul infracțiunii de la art. 323 C.pen., persoanele asociate urmăresc

săvârșirea uneia sau mai multor infracțiuni de altă natură **decât cele** înscrise **în art.**

2

2 lit. b) din

Legea nr. 39 /2003. 147 Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 50 din 29.

25

01.2003 Faptele prevăzute la art. 8 din lege se pedepsesc, după caz, potrivit art. 167 sau art. 323 din C.pen. În ceea ce privește urmarea imediată, în cazul infracțiunilor de crimă organizată, aceasta constă în

crearea unei stări de pericol pentru ordinea de

1

drept. Astfel, cu toate că grupul infracțional organizat nu săvârșește imediat infracțiunile ce formează scopul constituirii, infracțiunea își produce urmarea specifică de îndată ce elementul material, în oricare dintre modalitățile sale, este realizat integral¹⁴⁸. În cazul în care membrii grupului infracțional săvârșesc infracțiunea sau infracțiunile propuse, va exista concurs între această infracțiune și cea de crimă organizată. Legătura de cauzalitate trebuie demonstrată pentru fiecare faptă în parte, făcându-se astfel legătura dintre fapta comisă și rezultatul produs. D. Latura subiectivă Infracțiunile de crimă organizată se comit sub aspectul formei de vinovăție - cu intenție directă calificată prin scop - obținerea

direct sau indirect a unui **beneficiu financiar sau alt beneficiu material.** Prin urmare, grupul **infracțional organizat**

1

rămâne perfect constituit până când își atinge scopul ilicit sau până când activitatea sa este stopată prin intervenția organelor de drept și tragerea la răspundere a celor vinovați. În speță¹⁴⁹, inculpata și-a căutat mai mulți colaboratori în România care să o ajute în activitatea infracțională, colaboratori care s-au constituit într-un grup infracțional organizat, ce a funcționat o perioadă mai mare de timp și în care fiecare membru a efectuat activități bine stabilite de racolare, transportare, transferare, cazare și primire a victimelor traficului de persoane. În acest grup existau persoane care asigurau obținerea pașapoartelor victimelor, după care 148 Hotca, M. A., Dobrinou, M., op. cit., disponibilă pe site-ul www.scj.ro 149 Î.C.C.J., Secția penală, dec. nr. 1459/2006, disponibilă pe site-ul www.scj.ro erau deplasate cu aceeași firmă de transport în Italia, unde erau preluate de alți membri ai rețelei care le cazau, le duceau în stradă în vederea practicării prostituției, le verificau și supravegheau pe timpul desfășurării acestei activități.

Săvârșirea din culpă a unor asemenea **fapte**, deși **posibilă în** principiu, **nu este**
incriminată de lege. **Persoana care** comite **vreuna**

1

dintre infracțiunile prevăzute în mod expres de lege, indiferent de modalitatea de săvârșire,

știe, după caz, ca intră într-un grup criminal **constituit, că inițiază constituirea grupului, că**
aderă sau sprijină acel **grup**

1

și că dorește aceasta. Ca cerință esențială, nu este suficient

din punct de vedere subiectiv că făptuitorul a **știut că inițiază constituirea, aderă sau sprijină**
grupul infracțional, ci și **faptul că grupul are drept scop săvârșirea uneia sau mai multor**
infracțiuni grave¹⁵⁰. **Numai dacă făptuitorul a cunoscut scopul** inițierii sau constituirii **grupului**
organizat, **se poate vorbi de vinovăție**

1

sub forma intenției directe,

căci numai pe această bază se poate prevedea și **rezultatul**

1

socialmente periculos. E.

Actele preparatorii și tentativa Deși **inițierea și constituirea grupului** organizat, **ca și**
aderarea sau sprijinirea grupului, reprezintă **o** intenție susceptibilă **de**

1

desfășurare în timp, actele preparatorii și tentativa fiind posibile, ele nu sunt incriminate de lege. F. Consumarea Are loc

în momentul săvârșirii vreuneia dintre acțiunile alternative **care** constituie **elementul**
material al acesteia. Acest **moment**

1

diferă pentru anumiți făptuitori, în funcție de acțiunea pe care au săvârșit-o fiecare. 151 **Astfel,**
pentru cel care a săvârșit

1

infracțiunea prin inițierea

constituirii grupului, infracțiunea se consumă în momentul în care s-a efectuat inițierea.

1

150 Mateuț, Gh. și colab. Op. cit.,p.68 151 Mateuț, Gh. și colab. Op. cit.,p.69 Pentru cei

care au luat parte la constituirea grupului, infracțiunea se consumă în momentul în care s-a
constituit grupul, iar pentru celelalte **modalități**

1

fapta se consumă în momentul aderării

la grup sau când s **-a** realizat **un act de sprijinire a acestuia.**

1

G. Epuizarea Deși infracțiunile de crimă organizată se consumă, în funcție de modalitatea de săvârșire, la date diferite, fapta se poate prelungi în timp, în raport cu programul grupului.

Această prelungire este posibilă prin voința membrilor grupului **în cazul unora dintre**
modalitățile de săvârșire, **fie prin însăși natura** infracțiunilor, **în cazul altor modalități.**

1

Momentul epuizării infracțiunii în

diferitele modalități de săvârșire este momentul epuizării ultimului act infracțional. III.5.3. Conținutul constitutiv al infracțiunii de tănuire Infracțiunea de tănuire este reglementată la

art. 10 alin. (1) din Legea nr. 39/2003, în sensul următor: „Tănuirea de bunuri, prevăzută de

14

Codul penal, dacă bunul provine dintr-o infracțiune gravă săvârșită de unul sau mai mulți membrii ai unui grup infracțional organizat, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani, fără ca sancțiunea aplicată să poată depăși pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea gravă din care provine bunul tănuit. (2) Tănuirea săvârșită de soț sau de o rudă apropiată nu se pedepsește”.

2

Din punct de vedere al obiectului material, infracțiunea de tănuire se comite printr-o acțiune de primire, dobândire sau transformare a unui bun sau înlesnirea valorificării lui. Primirea presupune că făptuitorul (tănuitorul) acceptă cu orice titlu să primească și să dețină bunul care provine din săvârșirea unei infracțiuni de crimă organizată. Dobândirea presupune ca tănuitorul să devină proprietarul bunului în cauză, prin cumpărare, deținere, dare de plată, schimb etc. Transformarea unui bun înseamnă o modificare a formei sale, tănuitorul folosindu-se de o serie de mijloace cum ar fi: topire, montare, turnare în diferite forme etc. Înlesnirea valorificării înseamnă a ajuta la înstrăinarea bunului/bunurilor în vederea obținerii unor foloase. Pentru realizarea laturii obiective a acestei infracțiuni este necesară realizarea oricăreia dintre acțiunile enumerate, conținutul fiind alternativ. Cerința esențială pentru întregirea laturii obiective a acestei infracțiuni este aceea

ca bunul asupra căruia se efectuează acțiunea să provină din săvârșirea unei fapte penale grave de către un grup infracțional organizat, în sensul prevăzut de

1

art. 10 din lege. Urmarea imediată

1

o constituie

schimbarea situației de fapt a bunului, fie prin trecerea lui în altă sferă patrimonială, fie prin modificarea substanței și formei sale.

1

Legătura de cauzalitate rezidă din însăși natura acestei acțiuni (primirea, dobândirea, transformarea, valorificarea) și anume între urmarea imediată și tănuire. Latura subiectivă a acestei infracțiuni o constituie intenția, adică

voința de a efectua acțiunea de tănuire și intenția de a vedea realizată urmarea sa imediată, adică schimbarea situației de fapt a bunului tănuit prin înstrăinarea sau transformarea lui. Tănuirea din culpă nu este incriminată.

1

III.5.4. Cauzele

de nepedepsire și de reducere a pedepsei ► În

7

conformitate cu prevederile art. 9 alin. (1) din Legea nr. 39/2003, nu se pedepsește persoana care, săvârșind una dintre faptele prevăzute la art. 7 alin. (1), denunță autorităților grupul infracțional organizat mai înainte de a fi fost descoperit și de a se fi început săvârșirea infracțiunii grave care intră în scopul acestui grup. Instituirea acestei cauze de nepedepsire a fost, pe de o parte,

1

pentru

că cel care a participat la săvârșirea unei infracțiuni prevăzute de legea

1

specială regretă fapta și se autodenunță pentru a scăpa de răspunderea penală, iar

pe de altă parte, s-a avut în vedere că

1

prin asemenea exonerări de răspundere se vine în ajutorul organelor judiciare pentru descoperirea întregului grup infracțional și dovedirea faptelor. Pentru a fi aplicabilă această cauză de nepedepsire, trebuie îndeplinite mai multe condiții cumulative: › să existe un denunț - condiția se referă la faptul că autorul unei infracțiuni la care se referă textul de lege

aduce la cunoștința autorităților abilitate **că a participat la săvârșirea unei** infracțiuni prevăzute **de** 1

art.7 al legii speciale.

Denunțarea poate fi scrisă sau orală, putând îmbrăca și **oricare** dintre formele **de sesizare** 1
a **organelor judiciare prevăzute de art. 221 C.proc.pen.:** plângerea **penală sau**

denunțul.

Denunțarea nu este sinonimă cu recunoașterea, conținutul celor două noțiuni fiind diferit. 1

În cazul denunțării autorul dezvăluie fapte săvârșite

din proprie inițiativă, în mod oportun, **fără a fi provocat de** organul judiciar, **pe când în cazul** 1
recunoașterii, dezvăluirea este întotdeauna determinat **de intervenția autorităților competente, ca**
urmare a audierilor;

›

„Denunțul existenței grupului infracțional organizat să fie făcut înainte de a fi descoperit și a se fi 1
început săvârșirea infracțiunii grave” Aceste două

condiții cumulative sunt subsumate cerinței

ca autoritățile judiciare **să nu aibă date despre existența grupului infracțional;** 1

›

**„Denunțul să privească participarea la un grup infracțional organizat pentru săvârșirea
infracțiunilor grave prevăzute de art. 2 lit. b) din Legea nr. 39/2003” Denunțatorul poate beneficia de
clemența legii numai în cazul în care a participat**

1

**la grupul infracțional organizat ce are drept scop săvârșirea vreuneia sau mai multor infracțiuni
din cele vizate de**

1

legea nr.39/2003; ►

**„Prin denunțul făcut să se permită identificarea și tragerea la răspundere a celorlalți membri ai
grupului infracțional**

1

organizat” Așadar,

**denunțul trebuie să furnizeze toate datele necesare pentru realizarea scopului final, urmărit de
legiuitor,**

1

adică

**identificarea celorlalți participanți și tragerea la răspundere a acestora. Prin denunțul
formulat trebuie să**

1

se ajungă la identificarea celorlalți participanți și la strângerea unor probe suficiente pentru ca aceștia să fie pedepsiți. Astfel, autorul denunțului trebuie să dea date concrete și clare pentru a putea fi identificați și prinși ceilalți participanți, fiind necesar să îi indice pe aceștia cu numele, prenumele, domiciliul sau reședința ori, în lipsa acestor date, să indice alte informații pe baza cărora aceștia să poată fi identificați (spre exemplu, poreclele acestora sau locuri pe care le frecventează în mod obișnuit sau să îi recunoască după fotografiile ori din grup). În cazul în care autorul denunțului nu furnizează date concrete pentru ca și ceilalți participanți să poată fi identificați și face doar referiri la aceștia, nefiind posibilă identificarea lor din cele relatate de denunțator, acesta nu va putea beneficia de cauza de nepedepsire, condițiile care permit acest lucru fiind clare și limitative.

Un ultim caz de nepedepsire pentru infracțiunile prevăzute de Legea nr. 39/2003, îl constituie prevederile art. 10 alin. (2) al legii, potrivit cărora tănuirea săvârșită de soț sau de o rudă apropiată nu se pedepsește. Rațiunea de impunitate este de ordin psihic, sentimental, afectiv, dar mai ales a relațiilor de familie și de rudenie

1

până la gradul al IV-lea. În concluzie, reținem că rațiunea

1

legii în impunerea acestei cauze de nepedepsire a fost

aceea de a înlesni descoperirea infracțiunii, oferind o posibilitate făptuitorului

1

de a nu răspunde penal dacă denunță fapta. ► Cauze de reducere a pedepsei În

conformitate cu prevederile art. 9 alin. (2) din Legea nr. 39/2003, persoana care a săvârșit una din faptele prevăzute la art. 7 alin. (1) sau (3) și care, în cursul urmăririi penale sau al judecării, denunță și facilitează identificarea și tragerea la răspundere penală a unuia sau mai multor membrii ai unui grup infracțional organizat, beneficiază de reducerea la jumătate a limitelor pedepsei prevăzute de lege. Pentru a beneficia de această circumstanță legală, făptuitorul care a săvârșit vreuna din faptele prevăzute de art. 7 alin. (1) și (3) din lege și pentru care s-a început urmărirea penală și trimiterea în judecată, trebuie să denunțe și să faciliteze identificarea și tragerea la răspundere penală a unuia sau mai multor membrii ai unui grup infracțional organizat. Denunțul poate fi făcut atât în

1

cursul urmării penale, cât și al judecării și trebuie să aibă ca finalitate identificarea și tragerea la răspundere penală a cel puțin unuia din membrii grupului infracțional organizat. Prin denunț nu este suficient a indica

1

numai datele de identificare a unuia sau mai multor membrii ai grupului infracțional organizat, ci, așa cum prevede textul legal, este necesar a se facilita identificarea și tragerea la răspundere penală a acestora, sens în care este necesară colaborarea pentru strângerea și administrarea unor probe

1

clare, din care să rezulte, fără dubii, vinovăția făptuitorului. Această cauză de reducere a pedepsei pentru cel care a săvârșit una din faptele prevăzute de art. 7 alin. (1) și (3) din lege operează numai în cazul denunțării unuia sau mai multor membri ai unui grup infracțional organizat prevăzut de art. 7 alin. (1) și nu a grupului infracțional prevăzut de art. 7 alin. (3) din lege. Situația este similară cu cauza de nepedepsire prevăzută de art. 9 alin. (1) din lege, cu cerința că în acel caz denunțatorul să fie autorul numai a infracțiunii prevăzute de art. 7 alin. (1) din lege și nu și a celei prevăzute de art. 7 alin. (3) și care este aplicabil doar cazului de reducere de pedeapsă

suficiente pentru stabilirea identității, a contribuției și vinovăției celui denunțat. III.5.5. Confiscarea specială În cazul infracțiunilor prevăzute în art. 7 și

art. 10 din Legea nr. 39/2003, se

1

aplică dispozițiile art. 118 C. Pen. privind confiscarea bunurilor.

2

Potrivit

art. 13 alin.2 și alin. 3 din Legea nr.

1

39/2003

dacă bunurile supuse confiscării nu se găsesc, se confiscă echivalentul lor în bani sau bunurile dobândite în locul acestora, iar veniturile sau alte beneficii materiale obținute din bunurile

2

supuse confiscării, de asemenea, se confiscă. Legea specială reglementează în art. 13 alin. 4 și 5 situația bunurilor

supuse confiscării care nu pot fi individualizate față de bunurile dobândite în mod legal, stabilind că se confiscă bunuri până la concurența valorii bunurilor supuse confiscării,

2

iar aceste dispoziții

se aplică în mod corespunzător și veniturilor sau altor beneficii materiale obținute din bunurile supuse confiscării ce nu pot fi individualizate față de bunurile dobândite în mod legal. Pentru a garanta aducerea la îndeplinire a confiscării bunurilor se pot lua măsurile asigurătorii prevăzute de Codul de procedură penală, respectiv dispozițiile **art.**

2

163 și următoarele. Aceste dispoziții din Legea nr.39/2003 au adus o modificare esențială în activitatea organelor judiciare în ceea ce privește instituirea măsurilor asigurătorii și confiscarea specială întrucât se poate confisca și echivalentul bunurilor supuse confiscării. Cu toate acestea, în activitatea practică s-au ridicat numeroase probleme privind instituirea măsurilor asigurătorii în cazurile de criminalitate organizată, fiind numeroase situațiile în care membrii grupurilor infracționale, deși realizau beneficii materiale serioase din activitatea ilicită, nu dețineau bunuri în proprietate sau venituri care să poată fi indisponibilizate. De multe ori, imobilele ori terenurile dobândite cu venituri din activitatea ilicită au fost transferate pe numele unor membri ai familiei sau prieteni, astfel că indisponibilizarea acestora a fost de multe ori dificilă. Principalele impedimente practice sunt generate de modul în care este reglementată instituirea măsurii asigurătorii în art.163 alin.2 („măsurile asigurătorii în vederea reparării pagubei se pot lua asupra bunurilor învinuitului sau inculpatului”), dar mai ales datorită normelor Constituției României, care în art.44 alineatul 8 prevede prezumția dobândirii licite a averii. De aceea, apreciem noi că introducerea confiscării extinse este necesară în legislația noastră și se impune chiar și o modificare a Constituției cu privire la această prezumție, iar în cele ce urmează ne argumentăm acest punct de vedere. Un sistem eficient de recuperare a sumelor obținute prin infracțiuni presupune ca, în anumite situații, legislația națională să permită răsturnarea sarcinii probei. Această afirmație pornește de la premisa că în orice sistem juridic este imposibil ca statul să stabilească cu precizie proveniența infracțională a tuturor bunurilor dobândite de un inculpat, la același standard de probă necesar pentru condamnarea unei persoane. Se întâmplă de multe ori, ca unui traficant de droguri să i se poată confisca doar sumele obținute la ultima tranzacție sau unui funcționar corupt să i se confişte doar ultima mită și să nu fie posibilă confiscarea averii pe care, în mod vădit nu o putea obține din venituri legale¹⁵². În aceste situații, statul nu își poate permite ca persoanele condamnate să păstreze bunurile dobândite de persoanele condamnate și care nu pot fi justificate. La această concluzie au ajuns majoritatea statelor europene, iar răspunsul pe care l-au oferit a fost reglementarea unor instituții în baza cărora în cazuri limitativ prevăzute de lege o persoană trebuie să dovedească originea bunurilor pe care le-a dobândit, în caz contrar acestea fiind confiscate. Soluțiile sunt diverse, în unele țări prezumția este răsturnată pentru persoanele condamnate pentru infracțiuni grave sau condamnate de mai multe ori într-un anumit interval. În alte țări este incriminată fapta de a deține bunuri a căror origine nu o poți justifica. Alte state au reglementat așa numita confiscare civilă în baza căreia se poate dispune confiscarea în lipsa unei condamnări, statul trebuind să dovedească doar că este probabil că bunurile provin dintr-o infracțiune. O altă reglementare permite confiscarea sumelor în numerar identificate asupra persoanelor și care nu pot fi justificate. În unele state infracțiunea de spălare de bani este interpretată în sens extensiv, astfel încât acoperă orice tranzacție cu bunuri a căror proveniență nu poate fi justificată și cu privire la care există suspiciunea că provin din infracțiuni. Asemenea instituții au fost adoptate în ultimii ani în majoritatea statelor ¹⁵² http://www.mplublic.ro/presa/2011/discurs_bilant_2010.pdf europene - Anglia, Franța, Olanda, Belgia, Spania și, de curând, și Bulgaria. Unele dintre aceste prevederi au fost examinate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care a concluzionat

că nu încalcă drepturile fundamentale ale persoanei. Mai mult, Consiliul European a impus tuturor statelor membre ale Uniunii, prin Decizia Cadru 212 din 2005, să prevadă în legislația lor confiscarea extinsă, care să permită răsturnarea sarcinii probei în legătură cu proveniența bunurilor persoanelor condamnate pentru infracțiuni. România are nevoie, la rândul său, de asemenea instituții și trebuie să își îndeplinească și obligațiile care îi revin ca stat membru. În ultima perioadă au existat numeroase cazuri puternic mediatizate de persoane implicate în activități de crimă organizată sau de corupție, care, deși au fost condamnate, și-au păstrat averea care nu ar fi putut fi justificată prin surse legale de venit. Este nevoie de instrumente care să permită ca aceste persoane să răspundă integral pentru activitățile ilicite, însă în prezent adoptarea unor asemenea instrumente e împiedicată de prevederile Constituției referitoare la prezumția caracterului licit al averii. Aceste prevederi nu permit răsturnarea sarcinii probei și, implicit, nu permit, ca România să adopte una sau mai multe dintre soluțiile identificate deja de celelalte state membre. Modificarea Constituției ar crea astfel o oportunitate pentru a elimina o situație de inechitate socială și ar aduce, în același timp, sume semnificative la buget. România trebuie să implementeze decizia cadru nr.212 a Consiliului Uniunii Europene referitoare la confiscarea extinsă nu doar pentru a ne îndeplini obligațiile asumate ca stat comunitar, ci în primul rând, pentru a răspunde unei nevoi sociale presante. Credem că ar fi necesară adoptarea unei legislații privind confiscarea extinsă. Prevederile constituționale se referă la averea tuturor cetățenilor, însă confiscarea extinsă privește doar persoanele care sunt condamnate pentru fapte penale și nu își pot justifica averea. III.5.6. Sancționarea infracțiunilor de crimă organizată ►

Sancțiunea pentru infracțiunea prevăzută de art. 7 alin. (1) din Legea nr. 39/2003 pentru persoanele fizice **este de la 5 la 20** de **ani închisoare și interzicerea unor drepturi (din cele prevăzute de art. 64 C.pen.).**

1

Pentru persoana juridică, în cazul comiterii unor asemenea infracțiuni, pentru care legea prevede pentru

persoana fizică pedeapsa închisorii de cel mult 10 ani sau amenda, pedeapsa **amenzii**

7

se situează între

minimul special de 5000 lei și maximul special de 600.000 lei [art. 711 alin. (1)

22

C.pen în vigoare].

Conform alin.(2) din același articol, pentru faptele prevăzute în alin.(1), pedeapsa nu poate fi mai mare decât sancțiunea prevăzută de lege pentru infracțiunea cea mai gravă care intră în scopul

1

grupului infracțional organizat, iar conform alin. (3), dacă aceleași fapte au fost urmate de săvârșirea unei infracțiuni grave, se aplică regulile de la concursul de infracțiuni

(art. 34-35, C.pen.).

Când maximul pedepsei pentru infracțiunea cea mai gravă ar fi mai mare de 20 de ani închisoare, pedeapsa aplicată persoanei fizice nu va putea depăși 20 de ani închisoare, iar dacă maximul pedepsei pentru infracțiunea planificată, urmărită a se executa ar fi mai mic de 20 de ani de închisoare, atunci pedeapsa aplicată nu va putea depăși acel maxim.

1

În cazul persoanei juridice,

când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită de persoana fizică detențiunea pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 10 ani,

7

pedeapsa se stabilește între

minimul special al amenzii de 10.000 lei și maximul special al amenzii de 900 .000 lei

7

[art. 711 alin. (2), C. Pen. în vigoare]. ► Infracțiunea prevăzută de art. 8 din Legea

39/2003 se pedepsește, pentru persoanele fizice, după caz, potrivit, art. 163 sau art. 323 C.pen., adică de la 15 la 25 de ani închisoare și interzicerea unor drepturi, și respectiv 3 la 15 ani închisoare, fără ca pedeapsa aplicată să poată depăși pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea ce intră în scopul asociației, iar dacă în scopul asociației intră mai multe infracțiuni, se va avea în vedere pedeapsa prevăzută de lege pentru cea mai gravă dintre acele infracțiuni. În cazul concursului de infracțiuni se vor aplica prevederile art. 34-35 C.pen.

1

Persoana juridică

se pedepsește cu amendă de la 10.000 lei la 900 .000 lei.

14

Infrațiunea de tănuire prevăzută de art. 10 din Legea nr. 39/2003 se pedepsește pentru persoana 1
fizică **cu** închisoare **de la 3 la 10 ani, fără ca sancțiunea aplicată să poată depăși pedeapsa**
prevăzută de lege pentru infrațiunea gravă din care provine bunul tănuit. În

cazul persoanei juridice, se aplică

amenda de la 5.000 lei la 600 .000 lei. 5

Această limitare prevăzută de lege

privește maximul pedepsei pentru infrațiunea corespunzătoare faptei prevăzute de lege, din 1
săvârșirea căreia a provenit bunul, iar nu pedeapsa corect aplicată celui care a comis această faptă.
Pentru toate cele trei infrațiuni prevăzute de art. 7, 8 și 10 din Legea nr.39/2003, natura pedepsei este
privativă de libertate, cu aplicarea, acolo unde este cazul, a instituției suspendării executări, **pedepsei**
și evident și cu reținerea de circumstanțe **atenuante.**

Secțiunea a 6-a Incriminarea grupului infracțional organizat în noul Cod penal Noul Cod penal153 a renunțat la incriminarea
infrațiunii de asociere în vederea săvârșirii de infrațiuni, incriminată de Codul penal în vigoare în art.323, în ideea de a
simplifica regimul juridic al criminalității organizate reglementând în art. 367 constituirea unui grup infracțional organizat
(Titlul VIII,

Capitolul I - Infrațiuni contra ordinii și liniștii publice). 8

Noua lege penală a realizat această operațiune juridică în ideea de a

renunța la paralelismul existent azi **care incriminează acest gen de fapte (grup infracțional** 8
organizat asociere în vederea săvârșirii de infrațiuni, complot, grupare teroristă), în favoarea unei
incriminări cadru „constituirea unui grup infracțional organizat”.

III.6.1. Conținutul legal, obiectul juridic și subiecții infracțiunii A. Conținutul legal

„(1) Inițierea sau constituirea unui grup infracțional organizat, aderarea sau sprijinirea sub orice formă, a unui astfel de grup se pedepsește cu închisoare de la 5 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. (2) Când infracțiunea care intră în scopul grupului infracțional organizat este sancționată de lege cu pedeapsa detențiunii pe viață sau cu închisoarea mai mare de 10 ani, pedeapsa este închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. (3) Dacă faptele prevăzute în alin. (1) și (2) au fost urmate de săvârșirea unei infracțiuni, se aplică regulile privind concursul de infracțiuni. (4) Nu se pedepsesc persoanele care au comis faptele prevăzute în alin. (1) și (2), dacă denunță autorităților grupul infracțional organizat, înainte ca acesta să fi fost descoperit și să se fi început săvârșirea vreuneia dintre infracțiunile care intră în scopul grupului. (5) Dacă persoana care a săvârșit una din faptele prevăzute în alin (1) -(3)

12

153 Noul Cod penal a fost adoptat prin

Legea nr. 286/2009, publicată în Monitorul Oficial, Partea I. Nr. 510 din 24 iulie 2009.

8

înlesnește, în cursul urmăririi penale aflarea adevărului și tragerea la răspundere penală a unuia sau mai mulți membri ai unui grup infracțional organizat, limitele speciale ale pedepsei se reduc la jumate. (6) Prin grup infracțional organizat se înțelege grupul structural, format din trei sau mai multe persoane, constituit pentru o anumită perioadă de timp și pentru a acționa în mod coordonat în scopul comiterii unuia sau mai multor infracțiuni”.

7

B. Obiectul juridic › Obiectul juridic generic îl constituie relațiile sociale referitoare la protejarea societății împotriva unor fapte apte de a produce pericol public ›

Obiectul juridic special îl constituie relațiile sociale care

5

apără respectarea regulilor de conviețuire socială, a ordinii de drept și liniștii publice De aceea legiuitorul a incriminat această infracțiune în Capitolul intitulat „infracțiuni contra ordinii și liniștii publice”. De regulă, la aceste infracțiuni lipsește obiectul material. Dar dacă în cadrul programului grupului criminal fac parte infracțiuni cu caracter patrimonial, falsul de monedă, spălare de bani, trafic de persoane etc., obiectul material îl poate constitui bunul sau persoana spre care s-a îndreptat activitatea criminală. C.

Subiecții infracțiunii › Subiect activ poate fi orice persoană

5

fizică sau juridică care răspunde din punct de vedere penal. În situația „constituirii grupului infracțional organizat”, este vorba de mai mulți subiecți, deci de o pluralitate constituită. În modalitățile de „inițiere, aderare sau sprijinire a grupului infracțional organizat”, subiectul activ poate fi și o singură persoană. Activitatea de complice prin „sprijinire” este considerată a fi una de autor¹⁵⁴.

Devin autori și cei care au aderat sau care au sprijinit în orice mod grupul astfel

2

constituit. Poate exista complicitate morală și prin promisiunea de tănuire sau favorizare [art. 48 alin.(2) din noul Cod penal]. › Subiect pasiv principal poate fi statul ca reprezentant al tuturor valorilor sociale apărate prin lege, în timp ce subiect pasiv secundar poate fi orice altă persoană ale cărei interese au fost lezate prin comiterea infracțiunii. III.6.2. Latura obiectivă și latura subiectivă privind incriminarea grupului infracțional organizat A. Latura obiectivă ► Elementul material al laturii obiective poate fi realizat prin patru modalități alternative de acționare: inițierea, constituirea, aderarea sau sprijinirea unui

grup infracțional organizat. Prin acțiunea de a iniția un grup organizat, în

2

vederea

săvârșirii uneia sau mai multor infracțiuni

21

se înțelege efectuarea de acte menite să determine și să pregătească constituirea

1

unui astfel de grup. Prin această activitate se propun acte de constituire a grupului infracțional organizat, se încearcă determinarea altor persoane de a intra în grup, se efectuează instruirea în vederea constituirii grupului. În literatura de specialitate¹⁵⁵ prin sintagma de „inițiere”

**se înțelege efectuarea de acte menite să determine și să pregătească constituirea grupului
infracțional organizat. Simpla inițiere**

1

este suficientă pentru a caracteriza consumarea infracțiunii independent de constituirea grupului. 154 Boroș, AL., Nistoreanu, Gh., Drept penal, Partea generală, Editura All Beck, București, 2005, p.477. 155 Boroș, AL., Nistoreanu, Gh., op. cit., p.478; Dongoroz, V. și colab., op. cit., vol. IV, p. 689; Pașca, V., Dungan, P., Basarab, M., Mateuș, Gh., Medeanu, T. ș.a., Codul penal comentat, vol. II, Partea specială, Editura Hamangiu, 2008, p.1001. Constituirea unui grup infracțional organizat presupune asocierea prin acordul mai multor persoane a unei pluralități organizate de făptuitori, în scopul de a ființa în timp și de a pregăti, organiza și aduce la îndeplinire săvârșirea uneia sau mai multor infracțiuni. Aderarea presupune existența unui grup infracțional în scopul săvârșirii de infracțiuni și că autorul și-a manifestat voința (fie formal, fie tacit) de a face parte din acel grup.

Nu este necesar pentru existența infracțiunii ca cel în cauză **să fi**

7

activat în cadrul grupului ori să fi luat parte la vreo consfătuire. De asemenea, nu este necesar ca respectivul să cunoască pe toți membrii grupului. Este suficientă doar manifestarea de voință de a se integra în grupul constituit, de a activa în cadrul acestuia pentru realizarea scopurilor ilicite, cu condiția însă ca solicitarea să fie acceptată de ceilalți membri. Sprijinirea înseamnă înlesnirea sau ajutorul dat de o persoană care nu face parte din grupul infracțional organizat. Sprijinirea

constă în orice ajutor material sau moral acordat **pentru** a putea înlesni **sau**

2

asigura menținerea sau desfășurarea activității grupului pe parcursul existenței. Activitățile ce constituie elementul material trebuie să se refere la un „grup infracțional organizat”, în sensul art. 36 alin.(6) din Codul penal nou, adică un „grup

structurat, format din trei sau mai multe persoane, constituit pentru o anumită perioadă de timp și pentru a acționa în mod coordonat în scopul comiterii uneia sau mai multor infracțiuni”.

7

De menționat că noul Cod penal nu condiționează incriminarea de săvârșirea unor „infracțiuni grave” așa cum prevede art. 2 din

Legea nr. 39/2003 privind prevenirea și combaterea criminalității organizate,

1

ci se referă la un palier mai larg de săvârșire, adică

„în scopul comiterii uneia sau mai multor infracțiuni”.

20

Ca atare, aceste infracțiuni pot fi grave sau mai puțin grave, principal fiind ca ele să fie comise de un grup infracțional organizat. > Urmarea imediată

constă într-o stare de pericol pentru relațiile **de**

7

conviețuire, ordine și liniște socială. Acest pericol derivă din posibilitatea ca grupul infracțional organizat să pășească la îndeplinirea scopului în vederea căruia s-a constituit: săvârșirea uneia sau mai multor infracțiuni. Este vorba de caracterul organizat al grupului respectiv și din amenințarea care rezulta din această organizare¹⁵⁶. > Legătura de cauzalitate. Pentru existența conținutului infracțiunii trebuie să existe o

legătură de cauzalitate între acțiunea **(acțiunile)** prin **care** s-a realizat **elementul material**
al faptei **și urmarea**

1

socialmente periculoasă, legătură ce rezultă chiar din inițierea sau constituirea grupului infracțional organizat.

B. Latura subiectivă Infracțiunea se comite cu intenție directă

5

calificată de scop. Participanții trebuie să cunoască și să urmărească realizarea scopului pe care îl are în vedere grupul infracțional organizat, adică „comiterea uneia sau mai multor infracțiuni”. Acest scop este generic determinat de legiuitor,

pe când în cazul legii speciale **(art. 2 din Legea nr.**

9

39/2003), scopul este precis determinat, „comiterea

uneia sau mai multor infracțiuni grave, pentru a obține direct sau indirect un beneficiu financiar sau alt beneficiu material”.

2

Așadar, legiuitorul noului Cod penal nu a cuprins în elementul constitutiv obținerea de foloase materiale sau financiare, ci doar scopul grupului infracțional - comiterea uneia sau mai multor infracțiuni. III.6.3. Tentativa și consumarea infracțiunii 156 Dobrinou, V. și colab. op. cit., vol. II, p.412. Deși este o infracțiune comisivă, actele pregătitoare și tentativa nu sunt incriminate de noul Cod penal, iar în cazul modalității de săvârșire prin „inițiere”, ele sunt asimilate actelor de executare. Consumarea are loc în momentul comiterii uneia sau mai multor infracțiuni,

moment în care se creează **starea de pericol** care formează **urmarea imediată.**

1

Consumarea nu este condiționată de realizarea scopului prevăzut de norme de incriminare,

adică de săvârșirea uneia sau mai multor infracțiuni grave,

1

ci numai de urmărirea acestuia. Fapta se comite prin mai multe modalități normative, respectiv: inițiere, constituire, aderare sau sprijinire. Pe lângă acestea pot exista o multitudine de modalități de fapt în raport cu împrejurările concrete ale săvârșirii faptei. III.6.4. Aspecte procesuale și regim sancționator

Acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu. Competența **de**

7

efectuarea urmăririi penale revine procurorului, conform art. 209 alin.(3) C.proc.pen., iar competența de judecată în primă instanță revine tribunalului¹⁵⁷. Persoana fizică, în cazul infracțiunii de la alin.(l) al art. 367

se pedepsește cu închisoare de la | **la 5 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.**

39

Persoana juridică **se pedepsește**

cu 120 și 240 de zile-amendă [art. 137 alin.(4) lit. b) C.pen. nou].

Când infracțiunea care intră în scopul grupului infracțional organizat este sancționată de lege cu pedeapsa detențiunii sau cu închisoarea mai mare de 10 ani,

7

persoana fizică

se pedepsește cu închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

Persoana juridică **se pedepsește cu**

22

360 și 510 zile- 157 Este posibil ca odată cu adoptarea noului Cod de procedură penală, care

intră în vigoare odată cu noul Cod penal,

8

legiuitorul să reglementeze alte competențe judiciare. amendă [art. 137 alin.(4) lit. e) C.pen. nou]. De menționat că în noul Cod penal, persoana juridică este sancționată cu zile-amendă,

spre deosebire de Codul penal în vigoare care prevede ca **pedeapsă**

7

principală amenda, cu limite minime și maxime.

Suma corespunzătoare unei zile-amendă, cuprinsă între 100 și 5.000 lei, se înmulțește cu numărul zilelor- amendă, care este cuprins între 30 și 600 de zile. Instanța stabilește numărul zilelor-amendă ținând cont de criteriile generale de individualizare a pedepsei. Cuantumul sumei corespunzătoare unei zile-amendă se determină ținând seama de cifra de afaceri, în cazul persoanei cu scop lucrativ, respectiv de valoarea activului patrimonial în cazul altor persoane juridice, precum și de celelalte obligații ale persoanei juridice

12

[art. 137 alin.(3), C.pen. nou].

Dacă faptele prevăzute în alin.(1) și alin.(2)

7

ale art. 367 C.pen. nou

au fost urmate de săvârșirea unei infracțiuni, se aplică regulile privind concursul de infracțiuni.

8

III.6.5. Cauze

de nepedepsire și de reducere a pedepsei ► În

7

conformitate cu prevederile art. 367 alin.(4) C.pen. nou

„nu se pedepsesc persoanele care au comis faptele prevăzute în alin.(1) și alin.(2), dacă

7

denunță autorităților grupul infracțional organizat, înainte ca acesta să **fi fost descoperit și** să **se fi început săvârșirea** vreuneia dintre infracțiunile **care intră în scopul** grupului”. **Rațiunea instituirii acestei cauze de nepedepsire este dublă: pe de o parte s-a avut în vedere că cel care a participat la comiterea unei infracțiuni de** crimă organizată, s **-a autodenunțat, regretă fapta și nu prezintă sub raportul persoanei sale un pericol social; pe de altă parte,** legiuitorul **a ținut seama de**

1

interesul pentru descoperirea faptei și sancționarea celor vinovați,

care de cele mai multe ori nu au interes să-și denunțe faptele.

1

Pentru ca această cauză de nepedepsire să-și producă efectele, considerăm că trebuie îndeplinite cumulativ următoarele condiții: ► „să existe un denunț” fie oral, fie scris; ►

„denunțul existenței grupului infracțional organizat să fie făcut mai

1

înainte ca acesta să fi fost descoperit și să se fi început săvârșirea vreuneia dintre infracțiunile care intră în scopul grupului”;

7

►

„denunțul să privească participarea la un grup infracțional organizat”;

1

▶

„prin denunțul făcut să se permită identificarea și tragerea la răspundere penală a celorlalți membri ai grupului infracțional”.

1

▶ În conformitate cu prevederile art. 367 alin.(5) C.pen. nou,

„dacă persoana care a săvârșit una dintre faptele prevăzute în alin.(

7

|

)-(3) înlesnește, în cursul urmăririi penale, aflarea adevărului și tragerea la răspundere penală a unuia sau mai multor membri ai unui grup infracțional organizat, limitele speciale ale pedepsei se reduc la jumătate”.

7

Așadar, pentru a beneficia de această circumstanță de reducere a pedepsei, este necesar ca făptuitorul care a săvârșit una sau mai multe din infracțiunile enumerate în art. 367 alin,(1)-(3) din C.pen. nou, trebuie să denunțe fapta și să înlesnească aflarea adevărului și

tragerea la răspundere a celorlalți membri ai grupului.

1

Această cauză de reducere a pedepsei, pentru cel care a săvârșit una dintre faptele prevăzute

1

în textul incriminat

din noul Cod penal, operează numai în cazul în care

14

prin denunțul făcut s-a reușit aflarea adevărului

și tragerea la răspundere penală a celor vinovați. Nu **este suficient, de**

2

exemplu, a se indica numai datele de identificare a unui membru al grupului infracțional organizat ci și la fapte concrete și probe de natură să servească la aflarea adevărului și la pedepsirea celor vinovați. CAPITOLUL IV TRAFICUL DE PERSOANE Secțiunea I Fenomenul traficului de persoane Traficul de ființe umane - ca formă a criminalității organizate - a cunoscut în ultimii ani o creștere alarmantă, devenind o problemă națională și internațională. El își are rădăcinile și se dezvoltă nu numai în statele care întâmpină dificultăți economice, cu implicații adânci în ce privește nivelul de trai al populației, dar și în statele puternic dezvoltate și unde există un nivel ridicat de trai. Fenomenul nu este unul episodic, ci ia amploare atât în țara noastră, cât și în întreaga comunitate internațională. Traficul de ființe umane reprezintă o amenințare la adresa siguranței naționale a fiecărui stat, a securității publice și chiar a familiei, fiind lezate, astfel valori sociale colective sau publice¹⁵⁸. El implică un număr mare de persoane și are implicații negative în plan economic și social,

constituind o încălcare profundă **a drepturilor fundamentale ale omului.**

1

Traficul de ființe umane

nu este un fenomen recent, existând date **ale poliției din** diferite **state** încă de **la** **sfârșitul secolului al XIX-lea, care indicau răpiri și** vânzări **de copii și fete.**

1

Deși cauzele care generează acest fenomen au rămas aceleași,

datorită tendințelor de industrializare și globalizare, au apărut și cauze noi.

1

¹⁵⁸ Stănescu, L., Consimțământul victimei traficului de persoane, R.D.P. nr. 3/2004, p.132 I V. 1.1. Considerații generale În domeniul traficului de ființe umane, în România, fenomenul comportă trei aspecte: ▶ țară de recrutare - pentru tinerele ce sunt exploatate sexual în țări dezvoltate din Europa Occidentală, în Turcia sau în țări din fosta Iugoslavie; ▶ țară de tranzit - pentru tinerele din țări ale fostului spațiu sovietic recrutate de grupări care acționează pe teritoriul României, unde li se contrafac documentele de identitate pentru ca ulterior să fie transportate peste graniță; ▶ țară de destinație - în raport cu zonele „de plăceri” din cluburile de noapte din capitală și din marile orașe din țară. Câștigurile obținute din traficul de persoane și exploatarea lor sexuală sunt uriașe, uneori ajungând la sume de 4.000-5.000 euro/lună/de persoană exploatată. Prostițuția organizată sub apanajul unor localuri de lux, cluburi, discoteci, activitate atent supravegheată de cei care au tendința de a domina această sferă a lumii interlope, constituie o posibilitate de acumulare ilicită de bunuri și valori într-o

cantitate cât mai mare și într-un timp cât mai scurt. În zilele noastre, în cifre, traficul de femei și copii înseamnă peste 500.000 de victime într-un singur an numai în Europa. Dar dimensiunea reală a fenomenului nu poate fi cunoscută, datorită

mobilității foarte mari, intensei circulații peste frontiere a persoanelor și bunurilor,

1

desființarea vizelor între statele membre al Uniunii Europene etc. Deși fenomenul cunoaște o recrudescență în

întreaga lume, nu doar în țara noastră, el se manifestă cu mai multă pregnanță în zonele în care lipsesc o legislație corespunzătoare și un sistem de cooperare eficient între instituțiile guvernamentale și societatea

1

civilă¹⁵⁹. 159 Mateuț, Gh., și colab.,

Traficul de ființe umane. Infractor. Victimă. Infracțiune, Editura **Alternative Sociale, Iași,** 2005,

9

p.11. Orice întârziere atât în luarea măsurilor în plan legislativ, cât și în plan preventiv, nu putea decât să ofere posibilitatea ca persoanele să fie în continuare exploatare de traficanți. În aceste împrejurări, rolul legislativului a fost crucial în contracararea fenomenului antisocial. Deoarece în legislația română nu a existat până în prezent o reglementare specială a traficului de persoane, cu excepția acelor care reglementează unele modalități de săvârșire a infracțiunilor și răspândirea materialelor obscene (art. 328, C.pen. actual), Parlamentul României a adoptat

Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane¹⁶⁰. **Prevederile**

36

acestei legi, inclusiv dispozițiile sale penale, sunt în deplina concordanță cu dreptul internațional¹⁶¹ cat și cu dispozițiile Constituției României din 1991, revizuită în 2003¹⁶². Prin Legea nr. 678/2001 legiuitorul a reglementat

prevenirea și combaterea traficului de persoane, precum și protecția și asistența acordată victimelor unui astfel de trafic ce constituie o violare a drepturilor persoanei și o atingere a demnității și integrității acesteia.

13

Astfel, acest act normativ este primul din țara noastră care abordează traficul de persoane și

incriminează activitățile susceptibile de a contribui la realizarea

1

acestui.

Legea nr. 678/2001 este principalul instrument de politică penală în materia traficului de persoane.

1

Apariția acestui act normativ a fost generată de fenomenul traficului de persoane care devenise manifest, tindea către un caracter transnațional și 160 Legea nr. 678

/2001 a fost publicată **în Monitorul Oficial nr. 783 din 11 decembrie 2001** și **a** suferit modificări **prin O.U.G. nr. 143/**

3

2002 aprobată prin Legea nr. 45/

25

2003; Legea nr 39/2003; O.U.G. nr. 79/2005

26

aprobată cu modificări prin Legea nr. 287/2005.

25

161

Unul dintre organismele care încearcă să prevină traficul cu ființe **umane la nivel mondial este** Organizația Internațională **pentru** Migrațiune **(OIM).**

1

La aceste eforturi s-a raliat și România prin ratificarea următoarelor documente internaționale;

Legea nr. 47 -/2001 care **a ratificat Protocolul Facultativ la** Convenția **cu privire la drepturile copilului,**

1

prostituția

copiilor și pornografia infantilă, semnată la New-York la 6 septembrie 2000; prin Legea nr. 565/2002 au fost ratificate Convenția Națiunilor **Unite împotriva** criminalității transnaționale **organizate**

1

și Protocoalele anexă. 162 Constituția României,

modificată și completată prin Legea de revizuire nr. 429/2003, publicată în Monitorul Oficial

10

al României, Partea I, nr. 758 din 29 octombrie 2003.

11

organizat, interfera cu alte forme de criminalitate, expunea, pe fondul dificultăților legate **de**

1

perioada de tranziție, persoane

din categorii sociale și de vârstă vulnerabile, cu o multitudine de implicații indiscutabil grave,
formele traficului **de**

1

persoane excedând conținutul

constitativ al infracțiunilor reglementate de Codul penal actual, respectiv, lipsirea de libertate (art. 189), sclavia (art. 190 C.pen.), supunerea la muncă forțată sau obligatorie (art. 191 C.pen), prostituția (art. 328) și proxenetismul (art. 329

1

C.pen.). IV.1.2. Cauzele care înlesnesc sau favorizează traficul de persoane

O examinare a cauzelor care au determinat sau înlesnit **apariția proliferarea**

1

acestui fenomen, la nivelul țării noastre, ne permit a face o grupare acestora: › efectele tranziției, schimbările

politice, sociale și culturale, care au determinat o creștere a sărăciei și a șomajului, o distribuție inegală pe piața muncii între bărbați și femei,

1

ducând la sporirea migrației și angajarea femeilor în industria sexului; › tranziția din țările din sud-estul Europei, corupția autorităților, ca factor ce

permite dezvoltarea traficului de persoane. Traficul și corupția se completează reciproc prin aceea că traficul creează multiple oportunități care au ca finalitate coruperea funcționarilor publici și crearea premiselor de subminare a întregului efort depus de alți factori pentru combaterea acestui fenomen¹⁶³; › **controlul slab al** frontierelor, **lipsa**

1

cadrelor legislative sau existența unui cadru legislativ neadecvat (inaplicabil referitor la

1

migrație, la combaterea traficului de persoane), protecția victimelor și a martorilor; › **restricționarea oportunităților de**

1

migrare în țările dezvoltate, spre ¹⁶³ Mateuț, Gh. și colab., op. cit., p.12.

care tind victimele traficului, limitează cu severitate orice formă de migrațiune **legală** și **care** are drept consecință **traficul** ilegal; › **internaționalizarea** grupurilor **criminale** și **profiturile mari obținute în urma traficului** cu **femei. Astfel,** Interpol-ul **califică traficul** de persoane **ca fiind crima cu cea mai rapidă ascensiune din lume, iar O.N.U.** accentuează **că traficul a devenit un business global cu o cifră de afaceri de 7 miliarde de**

1

dolari¹⁶⁴. Potrivit unui studiu comandat de Organizația Internațională pentru Migrație¹⁶⁵, în

România s-au identificat o serie de factori care determină vulnerabilitatea la trafic de persoane 1
a tinerelor, factori care constituie tot atâtea cauze care determină și prevede **aparitia traficului de**
ființe umane, astfel: • amplasarea geografică „avantajoasă” România fiind țara de origine, de tranzit și de
destinație;

• comunitatea din care provine victima traficului,

atunci când ne referim la localizarea geografică într-o regiune săracă 1

sau rezidența într-o aglomerare urbană; •

grupurile de apartenență, tinerii **care** trăiesc **într-un mediu instituționalizat sunt mai** 1

vulnerabili; •

abuzul și disfuncționalitatea familială, lipsa de comunicare în familie și dezintegrarea socială; 1

• discriminarea existentă pe piața muncii între bărbați și femei; •

achizițiile și aspirațiile personale, dorința de realizare personală și independența financiară se află 1
într-un raport de directă proporționalitate cu riscul traficării. În

concluzie, se poate afirma **că sărăcia, șomajul, discriminarea pe piața** 1

164 www.migrație.md 165 www.migrație.md

muncii, violența domestică și abuzul determină pentru femei și tinere, în general, nașterea unei 1
dorințe de „evadare către o lume mai bună”, astfel încât ofertele înșelătoare ale traficantilor sunt
acceptate cu

ușurință¹⁶⁶. Cauzele traficului de persoane pot fi categorisite în 3 grupe: ▶

traficul în vederea exploatării sexuale; ▶ traficul în vederea **exploatării forței de muncă;**

1

▶ traficul în vederea donării de

**organe. Traficul în scopul exploatării sexuale rămâne cea mai importantă formă a traficului, din
simplul motiv că** reprezintă **cea mai importantă sursă de** venituri **pentru traficanți.** Traficul
de persoane **se poate**

1

prezenta sub mai multe forme¹⁶⁷: •

**din punctul de vedere al „drepturilor omului”, traficul de persoane include: sclavia, munca forțată,
violența, abuzul de încredere, agresiunea fizică și psihică;**

1

•

sub aspect „economic”, traficul de persoane **presupune: profituri uriașe; rețele regionale și
internaționale; circulația ilicită a banilor (spălarea banilor); • din**

1

punct de vedere al „originii fenomenului”, distingem:

sărăcia accentuată a victimelor; nivelul educațional scăzut; neîncrederea în sine; eșecurile în viață;

1

•

**din perspectiva „valorilor sociale lezate”, persoanele traficate sunt reduse la condiția de „marfă”,
fiind** **dezumanizate treptat;**

1

- din perspectiva „implicațiilor sociale”, traficul de persoane a devenit un fenomen național și internațional; 166 Mateuț, Gh. și colab., op. cit., p.13. 167 Din definiția

traficului de persoane cuprinse în „Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea **traficului de persoane, în special al femeilor și al copiilor**”, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale **organizate, rezultă și formele în care se concretizează această**

1

infracțiune. •

prin prisma „scopului vizat”, traficul de ființe umane **presupune profituri scăzute pentru societate,** dar **profituri uriașe pentru traficanți, care reinvestesc veniturile** realizate în

1

alte activități ilicite. Prostituția reprezintă scopul principal al traficului și modalitatea cea mai adecvată de a obține câștiguri mari pentru traficanți. În traficul de persoane

pot fi implicate „persoane **fizice**” (agenți de recrutare, contrabandiști, complici),

1

dar și „persoane juridice” (agenții **hoteliere, de**

1

turism, societăți de transport, firme de producție și distribuție de casete video, sex-

1

shopuri); ? din perspectiva „organizării traficanților”, traficul de persoane poate fi: • trafic ocazional; • trafic în bande sau grupuri mici; • traficul internațional. ?

din perspectiva „victimelor”, traficul poate fi clasificat în funcție de natura abuzivă a actelor exercitate asupra lor și care vizează: • aspectul „social” (abuz psihologic, atac sexual sau viol,

1

lipsa puterii de decizie, lipsa accesului la servicii medicale, obligarea la consum de alcool și droguri, avort forțat,

1

înfometare etc.); •

aspectul „juridic” (deposedarea de acte de identitate, utilizarea de acte false, amenințările cu predarea la poliție); • aspectul „economic” (împovărarea cu datorii, neplata, reținerea unor plăți nejustificate). Secțiunea a

1

2-a Incriminarea traficului de persoane IV.2.1. Cadru legislativ Prin Legea nr. 678/2001, legiuitorul a reglementat

prevenirea și combaterea traficului de persoane, precum și protecția și asistența acordată victimelor unui astfel de trafic ce constituie o violare a drepturilor persoanei și o atingere a demnității și integrității acesteia.

13

Acest act normativ este primul care abordează traficul de persoane și

care incriminează activitățile susceptibile de a contribui la realizarea

1

acestui.

Legea nr. 678/2001 este principalul instrument de politică penală în materia traficului de persoane, astfel încât ea conține, pe lângă norme de incriminare și dispoziții care definesc termenii și expresiile utilizate, prevederi referitoare la prevenirea traficului de persoane, cu indicarea instituțiilor responsabile în acest domeniu, norme de incriminare a unor infracțiuni aflate în legătură cu traficul de persoane, dispoziții speciale

1

privind procedura judiciară și asistența victimelor traficului de persoane,

1

cooperarea internațională 168. Elaborarea acestei legi

a constituit un obiectiv al Planului național de acțiune pentru combaterea traficului de ființe umane aprobat prin H.G. nr 1216/

1

2001169. Acest cadru legislativ a fost

ulterior întregit prin prevederile Regulamentului de aplicare a Legii nr. 678/2001, aprobat prin H.G. nr 299/ 2002170 și prin dispozițiile Planului național de acțiune pentru prevenirea și

1

168 Legea

privind prevenirea și combaterea traficului de persoane, nr.678/2001, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 783 din 11.

2

12.2001, cu modificările și completările aduse

prin: O.U.G. nr. 143/ 2002, publicată în M. Of. nr. 804 din

26

05.11.2002 (aprobată prin

Legea nr. 45 /2003); Legea nr. 39/2003, publicată în M. Of. nr. 50 din 29.

40

01

.2003; O.U.G. nr. 79/2005, publicată în M. OF. nr. 629 din 19.

26

07

.2005 (aprobată cu modificări prin Legea nr. 287/2005);

25

Legea nr. 230/2010, publicată în M. Of. nr. 812 din

8

06.12.2010;

O.U.G. nr. 117/2010, publicată în M. Of. nr. 891 din

26

30.12.2010;

O.U.G. nr. 41/2011, publicată în M. Of. nr. 304 din

26

03.05.2011. 169

Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 806 din 17 decembrie 2001. 170 Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 806 din

10

31 martie 2003.

combaterea traficului de copii, aprobat prin H.G. nr. 1295/

1

2004171. Această lege incriminează mai multe fapte:

traficul de persoane (art. 12) traficul de minori (art. 13),

9

precum și fapte

în legătură cu traficul de persoane (art. 17 și art.

38

18). La baza adoptării acestor acte cu caracter normativ intern au stat mai multe documente

juridice internaționale - semnate și/sau ratificate de România - care consacră standarde, principii, proceduri și modalități de cooperare în materia traficului de ființe umane. În

1

acest sens amintim cu titlu exemplificativ: ▶

„Protocolul pentru modificarea Convenției de la Geneva privind reprimarea traficului de femei și copii”,

1

semnat la 12 noiembrie 1947; ▶ „Declarația Universală a Drepturilor Omului”, adoptată la

1

12 decembrie 1948; ▶ „Convenția O.N.U. pentru suprimarea traficului de persoane”, semnată la 21 martie 1956; ▶ „Convenția O.N.U.

cu privire la drepturile copilului”, ratificată prin Legea

1

nr. 18/1990; ▶ „Convenția O.N.U.

împotriva criminalității transnaționale organizate”, ratificată prin Legea nr.

18

84/1994; ▶ „Rezoluția Parlamentului European din 1986 privind violența împotriva femeilor”; ▶ Rezoluția Parlamentului European privind exploatarea prostituției și a traficului de ființe umane”; ▶ „Convenția O.N.U. împotriva criminalității transnaționale 171

Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 806 din 31 august

11

2004. organizate” ratificată prin Legea nr. 565/2002; ▶

„Decizia Consiliului Uniunii Europene privind completarea definiției numite trafic de ființe umane”;

1

„Decizia Cadru a Consiliului Uniunii Europene” din 22 decembrie 2003 privind combaterea exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile.

1

Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de ființe umane, în special a femeilor și copiilor, adițional la Convenția

1

O.N.U.,

definește în art. 3 traficul de persoane ca fiind „recrutarea, transportul, transferul, adăpostirea sau primirea de persoane, prin amenințare sau prin recurgere la forță sau la alte forme de

1

constrângere, prin răpire, fraudă, înșelăciune, abuz de autoritate sau prin oferta sau acceptarea de plăți sau avantaje pentru a obține consimțământul unei persoane având autoritatea asupra alteia în scopul exploatării. Exploatarea conține, cel puțin, exploatarea prin prostituarea altei persoane sau alte forme de exploatare sexuală, munca sau serviciile forțate, sclavia sau practicile analoage sclaviei, folosirea sau prelevarea de organe”.

1

IV.2.2. Conținutul constitutiv al infracțiunilor

prevăzute de Legea nr. 678/2001 În concepția legiuitorului, traficul de persoane,

9

În variantele sau modalitățile alternative de săvârșire, reprezintă o „infracțiune de scop”, în sensul că existența ei este condiționată de urmărirea unui scop și anume acela al exploatării unei persoane, în înțelesul dat de art. 2, pct. 2 din actul normativ la care facem referire. Între normele penale ce incriminează sclavia, supunerea la muncă forțată sau obligatorie, prostituția, producerea, difuzarea ori răspândirea de materiale obscene pentru minori poate exista concurs cu normele cu caracter penal al l nr. 678/2001. Evident, dacă scopul urmărit prin comiterea infracțiunilor

prevăzute de art. 12- 15 din Legea nr. 678/2001 nu

1

se realizează, dar a fost urmărit de învinuit sau inculpat, aceste infracțiuni își păstrează caracterul lor de norme penale autonome, de sine stătătoare. În dispozițiile art. 12-18 sunt descrise faptele considerate infracțiuni, conținutul acestora urmând a fi complinit și cu unele prevederi nepenale din aceeași lege sau cu dispoziții penale cuprinse în alte acte normative, ori cu prevederile din Codul penal (partea generală) sau Codul de Procedură Penală. De precizat că din modul de exprimare, cât și din cel de incriminare, „constituie

infracțiuni privind traficul de persoane” sau „infracțiuni în legătură cu traficul de persoane”,

2

se poate deduce cu certitudine că s-a voit să se înscrie în

lege actele de trafic de persoane ca fapte penale distincte și nicidecum **o singură infracțiune**

1

de trafic de persoane, cu mai multe modalități de incriminare¹⁷². Este de observat, în sprijinul ideii de mai sus, că unele infracțiuni au forma simplă (de bază) de incriminare, iar altele forma calificată (agravată) și sunt sancționate cu pedepse diferite și nu cu aceeași pedeapsă. Ori, nu se poate concepe, ca pentru modalitățile diferite de incriminare să se prevadă pedepse diferite. Ca atare, numai pentru infracțiuni distincte, diferite, se prevăd pedepse diferite. La infracțiunea unică cu modalități multiple de incriminare se poate prevedea o singură sancțiune. Precizarea de mai sus se impune, deoarece,

dacă se comit mai multe fapte din cele înscrise în **lege,**

1

atrage reținerea concursului real sau ideal de infracțiuni, după caz, iar dacă se consideră că aceste fapte sunt o singură
172

Lascu, I., incriminări privind traficul de persoane, Revista Dreptul, nr. 7 /2002

1

infracțiune, cu modalități multiple de incriminare, ar atrage reținerea unei singure infracțiuni, indiferent dacă se comite una sau mai multe dintre aceste modalități. În cele ce urmează ne vom referi la traficul de persoane și distinct la minori, cu analizarea obiectului juridic, a subiecților infracțiunilor, a laturilor obiective și subiective, precum și a formelor, modalităților

și sancțiunilor. IV.2.2.1. Traficul de persoane Definiție legala: Infracțiunea de trafic de persoane prezintă o formă de bază sau tip [art. 12 alin.(1)] și 4 forme agravate [art. 12

alin.(2) lit. a), b), c) și alin.(3)]. art.

7

12 Forma tip:

„(1) Constituie infracțiunea de trafic de persoane recrutarea, transportarea, transformarea, cazarea sau primirea unei persoane, prin amenințare, violență sau prin alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă ori înșelăciune, abuz de autoritate sau profitând de

1

darea, acceptarea sau primirea de bani ori de alte foloase pentru obținerea consimțământului persoanei care are autoritate asupra altei persoane, în scopul exploatării acestei persoane”.

1

Formele agravate: „

(2) Traficul de persoane săvârșit în una dintre următoarele împrejurări: a) de două sau mai multe persoane împreună; b) s-a cauzat victimei o vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății; c) de un funcționar public aflat în exercițiul atribuțiilor de serviciu.

1

(3) Dacă fapta a avut ca urmare moartea sau sinuciderea victimei”.

1

IV.2.2.2. Traficul de minori Definiție legală: art. 13 Forma tip: „(1)

Recrutarea, transportarea, transferarea, găzduirea sau primirea unui minor în scopul exploatării acestuia, constituie infracțiunea de trafic de minori”.

1

Formele agravate:

„(2) Dacă fapta prevăzută la alin.(l) este săvârșită prin amenințare violență sau alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă ori înșelăciune, abuz de autoritate sau profitând de imposibilitatea minorului de a se apăra ori de a-și exprima voința sau prin oferirea, darea, acceptarea ori primirea de bani sau de alte foloase pentru obținerea consimțământului persoanei care are autoritate asupra minorului.

1

(3) Dacă faptele prevăzute la alin.(l) și (2) sunt comise în condițiile art.12 alin.(2) pedeapsa este

1

mai gravă.

(4) Dacă faptele prevăzute în prezentul articol au avut ca urmare moartea sau sinuciderea victimei.” art.

14

14-a fost abrogat de

Legea nr. 39/2003. art. 15 „(1) Tentativa infracțiunilor prevăzute la art. 12- 13 se pedepsește. (2) Organizarea săvârșirii infracțiunilor prevăzute în prezentul capitol constituie infracțiune și se pedepsește ca și infracțiune organizată”. Potrivit art. 16 din lege, consimțământul persoanei, victimă a traficului, nu înlătură răspunderea penală a făptuitorului.

24

Prevederea legală este prezentată și în

Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale,

1

în următoarea formă:

„Consimțământul unei victime a traficului de persoane pentru exploatarea amintită, astfel cum este enunțată la litera a) din prezentul articol, este indiferent atunci când unul dintre oricare din mijloacele enunțate la litera a) a fost folosit”.

2

În doctrină s-a subliniat că existența consimțământului poate fi analizată sub un triplu aspect: fie ca un element constitutiv al unei incriminări determinate, fie ca o cauză de reducere a pedepsei sau ca o cauză justificativă¹⁷³. De asemenea, s-a subliniat și faptul că legiuitorul a înțeles să incrimineze fapta în pofida existenței consimțământului victimei întrucât se apreciază că acest consimțământ este întotdeauna viciat și, ca atare, nu îndeplinește condițiile unui consimțământ valabil exprimat¹⁷⁴. Consimțământul nu trebuie să fie viciat de violență, dol sau eroare, de asemenea acesta nu este valabil dacă este dat pentru o faptă rușinoasă sau pentru o faptă contrară bunelor moravuri¹⁷⁵. Întrucât consimțământul victimei poate fi considerat ca o renunțare la un drept sau ca o renunțare la protecția legii sau chiar un mandat, consimțământul trebuie să fie serios și valabil, adică dat de către o persoană capabilă de a consimți și, mai ales, în condiții care nu alterează consimțământul¹⁷⁶. În practica judiciară s-a decis că în cazul infracțiunii de trafic de persoane, consimțământul victimei la

recrutarea, transportarea, transferarea, cazarea sau primirea sa, prin înșelăciune, **în scopul**
exploatării,

1

nu înlătură răspunderea penală a făptuitorului,

9

potrivit art. 16 din Legea nr. 678/2001.

1

¹⁷⁷ Dar aceasta nu este cazul la infracțiunile din Legea nr. 678/2001, unde acest consimțământ este ¹⁷³ Antoniu G., Consimțământul victimei, Revista de Drept Penal, nr.4/2003, p.9. ¹⁷⁴ Ibidem, p. 10 ¹⁷⁵ Stănescu, L., op. cit., p.131. ¹⁷⁶ Dongoroz, V., op. cit., p.377. ¹⁷⁷ Î.C:C:J., Secția penală, dec. nr. 5487/2004, disponibilă pe site-ul www.scj.ro obținut explicit sau implicit prin mijloace ilegale, și anume:

prin amenințare, violență, fraudă, înșelăciune, abuz de autoritate, sau profitând **de**
imposibilitatea acelei persoane, **ori**

9

prin darea, primirea **sau** acceptarea **de bani** sau **alte foloase**

7

de către persoana care are autoritate asupra victimei traficului de persoane. Totodată, consimțământul victimei nu poate avea valoare, întrucât persoana nu poate dispune de un interes superior.

Instanța a reținut că partea vătămată S.G., acuzând pe inculpat că urmează să plece la muncă în străinătate și că poate să o ajute să muncească la un centru pentru îngrijirea copiilor cu deficiențe psihice, i-a cerut să o ajute să plece la muncă în străinătate. În acest scop, inculpatul a procurat formularele pentru obținerea pașaportului, a plătit taxele necesare, a cumpărat biletul de călătorie pentru partea vătămată, a dat acesteia 300 USD și 200 EURO necesari la frontieră și a îndrumat-o în vederea întâlnirii în străinătate cu C.P. Inculpatul a cerut părții vătămate să-i trimită în țara sumele cheltuite de el și jumătate din salariul pe care-l va obține pe 3 luni. Ajungând în străinătate, partea vătămată a fost cazată într-un club, în scopul practicării prostituției, fiindu-i luat pașaportul.

1

Fapta inculpatului care, prin înșelarea părții vătămate că o va ajuta să meargă la muncă în străinătate, a întocmit formalitățile necesare obținerii pașaportului și a

1

documentului de călătorie, a remis părții vătămate sumele de bani necesare trecerii frontierei, i-a indicat o persoană de legătură și un loc de cazare, toate acestea în scopul exploatării acesteia, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de trafic de persoane prevăzută de art. 12 alin.(I) din Legea nr. 678/2001. Chiar dacă victima și-a dat consimțământul pentru a pleca în străinătate și a acceptat ca inculpatul să efectueze formalitățile și să achite sumele necesare trecerii frontierei, potrivit art. 16 din legea specială, consimțământul victimei infracțiunii de trafic de persoane nu înlătură răspunderea penală a

1

inculpatului 178. A. Obiectul juridic ► Obiectul juridic principal Este constituit din relațiile

sociale care se formează și se dezvoltă în jurul valorilor sociale

1

ca atribut al ființei umane

și anume viața, integritatea corporală, sănătatea, libertatea, inviolabilitatea sexuală, onoarea și demnitatea 179. ► **Obiectul juridic**

1

secundar Este determinat de relațiile

sociale a căror desfășurare **este condiționată de apărarea** libertății **și**

10

a drepturilor persoanei, a demnității, a integrității corporale și sănătății, și chiar a vieții persoanei, împotriva faptelor de exploatare a acesteia și de transformare a persoanei în sursă de câștig¹⁸⁰. De asemenea, obiceiul juridic secundar este constituit, în cazul unor modalități de săvârșire a infracțiunii de relațiile sociale care privesc libertatea morală a persoanei, integritatea corporală și sănătatea acesteia, precum și relațiile sociale care privesc apărarea vieții persoanei¹⁸¹. ►
Obiectul material Infracțiunile de trafic de persoane,

realizate prin acte de violență ori prin orice alte **forme de constrângere, au**

1

și un obiect material care este reprezentat de

corpul victimei în viață, indiferent dacă acesta este **nou-născut, tânăr** sau **bătrân, de sex**
masculin sau feminin.

1

Unele fapte (art. 18 din lege) pot avea ca obiect material și: filme, fotografiile, dispozitive, embleme sau alte suporturi vizuale, cu condiția de a exprima poziții ori acte sexuale cu caracter pornografic. 178 Stănescu, C., op. cit., p.132. 179 Mateuț, Gh. și colab., op. cit., p.27. 180 Lascu, I., Lascu L. C., Corupția și crima organizată. Realitate socială, actualitate și incriminare, Editura Alma Mater, Sibiu, 2002, p.214. 181 Bădilă, M., Drept penal, Partea special, vol. I, Editura Alma Mater, Sibiu, 2005 B. Subiecții infracțiunilor B1. De regulă, subiectul activ nemijlocit (autor) al infracțiunilor de trafic de persoane, este necircumstanțiat, aceste fapte putând fi săvârșite de orice persoană care îndeplinește condițiile legale pentru a răspunde din punct de vedere legal. Traficanții pot fi persoane fizice sau juridice, bărbați sau femei. Subiect activ poate fi și o persoană juridică, care răspunde numai

pentru infracțiunile săvârșite în realizarea obiectului de activitate sau în interesul ori în numele
persoanei juridice, dacă fapta a fost săvârșită cu forma de vinovăție prevăzută de legea penală

7

[art. 191 alin.(I) C.pen. în vigoare].

Răspunderea penală a persoanei juridice nu exclude răspunderea penală a persoanei fizice care a
contribuit, în orice mod, la săvârșirea aceleiași infracțiuni

7

[alin. (2)].

În general, recrutorii sunt persoane tinere, îmbrăcate îngrijit și care fac o bună impresie

1

(au vestimentație modernă, mașină de marcă, telefon celular) și sunt convingători, cu promisiuni de posturi bune și bine plătite în străinătate.

Femeile ca subiecți activi ai infracțiunii de trafic de ființe umane sunt, de cele mai multe ori, prima verigă în lanțul de traficare și captează foarte ușor încrederea, interesul și lipsa de

1

experiență în viață a tinerilor. La infracțiunea calificată

prevăzută în art. 12 alin.(2) lit. a) din

1

lege fapt se comite „de două sau mai multe persoane”.

Prin O.U.G. nr. 79/2005 s-a modificat conținutul art. 12 alin.(2) din Legea nr. 678/2001, prevăzându-se și o calitate specială pe care trebuie să o îndeplinească subiectul activ, respectiv cea de „funcționar public în exercițiul

1

funcțiunii”. Introducerea acestei calități speciale în incriminare a fost impusă de două considerente: pe de o parte, în

numeroase cazuri activitatea infracțională desfășurată de traficanți a fost facilitată de reprezentanți ai autorităților publice, iar pe de altă parte, prin

1

această reglementare se armonizează normele interne cu legislația europeană existentă în materie (art. 24 din Convenția Consiliului Europei

încheiată la Varșovia la 16 mai 2005 și semnată de România,

1

enumără o asemenea agravantă).

1

Conform art. 147 C.pen., prin „funcționar public” se înțelege orice persoană care exercită permanent sau temporar, cu orice titlu, indiferent cum a fost investită, o însărcinare de orice natură, retribuită sau nu, în serviciul unei unități dintre cele la care se referă art. 145 C.pen. Potrivit art. 145 C.pen., prin termenul „public” se înțelege tot ce privește autoritățile publice, instituțiile publice, instituțiile sau alte persoane juridice de interes public, administrarea, folosirea sau exploatarea bunurilor proprietate publică, serviciile de interes public, precum și bunurile de orice fel care, potrivit legii, sunt de interes public.

Noul Cod penal¹⁸² a adus importante modificări în

8

privința conținutului noțiunii de „funcționar public” În reglementarea adoptată, în acord cu soluțiile în materie din alte legislații și cu convențiile internaționale în materie, noțiunea de funcționar public va desemna persoana care, cu titlu permanent sau temporar, cu sau fără remunerație: „a) exercită

atribuții specifice

23

puterii legislative, executive sau judecătorești; b) exercită o funcție de demnitate publică sau o funcție publică de orice natură; c) exercită, singură sau împreună cu alte persoane, în cadrul unei regiilor autonome, al altui agent economic sau unei persoane juridice cu capital integral sau majoritar de stat ori al unei persoane juridice declarate ca fiind de utilitate publică, atribuții legate de realizarea obiectivului de activitate al acesteia”.

(art.175).” 182 Adoptat prin

8

Legea nr. 286/2009, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009

În același timp, legiuitorul a

7

optat pentru „asimilarea cu funcționarii persoanelor fizice care exercită o profesie de interes public, pentru care este necesară o abilitare specială a autorităților publice și care este supusă controlului acestora (notari, executori judecătorești etc.).

Prin termenul „public” se înțelege tot ce privește autoritățile publice, instituțiile publice sau alte persoane juridice care administrează sau exploatează bunurile proprietate publică. În raport de

12

aceste

dispoziții legale, din categoria subiecților activi ai traficului de ființe umane, calificați de calitate de funcționar public, pot face parte, cu titlu exemplificativ: lucrători vamali, ofițeri de poliție, persoane din aparatul administrativ etc. Participația penală este posibilă sub toate formele: coautorat, instigare, complicitate. Coautoratul

1

o condiție de existență a coautoratului o reprezintă, în cazul

1

acestor infracțiuni,

voiața comună a coautorilor de a coopera la săvârșirea nemijlocită a acțiunilor specifice de traficare, în baza unei înțelegeri prealabile exprese sau tacite.

1

Prin efectuarea nemijlocită a uneia dintre acțiunile ce caracterizează traficul de persoane (recrutarea, transferarea, transportarea, cazarea, găzduirea

1

etc.),

fiecare participant își aduce contribuția sa directă la săvârșirea infracțiunii.

1

Acțiunile coautorilor pot avea caracter identic (de exemplu, două persoane recrutează mai multe tinere, prin înșelăciune, în scopul exploatării sexuale) sau diferit (de exemplu, o persoană recrutează femeia, o alta o transportă într-o țară străină, iar o a treia o supune muncii forțate).

1

Pentru fapta săvârșită în forma-tip (alin. 1), coautoratului și/sau complicității concomitente i se substituie agravanta

prevăzută de art. 12 alin (2) lit. a)

1

183, fapta fiind

săvârșită de două sau mai multe persoane.

7

Complicitatea

se materializează în activitatea persoanei care, cu intenție, înlesnește sau ajută în orice mod la realizarea infracțiunii de traficare sau promite de a tăinui bunurile provenite din săvârșirea traficului de persoane sau de a favoriza pe infractor, promisiunea făcută anterior începerii executării sau în timpul realizării acesteia.

1

Actele de complicitate pot consta dintr -un comportament pasiv ce favorizează săvârșirea infracțiunii ori în acțiuni de ajutorare sau sprijinire cu caracter material sau moral.

1

Indiferent însă de

natura actelor de înlesnire ori ajutorare efectuate, complicele trebuie să acționeze întotdeauna cu intenție, având reprezentarea asupra caracterului ilicit al faptei săvârșite, dar și asupra caracterului activității sale de participant. Complicitatea la infracțiunea de trafic de persoane se poate concretiza

1

în: obținerea de informații cu privire la potențialele victime și furnizarea acestora către traficanți, atragerea victimei, procurarea actelor necesare pentru transportarea lor în țările de destinație, împiedicarea victimei de a se deplasa conform propriei sale voințe atunci când ea dorește aceasta,

1

procurarea de autoturisme pentru transport sau locuințe pentru găzduirea victimelor.

Instigarea la infracțiunile incriminate prin Legea nr. 678/2001 constă în activitatea unei persoane de a determina cu intenție pe o alta să efectueze una sau mai multe dintre acțiunile specifice traficului de persoane, respectiv recrutarea, transportul, transferarea, cazarea, găzduirea sau primirea unei persoane adulte sau minore. În

1

concret, instigatorul ia cel dintâi rezoluția de a trafica o persoană,

1

pe care apoi o transferă altei persoane care o va prelua și o va pune în aplicare. În

situația în care instigatorul va continua acțiunea de stimulare morală și după ce autorul nemijlocit trece la executare, actele sale vor constitui

1

183 Mitrache,

Constantin, Mitrache, Cristian, Drept penal român. Partea generală, Editura Universul Juridic, București,

10

2006, p.866. o complicitate morală. B2. Subiectul pasiv al

infracțiunilor prevăzute de art. 12 și art. 13 din Legea nr. 678/

9

2001este

persoana împotriva căreia este îndreptată acțiunea infracțională a traficantilor și care poate fi un minor
 ori **persoana adultă, indiferent dacă este** bărbat **sau**

1

femeie. Subiectul pasiv al infracțiunii de trafic de persoane este, în general, orice persoană, însă în anumite cazuri aceasta poate fi,

o persoană aflată **în** imposibilitatea **de a se apăra** sau **de a-și exprima voința**

7

[art. 12 alin.(l)] sau o persoană care se află sub autoritatea unei alte persoane [art. 12 alin.(l)]. În practica judiciară s-a decis că

recrutarea mai multor persoane în același timp și loc, în baza unei rezoluții infracționale unice,
pentru practicarea prostituției și transportarea lor în străinătate în vederea realizării de foloase
materiale, constituie câte o unică infracțiune de trafic de persoane și de proxenetism, iar nu **atâtea**
infracțiuni câți subiecți pasivi au fost recrutați în acest scop. 184 De asemenea, **cu privire la**

1

subiectul pasiv al acestei infracțiuni, se reține că poate fi orice persoană indiferent de sex. Astfel este fals mitul conform căruia numai o persoană de sex feminin poate fi subiect pasiv al infracțiunii de trafic de persoane. Deși statistic cele mai multe victime ale traficului de persoane sunt de sex feminin, nu este exclusă posibilitatea ca o persoană de sex masculin să fie victimă a traficului de persoane, spre exemplu este posibilă exploatarea acelei persoane de sex masculin prin obligarea acesteia să practice cerșetoria. În cazul infracțiunilor de

trafic de minori **prevăzută** de **art. 13 și** respectiv **pornografie infantilă prevăzută** de **art. 18,**

13

subiectul pasiv poate fi doar

o persoană care nu a împlinit vârsta de 18

7

ani185. 184 Î.C.C.J., Secția penală, dec. nr. 32 din 14.02.2005, disponibilă pe site-ul www.scj.ro 185 Lascu, I., Lascu, L.C., op. cit., p.217. În

cazul infracțiunii prevăzută **de art. 17 din Legea nr. 678/2001,**

1

subiectul pasiv este unul circumstanțial și anume o persoană care nu este cetățean român (cetățean străin sau apatrid).

Legislația internațională (Convenția privind drepturile copilului, adoptată la 20 noiembrie 1989 la New York)

1

operează cu termenul de „copil” prin care se înțelege orice formă de **ființă umană sub vârsta** de

1

18 ani. În urma modificărilor aduse dispozițiilor art. 13 alin.(l) din Legea nr.678/2001 prin O.U.G. nr. 79/2005 s-a oferit o protecție juridică egală tuturor persoanelor sub 18 ani, victime ale traficului, indiferent dacă este minor cu vârsta cuprinsă între 15 și 18 ani ori de un minor care nu a împlinit

1

15 ani, eliminându-se distincția existentă în reglementarea anterioară între aceste două categorii de subiecți pasivi ai infracțiunii, pentru care erau prevăzute pedepse cu închisoare într-un quantum diferit.

1

C. Latura obiectivă a infracțiunilor

de trafic de persoane, prevăzută în **art. 12 și**

24

trafic de minori prevăzută în **art. 13 din Legea nr. 678/2001** constă în **una sau mai multe** din **acțiunile prevăzute ca modalități alternative**

1

de realizare. C1. Elementul material al acțiunii poate consta în:

recrutarea, transportarea, transferarea, cazarea, găzduirea sau primirea unei persoane, acțiuni ce **1**
trebuie să fie efectuate în scopul exploatării victimei. Dar acțiunea **sub**

aspectul său material se mai poate înfățișa și sub forma de: răpire, recrutare, înșelăciune, amenințare, violență,

abuz de autoritate, profitând de starea minorului **de a** nu **se** putea **apăra,** prin **1**
acceptarea **sau** primirea **de**

bani etc. 186 „Recrutarea” constă în atragerea (racolarea) victimei prin convingerea acesteia

spre a fi exploatăată în vederea obținerii de **1**

foloase materiale. Printre mijloacele frecvente de recrutare folosite de către traficanți se numără: mirajul 186 Pentru amănunte, vezi Mateuț, Gh. și colab., Traficul de ființe umane, Asociația Magistraților Iași, Editura Alternative Sociale, 2005, și Hotca, M.A., Dobrinoiu, M., Infrațiuni prevăzute în legi speciale,

vol. I. Editura C.H. Beck, București, 2008. **10**

unui câștig rapid, lipsa de educație, starea materială proastă a victimelor, anunțurile matrimoniale, Internetul. Astfel, s-a reținut că recrutarea unui minor în scopul exploatării acestuia prin practicarea cerșetoriei și recrutarea unei persoane majore, prin oferirea

de bani sau de alte foloase pentru obținerea consimțământului persoanei care are autoritate **9**
asupra

acesteia, în același scop, întrunesc elementele constitutive ale

infrațiunilor de trafic de minori și trafic de persoane prevăzute în art. 13 și art. 12 **1**

din Legea nr. 678/2001. 187 Instanța a reținut că inculpații G.

1

I și R.B. s-au

deplasat în orașul N. și, interesându-se despre existența unui copil cu handicap, au fost îndrumați la familia minorei B.M. Minora, care avea o infirmitate la un picior, a acceptat oferta inculpaților de a o duce în străinătate la cerșit cu condiția de a fi însoțită de sora sa B.A. Inculpații au convins-o și pe mama celor două surori, B.C., să fie de acord cu plecarea acestora, dându-i bani și bunuri. În realizarea scopului propus, inculpatul R.B. a dus pe minoră și pe sora acesteia, precum și pe mama lor, la autoritățile pentru îndeplinirea formalităților de obținere a pașapoartelor. Inculpatul a achitat taxele pentru eliberarea pașapoartelor, pe care, apoi, le-au reținut. La 15 iulie 2002,

1

au fost reținuți

la frontieră, încercând să scoată din țară pe

1

cele două minore.

Art. 13 din Legea nr. 678/2001 prevede că „recrutarea, transportarea, transferarea, găzduirea sau primirea unei persoane cu vârsta cuprinsă între 15 și 18 ani, în scopul exploatării acesteia, constituie infracțiunea de trafic de minori.” Art. 12 alin.(l) din aceeași lege, referindu-se la victime majore, condiționează existența infracțiunii de trafic de persoane de o activitate prealabilă de recrutare, transportare, transferare, cazare sau primirea unei

1

187 Î.C.C.J., Secția penală, dec. nr. 593/2004, disponibilă pe site-ul www.scj.ro

persoane, prin amenințare, violență sau alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă ori înșelăciune, prin abuz de autoritate sau profitând de imposibilitatea acelei persoane de a se apăra sau de a-si exprima voința ori prin oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani ori alte foloase pentru obținerea consimțământului persoanei care are autoritate asupra altei persoane, în scopul exploatării acestei persoane.

1

În esență, instanța a reținut că inculpatul C.I., în luna august 2002 cu complicitatea inculpatei A.N., care este mama părții vătămate O.M.E., în vârstă de 13 ani, a recrutat-o pe minoră, a transportat-o în Germania și apoi în Polonia în scopul exploatării, supunând-o la activități de furt și cerșetorie. În scopul realizării activității infracționale descrise mai sus, inculpata A.N. a înlesnit recrutarea fiicei sale de către inculpat188.

Art. 2 pct. (2) lit. b) din Legea nr. 678/2001 prevede că prin exploatare se înțelege „ținerea în starea de sclavie sau alte procedee asemănătoare de lipsire de libertate ori de aservire”, iar lit. e) a aceluiași articol prevede că „efectuarea unor alte asemenea activități prin care se încalcă drepturi și libertăți fundamentale ale omului”, constituie, de asemenea, o formă de exploatare prin „aservire” în sensul textului citat, înțelegându-se „acțiunea de a se supune”.

1

„Transportarea” presupune deplasarea victimei dintr-un loc în altul, fie în interiorul statului de origine, fie din statul de origine a victimei în statul de destinație.

1

Astfel, în practică s-a decis

că recrutarea, transportarea, transferarea, cazare sau primirea unei persoane, cu

1

promisiunea de a o duce în străinătate pentru a munci în condiții avantajoase, dar în realitate pentru a o constrânge la practicarea prostituției în scopul exploatării ei de către făptuitor, constituie 188 Kövesi, L.c. și colab., op. cit., p.137. infracțiunea de trafic de persoane.189 La operațiunea de transport de ființe umane pot fi implicate și grupuri de persoane specializate în trecerea ilegală a frontierei.

„Transferarea” constă în transmiterea victimei de la un traficant la altul, atunci când este vândută pur și simplu ca o marfa, inițial fără ca ea să știe, sau face obiectul unei alte tranzacții încheiate între traficanți (ex. schimbul).

1

Din punct de vedere temporal transferarea este ulterioară recrutării victimei. Din practica ilicită a traficului de persoane, prețul cu care sunt „vândute” victimele diferă în funcție de vârstă, aspect etc. și pornește de la 300 de dolari și poate ajunge până la 4.000. Din păcate, obiect al traficantilor de persoane, sunt de multe ori copii. Potrivit art. 2 lit. a) din

Protocolul facultativ al Convenției cu privire la drepturile copilului

1

(ratificat prin Legea nr. 470/2001),

vânzarea de copii este considerat orice act sau tranzacție prin care un copil este transferat de orice persoană sau grup de persoane către o altă persoană ori către alt grup contra cost sau contra oricăror alte avantaje materiale.

1

„Cazarea” - ca element al laturii obiective - constă în instalarea temporară a

unei persoane într-o locuință sau într-un alt loc având această destinație. Cazarea
victimei **este** realizată cu scopul **de a**

1

o exploata prin modalitățile prevăzute de textul incriminator. „Găzduirea” este activitatea prin care un minor este adăpostit vremelnic într-o locuință sau alt loc având această destinație. La fel ca și în cazul cazării, găzduirea minorului este făcută în scopul exploatării acestuia. „Primirea” constă în activitatea prin care un traficant preia victima de la o altă persoană, de regulă, tot traficant, ca urmare a unei tranzacții. Fiecare dintre acțiunile enumerate mai sus sunt suficiente

pentru realizarea elementului material al infracțiunii de trafic de persoane ori trafic de minori, atât în variantele tip, cât și în variantele agravate, în cazul în care activitatea infracțională desfășurată de traficant reunește două sau mai multe dintre modalitățile alternative (de exemplu, făptuitorul, după ce recrutează victima, o transportă în țara de destinație, iar aici o transferă altei persoane în scopul exploatării sale), fapta acestuia nu va constitui un concurs de infracțiuni, ci o

1

unitate infracțională. Pentru existența infracțiunii de trafic de persoane adulte, latura obiectivă a infracțiunii

trebuie să se realizeze prin : amenințare, violență sau prin alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă ori înșelăciune, abuz de autoritate sau profitând de imposibilitatea acelei persoane de a se apăra sau de a-și exprima voința, ori prin oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani sau alte foloase

9

În schimb, în cazul traficului de minori modul și mijloacele de săvârșire nu au relevanță în ce privește existența infracțiunii. „Amenințarea” este un mijloc des utilizat de traficanți și constă în insuflarea victimelor a temerii că ele sau alte persoane față de care victimele sunt legate afectiv urmează a fi supuse unor urmări negative grave - de exemplu amenințarea cu moartea, cu tortura, răpirea sau mutilarea membrilor familiei sau unei rude apropiate. „Orice forme de constrângere” ce poate fi folosite de traficanții de persoane constă în lipsirea de libertate a victimei, utilizarea drogurilor, sustragerea documentelor de identitate, crearea unei dependențe materiale. „Răpirea” este o formă particulară de lipsire de libertate fizică a unei persoane prin luarea forțată sau frauduloasă a acesteia din mediul său și ținerea într-o stare care nu-i permite să acționeze conform voinței sale. „Frauda” este un mijloc prin care subiectul activ al infracțiunii induce în eroare victima și obține un avantaj material. „Înșelăciunea” constituie un mijloc des uzitat de traficanți, prezentând ca adevărată o faptă mincinoasă sau ca mincinoasă o faptă adevărată. De obicei, această modalitate în practică este realizată prin promisiuni că victimele vor fi angajate în locuri de muncă bine plătite sau că le vor căsători cu persoane bine înstărite. În practica judiciară s-a decis că în cazul în care persoana recrutată nu știa că, după ce va fi dusă în străinătate, va obține un loc de muncă, așa cum a fost încredințată prin înșelăciune de către inculpați, ci va trebui să practice prostituția împărțind banii câștigați de ea, constituie

infracțiunea de trafic de persoane prevăzută de art. 12 din Legea nr. 678/2001.

1

190 „Abuzul de autoritate” constă în exercitarea ilicită a influenței sau puterii

pe care o persoana o are asupra alteia, De pildă, autoritatea

1

părintească, autoritatea preotului, medicului, profesorului, pedagogului etc.

„Profitarea de imposibilitatea victimei” de a se apăra sau de a-și exprima voința este un mijloc de

1

săvârșire a infracțiunii ce constă în reprezentarea de către subiectul activ a stării delicate a victimei și folosirea prilejului pentru exploatarea sa. Starea victimei poate avea cauze diverse, ea putând fi determinată chiar de către făptuitor. O persoană se află în neputința de a se apăra când nu are resurse fizice să se opună acțiunii făptuitorului. O persoană

se află în neputință de a-și exprima voința și în

10

situația în care acesteia îi lipsește capacitatea psihofiziologică de apreciere a conduitei sale, chiar dacă se află în posibilitatea fizică de a se apăra (de pildă, un debil mintal). „Oferirea” este activitatea traficantului de a prezenta altei persoane o sumă de

bani sau alte bunuri **pentru obținerea consimțământului persoanei** care **are autoritate**
asupra victimei, **în scopul exploatării acesteia.** „Darea” **reprezintă**

1

remiterea banilor sau bunurilor. „Acceptarea” semnifică acțiunea prin care făptuitorul intră în posesia banilor sau bunurilor, iar „primirea” este acțiunea prin care făptuitorul intră în posesia banilor sau bunurilor. Darea, oferirea, primirea sau acceptarea de bani sau alte foloase trebuie să aibă ca obiectiv

obținerea consimțământului persoanei care are autoritate asupra persoanei care urmează **a** fi
exploatată. Acțiunile **de**

21

realizare a traficului de persoane și de minori pot fi comise alternativ, o singură dată sau de mai multe ori, printr-o singură activitate sau prin mai multe activități. Astfel, mai mulți inculpați au fost trimiși în judecată, în stare de arest preventiv, pentru săvârșirea infracțiunilor de aderare și sprijinire a unui grup infracțional organizat, trafic de persoane și trafic de minori, fapte prevăzute și pedepsite de art. 7 din Legea nr. 39/2003 și

art. 12 și 13 din Legea nr. 678/2001.

1

S-a reținut că membrii grupării s-au constituit într-un grup organizat care, în perioada 2006-2008, a racolat atât prin înșelăciune (respectiv

promisiunea unui loc de muncă decent **în străinătate),** cât **și**

17

prin lipsire de libertate (prin folosire de violență sau amenințări) tinere de pe raza mai multor județe și a Municipiului București, care erau exploatare sexual pe piața prostituției în diferite cluburi de noapte din Spania. Tinerele erau găzduite în mai multe imobile aparținând membrilor grupărilor situate în județul Constanța, până se întocmeau documentele de călătorie, ulterior fiind transportate în străinătate. Fiecare dintre inculpați avea sarcini diferite și bine stabilite în cadrul grupării infracționale, unii ocupându-se cu racolarea tinerelor, alții de transportarea acestora în străinătate, iar alții de procurarea documentelor, supravegherea, amenințarea și lipsirea de libertate a fetelor. Veniturile obținute în urma exploatării sexuale a tinerelor, erau în totalitate însușite de membrii grupului infracțional organizat.

Infrațiunea de trafic de persoane prevăzută de art. 12 din Legea nr.678/2001

1

este o infracțiune complexă, absorbind **în conținutul** ei **infracțiunea de**

5

proxenetism în variantele

prevăzute în art. 329 alin.(2) și (3) C.pen., precum **și infracțiunile de**

5

lovire și amenințare. Spre deosebire de infracțiunea de

trafic de persoane, în cazul infracțiunii **de proxenetism, recrutarea** și **traficul de persoane**
nu se face **în scopul** obligării **la practicarea** prostituției, **persoana** recrutată **sau**
 traficată **practicând de** bunăvoie prostituția, **iar proxenetismul sub forma constrângerii la** prostituție
nu presupune

3

recrutarea sau traficul de persoane în acest scop, fiind reglementat ca o varianta alternativă **în**
 conținutul **constitativ** a infracțiunii **de proxenetism** prevăzuta în **art. 329** alin.(2) **C.pen. în**

3

vigoare. Prin urmare, ori de câte ori

recrutarea, transportarea, transferarea, cazarea sau primirea unei persoane s-a realizat **prin**

1

constrângere, în scopul obligării acesteia la practicarea prostituției,

fapta întrunește elementele constitutive ale infracțiunii, **de trafic de persoane prevăzută de art.**
12 din Legea nr, 678/2001.

9

Elementul material al infracțiunii **prevăzute de art. 15 alin.(2) din**

1

lege

presupune efectuarea de acțiuni de organizare a săvârșirii infracțiunii **de trafic de persoane,**
constând în pregătirea activităților de recrutare, transportare transferare, cazare, găzduire sau
primirea unei persoane în scopul exploatării sale. elaborarea de planuri în acest scop, stabilirea valorilor
și sarcinilor făptuitorilor, a metodelor **și** mijloacelor **concrete de acțiune.** C2. **Urmarea imediată**
constă în starea de pericol creată pentru atributele fundamentale ale persoanei, sub aspectul **libertății,**

1

demnității, onoarei etc. Traficul de persoane, în afară de urmarea periculoasă imediată,

poate avea și alte **consecințe - când infracțiunea este una de rezultat - constând în**

1

vătămarea corporală gravă sau a

sănătății, contaminarea venerică, moartea, **avortul provocat ilegal sau sinuciderea victimei.**
Producerea unui anumit rezultat,

1

precum cele enumerate mai sus,

nu este o cerință obligatorie pentru existența infracțiunii de trafic de persoane, **ci** numai
împrejurări care **determină reținerea unei forme agravate a infracțiunii.**

1

C3. Legătura de cauzalitate De regulă, relația cauzală rezidă din săvârșirea însăși a faptei incriminate. Legătura de cauzalitate

este realizată numai atunci când între acțiunea făptuitorului realizată prin modalitățile prevăzute
de lege **și urmarea imediată se poate stabili cu certitudine** un **raport** cauzal. D. **Latura**
subiectivă Din punct **de** vedere subiectiv, faptele **de** trafic de **persoane**

1

se comit cu intenție, care poate fi directă sau indirectă. Face excepție agravanta constând în traficul de persoane care produce sinuciderea sau moartea victimei, când latura subiectivă se manifestă sub forma praeterintenției. În cazul în care moartea se produce intenționat, va exista concurs între infracțiunea de trafic de persoane și

infracțiunea de omor (simplu, calificat sau deosebit de grav).

14

Intenția este calificată prin scop, legea precizând ca faptele să fie săvârșite în scopul exploatării persoanei. În viziunea practicii judiciare expresia „în scopul exploatării victimei” trebuie înțeleasă în sensul executării unei munci

în mod forțat, cu încălcarea normelor legale vizând **condițiile de muncă,**

1

obligarea la practicarea prostituției sau la alte forme de exploatare sexuală. Cât privește latura subiectivă infracțiunea se săvârșește cu intenție directă sau indirectă.¹⁹² Dacă scopul este atins, în funcție de alte date ale faptei, se poate pune problema unui concurs între infracțiunea de trafic de persoane și alte infracțiuni, de exemplu cu proxenetismul. Conform Legii nr. 678/2001, [art. 2 alin

.(2)] prin „exploatarea unei persoane” se înțelege¹⁹³: a) executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii în mod forțat ori cu încălcarea normelor legale privind condițiile de muncă, salarizare, sănătatea și securitatea; b) ținerea în stare de sclavie sau alte procedee asemănătoare de lipsire de libertate ori de aservire; c) obligarea la practicarea prostituției, la reprezentări pornografice în vederea producerii și furnizării de materiale pornografice sau alte forme de exploatare sexuale; d) prelevarea de organe; e) efectuarea unor alte asemenea activități prin care se încalcă drepturi și libertăți fundamentale ale omului.

16

Noul Cod penal¹⁹⁴ definește, în art. 183, ce se înțelege prin expresia „exploatarea unei persoane”, definiție asemănătoare celei din legea specială și din documentele internaționale Raportat la aceste prevederi legale, scopurile ¹⁹² Î.C.C.J., Secția penală, dec. nr. 1498/2004, disponibilă pe site-ul www.scj.ro ¹⁹³ Art. 3 din

Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transfrontaliere prevede că **expresia** „exploatarea unei **persoane”**

18

trebuie să conțină cel puțin

exploatarea prin prostituarea unei alte persoane sau alte forme de exploatare sexuală, munca sau serviciile forțate, sclavia sau practicile analoage sclaviei, folosirea sau prelevarea de organe.

1

194 Adoptat prin

Legea nr. 286/2009, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009.

8

traficului includ, dar nu se limitează la: munca în condiții de sclavie, munca în contul datoriilor, prostituția forțată, cerșitul, turismul sexual, pornografia, utilizarea victimei în scopuri criminale, contrabanda, adopțiile ilegale, mariajul forțat, prelevarea de organe.

1

În concluzie,

prin „exploatarea unei persoane” se înțelege: a)

13

executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii în mod forțat ori cu încălcarea normelor legale privind condițiile de muncă, salarizare, sănătate și securitate. Modificările aduse art. 2 pct. 121 din Legea nr. 678/2001 prin O.U.G.

1

79/2005 au instituit condiții alternative și nu cumulative, raportat la exploatarea muncii unei persoane, victimă a traficului, care se realizează atât prin executarea muncii sau îndeplinirea de servicii în mod forțat, cât și prin executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii cu încălcarea normelor legale privind condiții de muncă, salarizare, sănătate și securitate. Convenția privind munca forțată și obligatorie, adoptată de Organizația Mondială a Muncii la 28 iunie 1930, care a intrat în vigoare la 1 mai 1932 prevede în art. 2 că munca forțată și obligatorie „înseamnă orice muncă sau serviciu pretins unei persoane sub amenințarea unei pedepse oarecare și pentru care acea persoană nu s-a oferit de bunăvoie”. Convenția Organizației Internaționale a Muncii privind abolirea muncii forțate din 25 iunie 1957 care a intrat în vigoare la 17 ianuarie 1959 prevede în art. 1 că statele ce ratifică această convenție se angajează să abolească munca forțată sau obligatorie și să nu recurgă sub nici o formă

1

la ea.

Codul penal român incriminează în art. 191 C.pen. infracțiunea de supunere la muncă forțată sau obligatorie, constând în fapta de a supune o persoană, în alte cazuri decât cele prevăzute de dispozițiile legale, la prestarea unei munci contra voinței sale sau la o muncă obligatorie;

1

b) ținerea în stare de sclavie sau alte procedee asemănătoare de lipsire de libertate ori de aservire

1

Precizăm faptul că sclavia este o infracțiune contra libertăților persoanei prevăzută de art. 190 C.pen.

Ținerea unei persoane în stare de sclavie este fapta **de**

1

a exercita asupra acesteia unul sau ansamblul atributelor legate de dreptul de proprietate. Incriminarea faptei de sclavie a avut loc în urma unor obligații internaționale asumate de statul român. Aceste obligații internaționale decurg din Convenția de

la Geneva din 30 septembrie 1921 pentru **reprimarea traficului** femeilor **și** copiilor;

9

Convenția de la Geneva din 26 septembrie

1920 privitoare la sclavie și Convenția suplimentară din 6 septembrie 1956 privitoare la abolirea sclavajului. Această din urmă convenție enumără în art. I următoarele practici și instituții

asemănătoare sclaviei: › servitutea pentru datorii; › aservirea, constând în supunerea unei persoane să locuiască într-un spațiu impus de o altă persoană și să presteze anumite activități determinate, fără

1

posibilitatea de a-și schimba condiția; › mariajul forțat, situație în care victimei nu i se lasă posibilitatea de a exprima liberul consimțământ la încheierea căsătoriei; › cedarea unei femei către o altă persoană, de către soț, familie ori comunitate cu titlu oneros, sau în alt mod; › transmiterea unei

1

femei prin succesiune, unei alte persoane, la moartea soțului; › vânzarea, unui copil sau unui adolescent care are mai puțin de 18 ani, fie de către rude ori membrii comunității;

c) obligarea la practicarea prostituției, la reprezentări pornografice în vederea producerii de difuzări de materiale pornografice sau alte forme de exploatare sexuală Traficul de ființe umane în scopul exploatarei sexuale reprezintă cea mai frecventă și importantă formă a traficului, cu un ritm rapid de dezvoltare, deoarece aduce cele mai mari profituri

traficantilor.

Pe de altă parte, controlul deținut asupra unei femei reprezintă o sursă de venit sigură și pe termen lung. Exploatarea sexuală a unei persoane presupune obținerea în mod abuziv de către traficant a unui profit material sau de altă natură prin obligarea unei alte persoane la practicarea prostituției sau a altor activități ori servicii sexuale. De regulă, femeile tinere sunt ademenite peste hotare cu promisiuni de a fi angajate în slujbe de chelnerițe, menajere sau dansatoare, însă odată ajunse la destinația finală, sunt obligate să se prostitueze, fiind vândute de mai multe ori. De cele mai multe ori, victimele sunt deposedate de acte, sunt plasate într-un mediu de izolare fizică și socială, unde sunt supuse în permanență abuzului și degradării umane. Metodele de intimidare și umilire sunt din cele mai diverse și mai crude, incluzând violul, tortura, amenințările cu moartea, bătăile, captivitatea, foamea. Supuse acestui regim de exploatare, victimele sunt vândute în mai multe rânduri, devenind astfel sclave. Exploatarea sexuală se desfășoară în spațiile controlate de traficanți, în baruri, cluburi de noapte, hoteluri, saloane de masaj ori alte locuințe care sunt

permanent supravegheate. Scopul traficantilor este de a obține sume cât mai mari din exploatarea victimelor pe o perioadă cât mai îndelungată. Obligarea la practicarea prostituției constituie forma de exploatare cel mai des întâlnită și presupune constrângerea victimelor traficului să întrețină relații sexuale cu alte persoane, în scopul obținerii de avantaje materiale pentru traficant. Prostituția presupune oferirea de bună voie de către o persoană a serviciilor sexuale pentru a-și procura mijloacele de existență, pe când traficul de ființe umane în scopul exploatarei prin obligarea la practicarea prostituției constă în aceea că victimele mai întâi sunt recrutate prin diverse mijloace de către traficanți - manipulare, violență, înșelăciune, răpire - după care sunt vândute și forțate de cei în stăpânirea cărora intră să presteze servicii sexuale. Victima

sau victimele - femeii și copiii - sunt practic înjosite și transformate în obiecte sexuale, aflate la bunul plac al exploatatorilor traficantii care, prin metodele de constrângere dintre cele diverse, incluzând violența fizică și verbală, șantajul, teroarea psihică, le umilesc și le depersonalizează.

1

Victima este într-o țară străină, izolată, aflată în imposibilitatea de a comunica cu cei apropiați, fără documente de identitate care i-au fost luate de către traficantii, este dezorientată,

1

este supusă unor abuzuri fizice și sexuale repetate, nu poate cere ajutorul poliției pentru că se teme de consecințe, este obligată să ofere servicii periculoase, riscând să se îmbolnăvească

1

și

este supusă unui regim de amenințări și represalii îndreptate împotriva ei sau familiei.

1

„Obligarea la reprezentări pornografice în vederea producerii și difuzării de materiale pornografice” constituie o altă formă de exploatare sexuală și constă în determinarea prin constrângere a victimei să participe la crearea produselor pornografice (filme, casete video, reviste, fotografii etc.) prin adoptarea unui comportament sexual explicit, real sau simulat. Uneori, victimele sunt forțate să participe la ședințe foto și de înregistrări video cu conținut pornografic, după ce în prealabil au fost selectate de către clienți pe baza fotografiilor din albumele de prezentare a ofertelor anume pregătite de traficantii în acest scop. Legea nr. 196 din 13 mai 2003¹⁹⁵ privind prevenirea și combaterea pornografiei definește în art. 2 înțelesul termenilor de pornografie, acte cu caracter obscen și materiale cu caracter obscen. De

1

asemenea, Protocolul 195

Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 342 din 2 mai

7

2003.

facultativ al Convenției cu privire la drepturile copilului, privind vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă, semnat de România la 25

1

septembrie

2001 și ratificat prin Legea nr. 470/ 2001196 definește termenii de prostituția copiilor și pornografia infantilă.

1

Prin obligarea persoanelor traficate la reprezentări pornografice sunt încălcate implicit și prevederile legale anterior menționate, situație în care, dacă activitatea infracțională desfășurată de traficanți se circumscrie conținutului constitutiv al infracțiunilor incriminate în aceste acte normative, ei vor răspunde penal și pentru, aceste fapte. d) „Prelevarea de organe” Această formă de exploatare presupune ca traficanțul, să-și divizeze acțiunile în scopul atragerii victimelor prin diferite promisiuni, ori sub diferite pretexte în țara de destinație și obligarea lor prin diverse metode să consimtă să-și doneze unele organe.

1

Prin prelevarea de organe în conformitate cu Legea nr. 2/1998

se înțelege recoltarea de țesuturi și/sau organe sănătoase, morfologic și funcțional, în vederea realizării unui transplant.

1

„Prin transplant de țesuturi sau /și organe umane” se înțelege acea activitate medicală complexă care, în scop terapeutic, înlocuiește țesuturi sau /și organe umane compromise, morfologic și funcțional, din corpul unui subiect uman cu alte structuri similare, dovedite ca fiind sănătoase.

1

Prelevarea și transplantul de țesuturi și organe umane nu pot face obiectul vreunei tranzacții, iar prelevarea și transplantul de țesuturi și organe ca urmare a exercitării unei constrângeri de natură fizică sau morală asupra unei persoane fizice sunt interzise. În

1

legătură cu latura subiectivă a infracțiunii de trafic de persoane trebuie 196

Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 601 din 25 septembrie 2001.

2

să facem precizarea că, indiferent de consimțământul victimei, legea

nu înlătură răspunderea penală a făptuitorului (art. 16

9

din Legea nr. 678/2001).

Din perspectiva acestei dispoziții legale rezultă voința legiuitorului de a sancționa infracțiunile de trafic de persoane independent de consimțământul victimei, fiind lipsită de orice relevanță exprimarea acestuia în contextul activității infracționale a traficantilor. În cazul infracțiunii prevăzute în art. 12 alin. (1) care incriminează traficul de persoane majore, este subînțeleasă lipsa consimțământului victimei la vreuna dintre acțiunile desfășurate de traficant, atâta timp cât existența infracțiunii este condiționată de utilizarea unor procedee de natura a înfrânge libertatea de a hotărî și a acționa o persoană față de care se exercită acestea, mijloacele constrângătoare fiind susceptibile a vicia un eventual consimțământ care, obținut în aceste circumstanțe, este afectat de violențe, dol sau eroare esențială.

1

E. Forme. Modalități. Sancțiuni E1) Forme Actele de pregătire și tentativa sunt incriminate. „Actele de pregătire” dacă realizează conținutul

art. 15 alin.(2) din Legea nr. 678/2001, sunt incriminate în

1

mod distinct. Este vorba de organizarea comiterii infracțiunilor prevăzute de art. 12 și 13

(trafic de persoane adulte și trafic de minori). „Tentativa” este de asemenea incriminată, în cazul traficului de

9

persoane adulte sau minore, cu excepția formelor infracționale praeterintenționate și a infracțiunilor prevăzute de art. 15 alin.(2), la care nu este posibilă. Forma imperfectă (tentativa) va putea însă intra în concurs cu această din urmă infracțiune.

„Consumarea” infracțiunilor incriminate prin dispozițiile Legii nr.678/2001 în art. 12 și 13 are loc în momentul în care s-a executat cel puțin una dintre acțiunile de traficare ce compun elementul material și s-a produs urmarea imediată a infracțiunii, respectiv crearea stării de pericol. Consumarea infracțiunii prevăzute în art. 15 alin.(2) din Legea nr.678/2001 se realizează atunci când este finalizată activitatea de organizare ce constituie elementul material și se produce urmarea imediată, adică starea de pericol pentru relațiile sociale referitoare la atributele esențiale ale persoanei. „Epuizarea” infracțiunilor de trafic are loc atunci când elementul material al laturii obiective se înfăptuiește prin acțiunile de transportare, transferare și cazare care, prin natura lor, au un caracter continuu și se prelungesc în timp, încetând odată cu sistarea activității infracționale. În cazul modalităților prin care se realizează elementul material al infracțiunilor de trafic de persoane, făptuitorul poate efectua, în temeiul aceleiași rezoluții infracționale, mai multe acte de recrutare, transferare, cazare sau primire a unei persoane, situație în care infracțiunea dobândește o formă continuată, în sensul dispozițiilor art. 41 alin. (2) din Codul penal și care se epuizează în momentul săvârșirii ultimului act în realizarea acestei rezoluții sau în momentul descoperirii infracțiunii.

E2) Modalități

Modalitățile agravate privesc: > mijloacele și procedeele folosite (amenințarea, violența,

constrângerea, răpirea etc.); >

persoana făptuitorului (pluralitatea de participanți, calitatea specială a subiectului activ); > natura și gravitatea consecințelor produse (cauzarea vătămării grave a integrității corporale sau a sănătății victimei, moartea sau sinuciderea victimei).

Art. 12 alin.(2) și (3) din Legea nr. 678/2001

cuprinde formele agravate al căror conținut este următorul: a) „fapta este comisă de

două sau mai multe persoane împreună". De regulă, în traficarea persoanelor sunt implicați mai mulți subiecți care asigură, prin îndeplinirea rolurilor ce le revin, realizarea actului infracțional. Cooperarea făptuitorilor care acționează împreună la efectuarea actelor de executare produce un efect intimidant asupra victimei și îi diminuează posibilitățile de a se opune acțiunilor acestora, sporind totodată șansele de reușită. Pentru a fi realizată această circumstanță agravantă, este necesar ca cel puțin o persoană dintre cele două sau mai multe care acționează împreună să aibă calitatea de autor și ea se răsfrânge asupra celorlalți participanți care au cunoscut împrejurarea că fapta va fi comisă de mai multe persoane, astfel încât acestea vor răspunde pentru forma mai gravă a infracțiunii; b)

1

„prin fapta de trafic s

-a cauzat victimei o vătămare corporală gravă a integrității corporale sau a sănătății".

1

Conținutul. acestei modalități presupune producerea uneia dintre urmările prevăzute de art. 182 C.pen. și anume:

o vătămare care necesită pentru vindecare îngrijiri medicale mai mult de 60 de zile, pierderea unui simț sau organ, încetarea funcționării acestora, o infirmitate permanentă fizică sau psihică, slujirea, avortul ori punerea în primejdie a vieții persoanei; c) „fapta este săvârșită de un funcționar public în exercițiul atribuțiilor de serviciu".

1

Pentru existența infracțiunii în această formă, trebuie îndeplinite două condiții: > calitatea de funcționar a subiectului activ; > săvârșirea faptei în exercițiul atribuțiilor de

serviciu. d) „dacă infracțiunea a avut ca urmare moartea sau sinuciderea victimei".

1

Această modalitate agravată a infracțiunii subzistă datorită rezultatului foarte grav produs și anume pierderea vieții unei persoane - victimă a traficului - și care trebuie să fie consecința activității infracționale desfășurate de traficanți. Pentru încadrarea faptei în această modalitate normativă, este necesar ca, în cazul când acțiunea făptuitorului are drept urmare moartea sau sinuciderea victimei, să se stabilească foarte riguros dacă există legătură de cauzalitate între actele de executare și finalitatea produsă.

1

În art. 13 alin.(2) și (4) sunt prevăzute următoarele forme agravate: a)

săvârșirea faptei prin amenințare, violență sau alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă ori înșelăciune, abuz de autoritate sau profitând de imposibilitatea minorului de a se apăra ori de a-și exprima voința sau prin oferirea, darea, acceptarea ori primirea de bani sau de alte foloase pentru obținerea consimțământului persoanei care are autoritate asupra minorului;

10

b) săvârșirea faptelor

prevăzute la alin.(1) și (2) în condițiile prevăzute la art. 12 alin.(2), respectiv: fapta este comisă de

1

două sau mai multe persoane împreună; prin fapta

7

de trafic s

-a cauzat victimei o vătămare gravă a integrității corporale sau sănătății; fapta este săvârșită de un funcționar public în exercițiul atribuțiilor de serviciu.

1

c)

dacă faptele prevăzute în art. 13 alin.(

1

l)

(3) au avut ca urmare moartea sau sinuciderea victimei. E3) Sancționarea Traficul de

1

persoane adulte în cazul persoanelor fizice,

se pedepsește cu închisoare de la 3 la 12 ani și interzicerea unor drepturi. Traficul săvârșit în condițiile art. 12 alin. 8

(2)

se pedepsește cu închisoare de la 5 la 15 ani și interzicerea unor drepturi, iar dacă fapta a avut ca urmare moartea sau sinuciderea victimei, pedeapsa este închisoarea de la 15 la 25 de ani și interzicerea unor drepturi. 9

Traficul

de minori se pedepsește cu închisoare de la 5 ani la 15 ani și interzicerea unor drepturi. Dacă 16

traficul de minori este comis în condițiile art. 13 alin.(1

2),

pedeapsa este închisoarea de la 7 ani la 18 ani și interzicerea unor drepturi. Dacă faptele prevăzute la alin.(1) și (2) ale art. 13 sunt săvârșite în condițiile prevăzute la art. 13 alin. (2), pedeapsa este închisoarea de la 7 la 18 ani și interzicerea unor drepturi la alin.(1) și închisoarea de la 10 la 20 de ani și interzicerea unor drepturi. Dacă faptele prevăzute în 1

art. 13 alin.(1)-(3) au

avut ca urmare moartea sau sinuciderea victimei, pedeapsa este închisoarea de la 15 ani la 25 de ani și interzicerea unor drepturi. Potrivit art. 15 alin.(2) din Legea nr. 678/2001, organizarea săvârșirii infracțiunilor de 14

trafic de persoane adulte și de minori se pedepsește ca și 9

infracțiunea organizată. În cazul persoanelor juridice,

pedeapsa principală este amenda de la 2.500 lei la 2.000.000 lei,

7

care se poate aplica alături de una dintre pedepsele complementare prevăzute în art. 531 C.pen. în vigoare alin.(2) lit. a)-c). Practica judiciară a stabilit că în cazul infracțiunii de trafic de persoane, se poate lua „măsura de siguranță a expulzării”¹⁹⁷. IV.2.2.3. Infracțiunile

în legătură cu traficul de persoane Infracțiunile în legătură cu traficul de persoane sunt reglementate în art. 17 și 18 din Legea nr. 678/2001. Definiție: art. 17 „(1) Fapta de a determina sau de a permite, cu știință, fie direct, fie prin intermediar, intrarea sau rămânerea pe teritoriul țării a unei persoane care nu este cetățean român, supusă traficului de persoane în sensul

1

prezentei legi: a) folosind lată de aceasta mijloace frauduloase, violență sau amenințări ori altă formă de constrângere sau

13

197 Î.C.C:J., Secția penală, dec. nr. 3317/2003, disponibilă pe site-ul www.scj.ro

b) abuzând de starea specială în care se găsește acea persoană, datorită situației sale ilegale ori precare de intrare sau ședere în țară, ori datorită sarcinii, unei boli sau infirmități ori unei deficiențe, fizice sau mintale, constituie infracțiune și se sancționează cu pedeapsa prevăzută pentru infracțiunea de trafic de persoane. (2) Dacă fapta prevăzută la alin.(

13

l)

se săvârșește în mod repetat, maximul special al pedepsei se majorează cu 2 ani”. Art. 18 „, (1) Fapta de a expune, a vinde sau de a răspândi, a închiria, a distribui, a confecționa ori a produce în alt mod, a transmite, a oferi sau a pune la dispoziție ori de a deține în vederea răspândirii de obiecte, filme, fotografii, diapozitive, embleme sau alte suporturi vizuale, care reprezintă poziții ori acte sexuale cu caracter pornografic, ce prezintă sau implică minori care nu au împlinit vârsta de 18 ani, constituie

16

infracțiunea de pornografie infantilă și se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani. (2) Cu aceeași pedeapsă se sancționează și importul ori predarea de obiecte dintre cele prevăzute în alin.(1) unui agent de transport sau de distribuire, în vederea comercializării ori distribuirii lor”.

A.

Obiectul juridic al infracțiunii din **art. 17** este constituit din **relațiile sociale**

1

privitoare la atributele fundamentale ale persoanei fără cetățenie română (cetățean străin sau apatrid) supusă traficului de persoane, iar

obiectul juridic al infracțiunii din **art. 18 îl reprezintă relațiile sociale referitoare la libertatea și inviolabilitatea sexuală a persoanei care nu a împlinit 18 ani, relații care presupun asigurarea unui climat normal de dezvoltare fizică și psihică a oricărui minor. Infracțiunile în legătură cu traficul de persoane au și un obiect material constând, în cazul celor reglementate în art., 17 în corpul persoanei (subiect pasiv al infracțiunii) dacă acțiunea ilicită se realizează prin acte de violență fizică, iar în cazul pornografiei infantile, incriminate în art. 18, în filmele,**

1

reprezentări cu caracter pornografic în care sunt implicați minori și care constituie materiale cu caracter obscen.

1

B. Subiecții infracțiunilor ► Subiectul activ al infracțiunilor prevăzute de

art. 17 și art. 18 din Legea nr. 678/

3

2000 poate fi orice persoană fizică sau juridică, care îndeplinește condițiile generale ale răspunderii penale. El nu necesită o calitate specială. ► Subiectul pasiv atât în cazul infracțiunii prevăzute de art. 17, cât și a celei prevăzute în art. 18 este calificat, în cazul faptei incriminate de art. 17 subiectul pasiv trebuie să fie o persoană fără cetățenie română (cetățean străin sau apatrid) iar pentru infracțiunea prevăzută de art. 18 subiectul pasiv este necesar a fi minor. Ca o cerință esențială a legii

impune ca persoana aflată în această situație să fie supusă unei acțiuni de recrutare, transportare, transferare, cazare, primire sau găzduire, acțiuni care trebuie efectuate în scopul exploatării ei.

1

Participația penală este posibilă în toate formele: coautorat, instigare, complicitate.

1

C. Latura obiectivă ►

Elementul material al acestor infracțiuni se realizează prin modalități alternative, constând în cazul infracțiunii reglementate de art. 17, în următoarele acțiuni: ► a determina intrarea sau rămânerea pe teritoriul țării a unei persoane care nu este cetățean român, supusă traficului de persoane, ceea ce presupune ca făptuitorul să provoace, să influențeze, să condiționeze acțiunile subiectului pasiv legate de trecerea frontierei de stat a României ori de șederea lui teritoriul acestui stat; ► a permite intrarea sau rămânerea pe teritoriul țării a unei persoane care nu este cetățean român, supusă traficului de persoane, ceea ce înseamnă a lăsa accepta, a îngădui ca subiectul pasiv, victimă a traficului, să treacă în condiții nelegale granița și să ajungă în România, ori, odată aflată pe teritoriul ei să rămână în continuare, toate aceste activități infracționale având drept scop facilitarea traficării acelei persoane. În toate modalitățile reglementate în art. 17 din Legea nr. 678/2001 este necesar ca făptuitorul să cunoască faptul că persoana vizată prin actele de executare este supusă traficului de persoane, în absența acestei cerințe fiind exclusă reținerea acestei infracțiuni. Pentru existența infracțiunii este necesar ca acțiunile să fie realizate prin folosirea față de subiectul pasiv

1

- a unor mijloace cu caracter alternativ - violența, amenințările ori altă formă de constrângere. ►

Acțiunile ce caracterizează elementul material al infracțiunii prevăzute în art. 18 se referă la expunerea, vânzarea, răspândirea, închirierea, distribuirea, confecționarea, producerea, transmiterea, oferirea, punerea la dispoziție ori deținerea în vederea răspândirii de obiecte, filme, fotografii, diapozitive, embleme sau alte suporturi vizuale, care reprezintă poziții ori acte sexuale cu caracter pornografic, ce prezintă sau implică minori care nu au împlinit vârsta de 18 ani¹⁹⁸. „A expune” înseamnă a prezenta, a înfățișa, a arăta materialele cu caracter obscen vizând minori, iar „a vinde” aceste materiale presupune comercializarea lor, înstrăinarea în schimbul obținerii unui profit.

1

198 Mateuț Gh. și colab., op. cit., p.63.

„A răspândi” materialele enumerate în art. 18 semnifică propagarea, difuzarea, împrăștierea acestora, iar „închirierea” lor se referă la acțiunea de a le da ori a le lua în folosință temporară, în schimbul unei chirii. „Distribuirea” materialelor care conțin reprezentări cu caracter pornografic în care sunt implicați minori presupune împărțirea lor în mai multe locuri sau la mai multe persoane. A confecționa materiale cu caracter obscen vizând minori înseamnă a le fabrica, a le crea, a le elibera, a le realiza, iar „a le produce în alt mod” presupune folosirea în scopul obținerii lor a unor procedee diferite de cele care caracterizează confecționarea (de exemplu, fotocopiarea). „A transmite” materialele cu conținut pornografic în care sunt implicați minori semnifică trecerea lor de la o persoană la alta, „a le oferi” înseamnă a le da altor persoane cu titlu gratuit ori a propune acestora să le achiziționeze, iar „a le pune la dispoziție” presupune lăsarea temporară a respectivelor materiale altei persoane. „A deține” materiale cu caracter obscen înseamnă primirea și păstrarea acestora, indiferent dacă deținătorului i-au fost încredințate spre păstrare și le deține pentru o altă persoană, sau pentru sine. Pentru a fi reținută această modalitate de săvârșire a infracțiunii,

trebuie îndeplinită cerința esențială

ca deținerea să fie săvârșită în vederea răspândirii materialelor cu conținut pornografic în care sunt implicați minori, neîntrunirea acestei cerințe înlăturând caracterul infracțional al faptei de deținere. Pentru

realizarea laturii obiective a acestor infracțiuni în

legătură cu traficul de persoane este suficientă săvârșirea uneia dintre aceste acțiuni, iar dacă făptuitorul a efectuat mai multe din aceste activități, fapta constituie o singură infracțiune și nu un concurs de infracțiuni. D. Latura subiectivă

Infracțiunile prevăzute de art. 17 și art. 18 se comit numai cu intenție, care poate fi directă sau indirectă. În toate cazurile, făptuitorul prevede rezultatul faptei și îl urmărește (intenție directă) sau, cel puțin, acceptă eventualitatea- producerii lui (intenție indirectă).

Existența elementului subiectiv al acestei infracțiuni presupune cunoașterea de către făptuitor a faptului că materialele cu caracter pornografic prezintă sau implică minori, cunoaștere ce permite făptuitorului să prevadă rezultatul acțiunii sale, în caz contrar fapta sa reprezentând, după caz, o altă

infracțiune (de exemplu, infracțiunea de răspândire de materiale obscene prevăzută de art. 325 C.pen.).

E. Forme. Modalități.

Sanțiuni Tentativa și actele de pregătire în cazul acestor infracțiuni, deși sunt posibile nu sunt incriminate. Potrivit

art. 17 alin.(2) din Legea nr. 678/2001, dacă fapta se

1

comite în mod repetat, ea realizează conținutul variantei agravate. Prin urmare, în cazul acestei infracțiuni este exclus, de regulă concursul de infracțiuni. În art. 18 alin.(2) este descrisă o variantă asimilată, constând din

importul ori predarea de obiecte dintre cele menționate

1

în textul incriminator al variantei tipice

unui agent de transport sau de distribuire, în vederea comercializării sau distribuirii lor.

1

Cu toate că sunt prevăzute de același articol (18), dacă o persoană săvârșește simultan sau succesiv ambele fapte, va exista concurs de infracțiuni, deoarece fapta prevăzută la alin.(2) este o infracțiune distinctă. Fapta incriminată în art. 17 alin.(l)

se sancționează cu pedeapsa prevăzută pentru infracțiunile de trafic de persoane, iar în

1

cazul variantei agravate prevăzute de art. 17 alin.(2), maximum special se majorează cu 2 ani. Pornografia infantilă, precum și varianta asimilată

se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani.

1

IV. 2.2.4. Măsurile de siguranță

Art. 19 din Legea nr. 678/2001

3

prevede că

banii, valorile sau orice alți bunuri dobândite în urma săvârșirii infracțiunilor prevăzute de 13 lege ori cele care au servit la săvârșirea acestor infracțiuni, precum și celelalte bunuri prevăzute de art.118 C.pen. sunt supuse confiscării speciale în condițiile stabilite de acest articol. Sunt considerate bunuri care au servit la săvârșirea infracțiunii și „mijloacele de transport care au folosit la realizarea transportului persoanelor traficate, precum și imobilele în care aceste persoane au fost cazate, dacă aparțin făptuitorilor”. Art.

18

din Legea nr. 678/2001 este o normă specială care

1

stabilește confiscarea bunurilor

dobândite în urma săvârșirii infracțiunilor de trafic de persoane sau care au servit la

3

săvârșirea acestora, fără a aduce nimic în plus față de prevederile părții generale a Codului penal. Cum aminteam mai înainte, alin. (2) al art. 19,

face o precizare, în sensul că include în categoria bunurilor și mijloacele care au servit la

3

transportul persoanelor traficate. Practica judiciară în

materie nu este unitară în privința aplicării acestor dispoziții legale, în sensul că unele instanțe au dispus confiscarea autoturismelor folosite pentru transportul victimelor,

3

dacă aparțin făptuitorilor¹⁹⁹ (dec.pen.nr. 36/2003 a Trib. Sibiu), în timp ce altele apreciază că autoturismul nu intra sub incidența dispozițiilor

art. 118 C.pen. nefiind nici indispensabil și **nici destinat** să servească **la comiterea** infracțiunii, **victimele putând fi transportate** și **cu alte**

3

199 Î.C.C.J., Secția penală, dec. nr. 1701/2004, disponibilă pe site-ul www.scj.ro

mijloace de transport, cum ar fi avionul, ori cu transporturi combinate.

3

În ceea ce ne privește, apreciem că,

din moment ce legiuitorul a înțeles să **reglementeze** această **modalitate** specifică **de confiscare,** dacă **se** dovedește că **autoturismul**

3

aparține făptuitorului, incidența dispozițiilor

art. 19 din Legea nr.678/2001 și **art. 118 C.pen. este**

3

indiscutabilă. Nu are nici o relevanță în cauză că autoturismul este sau nu indispensabil sau destinat să servească la un asemenea transport. Din moment ce infractorul l- a folosit la un asemenea transport el trebuie confiscat, pentru că obiectul reglementării legale este

acela de a indisponibiliza bunuri care pot servi la

3

săvârșirea unor astfel de infracțiuni. IV.2.2.5.

Cauze de nepedepsire sau de reducere **a pedepsei** În **art. 20**

1

din Legea nr. 678/2001, astfel **cum a fost** modificată **prin O.U.G. nr. 79/2005,**

1

legiuitorului a instituit o cauză **de nepedepsire a persoanei** supusă **traficului de persoane care a**
săvârșit infracțiunile **de**

prostituție sau cerșetorie. Astfel, această persoană nu se pedepsește, dacă

mai înainte de a se fi început urmărirea penală **pentru** infracțiunea **de trafic de persoane**
încunoștințează autoritățile **despre aceasta sau** dacă, **după ce a început urmărirea** penală,
înlesnește **arestarea** autorilor. **Legea a conferit acestor** împrejurări **caracterul unor cauze de**
nepedepsire, întrucât ele caracterizează **într-un anumit fel persoana**

făptuitorului. Este știut faptul că principala rațiune

pentru care sunt traficate persoanele este cea în scopul exploatării **lor de**

natură materială, sexuală, activități care aduc profituri substanțiale, iar atitudinea

acestor persoane de a înlesni descoperirea rețelelor **de** traficanți și **arestarea** lor,
legiuitorul i-a atribuit un efect de înlăturare a răspunderii **penale pentru** infracțiunea **de**
prostituție. **Fiind interesat de apărarea** integrității **valorilor sociale, legiuitorul a** considerat că
acordarea impunității **persoanei care a** săvârșit infracțiunea **de** prostituție **sau**

cerșetorie și deci, stimularea ei pentru încunoștințarea autorităților pentru a înlesni arestarea traficanților este mai importantă și folositoare decât angajarea răspunderii penale pentru infracțiunile de prostituție sau cerșetorie. Această atitudine trebuie să

se manifeste mai înainte de a se fi început urmărirea penală **sau** dacă, după **ce a început**
urmărirea penală **ori** după **ce au fost** descoperiți făptuitorii, înlesnește **arestarea acestora.**

În alin.(2) al art. 20 din Legea nr. 678/2001, astfel cum a fost modificată **prin O.** G. nr. **79/**
2005 **a fost** instituită **o** cauză **de reducere a pedepsei pentru persoana care a comis una**

dintre infracțiunile prevăzute de Legea nr. 67 /2001 și care, în timpul urmăririi penale, denunță și facilitează identificarea și tragerea la răspundere penală a altor persoane care au comis infracțiuni prevăzute de această lege. Aceste persoane care cooperează cu organele de

anchetă și oferă informații

relevante pentru descoperirea altor autori ai infracțiunilor de trafic de persoane sau membrii ai rețelelor constituite, beneficiază de înjumătățirea pedepsei prevăzute de lege pentru

3

fapta comisă. Denunțarea

despre care se face vorbire în text constă în sesizarea organelor de urmărire penală pe calea unui denunț, care

3

trebuie să cuprindă date privind persoana denunțătorului, fapta denunțată, făptuitorul, precum și date privind mijloacele de probă. O altă condiție pentru ca această cauză de reducere a pedepsei să funcționeze

este aceea că încunoștințarea și activitatea concretă de facilitare a identificării altor persoane care au săvârșit infracțiuni similare, să aibă loc în timpul urmăririi penale, deci după ce organele de urmărire penală au fost sesizate pentru comiterea infracțiunii de trafic de persoane. Concomitent cu denunțul, persoana în cauză trebuie să întreprindă demersuri în scopul

3

identificării și angajării răspunderii

penale a altor persoane, pentru infracțiunea de trafic de persoane. Secțiunea a 3-

3

a

Incriminarea traficului de persoane în noul Cod penal

18

Capitolul al VII-lea din noul Cod penal200

cuprinde infracțiunile de „trafic și exploatare a unor persoane vulnerabile”, fiind aduse în acest capitol incriminări cuprinse în prezent în Legea nr. 678/2001 și în Ordonanța de

8

Urgență a Guvernului nr. 194/2002. Textele de incriminare a traficului de

36

persoane (art. 210) și de minori (art. 211)

au fost sistematizate pentru o mai ușoară înțelegere și o mai bună corelare cu alte texte de incriminare. A

8

fost introdusă o nouă incriminare -

folosirea serviciilor unei persoane exploatate art. 216,

29

în

urma ratificării de către România a Convenției Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane (prin Legea nr. 300/2006),

8

incriminarea

cerută de art. 19 din Convenție. Spre exemplu, textul va fi aplicabil în cazul persoanei care acceptă să primească prin transplant un organ, știind că este prelevat ilegal de la o victimă a traficului de persoane, sau a celui care acceptă să folosească munca forțată impusă acestor victime.

8

Definiția legală:

Art. 210 - Traficul de persoane „(1) Recrutarea, transferarea, adăpostirea sau primirea unei persoane în scopul exploatării acesteia, săvârșită: a) prin constrângere, răpire, inducere în eroare sau abuz de autoritate;

7

200 Adoptat prin

Legea nr. 286/2009, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009.

8

b) profitând de imposibilitatea de a se apăra sau de a-și exprima voința ori de starea de vădită vulnerabilitate a acelei persoane; c) prin oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani ori de alte foloase în schimbul consimțământului persoanei care are autoritate asupra acelei persoane, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. (2) Consimțământul persoanei victimă a traficului nu constituie cauză justificativă”. Art. 211 - Traficul de minori „(1) Recrutarea, transportarea, transferarea, adăpostirea sau primirea unui minor, în scopul exploatării acestuia, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. (2) Dacă fapta a fost săvârșită în condițiile art. 210 alin.(l), pedeapsa este închisoarea de la 5 la 12 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. (3) Consimțământul persoanei victimă a traficului nu constituie cauză justificativă”.

12

Analiza incriminării A. Obiectul juridic ► Obiectul juridic special²⁰¹ îl constituie relațiile sociale care apără libertatea persoanei, respectarea demnității acesteia, protejarea integrității corporale sau sănătății acesteia și în special a minorilor, contra faptelor de exploatare de orice fel și de transformare a persoanei sau minorilor într-un mijloc de obținere de profituri materiale. 201 A se vedea Boroj, Al., Nistoreanu, Gh.,

Drept penal. Partea specială, **conform Noului Cod penal,** Editura All **Beck, București,** 2005, **p.**

10

105. ► Obiectul material este corpul persoanei traficate, respectiv a minorului, în vederea exploatării²⁰². B. Subiecții infracțiunii ► Subiectul activ poate fi orice persoană fizică care îndeplinește condițiile legale pentru a răspunde penal. Participația penală este posibilă sub forma instigării, a complicității și a coautoratului. Subiectul activ

poate fi și o persoană juridică, care va răspunde numai dacă fapta a fost săvârșită în

5

realizarea obiectului de activitate sau în interesul ori în numele persoanei juridice

7

[art. 135 alin.(I) din C.pen. nou]. Dar

răspunderea penală a persoanei juridice nu exclude răspunderea penală a persoanei fizice care a contribuit la săvârșirea aceleiași fapte. ► Subiectul pasiv în

34

cazul infracțiunii de la art. 210 nu este calificat, putând fi orice persoană care este supusă acțiunii de traficare. Așadar, subiect pasiv poate fi atât o femeie cât și un bărbat. În cazul infracțiunii prevăzute de art. 210 alin.(I) lit. b), subiect pasiv este o persoană aflată

în imposibilitate de a se apăra sau de a-și exprima voința ori în stare de

7

vădită vulnerabilitate. În cazul infracțiunii de trafic de minori, (art. 211, C.pen.nou) subiect pasiv poate fi doar

o persoană care nu a împlinit vârsta de 18 ani.

7

C. Latura obiectivă C1.

Elementul material al laturii obiective se realizează sub forma

7

unei „acțiuni” cu mai multe modalități de săvârșire, modalități care se regăsesc și în Legea nr. 678/2001, dar și într-o serie de documente juridice internaționale.²⁰³ 202 Lascu, L.,

Incriminări privind traficul de persoane, Revista de Drept Penal, nr. 3/ 20202, p.65.

1

203 În acest sens indicăm

art. 3 din Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, prevede

27

că prin expresia „trafic de persoane” se Toate modalitățile

de realizare a elementului material al infracțiunilor de trafic de persoane

1

(art. 210 C.pen.nou) și trafic de minori (art. 211 C.pen nou au fost analizate pe larg în acest Capitol, la Secțiunea a-2-a, când ne-am referit la realizarea laturii obiective a infracțiunilor de trafic reglementate în

art. 12 și 13 din Legea nr. 678/2001. Astfel fiind,

14

nu ne rămâne decât a face succinte referiri la modalitățile de săvârșire a celor două infracțiuni reglementate de noul Cod penal. Prin săvârșirea traficului de persoane „prin constrângere” se înțelege atât constrângerea fizică, cât și cea morală. „Răpirea” reprezintă procedeul folosit de făptuitor prin care acesta ia o persoană, împotriva voinței acesteia, din locul în care se află și o duce într-un alt loc. Pentru existența răpirii nu are importanță dacă acel loc în care este dusă victima este cunoscut de aceasta din urmă ori dacă rezistența victimei este sau nu înfrântă cu ușurință. Este necesar și suficient ca victima să nu fi mers de bună voie în acel loc, ci numai datorită existenței acțiunii de constrângere, fie ea fizică sau morală, exercitată de către făptuitor. Răpirea, care prin ea însăși prezintă gravitate, dovedește din partea celui care recurge la acest procedeu pentru săvârșirea infracțiunii, un grad ridicat de pericol social²⁰⁴. „Inducerea în eroare” există atunci când subiectul activ prezintă ca adevărată o faptă mincinoasă sau ca mincinoasă o faptă adevărată. „Abuz de autoritate” există atunci când subiectul activ având o calitate oficială abuzează de aceasta pentru a trafica sau exploata victima.

indică:recrutarea, transportul, transferul, adăpostirea sau primirea de persoane, prin amenințare de recurgere sau prin recurgere la forță ori la alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă, înșelăciune, abuz de autoritate sau de situație de vulnerabilitate ori prin oferte sau acceptarea de plăți ori avantaje pentru a obține consimțământul unei persoane având autoritate asupra alteia în scopul exploatării.

2

²⁰⁴ Toader, T., Drept penal, Partea specială, op. cit., p.156. Cu privire la modalitatea de săvârșire a traficului de persoane de către făptuitorul care a profitat de

„imposibilitatea de a se apăra sau de a-și exprima voința ori starea de vădită vulnerabilitate”, 7

se reține că subiectul activ trebuie să fi cunoscut și să profile de această imposibilitate. „Oferirea” constă în aceea că subiectul activ al infracțiunii de trafic de persoane prezintă folosul pe care urmează să-l primească cel care are autoritate asupra persoanei care va fi exploatată, în timp ce „darea” reprezintă remiterea unei sume de bani sau alte foloase către făptuitor. „Acceptarea” constă în existența acordului în sensul de a obține banii sau foloasele, alături de „primire”, fiind întreprinse de către cel care are autoritate asupra altei persoane. Bani sau celelalte foloase sunt date de către făptuitor

pentru obținerea consimțământului persoanei care are autoritate asupra celei care urmează a 21

fi traficată. În cazul „traficului de minori” (art. 211 C.pen. nou) modalitățile de săvârșire sunt următoarele: • „recrutarea” unui minor pentru a fi exploatat - înseamnă descoperirea unui minor susceptibil de a fi exploatat și determinarea acestuia să devină victimă a exploatării; • „transportarea” - constă în acțiunea unei persoane, numită transportator, de a muta dintr-un loc în altul, cu ajutorul unui mijloc de transport, minorul care urmează a fi exploatat; • „transferarea” - constă în acțiunea unei persoane de a dispune și realiza schimbarea locului de cazare sau în care se află ascuns ori este exploatat un minor; • „adăpostirea sau primirea” unui minor - constă în cazarea, adăpostirea, găzduirea unui minor în vederea exploatării acestuia. În toate modalitățile de săvârșire atât în cazul traficului de persoane (art.210 C.pen. nou), cât și a traficului de minori (art. 211 C.pen. nou), legea cere ca o condiție specială existența unui anumit scop al infracțiunii „exploatarea victimei”. Prin „exploatarea victimei”, conform art. 3 din Protocolul

adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate205 **și a** 1

art. 2 pct.(2) din Legea nr. 678/2001 1

se înțelege: a) executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii în mod forțat ori cu încălcarea normelor legale privind condițiile de muncă, salarizare, sănătate și securitate; b) ținerea în sclavie sau alte procedee asemănătoare de lipsire de libertate ori de aservire; c) obligarea la practicarea prostituției, la reprezentări pornografice în vederea producerii și difuzării de materiale pornografice sau alte forme de exploatare sexuală; d) prelevarea de organe; e) efectuarea unor alte asemenea activități prin care se încalcă drepturi și libertăți fundamentale ale omului. 1

Noul Cod penal²⁰⁶ definește expresia „exploatarea unei persoane” în art. 182 în mod asemănător documentului internațional. C2. Urmarea imediată Acțiunea subiectului activ trebuie să aibă de urmărire o stare de pericol care s-a creat pentru relațiile privind libertatea persoanei (inclusiv a minorilor), respectarea drepturilor acestora, a demnității și integrității fizice și psihice și care se materializează prin însăși săvârșirea infracțiunii incriminate²⁰⁷. Pentru realizarea anumitor modalități se cere realizarea unui anumit ²⁰⁵ Art. 3 al Protocolului

privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transfrontaliere prevede că expresia „exploatarea unei persoane”

18

trebuie să conțină cel puțin

exploatarea prin prostituarea unei alte persoane sau alte forme de exploatare sexuală, munca sau serviciile forțate, sclavia sau practicile analoage sclaviei, folosirea sau prelevarea de organe.

1

²⁰⁶ Adoptat prin

Legea nr. 286/2009, publicată în Monitorul Oficial, partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009.

8

²⁰⁷ Boroj, Al., Nistoreanu, Gh., op. cit., p.107. rezultat: beneficii materiale importante. C3. Legătura de cauzalitate are loc între acțiunea făptuitorului și urmarea imediată. Această legătură de cauzalitate se realizează prin însăși săvârșirea infracțiunii descrise în norma de incriminare (atunci când legea nu condiționează producerea unui rezultat material). D. Latura subiectivă

Infracțiunile de trafic de persoane (art. 210) și trafic de minori (art. 211) se

1

realizează, în general, sub forma intenției directe, calificate prin scop. În ambele modalități normative se cere ca fapta să fie săvârșită în „scopul exploatării” unei persoane, respectiv a unui minor. E.

Forme. Modalități. Sancțiuni E1. **Forme „Actele preparatorii”, deși posibile, nu**

5

se pedepsesc. „Tentativa”

infracțiunilor de trafic de persoane (art. 210) **și trafic de minori**

9

(art. 211) se pedepsește (art. 217). „Consumarea” infracțiunii

are loc în momentul în care s-a comis acțiunea în **una dintre** modalitățile incriminate **de**

1

lege și s-a produs urmarea imediată Ambele infracțiuni de trafic au conținut alternativ, așa că faptele prin care se concretizează două sau mai multe acțiuni (răpire, recrutare, transportare etc.) sunt săvârșite de aceeași persoană, neîntrerupt și, cu aceeași ocazie, avem o unitate naturală de infracțiune. Dacă faptele se comit la interval mai mari de timp și cu aceeași rezoluție infracțională, ele vor lua forma unei infracțiuni continuate. Dacă lipsește unitatea de rezoluție, va exista o pluralitate de infracțiuni²⁰⁸. Unele dintre modalitățile de săvârșire, cum ar fi răpirea, inducerea în eroare, recrutarea, transportarea, transferarea, găzduirea, presupun activități ce necesită o prelungire în timp, ceea ce ne determină a concluziona că ²⁰⁸ Boroi, Al., Nistoreanu, Gh., op. cit., p.108.

infracțiunile de trafic de persoane și trafic **de minori** sunt **infracțiuni**

14

continue. E2. Modalități În forma sa tip, fapta de trafic de persoane (art. 210 C.pen. nou) prezintă mai multe modalități normative de săvârșire. Modalitățile faptice pot fi diverse și variate.

Infracțiunea de trafic de persoane nu are **forme agravate.**

14

Forma tip de la infracțiunea de trafic de minori prezintă 3 modalități de agravare [art. 211 alin.(2)], și anume când fapta este

săvârșită: a) prin constrângere, răpire, inducere în eroare sau abuz de autoritate; b) profitând de imposibilitatea de a se apăra sau de a-și exprima voința ori starea de vădită vulnerabilitate; c) prin oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani ori de alte foloase.

8

E3. Sancționarea

Infracțiunea de trafic de persoane **se pedepsește cu închisoare de la 3 la** 10 **ani și** **interzicerea** exercitării **unor drepturi**

37

[art. 210 alin.(2) C.pen. nou]. Infracțiunea de trafic de minori în forma sa simplă

se sancționează cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi,

7

iar în forma agravată

cu închisoare de la 5 la 12 ani și interzicerea exercitării unor drepturi [art. 211 alin .(2)

1

C.pen. nou]. În cazul persoanelor juridice, pedeapsa se stabilește în amendă între

240 și 420 zile amendă, când legea prevede pentru infracțiunea respectivă pedeapsa închisorii de cel mult 20 de ani.

7

Secțiunea a 4-a Traficul de persoane în conexiune cu alte infracțiuni În analiza

fenomenului traficului de ființe umane se impune o abordare

3

multidisciplinară, în conexiune și cu alte norme juridice

pentru a se putea face o încadrare corectă a unei acțiuni ilicite. În România,

3

până în anul 2001, prevederile legale referitoare la traficul de persoane se rezumau la câteva infracțiuni prevăzute în Codul penal, fără însă ca acestea să acopere întreaga gamă a acțiunilor ilicite ce aveau ca scop exploatarea ființelor umane

9

(de exemplu, lipsirea de libertate în mod ilegal - art. 189 C.pen.- proxenetismul - art. 329

3

- sclavia - art. 190) și fără a se asigura, în consecință, protecția reală și eficientă a

valorilor sociale lezate. În acest context legislativ, pe de o parte, rămăneau nesancționate **o** 3
serie de activități **ilegale** desfășurate **în scopul de a favoriza traficarea persoanelor, iar, pe de**
 altă **parte, nu se** asigura **o** protecție juridică eficientă **împotriva tuturor formelor de** acțiune
susceptibile să **realizeze** traficul și **exploatarea** ființelor **umane.** Odată **cu** apariția **Legii**
nr. 678/ 2001 **din 21 noiembrie 2001 privind prevenirea** și **combaterea traficului de**

persoane209,

sfera acțiunilor ce intră în conținutul constitutiv al infracțiunilor de trafic de persoane a devenit 9
suficient de cuprinzătoare pentru a include o serie de activități ilegale,

privind traficul și exploatarea acestora. Deosebirile esențiale rezidă în evidențierea în conținutul

legal al infracțiunilor **de trafic de persoane a tuturor** activităților **ilegale susceptibile de a** 3
contribui la realizarea traficului de persoane, **fiind avute în vedere toate formele de exploatare**

evidențiate în

art. 2 pct. 2 din Legea nr. 678/2001 și **a** 1

art. 3 din 209

Publicată în Monitorul Oficial, **Partea I, nr. 783 din 11 decembrie 2001, modificată** și 25
 completată **prin** O.U.G. **nr.**

39 din 21 ianuarie 2003, publicată în Monitorul Oficial nr. 629 **din 29** 41

iulie 2005, citată în continuarea [Legea nr. 678/2001.](#)

3

Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate. În

1

conținutul infracțiunilor comune sunt relevate doar anumite activități infracționale și doar

anumite forme distincte de exploatare a ființei umane. Multe state care au o definiție pentru **traficul de** persoane incriminează **numai traficul în scopul** exploatării **sexuale** și **omit alte** forme de exploatare (cele cunoscute fiind oferirea de servicii sexuale diferite de prostituție, precum: **pornografia, strip-tease- sul sau masajul erotic**) 210. Dar, **când** analizăm traficul **de** ființe umane, **trebuie** să **avem în vedere** și alte infracțiuni **colaterale,**

3

cum ar fi proxenetismul, lipsirea de libertate în mod ilegal, prostituție etc., ceea ce vom face în cele ce urmează. IV.4.1.

Proxenetismul în raport cu infracțiunile **de trafic de persoane Potrivit art. 329 alin.(l) C.pen.** 3 în vigoare, „**Îndemnul ori înlesnirea** practicării prostituției **sau tragerea de foloase de pe urma** practicării prostituției **de** către o persoană **se** pedepsește **cu** închisoare **de la 2 la 7 ani** și **interzicerea unor drepturi**”. **Potrivit alin.(2) al art. 329 C.pen.** în vigoare, **fapta este mai** gravă și **se** pedepsește **cu** închisoare **de la 3 la 10 ani** și **interzicerea unor drepturi când** constă în **„recrutarea unei persoane pentru** prostituție **ori** pentru trafic **de persoane în acest scop, precum** și **constrângerea la** prostituție”. **Conform alin.(3) al art. 329 C.pen.** în vigoare „dacă **fapta** prevăzută în **alin.(l) sau (2) este** săvârșită față **de un minor sau** prezintă **un alt caracter grav,** **pedeapsa este închisoarea de la 5 la 18 ani** și **interzicerea unor drepturi**”.

3

210 Mateuț, Gh. și colab., op. cit., p. 157. Trebuie să remarcăm că forma de text de mai sus, așa

cum a fost modificată **prin Legea nr. 169/2002 privind modificarea** și **completarea** C.pen. 3 și **a**

3

C.proc.pen., și a unor legi speciale²¹¹, este ulterioară intrării în vigoare a Legii nr. 678/2001, ceea ce a dat naștere unor controverse în practica și literatura juridică²¹². Sub aspectul elementului material al laturii obiective, infracțiunea de proxenetism, în forma sa de bază se poate realiza prin următoarele acțiuni alternative²¹³: › îndemnul la prostituție; ›

înlesnirea practicării prostituției; › tragerea de foloase de pe urma practicării prostituției de către o persoană 18

Practica judiciară a stabilit că, spre deosebire de infracțiunea de

trafic de persoane, în cazul infracțiunii **de proxenetism, recrutarea** și **traficul de persoane** 3
nu se face **în scopul** obligării **la practicarea** prostituției, **persoana** recrutată **sau**
 traficată **practicând de** bunăvoie prostituția, **iar proxenetismul sub forma constrângerii la** prostituție
nu presupune

recrutarea sau traficul de persoane în acest scop, fiind reglementat ca o variantă alternativă **în** 3
 conținutul **constitativ al** infracțiunii **de proxenetism**. Prin urmare, ori **de**

câte ori

recrutarea, transportarea, transferarea, cazarea sau primirea unei persoane s-a realizat **prin** 1

constrângere, în scopul obligării acesteia la practicarea prostituției,

fapta întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de trafic de persoane prevăzută de art. 12 9
din Legea nr. 678/2001.

Infracțiunea de trafic de persoane este o 211

Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 261 din 18 aprilie 2002. 9

212 Mateuț, Gh. și colab., op. cit., p. 158. 213 Pentru amănunte, vezi Toader, T., Drept penal, partea specială, Ediția a 4-a revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2009, p.447. infracțiune complexă, absorbind în conținutul ei infracțiunea de proxenetism.214 În altă cauză, dimpotrivă, s-a decis că există infracțiunea de proxenetism, prin îndemnul și constrângerea a două persoane, asigurarea condițiilor pentru practicarea prostituției, prin acte repetate timp de mai multe luni.215 Noul Cod penal (art. 213) care incriminează proxenetismul a fost reformulat sub mai multe aspecte. În primul rând, a fost înlocuit termenul „îndemnul” cu „determinarea”, ceea ce înseamnă că elementul material al laturii obiective este mai restrâns, deoarece un îndemn fără succes nu mai poate fi considerat act de executare a infracțiunii de proxenetism. O altă restrângere a câmpului de aplicare al noii norme de incriminare este cea care rezultă din

precizarea naturii folosului urmărit, care, potrivit art. 213, **trebuie să fie**

8

patrimonială, în timp ce în Codul penal anterior se preciza că făptuitorul „trage foloase”, fără a specifica genul acestora. Din cauza caracterului său imprecis, a fost înlăturată din conținutul variantei agravate expresia „caracter grav”. Pe de altă parte, prin definirea conceptului de „practicare a prostituției” este precizată sfera de incidență a art. 213. Conform normei de interpretare din textul legal,

prin „practicarea prostituției” se înțelege întreținerea de acte sexuale cu diferite persoane, în scopul obținerii de foloase patrimoniale pentru sine sau pentru altul.

7

În fine, constatăm că prostituția în sine nu mai constituie infracțiune²¹⁶. „Îndemnul la prostituție” constă în trezirea interesului, încurajarea sau convingerea unei persoane să practice prostituția²¹⁷. Îndemnarea la prostituție înseamnă mai puțin decât instigare la aceeași faptă, deoarece nu presupune ²¹⁴ Î.C.C.J., Secț. pe., dec. nr. 5999/2004, disponibilă pe site-ul www.scj.ro ²¹⁵ Î.C.C.J., Secț. pe., dec. nr. 5999/2004, disponibilă pe site-ul www.scj.ro ²¹⁶ Pentru amănunte, vezi Hotca, M. A., Noul cod penal și Codul penal anterior. Aspecte diferențiale și situații tranzitorii, Editura Hamangiu, București, 2009, p.207. ²¹⁷ Trib. Suprem, Secția penală, dec. nr. 1077/1972/ în C.D. 1972, p.385. determinarea persoanei, adoptarea de către aceasta a hotărârii infracționale și, cu atât mai puțin, trecerea la executarea unor acte de practicarea prostituției²¹⁸. În consecință, infracțiunea este realizată, în această modalitate de săvârșire, atât în situația în care îndemnul s-a adresat unei persoane care luase anterior și independent de activitatea făptuitorului o astfel de hotărâre, cât și în situația în care o persoană îndemnată în acest sens a respins sugestia făptuitorului²¹⁹. „Înlesnirea practicării prostituției” constă în ajutorul dat unei persoane să practice prostituția. Este vorba de o activitate de complicitate la infracțiunea de prostituție, pe care însă legiuitorul a incriminat-o ca infracțiune de sine stătătoare. Înlesnirea practicării prostituției se poate realiza sub orice formă și prin orice mijloace. Fapta constituie infracțiunea de proxenetism și dacă a fost săvârșită o singură dată²²⁰.

„Tragerea de foloase” de pe urma practicării prostituției de către o persoană

18

constă în obținerea de profituri sau a oricăror avantaje materiale din practicarea prostituției de către o persoană. Foloasele la care se referă textul legal pot fi obținute în orice fel și sub orice titlu. Forma agravată prevăzută în

alin (2) a) al art. 329 C. Pen. în

3

vigoare se realizează prin una sau mai multe dintre următoarele trei acțiuni alternative: ▶

recrutarea unei persoane pentru prostituție; ▶ **traficul de persoane in** acest scop; ▶ **constrângerea la** prostituție. **Prin „recrutarea” unei persoane pentru** prostituție **se** înțelege **descoperirea, atragerea, angajarea** și **îndrumarea unei persoane** să **practice**

3

prostituția. 218 Dongoroz, V., ș.a. op. cit., vol. IV, p.737; Vasiliu, T., Pavel, D., ș.a., op. cit., vol. II, p.474. 219 T. Toader, op. cit., p.447. 220 Trib. Suprem, Secția penală, dec. nr. 166/1972/ în C.D. 1972, p.386.

Prin „traficul” de persoane în scopul practicării prostituției **se** înțelege **efectuarea unor acte** **de** comerț **(procurare, livrare) cu persoane în vederea**

3

practicării prostituției. „Constrângerea” la prostituție constă în silirea, impunerea, obligarea unei persoane să practice prostituția. Așadar, s-a stabilit că

recrutarea, transportarea, transferarea, cazarea sau primirea unei persoane, între altele, **prin** înșelăciune, cu promisiunea **de** a o duce **în**

9

străinătate pentru a munci în condiții avantajoase, dar în realitate pentru a o constrânge la practicarea prostituției în scopul exploatării ei de către făptuitor, constituie infracțiunea de

trafic de persoane, prevăzută **de art. 12 din Legea nr.678/2001,** iar nu aceea **de** proxenetism, prevăzută **de art.**

1

329 C.pen.221 Instanța a reținut că, în februarie 2003, inculpații

au recrutat două **femei spunându-le** că **le duc în Spania** să **lucreze într-un restaurant,** **le-au transportat din localitatea de domiciliu la** locuința **lor din alt** județ, **unde le-au cazat, au** făcut **demersuri pentru procurarea** pașapoartelor, **dându-le** și **bani; în cele din** urmă **femeile** și **-au dat seama**

3

că inculpații intenționează să le ducă în străinătate în vederea practicării prostituției, spre a le exploata. În urma denunțului făcut la poliție, fapta a fost descoperită. A doua formă agravată există, potrivit alin.(3) în următoarele două cazuri: › săvârșirea faptei față de un minor, circumstanță care trebuie să fie cunoscută de către făptuitor; › producerea unui alt caracter grav, consecință care se va aprecia de către organul judiciar în fiecare caz concret. Analizând modalitățile de realizare a infracțiunii de proxenetism în comparație cu cele

incriminate în art. 12 și 13 din Legea nr. 678/2001,

1

putem 221 Î.C.C:J., Secția penală, dec. nr. 4158/2004, disponibilă pe site-ul www.scj.ro distinge mai multe deosebiri. Astfel, infracțiunea prevăzută de

art. 329 alin.(2) C.pen. în vigoare săvârșită în **modalitatea „constrângerii” la** prostituție, **constituie o** formă specială **de** șantaj, calificată **de scopul** urmărit și **anume** „prostituția”, **pe care legiuitorul, având în vedere** relațiile **sociale lezate prin** săvârșirea acestei **fapte, a** înțeles să **o incrimineze distinct, ca** o **modalitate** alternativă **de** săvârșire **a** infracțiunii **de proxenetism, cu un regim** sancționator propriu²²². **Unele dintre**

3

formele de săvârșire a infracțiunilor incriminate de

art. 12 și 13 din Legea nr. 678/2001 au fost

1

prevăzute

de către **legiuitor ca** modalități **alternative de** comitere **a** infracțiunilor **de trafic de**

3

ființe umane. Astfel, și în

art. 12 și **în art. 13 din Legea nr. 678/2001, una dintre** acțiunile **comisive, expres** și **limitativ** prevăzute **de textele incriminatoare, este** acțiunea **de „recrutare”**. În accepțiunea **Legii nr. 678/2001, recrutarea presupune atragerea,**

3

angajarea sau îndrumarea unei persoane care urmează să fie exploatată, în vederea obținerii unui profit. Modalitățile de

realizare a recrutării **pot** îmbrăca **diferite forme, identificându-se diverse tehnici de** **recrutare, de la**

3

răpire și căsătoria fictivă până la amăgirea totală sau parțială a

victimei, inducerea în eroare cu privire la natura muncii pe care o va presta sau cu privire la condițiile **financiare sau de**

3

muncă. Dacă în cazul

infracțiunilor incriminate în art. 12 și 13 din Legea nr.678/2001

1

în modalitățile exemplificate

presupun o viciere a consimțământului și, **uneori, chiar lipsa** consimțământului **persoanei** **traficate, în cazul** infracțiunii **de proxenetism** realizată **prin modalitatea** „recrutării” **de** **persoane în vederea** practicării prostituției, **persoana** recrutată își dă **acceptul, consimte nestingherit**

3

222 Mateuț Gh., și colab. op. cit., p.160. și

întotdeauna în înțelegere **cu persoana care o** recrutează, **în vederea**

3

obținerii de avantaje reciproce. Așadar, pentru delimitarea infracțiunii

prevăzută de art. 12 din Legea nr. 678/2001 de infracțiunea **de**

1

proxenetism, este necesar să se stabilească dacă părțile vătămate și-au dat acordul la practicarea prostituției sau acesta a fost obținut prin constrângere sau prin fraudă. De pildă, inculpatul Z.D. a fost condamnat la 4 ani de închisoare, pentru comiterea infracțiunii de proxenetism, prin schimbarea încadrării juridice din art. 12 alin.(l) din legea specială în art.329 alin. (2) C.pen., pentru că cele două părți vătămate au fost recrutate în vederea practicării prostituției, cu acordul acestora, fără vicierea consimțământului, împrejurare ce le-a fost adusă la cunoștință. S-a reținut că inculpatul a recrutat două persoane vătămate din Balș, promițându-le 1500 euro lunar și pentru care trebuiau să „danseze goale” și să întrețină raporturi sexuale cu clienții unui club din Germania. În acest sens, le-a cumpărat acestora bilete de călătorie pe ruta Timișoara-Viena, a achitat contravaloarea asigurărilor medicale pentru spațiul Schengen și le-a remis câte 500 de euro, în vederea prezentării autorităților vamale la trecerea graniței.²²³ În consecință,

elementul semnificativ, esențial, **de** diferențiere **între** infracțiunea **de proxenetism prin** **recrutarea de persoane** și infracțiunile **de trafic de persoane** prevăzute **de art. 12 și 13 din** **legea** specială, **realizate prin** aceeași **modalitate de** săvârșire, constă **în caracterul neviciat al** consimțământului **în cazul proxenetismului** și **respectiv, viciat,**

3

în cazul infracțiunilor de

trafic de persoane. Aceasta este și rațiunea **pentru care** răspunderea penală **a celui ce** săvârșește **traficul de persoane nu este** înlăturată **prin** consimțământul **persoanei**

3

223 C.A. Craiova, Secția penală, dec. nr. 33/2004 traficate

(art. 16 din Legea nr. 678/2001). De

1

altfel și noul Cod penal conține o astfel de dispoziție [art. 210 alin.(2)]. Legiuitorul a înțeles să incrimineze fapta în pofida consimțământului persoanei vătămate, apreciind că un astfel de consimțământ este întotdeauna viciat. În

art. 12 și, respectiv art. 13 alin (2) din Legea nr. 678/2001 se

3

prevăd și modalități prin care se realizează consimțământului persoanei recrutate, respectiv:

prin amenințare, violență prin alte forțe de constrângere, prin răpire, fraudă ori înșelăciune, abuz de autoritate

21

etc. În acest sens s-a pronunțat și practica judiciară²²⁴, considerând că

ori de câte ori se constată că **sunt întrunite elementele constitutive ale** infracțiunii **de trafic de persoane, se vor aplica** dispozițiile **Legii nr. 678/2001**, deoarece, după **intrarea în vigoare a acestei legi**, incidența **prevederilor art. 329 C.pen. fiind** limitată, **ceea ce nu presupune** însă **excluderea** aplicabilității **art. 329 C.pen., în cazul** când **se** constată îndeplinirea **elementelor constitutive** și **ale** acesteia **din**

3

urmă infracțiuni. Pe de altă parte, dacă, în

cazul proxenetismului, constrângerea este prevăzută **ca modalitate** alternativă **de** săvârșire **a** infracțiunii **în forma** agravată, **în cazul** infracțiunilor **de trafic de persoane, constrângerea constituie unul dintre mijloacele de realizare** al laturii obiective **a**

3

acestor din urmă infracțiuni, **în toate** modalitățile **lor alternative de**

3

săvârșire. În altă ordine de idei, infracțiunea de

proxenetism restrânge exploatarea persoanei doar la forma specifică **de exploatare** sexuală, **în timp ce** infracțiunile **de trafic de persoane se** concentrează și **asupra** condițiilor **de** muncă forțată, **aservire, ținerea în stare de sclavie** și **asupra altor procedee** asemănătoare **de lipsire de libertate.**

3

²²⁴ Î.C.C.J., Secția penală, dec. nr. 2250 din 11 mai 2004 (nepublicată) IV.4.2.

Traficul de persoane și **lipsirea de libertate în mod ilegal Potrivit art. 189 alin.(**

3

l) din Codul penal în vigoare,

„Lipsirea de libertate a unei persoane în mod ilegal se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani . Conform alin .(2), în cazul în care „fapta este săvârșită prin simularea de calități oficiale, prin răpire, de o persoană înarmată, de două sau mai multe persoane împreună sau dacă în schimbul eliberării se cere un folos material sau orice alt avantaj, precum și în cazul în care victima este minoră sau este supusă unor suferințe ori sănătatea sau viața îi este pusă în pericol, infracțiunea este mai gravă, pedeapsa fiind închisoarea de la 7 la 15 ani”. Potrivit alin.(3) al art. 189 C.pen. în vigoare, „lipsirea de libertate a unei persoane săvârșită în scopul de a o obliga la practicarea prostituției se sancționează cu pedeapsa închisorii de la 7 la 15 ani”. În privința infracțiunii de „lipsire de libertate în

mod ilegal”, noul Cod penal (art. 205) a restructurat

reglementarea, prin eliminarea unor forme agravate sau elemente de agravare care nu se mai justifică și introducerea altora, menite a acoperi lacunele în reglementare.

Astfel, spre exemplu, s-a renunțat la agravanta incidență în cazul în care în schimbul eliberării se cere un folos, în acest caz urmând a opera regulile concursului de infracțiuni între lipsirea de libertate și șantaj. A fost introdusă agravanta de la alin.(2) - răpirea unei persoane aflată în imposibilitatea de a-și exprima voința de a se apăra - căci în cazul acestor persoane, doar printr-o analogie în defavoarea inculpatului se putea vorbi până acum de lipsire de libertate (spre exemplu, răpirea unui nou născut dintr-o maternitate)

225. 225 Din expunerea de motive a Legii nr. 286/2009, publicată de Editura Hamangiu, București, 2009, p.38 Raportate

la normele de incriminare ale infracțiunii de trafic de persoane în reglementarea Legii nr. 678/2001,

aplicarea normelor infracțiunii prevăzute de art. 189 C.pen. în vigoare au ridicat în practică numeroase probleme și anume: dacă

lipsirea de libertate este absorbită **în** conținutul **constitativ, de** bază **sau,** după **caz,** **3**
calificat al infracțiunilor **de trafic de persoane**

sau în asemenea cazuri sunt incidente dispozițiile referitoare la concursul de infracțiuni.

Ori de câte ori lipsirea de libertate a persoanei traficate este necesară realizării **în** condițiile **3**
arătate **de normele** de incriminare **ale art. 12** și **13 din Legea nr. 678/2001, a elementului**
material al infracțiunilor **respective, lipsirea de libertate este** absorbită **în mod natural în** conținutul
constitativ al infracțiunii **fiind** intrinsecă săvârșirea **acesteia. Astfel, fiecare dintre** acțiunile **de**
recrutare, transportare, cazare și **primire sunt susceptibile de realizare prin lipsirea de libertate a**
persoanei traficate iar în cazul folosirii unor mijloace pentru realizarea elementului material al infracțiunii
în discuție **(de exemplu, prin** răpire), **aceste**

acțiuni nefiind posibile fără lipsirea de libertate a persoanei. Pe de altă parte, se poate aprecia că

fiecare dintre modalitățile **alternative de** săvârșire **a** infracțiunilor **de trafic de persoane** **3**
poate presupune restrângerea totală **sau** parțială, după **caz, a**

libertății. În

ceea ce privește **aprecierea duratei de timp** necesar **ca victima traficului** să **fie** lipsită **3**
de libertate, pentru ca

făptuitorul să săvârșească infracțiunea de

trafic de persoane, aceasta se va face de la caz la caz, în funcție **de** împrejurările **în care** **3**
fapta se comite, în toate cazurile însă **victima trebuind** să **fie** împiedicată **în mod efectiv**
să **se deplaseze în conformitate cu propria sa** voință²²⁶. **Lipsirea de libertate care** depășește
această **necesitate** realizează atât infracțiunea **de lipsire de libertate în mod ilegal,**

cât și infracțiunea de trafic de persoane în 226 Mateuț Gh., și colab. op. cit., p. 163 concurs. Astfel, într-o cauză, instanța de judecată a reținut că partea vătămată, în perioada ianuarie 2008 - februarie 2009, a fost lipsită de libertate, ținută contrar voinței sale la locuința inculpatului și obligată să se prostitueze în toată această perioadă. Controversele din practica judiciară s-au actualizat în

momentul în care sunt luate în considerare noile dispoziții **ale art. 189 alin.(3) introduse prin** 3
Legea nr. 169/ 2002227, **conform** căroră: „**Cu pedeapsa închisorii de la 7 la 15 ani se**
 sancționează și **lipsirea de libertate a unei persoane** săvârșite **în scopul de a obliga la practicarea**
 prostituției”. **Noile** dispoziții legale **referitoare la lipsirea de libertate fundamentate pe** relația
mijloc-scop trebuie analizate prin prisma infracțiunii **de proxenetism,** comisă **prin folosirea**
constrângerii. „Constrângerea” exercitată **de** făptuitor **asupra unei persoane în vederea**
 practicării, prostituției **este** reglementată **de legiuitor ca modalitate** alternativă **de** săvârșire **a**
 infracțiunii **de proxenetism,** prevăzute **de art. 329 alin.(2) teza** finală **C.pen.** în vigoare. Textul
de lege nu definește noțiunea **de constrângere,**

dar considerăm că acesta poate îmbrăca

unele dintre cele mai variate forme. Dispozițiile **art. 189 alin.(3) C.pen.** în vigoare devin 3
aplicabile în situația **în care o** persoană **este** obligată **de** făptuitor **la practicarea**
 prostituției, **prin lipsirea** totală **sau** parțială **a** libertății **fizice** (adică **a** posibilității **sale de**
a se deplasa liber, nestingherit, conform propriei sale voințe), **care** depășește **limitele temporale**
necesare realizării **în fapt a constrângerii.**

Astfel, atunci când constrângerea la prostituție **se** realizează **prin lipsirea** 3

227

Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 261 din 18 aprilie 2002. 9

de

libertate a persoanei, care excede acestor limite, suntem de părere că **sunt aplicabile** 3
 dispozițiile **art. 189 alin.(3) C.pen.** în vigoare, **ca** formă calificată **a** infracțiunii **tip de lipsire**
de libertate în mod ilegal, care absoarbe în conținutul său **calificat**

și infracțiunea de proxenetism, în modalitate alternativă de săvârșire

„prin constrângere la prostituție”. **Într-o asemenea** situație **apreciem** că **nu se poate** 3
 reține **concursul între** infracțiunea **de proxenetism,** prevăzută **de art. 329 alin.(2) teza** finală
C.pen.

în vigoare și infracțiunea de

lipsire de libertate în mod ilegal, în forma prevăzută **de art. 189 alin.(1) C.pen.** și **cu** 3
atât mai puțin în forma prevăzută **de art. 189 alin.(3) (în** această ipoteză **putându-se ajunge**
la dubla incriminare a faptei). IV. 4.3. Prostituația **în contextul** infracțiunilor **de trafic de persoane**
Potrivit dispozițiilor **art. 329 C.pen.** în vigoare: **„Fapta persoanei care** își procură **mijloacele**
de existență sau principalele mijloace de existență **practicând în acest scop raporturi sexuale cu**
diferite persoane, se pedepsește **cu închisoare de la 3 luni la 3 ani”.**

Noul Cod penal dezincriminează prostituția, dar incriminează conceptul de „practicare a prostituției” în textul art. 213 privind infracțiunea de „proxenetism”, când

întreținerea de acte sexuale cu diferite persoane se face **în scopul obținerii de foloase** 22
patrimoniale pentru sine sau pentru altul. Deosebirea dintre infracțiunea **de**

prostituție și infracțiunea de trafic de persoane rezidă, în principal, cu privire la calitatea persoanei care practică relații sexuale în vederea realizării de venituri. Dacă în cazul infracțiunii de prostituție, acestei persoane (indiferent de sex) îi revine calitatea de subiect activ, în cazul infracțiunilor de trafic de persoane această persoană are întotdeauna calitatea de subiect pasiv al infracțiunii. În cazul infracțiunii de prostituție, persoana care practică relații sexuale cu diferite persoane acționează cu intenție directă, calificată, în scopul procurării pe această cale a mijloacelor de existență (sau a principalelor mijloace de existență), pe când, în cazul infracțiunilor de trafic de persoane, victima traficului de persoane practică relații sexuale cu diverse persoane, acționând sub imperiul constrângerii exercitate asupra ei, sub o formă sau alta, în lipsa

consimțământului valabil în acest sens (consimțământ obținut prin amenințare, violență, fraudă etc.). Activitatea de prostituție desfășurată de tinerele fete este întotdeauna precedată de o activitate de racolare, de traficare a persoanelor care, din cauza condițiilor precare de trai și a lipsei de instruire, înțeleg să-și câștige traiul zilnic din exploatarea propriului corp. În susținerea acestei idei, oferim spre exemplificare 10 motive pentru care traficul de femei nu constituie prostituție²²⁸: › intimidarea prin mijloace psihice și fizice; › folosirea forței, a înșelăciunii sau a manipulării pentru recrutarea persoanelor de sex feminin; › cazarea forțată a victimelor pe teritoriul de origine sau în străinătate; › îngrădirea libertății de mișcare a victimei prin confiscarea tuturor documentelor legale (carte de identitate, pașaport etc.); › imposibilitatea victimei de a alege identitatea și numărul de clienți; › izolare față de familie, prieteni sau orice altă persoană din afara locului de unde este ținută victima (mai ales de autorități sau servicii sociale); › impunerea prestării de servicii din partea, victimei ca răscumpărare a unei așa-zise „datorii”; ²²⁸ Identificate de Asociația Alternative Sociale Iași și citate din Mateuț Gh., și colab., în lucrarea Traficul de ființe umane, Editura Alternative Sociale, Iași, 2005, p.165. › alegerea ca țintă a persoanelor de sex feminin care caută securitate economică prin muncii în străinătate; › exploatarea femeilor și copiilor ca obiecte sexuale; › profilarea de condițiile economice precare a victimelor, precum și manipularea autorităților locale în sistemul traficului de femei. Deosebirea dintre prostituție (art., 328 C.pen, în vigoare) și

traficul de persoane (prevăzută în **art. 12 și 13 din Legea nr. 328 /2001**)

14

are o deosebită importanță în practică, în mod special în ceea ce privește tratamentul ce urmează a fi aplicat persoanei descoperite ca practicând prostituția, fie luarea măsurilor de protecție și ocrotire, fie tragerea la răspundere penală, în funcție de caracterul benevol sau forțat al exercitării acestei activități. IV.4.4. Traficul de persoane și contrabanda cu migranți Cunoașterea și analiza distincției dintre traficul de persoane și contrabanda cu migranți are o importanță deosebită, mai ales în ce privește aplicarea corectă a legii. Traficul de migranți înseamnă, în principal, deplasarea organizată a unor persoane, în scopul obținerii unui profit. Diferența dintre traficul de ființe umane și introducerea ilegală a migranților rezidă dintr-o caracteristică specifică traficului și anume folosirea forței, folosirea constrângerii și/sau a înșelăciunii, în scopul exploatării victimelor. De obicei, elementele specifice care deosebesc traficul de persoane de introducerea ilegală a migranților sunt evidente, alteleori însă, sunt greu de dovedit, fiind necesare investigații aprofundate. Necesitatea diferențierii se impune pentru a evita ca victimele traficate care au fost supuse, cel mai probabil, unor abuzuri înjositoare și ale căror drepturi au fost grav încălcate, să fie confundate cu migranții, care din motive economice, au fost introduși ilegal în țara de destinație sau au trecut frontiera pe cont propriu, urmând a fi deportați ca atare Într-un asemenea context, victimele traficate nu ar fi recunoscute ca victime ale violenței, încălcându-se astfel drepturile acestora la siguranță, redresare, sănătate și sprijin din partea instituțiilor societății civile care au responsabilitatea de a proteja indivizii foarte vulnerabili și de a-i sancționa pe cei care-i abuzează sau exploatează. Diferența dintre traficul de persoane și introducerea ilegală a migranților a fost stabilită pentru prima dată în Convenția O.N.U.

împotriva criminalității transnaționale organizate și cele două Protocoale

27

privind traficul de persoane și contrabanda cu migranți²²⁹. În România, în art. 70

din O.U.G. nr. 105 din 27 iunie 2001 privind

7

frontiera de stat a României²³⁰, modificată și completată prin Legea nr. 243 din 29 aprilie 2002²³¹ și prin Legea nr. 39 din 21 ianuarie 2003²³², citată în continuare O.U.G. nr. 105/2001 se prevede că

„intrarea sau ieșirea din țară, prin trecerea ilegală a frontierei, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani”. Dacă fapta prevăzută în alin.(I) a fost săvârșită în scopul sustragerii de la executarea unei pedepse, fapta se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani.

7

Potrivit

art. 71 din O.U.G. nr. 105/2001:

9

„(1) Racolarea, îndrumarea sau călăuzirea uneia sau mai multor persoane în scopul trecerii frauduloase a frontierei de stat, precum și organizarea acestor

2

²²⁹ Semnate la 15 noiembrie și ratificate prin legea

nr. 565/2002, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 813 din 8 noiembrie 2002.

9

²³⁰

Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 352 din 30 iunie 2001. ²³¹ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 302 din

10

8 mai 2002. ²³²

Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 50 din 29 ianuarie 2003.

25

activități, constituie infracțiunea de trafic de migranți și se pedepsește cu închisoare de la 5 la 10 ani. (2) Dacă fapta prevăzută în alin.(1) este de natură a pune în pericol viața sau securitatea migranților ori a-i supune pe aceștia unui tratament inuman sau degradant, pedeapsa este de la 5 la 10 ani. (3) Dacă fapta prevăzută în alin (2) a avut ca urmare moartea sau sinuciderea victimei, pedeapsa este închisoarea de la 10 la 20 de ani”.

2

Potrivit

art. 2 din O.U.G. nr.

14

112 din 30 august 2001 privind sancționarea unor fapte

săvârșite în afara teritoriului țării de cetățeni români sau de persoane fără cetățenie domiciliat în

21

România233, se sancționează

cu închisoarea de la 2 la 7 ani „fapta cetățeanului român sau a

7

persoanei fără cetățenie domiciliat pe teritoriul României

care racolează, îndrumă sau călăuzește una ori mai multe persoane, în scopul trecerii frauduloase a frontierei unui stat

18

străin sau care organizează una ori mai multe din aceste activități ilegale”. Potrivit alin.(2) din același act normativ se sancționează și „racolarea

uneia sau mai multor persoane în scopul trecerii frauduloase a frontierei unui **stat** străin sau **organizarea** unei asemenea **activități**

2

săvârșite pe teritoriul României de alte persoane decât cele prevăzute la alin.(l)". În contextul definițiilor legale de mai sus, traficul sau contrabanda cu migranți este o infracțiune îndreptată contra ordinii publice și care incriminează pătrunderea ilegală a persoanelor pe teritoriul unui stat. În forma tip a infracțiunii reglementate în art. 71 alin.(l) din O.U.G. nr. 105/2001 nu se poate vorbi de existența unor victime, căci traficul de migranți se realizează fără a se exercita vreo constrângere asupra persoanei introduse ilegal. 233

Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 549 din 3 septembrie 2001,

9

O.U.G. nr. 112 /2002 a fost modificată **prin** Legea nr. 252 **din**

24

29 aprilie

2002, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 307 din 9 mai 2002.

9

Astfel, într-o speță s-a reținut că pe raza mai multor județe s-a constituit o grupare infracțională organizată constituită din cetățeni români și care avea drept scop traficul cu migranți români și est europeni în țările din vestul Europei. S-a stabilit că pașapoartele valabile erau achiziționate, de regulă, de la titularul de drept al acestora, contra unor sume de bani cuprinse între 50 și 300 euro, traficanții căutând persoane care să aibă aceleași semnalmente ca persoanele interesate să părăsească țara în mod fraudulos. După ce erau falsificate prin înlocuirea fotografiei titularului cu cea a migrantului, acestea erau restituite altor inculpați care le înmânau beneficiarilor, moment în care se încasa restul de bani din cei preținși pentru falsificarea pașapoartelor. Acești bani erau de fapt sume cuprinse între 500 și 1800 euro, din care inițial se solicita un avans. O parte a grupării se ocupa cu transportul migrantilor cu autoturismele personale pe teritoriul țării, iar o altă parte îi prelua pe migranți după ce treceau fraudulos frontiera de stat a României și îi transporta până la destinație, de regulă Italia, Germania, Franța²³⁴. Deși traficul de persoane și cel de migranți sunt în aparență tot forme ale migrațiunii ilegale, ele se deosebesc însă esențial. În cazul traficului de persoane vorbim de exploatarea unei persoane realizată printr-o constrângere, în timp ce în cazul traficului de migranți lipsește o astfel de constrângere. Dar în cazul alineatelor 2 și 3 ale infracțiunii prevăzute de

art. 71 din O.U.G. nr. 105/2001 se poate vorbi **de**

9

victime, ele devenind astfel, ca urmare a producerii uneia dintre consecințele mai grave, arătate în text, consecințe care depășesc intenția făptuitorului, acționând în forma de vinovăție a praeterintenției. Pe de altă parte, prin incriminarea traficului de migranți se ocrotește, în principal, ordinea publică, pe când în cazul traficului de persoane se ocrotește ființa umană. 234 disponibilă pe site-ul www.scj.ro Traficul de migranți presupune întotdeauna trecerea unei frontiere de stat, traficul de persoane nu are întotdeauna caracter transnațional, săvârșirea acestei fapte nedepinzând de extinderea activității infracționale pe teritoriul mai multor state, legea națională nefăcând distincție între traficul intern și traficul internațional. Esența infracțiunii de trafic de persoane nu este trecerea victimei peste frontieră, ci deplasarea acesteia într-un mediu de izolare, în scopul exploatării sale. Elementul esențial în cazul traficului de ființe umane este „exploatarea ca scop” a victimei și nu doar migrarea dintr-o țară în alta. În cadrul acestei activități infracționale, relația de tip exploativ dintre traficant și victimă se menține și după trecerea ilegală a frontierei, spre deosebire de traficul de migranți, în care relația încetează după intrarea ilegală în țara de destinație. În cadrul traficului de migranți, migrantul ilegal este cel care ia legătura cu traficantul care, după încasarea unei plăți în avans, însoțește migrantul până în țara de destinație aleasă. În cazul traficului de persoane, migranții ilegali sunt recrutați fie cu forța, fie prin înșelăciune sau abuz de autoritate, astfel încât acordul lor de a se deplasa și de a migra ilegal nu se bazează pe liberul consimțământ. Astfel fiind, Legea nr. 678/2001, în acord cu prevederile art. 3 din Convenția Națiunilor Unite împotriva crimei organizate transfrontaliere, definește traficul de persoane fără a impune, în mod necesar, ca o victimă să treacă granița, iar femeile sau copii care sunt traficați, pentru prostituție sau muncă forțată, în țara lor să fie protejați și tratați în instituții specializate. IV.4.5. Traficul de persoane și infracțiunea de sclavie Potrivit prevederilor art. 190 C.pen. în vigoare, constituie infracțiune:

„Punerea sau ținerea unei persoane în stare de sclavie, precum și traficul de sclavi și se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea unor drepturi”. Noul Cod **penal**

2

reglementează infracțiunile de sclavie

(art. 209), traficul de persoane (art. 210) și traficul de minori (art. 211),

9

printr-o mai bună sistematizare,

pentru o mai ușoară înțelegere și o mai bună corelare cu alte texte de incriminare

8

(Legea nr. 678/2001 și O.U.G. nr. 194/2002), fără a

1

li se aduce însă modificări substanțiale.

8

Așadar, constituie această infracțiune fapta unei persoane care pune în stare de sclavie o altă persoană, adică aducerea acesteia într-o totală stare de dependență, transformarea ei

într-un simplu obiect al dreptului de proprietate,

1

persoană care înainte era liberă²³⁵.

Potrivit art. 2 pct. 2 din Legea nr.678/2001, prin exploatarea unei persoane (care se referă la

9

scopul infracțiunii) se înțelege, la lit. b) și

„ținerea în stare de sclavie sau alte procedee asemănătoare de lipsire de libertate ori de aservire”.

1

Sclavia reprezintă o formă a exploatării, ce constituie scop al traficului de persoane. Deci esența sclaviei este dezrădăcinarea unei persoane și strămutarea ei într-un mediu nefamilial, în care lipsa resurselor materiale și sociale o face vulnerabilă și o expune la exploatare. Totodată, prin sclavie se mai poate înțelege și obligarea unei persoane să ofere servicii sexuale și muncă prin forță sau constrângere, esența sclaviei fiind privarea unei persoane de aspectele esențiale ale independenței sale. Când ne referim la sclavie, ca formă a ființelor umane traficate, ne referim și la aservirea domestică ce se caracterizează printr-o relație personală între exploatator și victimă, de coabitare, în contextul cărora traficanții exploatează abuziv serviciile victimei, bazându-se pe izolarea și vulnerabilitatea acesteia²³⁶. Exercițarea acestor puteri de către exploatator capătă relevanță în cazul 235 Toader, T., op. cit., p. 91. 236 Hutopilă, V., Traficul de persoane și rolul puterii judecătorești, p. 14, nepublicată

traficului de persoane, în special al traficului de femei,

25

făcând legătura între trafic și practicile similare sclaviei²³⁷. S-a stabilit, plecând de la Convenția Adițională care prevede abolirea completă a sclaviei, a comerțului de sclavi și a practicilor similare sclaviei (Geneva, 7 septembrie 1956), ca fiind forme moderne de practici similare sclaviei: › constrângerea prin datorie; › aservirea; › căsătoria forțată a unei femei în schimbul achitării unei obligații; › transferarea femeii de către soț, familia acestuia sau comunitate, unei alte persoane; › moștenirea unei femei de către o altă persoană, după decesul soțului; › vânzarea unui copil sau a unui tânăr de către părinții săi în scopul exploatării copilului sau a mamei sale. În art. 3 din Carta Uniunii Europene se stipulează că „o formă modernă a sclaviei este și traficul de ființe umane”. IV.4.6. Traficul de persoane și munca forțată sau obligatorie Conform art. 191 C.pen. în vigoare,

„fapta de a supune o persoană, în alte cazuri decât cele prevăzute de dispozițiile legale, la prestarea unei munci contra voinței sale sau la o muncă obligatorie constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani”.

7

Noul Cod penal incriminează supunerea la muncă forțată sau obligatorie²³⁷ Mateuț, Gh. și colab., op. cit., p. 170. (art. 212) în mod similar celei din Codul penal în vigoare. Incriminarea acestei fapte s-a produs

ca urmare a ratificării de către România a

7

Convenției nr. 39/1930 privind munca forțată sau obligatorie, prin Decretul nr. 213 din 18 mai 1957²³⁸, ea corespunzând și prevederilor constituționale care, în art. 42 alin.(l) prevăd că „munca forțată este interzisă”. Orice persoană are posibilitatea să-și aleagă în mod liber munca pe care dorește să o desfășoare, în raport cu aptitudinile și pregătirea sa. Orice act contrar de obligare a unei persoane la o muncă forțată reprezintă o încălcare gravă a libertății umane.

Potrivit art. 2 pct. 2 lit. a) din Legea nr. 678/2001,

9

executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii în mod forțat ori cu încălcarea normelor legale privind condițiile de muncă, salarizare, sănătate și securitate

1

înseamnă exploatarea acelei persoane. Într-o cauză penală, inculpații au fost trimiși în judecată pentru inițiere și constituire a unui grup infracțional organizat și săvârșirea infracțiunilor de trafic de persoane în vederea exploatării la muncă, fapte

prevăzute de art. 7 din Legea nr. 39/2003

1

și

art. 12 din Legea nr. 678/2001. În

1

fapt s-a reținut că această grupare de crimă organizată a recrutat în vederea exploatarei prin muncă 24 de cetățeni români de pe raza județelor Giurgiu, Constanța și municipiul București, sub promisiunea oferirii unui loc de muncă bine remunerat în domeniul agriculturii, la cules de măslina, în Spania. Totodată, membrii grupării le mai promiteau asigurarea transportului, condiții decente de cazare și masă și o plată de 4-5 euro pentru fiecare lădiță de măslina culeasă. Ajunse în Spania, părțile vătămate au fost deposedate de actele de identitate și au fost duse pe o plantație de măslini, unde au constatat că nu există locurile de cazare ce le fuseseră 238 Publicat în Buletinul Oficial, Partea I, nr. 4 din 18 ianuarie 1958. promise în țară, fiind nevoite să-și improvizeze niște corturi din resturi de materiale de construcții și folii de celofan. Drept hrană li se serveau conserve expirate și mezeluri de la groapa de gunoi. Victimele care protestau erau deseori lovite și amenințate cu acte de violență, astfel că era menținută o permanentă stare de teroare. Din cauza acestor condiții, profitând de neatenția supraveghetorilor, părțile vătămate au reușit să fugă și să ia legătura cu autoritățile române de la Consatul României din Sevilla, cerând sprijin pentru a fi trimiși în țară și a se lua măsurile legale împotriva celor responsabili pentru situația creată239.

Problema care se pune în practică **este de a** diferenția situațiile **când**

10

supunerea unei persoane la o muncă forțată sau obligatorie constituie infracțiunea prev. de art. 191 C.pen. în vigoare sau una dintre infracțiunile

de trafic de persoane. În cazul **în care** o **persoană**

27

este constrânsă să îndeplinească o sarcină, o muncă pe care, în mod normal, nu ar fi efectuat-o sau este pusă în situația de a presta o muncă la care nu era obligată, ca și când ar fi avut îndatorirea să o facă, iar executarea muncii respective se face în mod forțat, prin modalitățile și mijloacele incriminate prin

art. 12 și 13 din Legea nr. 678/2001,

1

făptuitorul

va răspunde pentru infracțiunea de trafic de persoane.

1

IV.4.7. Traficul de persoane și cerșetoria Potrivit art. 326 C.pen. în vigoare

„fapta persoanei care, având capacitatea de a munci apelează în mod repetat la mila publicului, cerând ajutor material, se pedepsește cu închisoare de la o lună la 3 ani”.

31

La fel ca și infracțiunea de prostituție, distincția dintre infracțiunile de trafic de persoane și cea de cerșetorie poartă asupra calității persoanei care 239 Î.C.C.J. Secția penală, dec. nr. 4158/2004, disponibilă pe site-ul www.scj.ro

apelează, în mod repetat, la mila publicului, cerând ajutor material. Astfel, dacă **în** cazul
infracțiunii **de**

7

cerșetorie, persoanei care o practică îi revine întotdeauna calitatea de subiect activ, în cazul infracțiunilor de trafic de persoane, persoana care practică cerșetoria are calitatea de subiect pasiv, neputând fi condamnată pentru săvârșirea acestei infracțiuni, fiind o victimă a traficului săvârșit. Noul Cod penal renunță la incriminarea cerșetoriei în forma consacrată de Codul penal în vigoare, dar reglementează două incriminări noi, conexe cerșetoriei, menite

să răspundă unor situații frecvente în ultimii ani. Este vorba de **„exploatarea cerșetoriei”** (art. 8
214) practică **de un minor sau o persoană cu dizabilități (determinarea la practicarea cerșetoriei
sau obținerea de foloase de pe urma acestei activități)**

8

și respectiv de „folosirea unui minor”, de către majorul care are capacitatea de a munci, în scopul de a obține astfel ajutor material din partea publicului (art. 215). Această din urmă situație -

spre exemplu, o femeie care merge la cerșit iar pentru a inspira milă trecătorilor **ține** în brațe
un copil cu vârstă

8

fragedă -

prezintă un evident pericol, nu doar prin aceea că lezează grav demnitatea umană, copilul
ajungând să fie folosit ca un obiect de recuzită, dar periclitează sănătatea sau chiar viața minorului,
date fiind condițiile în care acesta este ținut în timpul cerșitului (temperaturi foarte scăzute sau foarte
ridicate, ploaie etc.).

8

13

Publicată în Monitorul oficial al României, Partea I, nr. 341 din 30 decembrie 1992 18
Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 50, din

10

29 ianuarie 2003. 189 Î.C.C.J., Secția Penală, dec. nr. 4158/2004, disponibilă pe site-ul www.scj.ro 190 Î.C.C.J., Secția
penală, dec. nr. 4968/2005, disponibilă pe site-ul www.scj.ro 191 Î.C.C.J., Secția penală, dec. nr. 5999/2004, disponibilă pe
site-ul www.scj.ro

sources:

1 9,044 words / 13% - Internet from 25-Jul-2012 12:00AM
www.magistrat.ro

2 2,664 words / 4% - Internet from 08-Jul-2015 12:00AM
www.editura.mai.gov.ro

3 2,484 words / 3% - Internet from 09-Dec-2006 12:00AM
www.alternativesociale.ro

4 1,485 words / 2% - Internet from 16-Jul-2016 12:00AM
unitipentruviata.blogspot.com

5 1,440 words / 2% - Internet from 19-Mar-2014 12:00AM
www.slideshare.net

6 1,072 words / 1% - Internet from 29-Apr-2013 12:00AM
www.unicef.ro

7 929 words / 1% - Internet from 16-May-2016 12:00AM
www.mpublic.ro

-
- 8 859 words / 1% - Internet from 30-Jun-2014 12:00AM
www.just.ro
-
- 9 542 words / 1% - Internet from 23-Nov-2013 12:00AM
csmub.ro
-
- 10 515 words / 1% - Internet from 12-Jun-2014 12:00AM
www.propatriaalex.ro
-
- 11 458 words / 1% - Internet from 16-Aug-2013 12:00AM
www.dsclex.ro
-
- 12 455 words / 1% - Internet from 09-Jan-2015 12:00AM
www.avocat-bucuresti.info
-
- 13 427 words / 1% - Internet from 10-Apr-2012 12:00AM
www.avocatul-meu.ro
-
- 14 268 words / < 1% match - Internet from 07-Jul-2015 12:00AM
www.mpublic.ro
-
- 15 263 words / < 1% match - Internet from 03-Mar-2006 12:00AM
www.cnrr.ro
-
- 16 235 words / < 1% match - Internet from 08-Jan-2014 12:00AM
legislatie-sanitara.ro
-
- 17 233 words / < 1% match - Internet from 19-Oct-2006 12:00AM
www.ana.gov.ro
-
- 18 226 words / < 1% match - Internet from 25-Mar-2015 12:00AM
prorefugiu.org
-
- 19 119 words / < 1% match - Internet from 21-May-2012 12:00AM
othes.univie.ac.at
-
- 20 113 words / < 1% match - Internet from 02-Dec-2012 12:00AM
www.notarsuceava.ro
-
- 21 93 words / < 1% match - Internet from 19-Jan-2014 12:00AM
217.156.59.1
-

22

85 words / < 1% match - Internet from 07-Sep-2016 12:00AM
www.scribd.com

23

78 words / < 1% match - Internet from 15-Jul-2012 12:00AM
www.unnpr.ro

24

76 words / < 1% match - Internet from 04-Nov-2010 12:00AM
savethechildren.org.nz

25

74 words / < 1% match - Publications
[Alexandru, Monica. "Human Trafficking - a Phenomenon with Multiple Ramifications: Romania and Switzerland in the Fight against Trafficking", Social Work Review / Revista de Asistenta Sociala, 2014.](#)

26

55 words / < 1% match - Publications
[Alexandru, Monica Luminiţa. "Labor Exploitation, a Form of Child Trafficking in Romania", Social Work Review / Revista de Asistenta Sociala, 2013.](#)

27

49 words / < 1% match - Internet from 18-Aug-2014 12:00AM
217.156.59.1

28

46 words / < 1% match - Internet from 02-Nov-2012 12:00AM
www.notarsuceava.ro

29

41 words / < 1% match - Internet from 31-Aug-2014 12:00AM
licitatii-juridice.bursa-avocailor.ro

30

40 words / < 1% match - Internet from 13-Mar-2008 12:00AM
www.antidrogcluj.ro

31

29 words / < 1% match - Internet from 12-Mar-2008 12:00AM
avocat.uv.ro

32

28 words / < 1% match - Publications
[COSTULEANU, Carmen. "Limiting Civil Liability in the Sphere of Business Auditing", Theoretical & Applied Economics/18418678, 20110901](#)

33

24 words / < 1% match - Internet
www.veganet.ro

34

20 words / < 1% match - Internet from 16-Oct-2014 12:00AM
crisidanilet.files.wordpress.com

35

19 words / < 1% match - Internet from 11-Oct-2013 12:00AM
avocatconsultanta.ro

36

19 words / < 1% match - Internet from 12-Dec-2014 12:00AM
prorefugiu.org

37

17 words / < 1% match - Internet from 21-Mar-2008 12:00AM
www.integration.ro

38

17 words / < 1% match - Internet from 17-Jul-2015 12:00AM
prorefugiu.org

39

16 words / < 1% match - Internet from 09-Oct-2010 12:00AM
www.just.ro

40

13 words / < 1% match - Internet from 14-Sep-2008 12:00AM
www.clr.ro

41

12 words / < 1% match - Internet from 08-Jan-2014 12:00AM
legislatie-sanitara.ro

42

11 words / < 1% match - Crossref
[Banciu, Elena. "Multidisciplinary Education for Sports Instructors", Procedia - Social and Behavioral Sciences, 2013.](#)

43

10 words / < 1% match - Internet from 23-Sep-2010 12:00AM
cjmures.ro

44

8 words / < 1% match - Internet
www.dsclex.ro

45

8 words / < 1% match - Internet
dsclex.ro
